¶Textus alexandri cum sententiis et constructionibus.

¶Textus alexandri cum sententiis et constructionibus.

Cribere clericulis paro Doctrinale nouellis.

¶ Quia textus est planus non indiget explanatiōe. Sed tamen pro forma seruanda sic construe. Ego magister alexander paro scribere doctrinale .i. librū dātem doctrinam nouellis clericulis .i. scholaribus iunioribus. Quasi dicat non pro prouectis hoc opus scribitur: sed pro rudibus.

Pluraqȝ doctorū sociabo scripta meorū.

¶ Cōstrue. Ego sociabo plura .i. multa scripta meorū doctorū .i. magistrorū. hoc dicit ad arrogantiā euitandā. vt ostendat q̄ sit scripturus dicta prestantiū virorū. et non solū vtetur proprijs auctoritatibus.

Iamqȝ legent pueri pro nugis maximiani.
Que veteres socijs nolebant pandere caris.

¶ Id est per me scribenda legent pueri pro nugis .i. loco nugarū maximiani (qui fuit scriptor fabularū) que .i. quas res veteres .i. antiqui nolebant pandere socijs caris. quia ita caras habebant seu tenebant has nugas vt carissimis occultabant illas. Ideo dicit hunc librū legent loco illarū nugarum. scȝ fabularum.

Presens huic operi sit gratia pneumatis almi
Me iuuet et faciat complere quod vtile fiat.

¶ More boni catholici spūssancti gratiam inuocat dicens. Gratiā almi pneumatis .i. sancti spūs sit huic operi. et iuuet me ad hoc opus et faciat complere opus q̄ vtile fiat legentibus.

Si pueri primo nequeant attendere plane,
Hic tamē attendat qui doctoris vice fūgens.
Atqȝ legens pueris laica lingua reserabit.
Et pueris etiam pars maxima plana patebit.

¶ Quia superius dixit pueros hunc librū lecturos et pro illis eūdē scribere. Ideo tacite respondēs questioni sic dicit. Si pueri nouelli nequeant prima vice attendere seu hunc librū intelligere. attēdat ille q̄ est vicefūgens doctoris .i. preceptor vel magister lecturus. Atqȝ pro et legens hunc librū pueris reserabit .i. declarabit eundem lingua laica .i. vulgari postea non erit magna difficultas in hoc libro: quia etiā sicut magistro maxima pars libri patebit plana .i. manifesta. sic et chara erit pueris. hoc dicit ne timore difficultatis omittatur liber suus.

primū capitulū de declinationibus.

Voces in primis quas per casus variabis.
Ut leuius potero te declinare docebo.

¶ In ista parte incipit autor dare ordinē libro suo ipsm per capitula distinguendo. Dicit sic. Ego docebo declinare vt leuius potero in primis .i. in

primo capitulo. voces quas variabis .i. declinabis per casus. Quasi dicat primũ capitulũ erit de declinationibus noim.

Secũdũ capitulũ. Istis continem retinent heteroclita sedem

¶ Construe. Heteroclita nois retinent sedem continem .i. locũ proximũ istis declinationibus supradictis. Secundũ capitulũ erit de heteroclitis ibi. Hec tibi signabis.

Tertiũ Atqȝ gradus triplicis collatio subditur istis.

¶ Construe. Collatio .i. comparatio triplicis graduũ: subditur ꝛ immediate subiungitur istis: scȝ heteroclitis. Et tertium capitulum erit de cõparationibus. ibi. Nunc gradibus ternis.

Quartũ. Cuiqȝ sit articulo que vox sociãda notabo.

¶ Construe. Ego notabo que vox sit sociãda cuiqȝ articulo .i. per quos articulos queqȝ vox sit declinanda. Quartũ capitulũ erit de generibus noim. ibi. In quantum potero.

Quintũ. Hinc de preteritis petrum sequar atqȝ supinis.

¶ Cõstrue. Hinc .i. postea tractãdo de preteritis atqȝ ꝓ ꝛ de supinis verborum: sequar petrũ helie (q̄ quedã tractatũ de simili materia ordinauit) .i. quintũ capitulũ erit de preteritis ꝛ supinis verborum. ibi. Ut tibi ꝑ metrum.

Sextum His defectiua suberunt ꝛ anomala verba.

¶ Construe. His predictis .s. preteritis ꝛ supinis: suberunt .i. immediate sequuntur verba defectiua ꝛ anomala .i. sextum capitulum erit de verbis defectiuis ꝛ anomalis. ibi. Donatum sequere.

Septimũ. Verborum formas exinde notabo quaternas.

¶ Construe. Exinde .i. immediate post notabo .i. scribam quaternas formas verborum. ꝛ qualiter verba quaternis formis distinguantur .i. septimũ capitulũ erit de quatuor formis verborum. ibi. Quattuor in verbis.

Octauũ. Hinc pro posse meo vocum regimen reserabo.

¶ Construe. Ego reserabo hinc .i. post pro posse meo vocum regimẽ .i. qualiter vna vox aliam regit .i. octauum capitulum erit de regimine dictionum. ibi. Hic iubet ordo libri.

Nonum Quo iungenda modo constructio sit sociabo.

¶ Construe. Ego sociabo predictis quomodo constructio sit iungenda. id est facienda .i. nonũ capitulum erit de ordinatione dictionũ in constructionibus. ibi. Est post predicta.

Decimũ. Post hec pandetur que syllaba quanta locetur.

¶ Construe. Post hec pandetur .i. dicetur quãta queqȝ syllaba locetur .i. locari debeat in carmine. hoc est decimũ capitulũ erit de cognitiõe syllabarũ qualiter ꝓduci ꝛ breuiari debeant. ibi. Pandere proposui.

Undecimum. Accentus normas exhinc variare docebo.

¶ Construe. Ego docebo variare .i. mutare exhinc .i. post hec normas .i. regulas accentus siue accentuum. hoc est vndecimũ capitulum erit de

accentibus.ibi. Accentus normas.

Tandē grāmaticas pro posse docebo figuras.

Construe. Tandē.i.vltimate docebo grammaticas figuras.i.figuras grāmaticales pro posse.i.iuxta possibilitatē meā.i.duodecimū capitulum erit de figuris grāmaticalibus.ibi. Pluribus est membris.

Quāuis hec doctrina non sit satis generalis

Proderit ipsa tamen plus nugis maximiani.

Hec doctrina proderit plus nugis maximiani fabulosi.quāuis non sit satis generalis.i.multū amplexa seu vniuersalis.Hic se humiliat.

Post alphabetū minus hec doctrina legetur

Inde leget maius mea qui documenta sequetur.

Construe.Hec doctrina.i.liber meus leget post minus alphabetū.i. post donatū vel priscianū quē vocat alphabetū.Inde.i.postea illi q se quunt mea documenta.i.q sciunt librū meū legēt maius volumē prisciani.Et hic ostendit quo tēpore z per quē scholarē legi debeat.

Iste fere totus liber ē abstractus ab illo.

Quia supple iste liber fere.i.quasi totus est abstractus ab illo scz prisciano.Et vult dicere q primo legendus est donatus siue priscianus minor.deīde liber suus.Quasi diceret q iste liber est quasi totus extract⁹ a prisciano.Et sic finitur prohemiū z ordo libri sui.

Rectis as es a dat declinatio prima.

Atqz per am propria quedā ponunt hebrea.

Id est prima declinatio seu noīa prime declinatōis in rectis.i.i noīatiuis singularibus faciūt as.vt andreas.in es vt anchises.in a vt musa z patet cōstructio.Atqz pro z quedā propria noīa hebrea seu iudea ponuntur per am.i.terminant per am.vt adam abrahā.Et ita videtur prima declinatio quattuor habere terminatōes:videlz as es a am.

Dans ae dipthongon gtis atqz datiuis

Dans scz prima declinatio gtis atqz pro z dtīs ae diptongon.i.q gti z dti singulares prime declinatōis faciūt in ae diptongon.vt poetae musae.licet nō proferant nec scribatur ex toto.vt dicit regula diptongorum. Nā sunt quattuor:scz ae oe au z eu.quarū due scribūtur z proferuntur ex toto.scz au vt audio.eu vt eunuchus.Alie due scribūtur nō tū proferuntur scz ae z oe.vt musae z foenū.Et hoc seruatur apud modernos.

Am seruat quartus tamen an aut en reperimus.

Cū rectus sit in as vel in es/vel cū dat a grecus

Rectus in a greci facit an quarto breuiari

Id est accusatiuus singularis prime declinationis generaliter terminatur in am.vt poetam musam.tū nos reperim⁹ an aut en i accusatiuo prime declinationis.Cum pro quādo rectus.i.noīatiuus sit in es.hoc est

Duodecimū capl'z

Prima declinatio

A as es

Am.

Gtō e.

Dtō e.

Actō am

terminatur in es et in as. Videlicet cum pro quando rectus .i. ntūs dat a .i. terminatur in a. Quasi diceret quod actūs singularis prime declinationis: preter generalē terminationē reperitur in an terminari. et hoc est quando ntūs terminatur in as. vt hic eneas actō hunc eneam vel enean. Reperit in en terminari et hoc quando ntūs terminatur in es. vt hic anchises actō hūc anchisan vel anchisen. Reperitur etiā in an correptam terminari. et hoc quando ntūs grecus in a terminatur. vt hec egina actō hanc eginā vel eginan. Ideo subiungit dicēs. Rectus .i. ntūs nois greci in a terminati facit an breuiari quarto .i. actō singulari.

Vtō a. **Quintus in a dabitur post es tamen e reperitur**

¶ Id est vocatiuus prime declinatōis terminat in a. vt vtō o andrea o anchisa o poeta. Tamē e .i. vtūs in e terminatus reperit post es .i. post ntm̄ in es terminatū. vt hic anchises vtō o anchise vel anchisa.

Abltō a **A sextus / tamen es quandoque per e dare debes**

¶ Id est quod ablatiuus fit in a. vt abltō ab hac andrea. Tu debes quandoque .i. aliquando dare es .i. nomē prime declinatōis in es terminatū pro a in abltō. vt hic anchises abltō ab hoc anchisa vel anchise.

Am recti repetes / quinto sextum sociando.

¶ Id est noia prime declinatōis facientia ntm̄ pro am repetunt illū ntm̄ scz illā terminationē am in vtō sociando sextū .i. ablatiuū. Quasi diceret quod noia terminata in am in ntō: faciūt vocatiuū et ablatiuū similes. vt hic adam vtō o adam abltō ab hoc adam.

Ntō pl'e. Vtō e. **Primo plurali decet e quintoque locari.**

¶ Cōstrue. Decet pro declinationē in primo plurali .i. ntō. et pro e quinto .i. vtō locari e. vt pl'r ntō hi poete vtō o poete.

Gtō arū. **Atque secundus habet arum / nisi sincopa fiet**

¶ Construe. Atque pro et scđs .i. gtūs pluralis habet arū. vt poetarū. Nisi figura fiat que vocat syncopa. vt graiugenū pro graiugenarū .i. dnō grecorū. Est aūt syncopa quando lr̄a vel syllaba eripitur de medio dictionis.

Dtō is Abltō is. **Tertius et sextus habet is / tamen excipiemus.**
Quando mas fit in us / in a femineum sine neutro.
Femineis abus sociabitur vt dominabus.
Seruum discernens istis animas superaddes.

¶ Construe. Tertius et sextus .i. datiuus et ablatiuus pluralis prime declinatōis habet is. vt dtō his musis abltō ab his musis. Tamē excipiemus a predicta regula. quando mas .i. masculinū genus fit in us vt dn̄s. femineū in a vt dn̄a. sine neutro .i. quod talia non habeant neutrū: vt dn̄s dn̄a non enī dicimus dn̄m in neutro genere in femineis terminatōibus. horū taliū noim hec terminatio abus sociabitur datiuis et ablatiuis pluralibus. vt dominabus mulabus. Et hoc est causa differentie masculorum suorum: nō obstante quod sint prime declinatōis. Propter hec noia feminea regu-

lariter debeant in is terminari. Sexũ discernens in talibus noĩbus: q: debent esse res animate. vt dñs dña. Nam si talia noĩa significarent res inanimatas non facerent datiuũ ⁊ ablatiuũ plurales in abus. sed in is. vt pugnus pugna. Nec etiã si sexus nõ discernitur. vt columbus colũba. Etiã requiritur q: femineũ recte formaretur a masculino recte mutãdo us in a. ⁊ ab hoc excipitur gallus gallina. Requiritur etiã q: significatio non variatur. ⁊ p hoc excipitur lacertus lacerta. nã lacertus significat brachiũ. lacerta serpens est. Deinde dicit autor. Tu supaddes istis hoc nomẽ animas qð facit animabus.

Accusatiuis pluralibus as sociabis. Actõ as

¶ Tu declinator sociabis as accusatiuis pluralibus prime declinationis. vt accusatiuo has musas.

Versibus his nota fit declinatio prima.

¶ Construe. Prima declinatio fit nota. i. manifesta tibi his versibus supradictis.

¶ De secunda declinatione.

ER vel ir ur aut um vs vel eus pone secunda er ir ur vs eus um

¶ Construe. Pone in scđa declinatõe in nõiatiuo casu singulari has terminationes: videlʒ. er vt magister. ir vt vir. ur vt satur. um vt scãnũ. us vt dominus. eus vt thideus.

I genitiuis erit, sed quando rectus habebit Gtõ I

Ir aut vr aut eus genitiuus eum superabit

¶ Id est q: gtũs singularis noĩm scđe declinatõis terminatur in i pducta. ⁊ quomodocũq: faciat ntũs. vt magister magistri. vir viri. satur saturi. i. repletus. scãnum scãni. dñs dñi. thideus thidei. pprium nomen.

¶ Sed est sciendũ q: gtũs aliqñ superat nõiatiuũ qñ ntũs terminatur in ir vt vir viri. in ur vt satur saturi. in eus vt thideus thidei eius gtũs licet nõ iudicat crescere tñ crescit. q: thideus est dictio bisyllaba ⁊ non trisyllaba cũ sit diptongata in fine. thidei vero trisyllaba.

Um par fiet ⁊ us, sed quod fit in er variamus vs ũ non crescẽtia.

¶ Um. i. nomen secunde declinationis in um terminatũ vt scãnũ. et us i. nomen secunde declinationis in us terminatũ vt dominus. fiet par. i. equale in ntõ ⁊ gtõ. Sed nos variamus illud qð fit in er. Quasi diceret q: illud tale nomen in er terminatũ aliquando crescit in gtõ. vt puer pueri. aliquando nõ crescit vt magister magistri. Et hoc declarat inferius per regulas speciales.

Er l p iuncta superabit, ⁊ er sine muta. Er crescit sine muta

¶ Hic ponit duas regulas quarũ prima talis est. Nomen scđe declinationis in er terminatũ sp precedente seu iuncta vel coniuncta superabit in gtõ. vt asper asperi. psper psperi. Alia ponit cũ di. Et er sine muta. i. nomen terminatũ in er nulla muta precedẽte superabit in gtõ. vt puer pueri. Nota q: mute sunt nouem: scʒ b c d f g k p q t.

Et si preest genitiuꝰ non superabit.

Hec sententia est ꝙ genitiuus nõ superabit nõīatiuũ si sit preest er. vt magister magistri minister ministri.

Huic norme suberit ternã de sequester habẽdi.

Dicit autor ꝙ hoc nomẽ sequester suberit huic norme.i.regule predicte.scꝫ Et si preest.qđ seruat regulã.i.nõ crescit in gtõ. Et declinat nõīatiuo sequester sequestra sequestrũ.gtõ sequestri ⁊c. Potest etiã declinari ꝑ tertiã declinationẽ.vt ntõ hic sequester hec sequestris ⁊ hoc sequestre.i.pacificator discordiarum.

er nõ cres cẽs.

Par est cũ mute subit er ꝑ a dans muliebre.

Nomen scđe declinatõis in er terminatũ est par.i.equale ĩ ntõ ⁊ gtõ cũ ꝓ qñ ista terminatio er suberit mute.i.sequit mutã.dans muliebre.i. femininũ genus ꝑ a.vt ntõ pulcer pulcra pulcrũ.gtõ huius pulcri.

Hinc tñ excipias q̃ de gero vel fero formas

Hic autor ponit exceptionẽ a regula predicta dicens. Tu excipies.i. excipere debes hinc.i.ab ista regula illa nõīa q̃ tu format as ꝑ diriuationẽ seu ꝑ cõpositionẽ de gero geris vel de fero feris.qꝛ lꝫ illa nõīa habeant mutã ante er tñ habent gtĩn superantẽ ntĩn:vt dapifer dapiferi.q̃ portat dapes.armiger armigeri.q̃ portat arma.in his enĩ ⁊ sĩlibus lĩa muta precedit er:videlꝫ f vel g. ꝗ.i.femininũ in a vt dapifera ⁊ armigera. gtũs tñ nẽ superat ntĩn.vt dapiferi armigeri.

vs cresciit

Crescunt q̃ dant us ⁊ adulter eris superãdus

Hic ponitur vna regula per modũ exceptionis que talis est.Illa nõīa que dant us in gtõ crescunt.i.habent gtĩn superantẽ.vel in syllabis. vt vnus vnius alter alterius.vel in tẽporibus vt alius alius. Et ntĩis adulter erit superandus a gtõ:dicet habet mutã ante er ⁊ femininũ in a.⁊ est adulter ille qui vadit ad alienũ thorũ siue ad alienã vxorem. Similiter etiã illa que ponuntur in sequentibus versibus habent gtĩn superantẽ nõ obstante regula. Par est cum mute.

Ista cre scũt

Celtiber atqꝫ lacer socer ac iber atqꝫ.

Presbiteri cũ mulcibero memor esse memẽto

Celtiber est qđdã populus. Lacer.i.laceratus. Liber.i.francus. Etiã liberi sũt filij filie.i.ꝓles. Etiã est deus vini.⁊ ꝓ istis significatis crescit: sed liber ꝓ codice ⁊ ꝓ cortice nõ crescit. Socer.i.pater vxoris aut pater viri. Iber populus hyspanie.atqꝫ ꝓ ⁊ tu memẽto esse memor huiꝰ nõīs presbyteri cũ hoc nõīe mulcibero:qꝛ oĩa ista habent gtĩn superantẽ ntĩn Presbyter dr quasi prebens iter. Mulciber dicit quasi mulcens imbrẽ vel quasi mulcens es.⁊ idem est ꝙ ferrarius.

Dexter format eri poteris quoqꝫ dicere dextri.

Hoc nomen dexter aliquando facit dexteri:⁊ sic habet gtĩn superantem.⁊ aliqñ facit dextri.⁊ sic nõ habet gtĩn superãtẽ.anglice (ryght) Vnde vnusquisqꝫ vir dexter desiderat esse sinister.

Cetera cū muta dic esse frequētius equa

Nola nō crescētia.

¶ Sentētia talis est: videlȝ ꝙ cetera noīa scḋe declinatōis in er terminata q̄ nō possunt cōprehendi in regulis p̄dictis sunt equalia in nō̄ ⁊ gtō. vt ager agri faber fabri. Cōstructio talis est. Tu dic cetera a predictis cū muta scȝ precedēte. sepius esse equa .i. equalia in nō̄ ⁊ gtō.

Unus ⁊ vllus vter ⁊ nullus solus ⁊ alter
Tot⁹ dāt ius genitiuo. addes alius.
Nāqȝ tenēt normā pronoīs ista secundam.

Crescunt ista octo.

¶ Superius dixit ꝙ illa noīa q̄ dāt us in nō̄ crescūt in gtō. nūc specificat in istis versib⁹ q̄ sūt illa noīa q̄ habēt us. ⁊ dicit sic. Ista noīa videlȝ vnus vllus ⁊c. dāt gtōs in ius. Tu etiā addes his predictis alius qḋ facit alius. Sed dimiss alūs q̄ clara sūt. attēde sup hoc noīe alius cuius gtūs videt esse equalis nō̄. Rñde ꝙ si nō crescit in syllabis cresc[illegible] tñ in tēporibus. q̄ pducit in gtō ⁊ in nō̄ breuiat. Deinde dicit autor. Nā .i. q̄ ista noīa tenēt scḋam normā pnoīs .i. variant ad modū scḋi modi pnominis. Et si queras vtrū sint noīa vel pnoīa. Rñde noīa naturā pnoīs habentia in modo declinandi ⁊ non in modo significandi.

Eus dabit ei vel eos genitiuo more pelasgi.

¶ Quasi dicat nomen in eus terminatū scḋe declinationis habet duplicem gtūm: scȝ eos vel ei. vt thideus gtō huius thidei vel thideos. et hoc more pelasgi .i. greci.

Cū dat ii bina iacitur quandoqȝ suprema.

¶ Dicit ꝙ cū p q̄n bina ii .i. geminū ii datur in gtō suprema .i. i vltima iacitur .i. abȳcit aliq̄n. Et hoc fit causa metri ⁊ in versu. Quid tingas nō est anthoni scripta leguntur. Et ponit anthoni p anthonii.

Tertius o posuit sextūqȝ sibi sociabit.

Datiuo ⁊ ablatō o.

¶ In hoc versu ponit regulā de dtō ⁊ ablatiuo singularibus scḋe declinatōis dicēs. Tertius .i. datiuus posuit o .i. terminat in o. vt dn̄o. qȝ p et sociabit sibi sextū .i. ablatiuū. hoc est in eadē terminatōe videlȝ o vt dn̄o.

Sed dabis i terno cū feceris ius gtō.

¶ Hic ponit exceptionē a regula dtī: ⁊ dicit. Sed tu dabis i terno .i. dtō cū p q̄n feceris ius in gtō. vt vnus vnius vni. alter alterius alteri.

Um retinet quartus/sed neutris prouideamus
Primū cum quarto quintoqȝ sono dabis vno.

Actō um

¶ Hic ponit regulā de actō dicēs. Quartus .i. actūs retinet um. vt actō hūc magistrū. Deide ponit vnū notabile siue vnā regulā validā in quslibet declinatōe dicēs. Sed puideam⁹ .i. puidētiā faciamus in neutris in ipsis eni neutris puideam⁹ cuiuscūqȝ declinatōis sint. Nos decet dare primū .i. nōiatiuū cū quarto .i. cū accusatiuo. qȝ p ⁊ quinto .i. vocatiuo vno sono .i. sub vna terminatione. Quasi diceret ꝙ noīa neutra habēt nōīatiuū accusatiuū ⁊ vocatiuū siles in oī declinatōe. In pria vt hoc

pascha actō hoc pascha vtō o pascha. In secda hoc scānum actō hoc scā nū vtō o scānum. In tertia hoc thema actō hoc thema vtō o thema. In quarta hoc cornu actō hoc cornu vtō o cornu. In quinta vero nō est exemplū: qꝛ nulla noīa neutra reperiūtur quinte declinationis.

On iunges grecis menelaon sit tibi testis.

Tu iunges on grecis noībus i actō singulari. Quasi diceret ꝙ noīa greca scđe declinationis preter generalē terminationē possunt actm̄ in on terminare. vt hic menelaus actō hūc menelaū vel menelaon. Et hoc est qđ dicit menelaon sit tibi testis.

Cum tenet eus rectus aliquando fit per a quartus

Sententia est ꝙ qñ ntūs desinit in eus. quartus. i. actūs fit aliqñ in a vt thideus actō hunc thideū vel thidea.

Vtō R Vtō um.

Rectus in r vel in um similem facit sibi quintum

Hic autor ponit regulā de vocatiuis singularibus scđe declinatōis. ⁊ dicit. Rectus. i. ntūs in r lrām terminatus vel in um. facit quintū. i. vtm̄ sibi similē. vt hic magister vtō o magister. hic vir satyr vtō o vir satur. ⁊ hec dorciū ⁊ sic philociū ⁊ glicerciū que sunt noīa greca.

Ex er quandoqꝫ per metathesin reperis re

Dicit ꝙ ꝓpria noīa in er terminata aliqñ faciūt vtm̄ in re. vt hic leander vtō o leander vel leandre. ⁊ hoc fit ꝑ figuram que dr̄ metathesis Metathesis nihil aliud est ꝙ transpositio litterarū. Constructio talis est Tu reperis qñqꝫ re in vtō ex er. i. ex vtō terminato in er ꝑ metathesim. i. ꝑ illam figuram que sic noīatur.

racđ ꝑ eu

Recti dipthongus dabit eu quinto quasi grecus.

Id est noīa terminata in eus dyptongon faciūt eu in vtō. vt hic thideus vtō o thideu. quasi grecus. i. ſm grecam declinatōem.

Sepe ꝑ i

Cum propriū dat ius tenet i quinto iacens vs.

Id est noīa propria terminata in ius: faciunt vocatiuū in i remota us vt hic anthonius vocatiuo o anthoni. ⁊ hoc in noībꝰ ꝓpriis terminatis in ius. Construe sic. Quintus. i. vtūs tenet i. cū ꝓ qñ ꝓpriū. s. nomē dat ius iacens. i. abiiciens us.

sepius ꝑ e

Us mutabis in e si formas cetera recte

Id est cetera noīa scđe declinatōis ꝗ nō pñt cōtineri sub aliqua regula predictarū formātvtm̄ a ntō mutādo us in e. vt dn̄s us in e fit dn̄e.

Quintus habet casus fili deus agne vel agnus

Et vulgus pelagus populus fluuiusqꝫ chorusqꝫ

Dicit autor ꝙ noīa ꝗ in lrā ponunt nō penitus seruāt regulā p̄dictā: qꝛ filius facit o fili ⁊ aliqñ o filie: ⁊ tūc seruat regulā. deus o deus. agnꝰ o agne vel agnus. vulgus o vulgus. ⁊ pelagus o pelagꝰ. populus o populus. fluuius o fluuius. chorus o chorus. Ordina sic lrām. Quītus casus. i. vtūs huius noīs filius habet fili. deus o deus in vtō.

P Rimo plurali quinto simul i sociabis — Ntō plu.
Id est ntūs scde declinatōis in primo plurali.hoc est in ntō. et — Uctō i
quinto.i.vtō faciūt i pductā.et hoc intelligit in masculino femi
nino et cō i genere.vt p̄r ntō hi dn̄i.et p̄r ntō he papiri.p̄r ntō hi philo-
sophi.In neutro eni genere stati regula dabit et doctrina. Cōstrue. Tu
sociabis i primo plurali.i.ntō plurali.q3 pro et quinto.i. vocatiuo.

Hos casus neutri quartum decet per a poni — neutra a.

¶ Sentētia est q nōia scde declinatōis neutri generis in ntō actō et vtō
pluralib9 faciūt a.vt p̄r ntō hec scāna actō hec scāna vtō o scāna. Tex
tus vero sic ordinat. Decet.i.debitū est hos casus pdictos.sc3 ntm actm
et vtm neutri.i.in oibus noibus neutri generis.poni.i.terminari p a.

Dic nisi concisis orum fieri genitiuis. — Gtō orum

¶ Autor pōit regulā de gtō plurali scde declinatōis.et dicit q gtūs plu
ralis scde declinatōis facit orum.vt dn̄orum.nisi sint concisa.i. sincopata. Lit-
tera sic ordinatur. Tu dic orum fieri genitiuis pluralibus scde declinatōis
nisi in concisis.i.sincopatis.vt deū pro deorum.

Tertius is finit sextumq3 sibi sociabit — Datō is. Abltō is.

¶ Tertius.i.dtūs pluralis finit in is.vt dtō his dn̄is.q3 pro et sociabit sex
tū.i.ablatiuū sibi.i.in eadē terminatōe.vt abltō ab his dn̄is. Quasi dice
ret q dtūs et abltūs scde declinatōis finiunt in is.

Os faciet quartus/nisi neutris a damus illis. — Actō os. vel a

¶ Quartus.i.actūs facit os.vt dn̄os.nisi in noibus neutris q̄ nō faciūt
actm in os.sed nos damus illis.s.neutris a.vt actō hec scāna.

Excipis ambo duo tamen hec heteroclita pono.

¶ Quasi dicat q hec duo nōia ambo et duo excipiunt a regula pdicta.
q3 deberēt facere amba et dua in neutro genere.et nō faciūt cū heterocli
ta sunt.ac de eorum declinatōe tractat in capitulo heteroclitorum.

¶ De nominatiuis tertie declinationis.

O Dabit e o vel a tibi declinatio terna. — A E O

¶ Terna declinatio dabit.i.habebit has terminationes in noiatiuo sin
gulari:videl3 o vt sermo.e vt mare.a vt thema.et multas alias habebit:
vt inferius patebit.

C iunges a vel e/d vult i sola preesse. — C D

¶ Inueniuntur etiā terminata in c precedente a.vt lac lactis. vel c pre
cedente e.vt allec allecis. Et hoc est q dicit. C iunges a vel e. Inueniūt
etiā terminata in d sola i precedente.vt dauid.nec potest alis vocalis p-
cedere d.ideo dicit. D vult i sola preesse.

L cum vocali patietur qualibet addi — L

¶ Inueniuntur etiā nōia terminata in l qualibet vocali pcedēte. Exē-
plū de a vt aial.e vt mel.i vt vigil.o vt sol.u vt consul. Ideo dicit ista lra
l. patiet addi cū q̄libet vocali.et ē sciēdū q vocales sūt qnq3.sc3 a e i o u.

N N v non iunge reliquis vocalibus adde.

¶ Inueniuntur etiam terminata in n qualibet vocali precedente pre-ter v. Exemplum de a vt titan. i. sol. de e vt nomen. de i vt delphin. de o vt demon. Expone igitur sic. Tu non iunges hanc litteram n huic voca li u. sed bene cum reliquis vocalibus. sc3 a e i o.

R S Cuilibet r iunges/s insup oibus addes

¶ Inueniũtur etiã terminata in r qualibet vocali precedẽte. a vt torcu lar. e vt pater. i vt martyr. o vt soror. u vt fur. Textus sic exponit. Tu iũ ges cuilibet vocali r. ¶ Inueniunt etiã terminata in s qualibet vocali precedente. a vt pietas. e vt sedes. i vt lis. o vt flos. u vt rus. Et hoc est qđ dicit. Tu addes insuper oibus vocalibus s.

Bs B quoq3 ꝑposita datur oibus s sociata

¶ Dicit autor ꝙ ista littera s dat sociata oibus vocalibus preposita b. a vt arabs ⁊ est qdem populus. e vt calebs. i. castus. i vt celibs (stelc) o vt scrobs fossa. s. illa quã porci faciunt. v vt vrbs. i. ciuitas.

Uls Ms Uls vt puls sequit s3 eins vt hiems reperit

¶ Dicit autor ꝙ etiam inueniuntur iste due terminationes vls vt puls id est pulmentum (pap) Et inuenitur hec terminatio ems vt hiems. id est tempus frigidum.

Ns N si ꝑponas s oibus addere debes

¶ Dicit autor ꝙ si tu preponas hanc litteram n huic littere s: tu debes addere omnibus vocalibus. Exemplum de a vt glans fructus querci-nus (eckel) de e vt mens. de i vt tigrins. i. quoddam oppidum. de o vt mons. de u vt quincuns decims.

Ps Non v s3 reliquis s p ꝑeunte locabis.

¶ Tu locabis hanc litterã s nõ cũ ista vocali u: sed cũ reliquis precedẽ te p. Exẽplũ de a vt daps (a deintie) e vt adeps. i. pinguedo. i vt stips. i. truncus arboris: inde venit hec stipula. o vt ops. i. terra.

Rs Non i sed relique pꝛeũt r s sociante

¶ Sensus est ꝙ ista vocalis i nõ pcit sed relique vocales bene precedit r sociãte s. Quasi diceret. oẽs vocales preter i possunt precedere rs. de a vt ars. e vt iners. de o vt mors. de u vt tyburs. nomen fluuij.

Dicimus aes vt praes aus vt laus iũgere debes

¶ Sensus est ꝙ inueniuntur noĩa terminata in aes. vt praes. ⁊ alia ter minata in aus. vt laus.

Irps vt stirps iũges v solã t sociabis.

¶ Tu iũges predictis terminatõibus irps vt stirps. i. ꝓgenies vel trũ cus arboris. Tu sociabis u solã. i. nõ aliã vocalẽ huic littere t. vt caput.

X cum vocali patietur qualibet addi.

¶ Sensus est ꝙ ista lrã x patiet addi. i. poterit iũgi qualibet vocali. Ex emplũ de a vt pax. de e vt rex. de i vt nix. de o vt nox. de u vt nux.

Alx dabit anx rx unx vt calx lanx arx quoqꝫ coniunx.

¶ Sēsus est ꝙ ista noīa tertie declinatōis dabūt ī ntō singulari has terminatōes. alx vt calx. i. cemētū vel talus pedis. anx vt lanx. i. magna scutella. rx vt arx. i. sūmitas. vnx vt cōiunx. i. cōiugatus vel cōiugata.

¶ De generibus tertie declinationis.

Format nomen in a genitiuum tis sibi iuncta. A tis.

¶ In ista parte autor ponit regulam de genitiuo veniēte a nōīatiuo terminato in a. ⁊ dicit sic. Nomē terminatū ī a format genitiuū hac syllaba tis iuncta. vt hoc thema addita tis fit thematis.

Is facies ex e veluti mare siue cubile. E is.

¶ Hic ponit regulā de gtō veniente a ntō terminato in e. et sic exponit littera. Tu facies is ex e. i. nomie terminato in e. Quasi dicat ꝙ noīa in e terminata mutant(?) e in is formando genitiuū singularē. veluti mare e in is fit maris. cubile e in is fit(?) cubilis. i. lectus vel camera.

Onis habes ex o: sed inis do perficit ⁊ go Do inis.

Feminco genere / nemo sociatur homoqꝫ Go inis.

Ordo vel margo cardo cum turbine virgo

Sic ⁊ apollo facit britonis brito caroqꝫ carnis.

¶ Dicit autor sic. Tu habes ī genitiuo singulari tertie declinatōis onis penultima ꝓducta ex o. i. ex nōīatiuo terminato in o. vt sermo sermonis

¶ Hic autor ponit exceptionē dicēs. Sed ⁊ do go in feminino genere ꝑficit inis penultima correpta vt dulcedo dulcedinis. i. suauitas. caligo caliginis. i. tenebre. nemo qꝫ ꝓ ⁊ homo sociatur predictis: vtrūqꝫ fit vt gtīū in inis penultima correpta. vt nemo neminis homo hominis. ⁊ illa ꝗ sequunt in littera sociant predictis. vt ordo ordinis margo ginis. ⁊ est spaciū qđ circūcirca ipsas vel fluuios est. Cardo cardinis est ferrū sup quo voluit hostiū. Inuenitur etiā cardo cardonis. ⁊ est ꝗdam herba spinosa Turbo turbinis est turbatio maris vel alius rei. Uirgo facit virginis. ⁊ apollo facit apollinis. i. sol. Brito facit britonis ꝗdā populus. Caro etiā excipit qđ facit carnis ⁊ nō caronis. ideo dicit caro carnis.

Lac lactis ponit / allec allecis habebit. C is.

¶ Dicit autor ꝙ hoc nomē lac habebit lactis in gtō: ⁊ hoc nomen allec habebit allecis in gtō: ⁊ est ꝗdam piscis de quo dicit. Allec assatū thuringis est bene gratū. De solo capite faciunt bene fercula quinqꝫ.

Is post l pone / sed lis mel felqꝫ dedere. L is.

¶ In hac parte autor ponit talem regulam de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in l: ⁊ dicit sic. Tu pone is post l. Quasi dicat ꝙ nomina terminata in l faciunt genitiuū addendo is. vt animal adde is fit animalis. Sed mel ⁊ fel excipiuntur: quia suscipiunt lis in genitiuo: vt mel addita lis fit mellis. fel addita lis fit fellis. Et hoc est qđ dicit. Sed lis mel felqꝫ dedere.

Al alis. Al alis longam dat neutro/cetera curtam.

¶ Nomen neutrū in al terminatū dat alis longā in gtō. vt animal aīa lis penultima pducta. Cetera scʒ q̄ nō sunt neutra dant alis curtā i gtō vt hanibal hanibalis. ⁊ est ppriū nomen viri.

El elis Ol olis. Curtam pone salis. longā dant elis ⁊ olis.

¶ Excipitur hoc nomen sal qð quāuis sit neutri generis corripit tamē penultimā. ⁊ ideo dicit curtā pone salis. i. penultimā gtī. Inuenitur etiā sal masculini generis: ⁊ tunc tenet illā regulā. Cetera curtam. Longam dant elis ⁊ olis. i. genitiui terminati in elis ⁊ in olis dant penultimā longam. vt michael michaelis sol solis.

Ul ulis. Il ilis. Ul dat ulis. il ilis consul pugil est tibi testis.

¶ Dicit q nomen terminatū in ul dat ulis in gtō. ⁊ nomen terminatum in il dat in gtō ilis vtrobiqʒ penultimā corripiēdo. vt consul cōsulis. Pugil pugilis est tibi testis. i. exemplū. Et est consul ille qui dat consilium. Pugil ille qui cum alio pugnat.

An anis An erit is iuncta. fietqʒ penultima longa.

¶ In hac parte autor determinat de gtō veniente a ntō terminato ī an ⁊ dicit sic. An erit is iuncta. Hec terminatio is erit iūcta an. i. ntō terminato in an. ⁊ hoc intellige formando gtm̄. vt tytan addita is fit tytanis. penultimāqʒ pducit. ⁊ ideo dicit. Fietqʒ penultima longa.

En inis E sup n dat inis curtam/sed deme lienis.

¶ Autor determinat de gtō veniente a ntō in n e precedente. ⁊ dicit sic. E sup n. i. nomē terminatū in n e precedēte dat inis curtā in gtō. vt nomen nominis. Deinde ponit exceptionē dicēs. Sed deme. i. excipe a regula precedēte hoc nomē lien. Et declinat hic lien lienis. ⁊ est quoddaʒ intestinū. Deberet enī facere linis penultima correpta. ⁊ facit lienis penultima pducta. Excipiunt etiā illa q̄ ponunt in littera sequenti.

In inis Renis syrenis splenisqʒ sed in dabit inis.

¶ Ren renis declinat sic. hic ren renis. est intestinū a quo ruit materia luxurie (lechery) Syren syrenis autē sic declinatur. hec syren syrenis. est piscis marinus vel periculū maris. Splen sic declinatur. hic splen splenis (the mylte) Sed in dabit inis. Dicit autor q nomē ī in terminatū dabit inis in gtō penultima producta. vt delphin delphinis. est piscis marinus magnus valde humanus.

On onis. On sibi copulat is/sed quedā ppria dant tis

¶ In hac parte autor determinat de gtō veniēte a ntō terminato in on dicēs. On. i. ntūs ī on terminatus copulat sibi hāc terminationem is formādo gtm̄. vt demon demonis. Deinde ponit exceptionē dicēs. Sed q̄dā ppria nola dant tis. vt demophon demophontis. ppriū nomen.

¶ De qualitate ppria ⁊ appellatiua.

Quod nomen proprium quod non ita sit tibi notum

Id ꝓpriū dices quod non notat vniuoce res.
Plures/nam duo sensu non signat in vno.

¶ Quia magister immediate fecit mentionē de noīe proprio nunc de- clarat quid sit propriū nomen dicens. ꝙ illud est propriū nomen qđ non importat plures res vniuoce.i.sub vna vocis institutione.⁊ non signifi- cat duo in vno sensu.vt petrus. Ordina sic literā. Illud supple nomen qđ est propriū sit notū.i.manifestū:ita vt sequit. Illud supple nomē qđ non est propriū:immo appellatiuū sit tibi notū:ita vt sequit. Tu dices id esse propriū nomē qđ nō notat.i.importat plures res vniuoce.i.ꝑ vnam impositionē. Nam pro certe propriū nomen non significat duo in vno sē su.i.significato. Quasi dicat nomen propriū non debet imponere plures ꝙ vnā rem ꝑ vnā impositionē. Sed si opponatur.qr si cōtingat duo vni uoce baptisari: et ambos gregorius nolari: gregorius duo significat in vna impositione. Possunt aliqui dicere ꝙ gregorius in aliis est propriū: in istis appellatiuū. Alij tamē dicunt ꝙ in istis ⁊ in aliis ꝓpriū est: licet duo ꝯtingat vel plures in eodē noīe:⁊ simul baptisari vel nolari. Nihilo- minus attento baptismatis lauacro illis duobus vel pluribus singu- latim infusum nomen qđ cōmuniter imponitur vnicuiqꝫ est ꝓpriū et non appellatiuū. Ideo sequitur. Non licet.

Non licet vniuoce ꝓpriū tibi plura notare.

¶ Non licet.i.non est debitū ꝓpriū nomē notare.i.importare plura ti- bi vniuoce.i.sub vna vocis institutiōe vel vna impositiōe:sed bene equi- uoce sub diuersis impositionibus et diuersis rationibus.

Appellatiuis varias res vniuocabis.

¶ Tu vniuocabis.i.sub vna vocis institutiōe vocabis.i.significabis vel im- portabis varias res appellatiuis.hoc est in appellatiuis noībus. Quasi diceret ꝙ nomē appellatiuū est illud qđ vniuoce plura significat.vt hō. Et sic patet differētia inter propium ⁊ appellatiuum.

Is post ar pone/sed far facit r geminare. Ar aris.

¶ In hac parte autor determinat de genitiuo veniente a noīatiuo ter- minato in ar:⁊ dicit sic. Tu pone is post ar.i.post nomen in ar termina- tū.debes addere is formando eius genitiuū.vt torcular addita is fit tor cularis.i.pressoriū.anglice(a presse) Deinde ponit exceptionem dicens. Sed far facit r geminare in genitiuo.vt far gtō huius farris. Et hoc ad differentiā huius verbi for faris. qđ scribitur ꝑ simplex r. Est autē far farris pinguedo frumenti.

Que primitiua sūt nisi naris curta manebunt.

¶ Modo vult autor ostendere quanta ꝓferri debeat penultima genitī ui noīs terminati in ar.⁊ dicit. Illa q̄ sūt primaria.i.primitiua manebūt curta in penultima gti.vt nectar nectaris.i.claretū. dulcis potus. Nar naris.nomen fluuii.qđ longatur quāuis sit primitiuum.

In deriuatiuis neutris producitur aris.

A 8

Species primitiua & deriuatiua.

¶ Penultima etiam in aris terminata producit in neutris nominibus deriuatiuis. hoc est deriuatiue speciei. vt torcular torcularia dicitur a torqueo ques.

Primitiualis erit vox in qua dicitur esse
Primum preposite data significatio secte.

¶ Quia in precedente regula magister facit mentionem de primitiuis & de deriuatiuis: ideo nunc declarat quid sit vox primitiua dicens. Vox primitialis id est primitiua erit illa in qua significatio secte. i. significationis primum preposite dicitur esse data. Verbi gratia. quia primo impositum fuit ad significandum talem rem cuius significatum a nullo alio dependet. ideo dicitur primitiuum.

Est deriuata vox que descendit ab illa.

¶ Quasi diceret quod illa vox. i. dictio que deriuatur ab illa scilicet voce primitiua est deriuata. vt ab hoc nomine martinus deriuatur martineus vel martinianus na. num. possessiuum nomen. ideo dicitur deriuatiua: quia descendit ab illo. Item a mare marinus vel marinarius.

Regula de compositis.

Simplicium norma formabis compositiua.

¶ In isto versu ponit vnum notabile multum vtile quod exponitur sic quantum ad literam. Tu formabis compositiua. i. dictiones compositas norma. i. secundum normam simplicium. Quasi diceret quod composita variantur & formantur secundum cor simplicia. Verbi gratia. Pater est dictio simplex & facit patris in genitiuo eius compositum compater facit compatris. valet etiam in genere. Nam sicut mater est generis femininiti ita commater est generis feminini. Valet etiam in prolatione syllabarum. Nam sicut mater producit primam syllabam scilicet ma. ita eius compositum scilicet commater producit eandem. Valet etiam in compositis verborum. Nam sicut facio facis fecit feci in preterito: ita inficio eius compositum facit infeci. Verumtamen hec regula varias patitur exceptiones. hoc suo loco & tempore distinguetur.

Figura composita.

Dictio compositam dicetur habere figuram
Quam licet in geminas partes distinguere/ quarum
Significata gerit vox designanda per ipsam.

¶ Quia magister mentionem facit de compositis & simplicibus: nunc declarat quid sit dictio composita & que dictiones inter ea requiruntur. Dicit ergo sic. Illa dictio dicetur habere figuram compositam quam dictionem licet distinguere. i. diuidere in geminas partes. Nam omnis dictio composita potest diuidi in duas partes: quarum partium vox designanda per illam dictionem compositam gerit. i. importat significata. i. partes idem significat cum dictione composita. vt magnanimus quod componitur ex magno corrupto & animus integro: vtraque enim pars gerit significata illius dictionis composite. Magnanimus enim significat de grandi animo: aliter enim non esset dictio composita: nisi possit diuidi in duas partes idem cum composito significantes. & ideo li magister bene possit diuidi in duas partes scilicet magis & ter: tamen non est composite figure: quia ille partes non significant idem cum magister.

Non poteris tale sub simplici scisma notare.

¶ Tu non poteris notare. i. inuenire tale scisma. i. talem diuisionem sub nomine simplici. Quasi dicat nomina simplicia non possunt diuidi sicut composita.

Et dicis epatis iubaris cū nectare ponis

¶ Reuertit ad ꝓpositū illius regule. In deriuatiuis neutris. ⁊ excipit autor aliqua noīa regulā nō obseruātia. dicit itaq;. Et tu dices epatis in gtō huius nōis epar qđ significat iecur (the leuyr) ⁊ excipit a regula generali. Is post ar pone. deberet eni facere eparis ⁊ facit epatis. Iubar iubaris. i. splendor. vt coma leonis vel alterius aīalis. ⁊ excipit a regula In deriuatiuis. Nectar etiā excipit a regula. In deriuatiuis. qr cum sit neutrū ⁊ deriuatū a necto nectis nexū corripit gtm: videlicz nectaris. ⁊ idē est qđ claretū. Ideo dicit autor. iubaris cū nectare ponis.

Asparis vsus habet ⁊ bostaris additur istis

¶ Dicit autor ꝙ ista duo noīa bostaris ⁊ asparis breuiant in gtō. Ideo dicit. vsus habet bostaris. Aspar est paries factus ex asserib⁹ Alii dicūt ex terra viscosa. vel aliud factū causa firmitatis. Bostar ꝓpriū nomen corripit gtm: sed aliqñ est locus boū ⁊ tūc ꝓducit gtm. Cū bostar prese pe notat ꝓducit aris. Cū ꝓpriū nomen tunc breuiat aris.

Er tibi prebet eris cer mobile vertitur in cris — Er eris.

¶ Er. i. ntūs tertie declinatōis i er terminatū pbet eris i gtō penul. cor. vt aer aeris. Deide dicit cer mobile. i. nomē adiectiuū tertie declinatōis i cer termiatū vertit. i. mutat i cris i gtō vt acer cer i cris fit acris. sharp

Ter per tris forma sūt iupiter ⁊ later extra — Ter tris.

¶ Ponit autor exceptionē dicēs. noīa tertie declinatōis in ter desinētia mutāt ter p tris i gtō. vt pater ter i tris fit patris. Ideo dicit. Tu forma ter. i. nomē in ter terminatū p tris in gtō. Deide ponit vnā subexceptionē dicēs. Iupiter ⁊ later sint extra. i. excipiunt a regula. qr iupiter deberet facere iupitris ⁊ facit iouis. later deberet facere latris ⁊ facit lateris

Ether ⁊ crater per bris formabitur imber
Et sua composita. ver ⁊ crather dabit eris.

¶ Excipiuntur etiā ether ⁊ crater ab illa regula. Ter p tris forma. deberent facere ethris ⁊ crathris ⁊ faciūt etheris ⁊ crateris. ether. i. aer.
¶ Deinde dicit p bris formabitur imber. i. facit imbris. ⁊ est exceptio ab illa regula. Er tibi prebet eris. deberet eni facere imberis ⁊ facit imbris ⁊ sua cōposita excipiunt qr faciūt gtm in bris vt nouēber nouēbris decēber decēbris. Uer ⁊ cather dabit eris. ver excipit ab illa regula. Er tibi prebet eris. deberet eni corripere penultimā gti ⁊ ꝓducit. Similiter et crather qđ etiā excipit ab illa regula. Ter p tris. deberet facere crathris ⁊ facit cratheris. ⁊ est cyphus ex quo potat. ⁊ differt a crathes. versus.
Est ciphus crather res ferrea sit tibi crathes.

Ir breuiabit iris/martyr fiet tibi testis — Ir iris.

¶ Dicit ꝙ noīa ter. in ir faciūt gtm i iris penul. cor. vt martyr martyris.

Is post or pone cor cordis debet habere. — Or oris.

Autor pōit dc gtō veniēte a ntō i or ter. dicēs. Tu pone hāc ordinatiōez is p⁹ or vt marmor addita is fit marmoris. i. lapis dur⁹ ⁊ satī nobil. ⁊ co

lor addita is fit coloris.sed cor excipitur qd facit cordis in gtō.

Mas aut cōmune dabit oris feminenmqꝫ.

¶ Dicit autor ꝙ noīa terminata in or masculini aut feminini aut cōi generis ꝓducūt penul.gti.vt dolor doloris.soror sororis.melior melioris.

Format oris rhetor memor arbor neutraqꝫ castor.

Et quedam propria velut hectoris/addeqꝫ nestor.

¶ Hic ponit exceptionē a regula predicta subiungēs regulā de neutris ꝛ de hoc noīe castor.ꝛ dicit.Format oris rhetor.i.hoc nomen rhetor corripit penultimā gti quāuis sit masculini seu cōi generis.ꝛ est rhetor aliquis q̄ ornate loquitur.Excipiūtur etiā illa que ponunt in littera q̄ corripiunt penultimā gti.vt hic ꝛ hec ꝛ hoc memor huius memoris qui recordatur alicuius.hec arbor huius arboris.ꝛ neutra noīa terminata ī or corripiunt penultimā gti.vt marmor marmoris.ꝛ hoc nomē castor corripit gtm̄.ꝛ est quoddā aīal vel propriū nomen viri.ꝛ tunc ꝓducit gtm̄.ꝛ quedā propria sociantur his predictis:q: corripiunt gtm̄.vt hector hectoris.nestor nestoris propria noīa.

Ur vris.

Ur tibi prebet vris.sed fur subdit tibi furis.

¶ Autor dicit.Ur.i.nomē terminatū in ur prebet tibi uris in gtō penultima correpta.vt murmur murmuris.sed fur subdit tibi furis in gtō penultima ꝓducēdo.Ideo excipit.vnde murmur est rumor.ꝛ fur est q̄ alienas res capit.Unde.Hospes vbi fur est tibi furari leue non est.

Robur format oris ebur iecur ꝛ femur addis.

¶ Ponit aliā exceptionē ꝛ dicit.Hoc nomē robur prebet tibi oris ī gtō penultima correpta.vt robor roboris ꝓ ligno vel ꝓ fortitudine.Tu addis istud nomē ebur qd facit eboris.ꝛ est os preciosum.Et illud nomen iecur qd facit iecoris.ꝛ est epar:anglice (the leuyr)

As atis

Ex as est atis elephas gigasqꝫ dant antis

¶ Autor dicit ꝙ noīa in as terminata faciūt atis ī gtō.vt maiestas maiestatis.Sed ponit exceptionē dicens.Elephas ꝛ gygas dant antis in gtō.vt elphas elephantis.i.aīal mire magnitudinis.Gygas gygantis.homo magne quantitatis.anglice(a giant)

Et diamas adamas/veterum quoqꝫ propria quedaꝫ

¶ Excipiunt quedam ꝓpria noīa.ꝛ etiam ista duo noīa diamas ꝛ adamas que faciunt gtm̄ in antis.vt diamas diamantis.ꝛ est q̄dem lapis preciosus valde durissimus.quoqꝫ ꝓ ꝛ quidā ꝓpria noīa veterū.i.antiquorꝫ faciūt gtm̄ in antis.vt athlas athlantis.ꝛ est nomē gygantis qui s̄m fabulas celū in humeris gestat.

Mas maris as assis vas vasis vas vadis istis

Jungesqꝫ pallas sic format lampas ꝛ archas.

¶ Ponit aliquā exceptionē dicēs.Tu iunges his predictis ista noīa q̄ in lr̄a ponūtur:videlicet mas maris.i.vir.As assis.i.obolus.Uas vasis

id est cupa vel doliū. vas vadis. i. pignus. Et iūgis pallas sic format lā-
pas et archas. Nā pallas facit palladis in gtō. et est dea sapiētie. lāpas
lāpadis (a lampe) Archas archadis. nomē gentile est.
His similem formam dant patronymica quedam.
¶ Id est quedā patronymica sunt que ad modū predictoꝝ declinantur
vt ambrosias ambrosiadis. menechias menechiadis.
Sic breuis as format genitiuus grecus os addit
¶ Quasi dicat ꝙ noīa terminata in as breuē faciunt in gtō sicut dictuꝫ
est ꝑm grecos. aliqñ gtīn in os. vt ambrosias ambrosiadis vel ambrosia
dos. hec pallas palladis vel pallados.
Mas aut commune si fiat in es breuiatam — breuis es itis.
E mutans dat itis miles stipes est tibi testis
¶ Dicit autor ꝙ noīa terminata in es breuiatā faciūt gtīn in itis penul
tima correpta mutando e in i. vt miles militis. Littera sic ordinat. Mas
i. masculinū genus aut cōe. i. cōe genus si fiat in es breuiatā. mutās e in
i dat itis in gtō. vt miles fiet tibi testis. qꝺ facit militis. et est nomē digni
tatis (a knyght) Stipes. i. baculus.
Ut preeps dat etis dipthongus in antesuprema
¶ Hic autor ponit exceptionē a regula predicta dicēs. ꝙ diptongus in
antesuprema. i. nomē terminatū in es breuē diptongo ꝓcedente. dat etis
in gtō. nec mutat e in i. vt preeps prepetis. i. velox.
Que deriuantur a verbis associantur
In quibus e curta reperitur in antesuprema.
¶ Dicit autor ꝙ noīa in es terminata et deriuata a verbis in qbus repe
ritur curta e in antesuprema. i. in penultima syllaba sociant predictis: qꝛ
faciūt gtīn i etis. vt ab hoc verbo habeo habes deriuat hic et hec hebes
hebetis. i. debilis obtusus: anglice (dull)
Inquies est curta. tamen etis erit sibi iuncta.
¶ Ponit autor exceptionē dicens. ꝙ hec dictio inquies est curta i neō
et tñ ꝓducit penultimā gtī. vt hic et hec et hoc inquies gtō huius inqetis
i. sine quiete. Textus est planus.
Femineum dat etis curtam seges est tibi testis.
¶ Dicit autor ꝙ noīa feminini generis terminata i es breuē faciūt gtīn
in etis curtā. vt seges segetis. i. semen. est etiā matura messis.
A pede cōpositum dat edis sed apes remouebis.
¶ Dicit autor ꝙ cōposita ab hoc noīe pes faciūt gtīn i edis penultima
correpta. vt bipes bipedis. q habet duas pedes. sed tu remouebis apes
qꝺ facit apis in gtō. est aīal mellificans: anglice (a bee)
Quod prebet sedeo formabit idis genitiuo.
¶ Noīa que deriuant a sedeo sedes etiam excipiunt a regula illa. mas

Es lõgaz is

aut cõmune qꝛ faciũt gtĩ in idis ꝛ nõ in itis quãuis terminentur in es correptã. vt obses obsidis. i. pignus (a pledge) Textus est planus.

Es longam mutabis in is/sed deme quietis
Heredis cereris mercedis vel locupletis.
Magnetis iunges agnetis dicere debes

¶ Autoꝛ dicit. Es longã mutabis in is. i. ꝙ noĩa terminata in es lõgam mutant es in is formãdo gtĩ singularẽ. vt sedes es in is fit sedis. Dein de ponit exceptionẽ dicens. Sed deme quietis. Hec quies quietis. ꝛ illa q̃ sequunt: videlꝫ hic ꝛ hec heres gtõ huius heredis. Hec ceres gtõ huius cereris: ꝛ est dea bladi. Hec merces huius mercedis. i. premiũ. Hic ꝛ hec locuples gtõ huius locupletis. i. diues. Hec magnes gtõ huius magnetis. ꝛ est q̃dã lapis attrahẽs ferrũ. Hec agnes gtõ huiꝰ agnetis. proprium nomen mulieris.

Cum preit i formabit etis/paries tibi testis.

¶ Dicit autoꝛ ꝙ noĩa terminata in es precedente i faciunt gtĩ in etis penultima correpta. vt paries parietis.

breuis is.

Is correpta sibi similem faciet genitiuum.

¶ Hic autoꝛ dicit. Is correpta. i. nomen terminatũ in is correptã faciet gtĩ sibi similẽ. vt ntõ hic panis gtõ huius panis. Unde versus. Nõ bene prandetur vbi panis abesse videtur.

Cuspidis ꝛ lapidis ꝛ cassidis excipiantur.
Sanguinis ꝛ dices exanguis ꝛ aspidis addes.
Egidis atqꝫ notes sic patronimyca iunges.
Thetidos ꝛ thetidis dices paris is dat idisqꝫ.
Sardis inis dat iaspis idis/sic ibidis ibis.
Isidis adiunges indeclinabile semis
Est pro dimidio/pondus semessis habeto.
Et tibris tibridis tigris quiritisqꝫ quiritis.

¶ Hic autoꝛ ponit exceptionẽ ab illa regula. Is correpta. dicens. Ista noĩa cuspidis ꝛ lapidis ꝛc. ꝛ alia q̃ sequunt in lr̃a excipiunt a regula. qꝛ aliter faciũt gtĩ ꝙ regula precepit. Et qꝛ textus est clarus veniamꝰ ad expositionẽ vocabuloꝝ. Ntõ hec cuspis cuspidis. i. lancea (a spere) Hic lapis lapidis. i. petra. Hic sanguis sanguinis idẽ est q̃d cruoꝛ. Hic ꝛ hec exanguis ꝛ hoc exangue. i. sine sanguine. ꝛ componitur de ex ꝛ sanguis ꝛ facit exanguis ꝛ non exanguinis. Ex quo patet ꝙ non excipitur ab illa regula. Is correpta. sed ab illa. Simplicium norma. Hec aspis aspidis. est nomẽ serpẽtis. Hec egis egidis. i. scutũ palladis. Et patronimica in is terminata similiter faciũt genitiuũ vt priamus priamidis. thetis dat os in gtõ. vt hec thetis gtõ huius thetidos. i. aqua vel mater achil-

lis. Paris dat paris vel paridis in gtō. nomē ꝓpriū. sardis facit sardinis. i. lapis preciosus. iaspis iaspidis. est lapis preualens. ibis facit ibis vel ibidis. et est cyconia. Isis isidis. nomē dee. Semis ꝓ dimidio est indeclinabile: sed semis ꝓ pondere medie libre habebit semissis in gtō. Tybris nomē fluuii facit tybridis in gtō: potest etiā facere tybris. et sic nō excipit. Tygris facit tygris: et sic nō excipit. aliqñ facit tygridis. et est aial quoddā. Quiris quiritis. eques romanus.

Quod dedit er dat eris vomis puluisq; cinisq;

¶ Nomē in er et in is terminatū facit gtīn in eris penultima correpta. vt vomer vel vomis gtō huius vomeris. instrumentum aratri (a share) Hic puluer vel puluis huius pulueris (duste) Hic ciner vel cinis huius cineris (asshes)

Is itis producta dabit: tamen excipiantur — Lōga is itis
Glis gliris glissis glis glitis non cadit extra

¶ Autor dicit. Is producta. i. nomē terminatū in is ꝓductā dabit itis in gtō penultia ꝓducta. vt lis litis. Deinde ponit exceptionē dicēs. Tū excipiātur glis gliris ꝓ aiali: et glis glissis ꝓ terra tenace. sed glis glitis ꝓ herba q alio noie lappa vocatr nō cadit extra regulam. i. nō excipit. Potest obiici de hoc noie vis q nō seruat regulā et non excipit. dicamus q vis est nomē heterocliton: ideo de ipo tractat in caplo de heterocliti s.

Oris formabit os pro mare deme nepotis — Os oris.

¶ Autor dicit. Os ꝓ mare. i. nomē terminatū in os masculini generis facit oris in gtō penultimā ꝓducēdo. vt ros roris. Deinde ponit exceptionē dicēs. Deme. i. excipe hoc nomē nepotis. et est nomē filius filii vel filie. aut filius fratris. et aliqñ est luxuriosus.

Cetera dant otis sed depotis o breuiabis — Os otis.

¶ Dicit q cetera noia in os terminata. i. q nō sunt generis masculini faciūt gtīn in otis penultima ꝓducta. vt dos dotis. donū qd dat cū spōsa. Deinde ponit exceptionē dicēs. Sed breuiabis hec noia q sunt deriuata ab hoc noie pos potis. i. potēs: vt cōpos cōpotis. i. sanus et potēs. impos impotis penultima correpta. i. non potens.

Sed bouis et gloris demantur os oris et ossis
Custodis simul herois sociabitur istis.

¶ Dicit autor q ista noia excipiunt: videlz bos bouis qd deberet facere botis et glotis. et est mulier fratris. Inuenit etiā glos glossis ꝓ quodā ligno de nocte relucēte. et glos gloris ꝓ quodā flore. Unde. Discite quid sit glos lignū vel femina vel flos. Glos glossis lignū lucēs de nocte ferenti. Glos gloris flos est. glos glotis femina fratris. Os oris anglice (a mouthe) Os ossis (a bone) Etiā excipiunt illa q patent in textu: videlz custodis. gtūs de hic et hec custos. q vel q custodit. Et herois gtūs de heros. i. dñs. Et minos qd facit minois. et est ꝓpriū nomē viri.

Us curtam dat oris neutro, sed eris damus illis — Us oris.

Que dant lus nus dus/sed oris prebet tibi fenus.
Et facinus pignus intercus vtis tibi prebet
Adde penus penoris quod tertie est siue secunde

¶ Hic autor dicit q nomen in us tertie declinatiõis neutri generis habet curtã oris in gtõ. vt hoc corpus corporis. stercus stercoris. Deinde ponit exceptionẽ dicens. Sed nos damus eris illis noibus que dãt terminationes infrascriptas. videlz lus vt vellus velleris. est pellis cũ lana. In nus vt vulnus vulneris. i. plaga: anglice (a Wounde) In dus vt pondus ponderis. i. onus graue: anglice (a Weght) etiã est illud qđ mẽsuratur. Sed ab illa regula excipiuntur fenus qđ facit fenoris (an ocker) Et facinus facinoris. i. peccatum. Et pignus pignoris. i. filius. Inuenitur etiam pignus pigneris. z sic non excipitur. Intercus prebet tibi vtis in gtõ penultima correpta. vt ntõ hic z hec z hoc intercus intercutis. z est morbus inter cutẽ z carnẽ. Tu adde his predictis penus qđ aliqñ est tertie declinationis z facit penoris in gtõ. z aliquando est scđe declinationis z facit peni. z est feminini generis. in tertia est neutrũ. z significat anglice (a seller)

Dat pecus hec pecudis pecus hoc pecoris sibi iungit

¶ Dicit q hoc nomẽ pecus dupliciter variat. aliqñ est generis feminini z facit pecudis. z significat aialia minora q nõ possunt iugũ portare. z aliqñ neutri z facit pecoris. z significat aialia maiora q valẽt ad labores Unde. Est pecus hoc qđ arat pecus hec qđ nõ iuga portat.

Hec formas in eris que sunt consimila verbis
In quibus e curta reperitur in antesuprema

¶ Dicit autor q noia in us terminata veniẽtia a verbis habẽtib' e curtã in penultima syllaba faciũt gtũ in eris penultima correpta. vt vlcus vlceris. inflatio cutis vel aliud malũ qđ nascitur ppter nimiũ laborẽ. et deriuatur ab vlcero as. qđ idẽ est qđ vulnero as. Et fm hoc tẽpus deberet facere tẽperis. z deriuat a tẽpero as. vel tepeo tepes. tñ facit tẽporis in gtõ. vt autor inferius declarat.

cõparatiu' oris

Neutrum declina quod comparat vt duo prima.

¶ Nomen qđ cõparat. i. qđ est cõparatiuũ neutrũ in us terminatũ declinat in gtõ queadmodũ duo genera. i. sicut cõparatiuus in or cõis generis. Nã sicut melior facit melioris: ita melius facit melioris.

Dant aceris leporis acer & lepus addito tempus

¶ Dicit q ista nomina acus z lepus dant in eor gtis aceris z leporis. Hic acus aceris est palea frumenti. Inuenitur etiã hec acus acus acui pro instrumento suendi. Hic lepus est quoddam animal. Adde etiã tẽpus quod facit temporis.

Us vtis.

Us producta tibi dabit vtis: deme paludis
Et que dant tellus incus demenda tenebis.

¶ Dicit. Us ꝓducta.i.nomē terminatū in us ꝓductā dabit utis longā in gtō.vt salus salutis.i.valitudo.virtus virtutis.Deīde ponit exceptionē dicēs.Deme paludis.qd̓ declinat̄ hec palus huius paludis.est terra aquosa vbi pascunt̄ rane.Et tu etiā tenebis illa nois demēda.i.excipiēda.vt tellus ⁊ incus dant gtōs telluris ⁊ incudis.Tellus.i.terra.Incus instrumentū sup qd̓ faber malliat ferrū.

Formabunt vris monosyllaba grus gruis ⁊ sus

¶ Hic autor ponit aliam exceptionem dicens.ꝙ monosyllaba.i.vnius syllabe in us terminata formabunt uris in gtō penultima producta. vt thus thuris.⁊ mus muris.i.sorex.Deinde ponit exceptionē dicēs.Grus dat gruis in gtō.⁊ est nomen auis.Et sus dat suis.⁊ idem est qd̓ porcus vel porca.

Es eris dabitur pres predis laus quoqꝫ laudis
Fraus fraudis iunges.sed emaus non flectere debes

¶ Dicit.Eris dabit̄ in gtō huius nois es.qd̓ significat pecuniā. vel est species metalli qd̓ significat diuitias.⁊ predis dabitur in gtō huius nois pres.qd̓ idē est qd̓ diues.laudis dabit̄ in gtō huius nois laus.⁊ fraudis in gtō huius nois fraus(disceyte)Sed tu nō debes flectere.i. declinare emaus nomē castelli.Quasi dicat ꝙ hoc nomē emaus est indeclinabile.

Si preit s b vel m vel p.facies genitiuum — Bs bis.
Interponas i.tamen e si b preit aut p/ — Ms mis
E mutatur in i si non monosyllaba fiant — Ps pis

¶ In hac parte autor determinat de gtō veniente a ntō terminato in s precedente b vel m vel p.⁊ dicit.Si ista littera b vel m vel p preit.i.precedit s in ntō singulari tu facies gtm̄ ex tali ntō interponēs hanc lr̄am i videlꝫ inter cōsonātes predictas ⁊ s.Verbi grā.Hoc nomē arabs terminatur in s precedēte b:ponat̄ i inter b ⁊ s fit arabis in gtō.⁊ dr̄ arabs quidā populus.Item hoc nomen hyems terminat̄ in s precedente m: ponatur i inter m ⁊ s fit hyemis in gtō.Hoc nomen inops terminatur in s precedente p:interponatur i facit inopis in gtō.Deinde ponit exceptionem dicens.Tamen si ista lr̄a e precedit hanc lr̄am b vel p:tunc e mutatur in i in gtō.vt celebs celibis ⁊ nō celebis.i.celestē vitā ducēs. vel.i. castus.Et princeps principis.nomē dignitatis.Et hoc dico si talia nois nō fiant.i.nō sint monosyllaba:q: nō mutāt e in i. sed retinēt e in gtō. vt plebs plebis.i.multitudo gentiū vel populus.

Aucupis excipitur ex auceps quod reperitur

¶ Hoc nomē auceps excipit̄ a regula predicta siue ab illa exceptione. Tamē e si b ⁊c̄.q: p illā exceptionē deberem⁹ mutare e in i ⁊ dicere aucepis aucipis ⁊ dicimus aucupis.⁊ est qui capit aues. — Ls tis

Ls aut ns aut rs/s remouebis — Ns tis
Tis iunges/frondis lendis glandisqꝫ remotis. — Rs tis.

¶ Dicit. Tu remouebis hanc litterā s a ntō terminato in ls aut ns aut rs. et postea iunges tis formando gtm̄ singularē. Uerbi gr̄a. Ls vt puls remota s addita tis fit pultis. i. pulmentū. Ns vt mons remota s et addita tis fit montis (an hylle) Rs vt ars remota s et addita tis fit artis (sciēce) Deinde ponit exceptionē dicens. Remotis. i. exceptis noībus in littera positis: videlȝ frondis qđ declinatur hec frons. i. ramus. Inuenitur etiam hec frons frontis. anterior pars capitis. et sic non excipitur. Lens quod declinatur lens lendis. est semē pediculorum. Inuenitur etiā lens lētis quoddam legumen. et sic non excipitur. Glans quod declinatur hec glans glandis. fructus quercum. Etiam inuenitur glans glantis. i. rumor carnis. et sic non excipitur.

Que cor vel pendo componit eis sociando

¶ Iste versus continuatur cū predictis hoc modo. Dictū est ꝙ ista nomina frons glans et lens faciūt gtm̄ in dis. Continua modo sic. Sociando eis predictis illa noīa que cor et pendo cōponit. qr illa noīa faciūt etiam gtm̄ in dis. vt vecors vecordis. i. stultus. et etiā libripēs dis. i. illud a quo pendet libra. vt manus hoīs vel alterius rei.

Semper iens cum prole sua formabit euntis.

¶ Autor ponit exceptionē ab illa regula. Ls aut ns. dicēs ꝙ hoc participiū iens cū ꝓle sua. i. cū suis deriuatiuis facit eūtis in gtō. vt rediens redeūtis. deberet enī facere ientis vt redientis. ideo excipitur.

Ambio lege caret vnciaqȝ quod vncia format

¶ Hic autor ponit exceptionē ab exceptōe predicta dicens. Hoc verbū ambio caret lege. i. regula. qr sicut iens facit eūtis in gtō: ita et ambiens ab eo deriuatū deberet facere ambeūtis et facit ambientis. Et causa est qr in hoc verbo ambio ambis e mutatur in i qđ non fit in aliīs cōpositis ab eo. is in quibus e nō mutat. vt redeo redis. Et attēde ꝙ autor posuit verbū ꝓ participio: cū dixit. Ambio lege caret. forte hoc fecit causa metri: vel vt denotaret irregularitatē. nō solū in participio: sed etiā i verbo ꝙ ꝓ et hoc nomē quincuns qđ deriuat ab vncia caret lege. qr deberet facere quincuntis. et est quincuns res ponderis quinqȝ vnciarū. et hoc intelligas in oībus similibus. vt sepcuns sepcuncis.

Ut itis. **Ut tibi format itis sic per caput esse probabis.**

¶ In hac parte autor determinat de gtō veniente a ntō terminato in t dicens. Ut. i. nomen terminatū in vt formabit tibi itis in gtō penultima correpta. vt caput capitis.

x gis A verbo. **A verbis in go veniens x gis tibi format**

¶ In ista parte autor determinat de gtō veniēte a ntō terminato in x. et dicit. X. i. nomē terminatū in x veniēs a verbis in go terminatis format tibi gis in gtō. i. mutat x in gis formādo gtm̄. vt ab hoc verbo rego regl descēdit hoc nomē rex. et x in gis fit regis. ita lex legis.

Coniugis n remouet cū rectus n sibi seruet

¶ Hic autor pōit exceptionē dicēs. iste gtūs ꝯiugis remouet n. i. abiicit

cum ꝓ quāuis rectus.i.ntīo seruat sibi n. Quasi dicat ꝙ deberet facere cōiungis in gtō ⁊ facit cōiugis. Forte ad differentiā huius verbi con iūgo gis.a quo deriuat̄ cōiunx cōiugis.⁊ est cōiugatus vel cōiugata.

Cis iungunt alia tamen x prius inde remota — x cis

¶ Dicit ꝙ alia nomina in x terminata videlicet que non veniunt a verbis terminantibus in go iungūt cis post nōīatiuū remota prius x formādo gtīm.vt pax remota x ⁊ addita cis fit pacis.felix remota x et addita cis fit felicis.

E super x nisi sint monosyllaba compositum ve.
Ex ipsis e per i mutant que vult breuiari

¶ Hic autor ponit documentū dicēs.E sup x.i.nōīa habētia e ante x in ntō singulari mutāt e p i breuē in gtō.vt cortex corticis ⁊ non cortecis.⁊ est corīū arboris. Et hoc est verū in nōībus pluriū syllabarū.⁊ ideo dicit autor. Nisi sint monosyllaba.i.vnius syllabe tm̄:qr illa nō mutāt e in i in gtō imo retinent e.vt rex regis.⁊ nisi sint cōposita ab ipsis monosyllabis vt exlege exlegis.i.qui viuit sine lege.

Lodicis demas veruecis dicere debes/ — De quantitate gti.

¶ Autor excipit hec duo nomina:videlicet lodicis.i.opertoriū:aut vestis pilosa:qꝺ deberet corripere penultimā genitiui ⁊ ꝓducit. Etiā verucx facit veruecis penultima producta.⁊ est veruex idem qꝺ aries castratus vel muto.

Si mas fit in ix dat icis mastix dabit icis.
Fenix fenicis bombix bombicis habebit

¶ Dicit autor ꝙ si mas.i.nomen masculini generis fiat in ix in ntō dat icis in gtō penultima correpta.vt calix calicis.est cyphus.etiā est vas in quo cōsecratur. Deinde ponit exceptionē. Mastix dabit icis penultima ꝓducta.i.quedā species. Fenix etiā dabit icis pēultima ꝓducta vt fenix fenicis.nomen auis. Bombix bombicis.nomen vermis.

Cetera que dant x producunt in ante suprema

¶ Dicit autor ꝙ cetera nōīa in x terminata de quibus non est facta mētio ab illa parte circa.E sup x.ꝓducuntur in antesuprema.i.antepenultima.vt pax pacis.nux nucis.

Sed gregis atq; trucis facis picis ꝗ nucis inde
Excipis atq; ducis crucis salicis silicisq;.

¶ Dicit autor ꝙ nomina in littera posita excipiuntur ab illa regula. Cetera que dant x.quia corripiunt penultimā gti.vt grex gregis.i.multitudo aialium. Trux trucis.i.tormentum vel pena. Item trux est crudelis. Fax facis.i.incēdiū. Nux nucis(a nutte) Pix picis(pyche) Dux ducis.nomen dignitatis. Crux crucis est idem cū trux. Salix salicis.est nomē arboris. Silix silicis.est nomē propriū fratris iouis. Et silix silicis est nomen duri lapidis.

Nec g nec c tenent que dant nix nox atq₃ suppellex
Hic senis ꝛ noctis sphyngis vel dicito sphyngos.

¶ Dicit autoꝛ ꝙ nix nox ꝛ suppellex ne c retinẽt nec g in gtõ. Nã senex facit senis. nox noctis. De suppellex statim dabit doctrina. Sphynx facit sphyngis vel sphyngos. ꝛ est monstrũ marinũ.

Crementu₃ duplex debet formare suppellex.

¶ Dicit autoꝛ ꝙ hoc nomen suppellex crescit supra ntm̃ duabus syllabis. vt suppellex suppellectilis. i. tegmen lecti.

Que das a capite velut anceps iunge biceps q₃

¶ Hic dicit autoꝛ ꝙ composita ab hoc noĩe caput capitis crescunt supra noĩatiuũ duabus syllabis sicut suppellex. vt anceps ancipitis. i. dubiosus quid eligat: vel est ab vtraq₃ parte scindens. ꝛ biceps bicipitis. i. res habens duo capita.

Ac iter optat eris sed non vt regula querit

¶ Dicit ꝙ hoc nomẽ iter prebet eris in gtõ. vt gtõ itineris. sed nõ vt regula querit. qꝛ ſ₃ regulã datã facit itris. ꝛ sic patet ꝙ habet duplex crementũ sup ntm̃. Nota tamen ꝙ inuenit hic iter nomẽ auis. Versus. Carpe viatoꝛ iter: sed in arboꝛe concinit iter.

Per predicta tibi patet excessus genitiui.

¶ Epilogãdo dicit autoꝛ ꝙ ꝑ predictas regulas patet quõ gtũs habet excessum supra ntm̃. Textus est clarus.

¶ Regula generalis genitiui.

Gtõ is. Dtõ I — Is gtũs habet sed tertius i tibi prebet

¶ Hic ponit regulã generalem gti singularis tertie declinatiõis. Gtũs singularis tertie declinationis habet hanc terminatõem is quomodocũ q₃ facit ntm̃. Sed tertius i tibi prebet. Hic autoꝛ ponit regulã de datiuo dicens. Sed tertius. i. datiuus prebet tibi hanc terminationẽ i. vt hic pater huius patris huic patri.

Cum dedit es grecus fit sepe per i genitiuus

¶ Dicit autoꝛ ꝙ qñ ntũs grecus terminat in es gtũs sepe terminat in i vt achilles huius achilli. vlixes vlixi. moyses moysi. potest cõprehendi.

Actõ em/ vel im. — Em retinet quartus sed in im quandoq₃ locamus
Maguderim turrim burim peluimq₃ securim
Uim sitim restim puppim tussimq₃ caribdim.
His quedam propꝛia sociamus paucaq₃ greca
Ut tybꝛim tygrim tripolim sirtim vel eclipsim.
Iris ꝛ hypocrisis sociantur eis ꝛ erinnis.

¶ Autoꝛ determinat de actõ singulari tertie declinationis dicens. Em

retinet quartus. Expone sic. Quartus .i. accusatiuꝰ singularis tertie declinatōnis retinet em. vt patrē. Et hoc intellige in quolibet genere preterꝗ̄ in neutro de ipso cū facit mentionē vel cū fecit in scđa declinatōne ibi. Sed neutris ꝓuideamus. Deinde determinat de accusatiuo in speciali dicēs. Sed in im qn̄qꝫ locamus .i. ꝙ actūs aliqn̄ terminatꝛ in im. Et hoc intellige duobus modis: videlꝫ in im tm̄ ⁊ in im ⁊ in em. Subsequēter ponitꝛ exemplaris doctrina: videlꝫ in oībus sequentibus in textu. Ut ntō hec maguderis actō hanc magudērim .i. trūcus. Ntō hec turris accusatiuo hanc turrim. ⁊ dr̄ a terrere. etiā potest facere turrem. Hec peluis actō hanc peluim. vas ex quo lauatur barba. Hec tussis actō hanc tussim: anglice (the coughe) Hec securis actō hanc securim. est istrumētū secandi. Hec vis actō hāc vim (myght) Hec buris actō hāc burim .i. cauda arati. Hec restis actō hāc restem vel restim .i. chorda. Hec puppis actō hāc puppē vel puppim .i. nauis Hec sitis actō hāc sitim (thirst) Hec caribdis actō hanc caribdim. periculū maris. Nos etiā iungimus his predictis quedā ꝓpriā noīa ⁊ pauca greca. vt hec tybris actō hanc tybrim. nomē fluuij. Hec tigris actō hanc tigrim. nomen aīalis. Hec tripolis actō hanc tripolim. nomen ciuitatis. Hec sirtis actō hāc sirtim. periculū maris. Hec eclipsis actō hanc eclipsim .i. obscuritas lune vel solis Hec iris actō hanc irim .i. arcus in celo. Hec hipocrysis actō hanc hipocrysim. viciū est. Et erinnis sociabitur eis predictis. Hec erinnis accusatiuo hanc erinnim. furia infernalis.

Em dat ⁊ im turris restis puppisqꝫ securis.
Et cum predictis nauis peluisqꝫ securis.

¶ Autor dicit hic ꝙ quinqꝫ noīa in textu posita habent em ⁊ im in actō vt turris turrem vel turrim. restis restem vel restim.

Quinetiam multa per a ponuntur quasi greca.

¶ Dicit autor ꝙ etiā multa noīa faciūt actm̄ p a quasi greca .i. sm̄ grecā declinationē. vt hic hector actō hūc hectorē vel hectora. Non solū in tertia declinatōe: sed in scđa. vt thideus thidei vel thidea.

¶ Regula generalis de neutris.

Neutra notare decet: sic nullū regula fallit.

¶ Dicit ꝙ nos decet notare neutra noīa tertie declinatōis: qꝛ nō faciūt actm̄ in em nec in im: sed vt dictū est i scđa declinatiōe ibi. Sed neutris ꝓuideamus ⁊c̄. Quasi dicat ꝙ noīa neutri generis habēt actm̄ similem vt ntō hoc tēpus actō hoc tēpus. Et sic notando regula nullū fallit.

Per recto quintus sed sepe tamen facit vsus vocatiuꝰ.
Ad morem greci ceu thebai pallaqꝫ colchi

¶ Dicit autor ꝙ qnt9 .i. vtūs tertie declinatōis est par .i. similis recto .i. ntō suo. vt pater vtō o pater. Deinde ponit exceptionē dicēs. Sed sepe tamen facit vsus ad morem greci ceu pro sicut thebai. mulier illius ciuitatis. Palla est vtūs de pallas .i. dea sapientie. Colchi est vocatiuꝰ de

colchos.i.mulier illius loci. Et est sciendũ ꝙ isti vocatiui formant a nt̃o remota s. vt pallas remota s fit palla.

Es greci longe simul es subiũgitur eq̃

¶ Id est nomẽ grecũ terminatũ in es longaꝫ facit vtm̃ in e vel i es. vt vlixes vt̃o o vlixes vel vlixe. ꝓpriũ nomẽ vnius sapiẽtissimi grecoꝝ.

Ablatiu⁹ Sextus in i vel in e quandoq̃ tamen dat vtrumq̃

¶ In hac parte autor determinat de ablt̃o singulari tertie declinatiõis ꝛ dicit sic. Sextus.i. ablt̃us tertie declinatõis terminat̃ in i vł in e. vt hoc aïal ablt̃o ab hoc aïali. hic pater ablt̃o ab hoc patre. Tñ qñq̃ dat vtrũq̃ Quasi dicat ꝙ aliqñ terminat̃ in i ꝛ in e. vt hic ꝛ hec ꝛ hoc felix ablt̃o ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc felice vel felici.

E dat i I dat nomen in e. quedam retrahi decet inde.

Gausape presepe preneste sepe sorácte

¶ Dicit ꝙ nomẽ in e terminatũ dat in ablt̃o i. vt hoc mare ablt̃o ab hoc mari.i. fretũ. Sed ponit exceptionẽ dicẽs. Quedã retrahi decet inde.i. ab ista regula. videlꝫ gausape.i. mappa. Preneste. nomẽ ciuitatis. Presepe (a cradle) Sepe est quoddã genus allij. Soracte. nomen ciuitatis. q̃ oïa excipiũt: qꝛ faciunt ablt̃m in e ꝛ non in i.

Cum p̄ͣit er aut is per e si neutrale sequatur

Ablatiuus in i debet tantummodo poni

¶ Dicit ꝙ qñ nt̃us terminat̃ in er vel in is ꝛ sequat̃ neutrũ p e: ablt̃us facit i tantũ. vt hic alacer hec alacris ꝛ hoc alacre. ablt̃us facit ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc alacri. hic ꝛ hec omnis ꝛ hoc omne ablt̃o ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc omni. ꝛ sic de similibus.

Regula Quod fit in al vel in ar sic formas dum genitiuo.

A longam teneas dat e far par e vel i ponas

¶ Dicit autor. Q̃d fit in al vel in ar vt aïal ꝛ torcular: ita faciũt in ablt̃o vt in predicta regula cõtinet̃. dũ tñ tale nomẽ ꝓducit penultimã gt̃i. vt aïal aïalis ablt̃o ab hoc aïali. hoc torcular torcularis ablt̃o ab hoc torculari. Cõstrue sic. Tu forma.i. declinas in ablt̃o singulari illud nomen q̃d fit in al vel in ar. vt dictũ est in regula precedẽte. hoc dico dum teneas a longã in gt̃o illius noïs terminati in al vel i ar dat e. far.i. hoc nomẽ far dat e in ablt̃o vt farre. Par e vel i ponas. Quasi dicat ꝙ hoc nomẽ par facit pare vel pari in ablt̃o. ꝛ hoc itellige qñ est adiectiuũ. nã qñ est substantiuũ facit pare tm̃. Et sic patet quõ facit ablt̃m in e ꝛ in i tantũ.

¶ Dicat̃ ꝙ est doctrina ꝛ non exceptio id q̃d đ: de par ꝛ far. qꝛ regula est data de habẽtibus naturaliter a longã in gt̃o: ꝛ ista nõ habẽt. nã ꝓducit a gt̃o ex parte geminoꝝ r. Par vero nõ ꝓducit imo corripit.

Cum lare sal demas.

¶ Hec littera est superflua: qꝛ exceptio debet fieri in dictionibus cõprehẽsis sub regula. regula aũt datur de habentibus a longã in gt̃o: ꝛ in istis

a breuiatur. Si queratur p quā regulā faciūt ablatiuū in e. Respōdeat p illam inferius positā. Inuenies alia p e τc.

Quod fit in as longam gentile per e vel i ponam. I E

¶ Dicit autor q nomē gentile terminatū in as longā facit ablatiuū i e vel in i. vt hic τ hec rauēnas alpinas. abltō ab hoc τ ab hac rauennate vel rauēnati. Et est vir vel mulier de tali ciuitate.

Consona si preit is dupla sextus in i vel in e fit.

¶ Dicit q noia in is terminata habētia duas cōsonas ante is i eadem syllaba faciūt abltm̄ in e vel in i. vt ignis abltō ab hoc igne vel igni.

Testis cum peste per e fit iuncta sibi veste.

¶ Hic ponit exceptionē a regula p̄dctā dicēs. q hoc nomē testis cū hoc noie peste fit p e. i. termiat in e in abltō lz habeat duas cōsonātes ante is i eadē syllaba. vt hic τ hec testis abltō ab hoc τ ab hac teste. i. q vel q̄ dat testimoniū. hec pestis abltō ab hac peste. i. morbus. Etiā vestis facit veste in abltō. Et hoc est qd̄ dicit. Iuncta sibi veste. i. indumentū.

Quattuor ymber habet quibz i tantūmodo prebet.

¶ Dicit q imber habet quattuor cōposita q̄ faciūt abltm̄ in i tm̄ τ sunt ista. scz september october nouēber decēber q̄ faciūt i eorꝫ ablatiuis septēbri octobri nouēbri decēbri. τ sunt noia mensium.

I dant tres menses solam e dant sospes τ hospes.

¶ Dicit autor q tres mēses dant in abltō i. videlz aprilis quītilis τ sextilis. Aprilis habet clarū significatū de se. Quintilis idē est q mēsis Iulij. Sextilis idē est q mēsis augusti. Deinde dicit q hoc nomē sospes τ hospes dant e solā in abltō. vt hic τ hec sospes abltō ab hoc τ ab hac sospite. i. sanus vel saluus. hic τ hec hospes abltō ab hoc τ ab hac hospite i. q̄ suscipit aliū in domo. vel q̄ ab alio suscipitur.

Quidam pro certo reputant e vel i dare sexto.
Cuncta trium generum sed degener vber e tantum. adiectiua in e τ i
Ipsa tamen reperimus in i sed non nisi raro

¶ Hic autor ponit regulā nō assertiuā sed narratiuā. Et dicit q q̄dā magistri reputāt p certo cūcta vocabula triū generū. i. generis ois dare i sexto. i. abltō e vel i. vt hic τ hec τ hoc felix abltō ab hoc et ab hac et ab hoc felice vel felici. hic τ hec τ hoc legens abltō ab hoc et ab hac et ab hoc legente vel legenti. Sed degener τ vber licet sint ois generis: tn̄ faciūt abltm̄ in e tantū. vt hic τ hec degener ablatō ab hoc τ ab hac degenere. i. rusticus vel ignobilis. hic τ hec τ hoc vber abltō ab hoc τ ab hac τ ab hoc vbere. i. fertilis. Tamē nos reperimus ista noia: scz vber τ degener in abltō casu in i terminata. sed nō nisi raro vt in lucano. Sed me degeneri strauisset facta sub hoste.

Ponunt alterutrum si fiat mobile fixum.

¶ Ponit vnū documētū tale q si aliqd̄ mobile. i. adiectiuum fiat fixum

id est substantiuū magistri ponūt alterutrū.s.ablatiuū i.s.modo in mō e. Sed nō q habet in regulis pdictis. Alij dicūt q ad placitū formāt ablatiuū. vt vitalis vitale. clemens clemēte. si substantiue capiuntur.

Regula. **Inuenies alia per e sepius esse locata.**

Pulcra regula est q oia alia noia tertie declinatōis de qbus non est mētio facta: habēt e in abltō. vt dogma dogmate. carbo carbone.

Quod dedit im quarto casu solet i dare sexto

Dicit q illud nomē qd dedit im quarto casu. i. actō solet i dare sexto. i. abltō. vt hec tussis actō hanc tussim abltō ab hac tussi.

Ntūs Actūs / & vtūs i es

PRimus pluralis dabit es & ei sociabis
Quartum cū quinto s3 a debes ponere neutro

In hac parte autor determinat de tertia declinatōe quātū ad numerū pluralē: & dicit. Primus pluralis. i. ntūs tertie declinatiōis dabit es. vt plr ntō hi patres. & sociabis ei quartū cū qnto. q: etiā faciūt in es. vt actō hos patres vtō o patres. Et hoc est verū in masculino feminino & cōi genere. In neutro vero non: q: in neutris noibus ntūs actūs & vtūs plurales in oi declinatōe in a terminant. vt plr ntō hec pecora actō hec pecora vtō o pecora. Et hoc est qd dicit. Sed a debes ponere neutro.

Si sexto dabitur i sola vel i simul e&3.
Fit neutrum per ia quod comparat inde retracta
Ludicra vel vetera dices amplustraq3 iunges.

Quia in precedente regula dictū est q noia neutri generis faciunt ntm actm & vtm similes in a. Ideo vult autor declarare hoc specialiter dicens. Si sola i datur sexto. i. abltō. vel si i & e dabit abltō: tūc neutrū genus fit p ia in ntō actō & vtō pluralibus. vt hoc mare abltō ab hoc mari & plr ntō hec maria actō hec maria vtō o maria. Ntō hic & hec & hoc felix abltō ab hoc & ab hac & ab hoc felice vel felici & plr ntō hi & he felices & hec felicia actō hos & has felices & hec felicia vtō o felices & hec felicia. Deinde ponit exceptionē dicens. Qd cōparat inde retracta. i. excipit a regula illud nomen qd cōparat: q: licet facit abltm in i & in e: tn nō facit in ia. vt fortiora & nō fortioria. Tu dices etiā ludicra in ntō actō & vtō pluralibus huius nois ludicris. i. delectabilis. vt hic & hec ludicris & hoc ludicre. licet faciat ablatiuū in i. Vetera etiā dicitur in plurali huius nois vetus veteris qd idē est q ātiquus: licet faciat in abltō vetere vel veteri. Et tu iunges etiam predictis hoc nomen amplustra qd declinatur hoc amplustre amplustris ablatiuo ab hoc amplustri. Et pluraliter ntō hec amplustra. i. temo nauis.

Nota Johannes de garlandia reprehendit autorem: & dicit q habet amplustria & non amplustra. Sed priscianus dicit q habet indifferenter amplustra vel amplustria.

Cum dedit e solam sextus solam dat a rectus

¶ Dicit autor ꝙ qñ ablatiuus terminatur in e tantũ. vt tẽpore casus predi cti faciũt in a ⁊ nõ in ia. vt tẽpora. hoc intellige de neutris.

Um vel ium pone genitiuo vel dat vtrumqꝫ — um / vel ium.

¶ In hac parte autor determinat de gtõ plurali tertie declinatiõis di= cẽs. Tu pone in gtõ plurali tertie declinatõis um. vt pater patrũ. vel iũ vt sedes sediũ. vel dat vtrũqꝫ simul. vt legens legntũ vel legentiũ. qñqꝫ autẽ faciũt in um. qñqꝫ in ium ⁊ um. vt patebit inferius.

Quod dedit i sexto formabit ium genitiuo — I

Et prebens e vel i quod comparat hinc volo demi. — E

Artificum iunge memorum veterum vigilumqꝫ.

Atqꝫ sacerdotum custodum vel locupletum.

¶ Dicit ꝙ si ablatiuus singularis facit i tm̃ ⁊ in e ⁊ in i gtĩus pluralis faci= et in iũ. vt aĩal aĩaliũ. ⁊ felix vel felici feliciũ. Deinde ponit exceptiõeꝫ dicẽs. Ego volo illud nomẽ qd̃ cõparat demi. i. excipi hic. i. ab ista regu la: qꝛ lꝫ faciat ablatiuũ in e ⁊ in i tñ facit gtĩm pluralẽ in um ⁊ nõ i iũ. vt for tiorum. Excipiunt etiam illa que sequuntur in littera: videlꝫ artifex artifi= cũ. ⁊ est magister alicuius artis. memor memorum est ille qui recordat. ve tus veterũ. vigil vigilũ. sacerdos sacerdotũ. i. presbyter. custos custodũ. locuples locupletum. i. diues.

E per ium fit ⁊ l laus ⁊ fraus um tibi prebet

¶ Dicit ꝙ nomẽ terminatũ in e vel in l faciũt gtĩm pluralẽ in ium. vt al lec alleciũ. ⁊ mel melliũ. si esset de vsu. Deinde dicit ꝙ laus ⁊ fraus faci unt in um. vt laus laudũ. est honor in ore. fraus fraudũ. i. dolus.

Non crescens per ium facit is aut es genitiuum — es ⁊ is nõ crescens.

¶ Dicit autor ꝙ nomẽ terminatũ in es vel in is nõ crescẽs in gtõ singu lari faciũt ium in gtõ plurali. vt sedes sediũ. collis colliũ.

Um dat apis volucris panis canis iuuenisqꝫ

Et soboles heresis cum fruge vel indole vates.

¶ Autor ponit exceptionẽ a predicta regula dicẽs. ꝙ nõia in lr̃a posita: lꝫ terminent in is vel in es ⁊ nõ crescãt in gtõ singulari: tñ nõ faciunt in gtõ plurali iũ sed in um. vt hec apis in gtõ plurali facit apũ. i. aĩal vola tile mellificãs. hec volucris gtõ harũ volucrũ. i. auis. Panis panũ. Ca= nis canũ. Iuuenis iuuenũ. Soboles sobolũ. i. progenies. Heresis heresũ i. viciũ cõtra fidẽ. Fruges facit frugũ. i. fructus. Indoles facit indolũ. i. signũ future probitatis vel progenies. hic vates. i. poeta vel propheta vel di uinator. Solet etiã declinare in cõi genere. vt hic ⁊ hec vates.

Ons per ium formas s iunges r precunte — ons

Consors atqꝫ cohors demantur que faciunt tum — rs.

¶ Dicit ꝙ nomẽ terminatũ in ons facit gtĩm pluralẽ in iũ. vt mons mõ tiũ. Tu iunges etiã s. i. nomẽ terminatũ in s r precedente. vt pars partiũ

Et exceptis consors ⁊ cohors que faciunt tũ in gtõ plurali. consors .i. socius. cohors .i. turba quingentoꝝ hoim.

Simplex cõpositi normã quandoqȝ tenebit
Sic cor ⁊ ops qȝ ꝓbãt si cõponantur vtriqȝ.

¶ Ista littera fm aliquos ꝑ hypellagiũ seu ꝑ contrariũ exponit. Et isti dicũt simplex aliqñ tenebit normã cõpositi .i. cõpositũ tenebit aliqñ normã simplicis. Sȝ hec expositio michi nõ seruit: qr hoc est dictũ supra ibi Simpliciũ norma ⁊c. Sed aliũ exponũt litterã vt sonat. dicentes ꝙ simplex nomẽ tenebit aliqñ normã compositi. Nam sicut concors facit concordiũ in gtõ plurali. ita cor facit cordiũ. Et sicut inops facit inopum: ita ops facit opum.

Sepe per um vel ium facit ans aut enƺ gtm̃.

¶ Dicit ꝙ nomina terminata in ans ⁊ in ens sepe faciunt genitiuũ pluralem in um vel in ium. vt amans amantium vel amantum. legens legentum vel legentium.

Glans dat ium gens mens dens sociabitur istis.

¶ Autor ponit exceptionẽ a regula predicta dicẽs. Noĩa in littera posita lȝ terminent in ans vel in ens: tñ faciunt gtm̃ pluralẽ in ium tantũ. vt glans glandiũ. dens dentiũ. gens gentiũ. mens mentiũ.

Urbs plebs seps stirps ꝑ iũ calx arx simul ⁊ lanx.

¶ Dicit ꝙ noĩa in lr̃a posita faciũt gtm̃ pluralẽ in iũ tm̃. vt calx caltiũ .i. cementũ. plebs plebiũ .i. multitudo gentiũ. puls pultiũ .i. pulmẽtũ. seps sepiũ. stirps stirpiũ .i. ꝓgenies. calx calcis calciũ .i. talus. arx arcis arciũ .i. turris vel sũmitas. lanx lanciũ .i. discus magnus.

a o il vl. n r ir or ur as

Dempta carne per um facit a vel o / sociando
Il vel ul nqȝ simul r solam / iungimus irqȝ.
Cor demas / or aut ur ponas / as addere debes.

¶ Hic autor ponit decẽ regulas dicens. Noĩa tertie declinationis terminata in a vel in o faciũt gtm̃ pluralẽ in um. vt thema thematũ ⁊ sermo sermonũ. dempta .i. excepta hac dictione carne q̃ facit carniũ. sociando cũ predictis terminata in il vel in ul q̃ faciũt in um. vt cõsul consulũ. ⁊ vigil vigilũ. ⁊ in n lr̃a vt nomẽ noĩm. delphin delphinũ. canon canonum Nos iungimus cũ predictis terminata in r solã. vt pater patrũ. ⁊ dicit solã vt excludat illa q̃ habent er cũ illa terminatõe in ntõ casu singulari qm̃ ipsa non cõtinentur sub hac regula. vt siluester siluestris ⁊ siluestre. Iungimus etiã cũ predictis terminata in ir. vt martyr martyꝝ. Tu pone etiã cũ predictis terminata in or. vt soror soroꝝ. ⁊ terminata in ur vt murmur murmurũ. Sed tu demas .i. excipias hoc nomẽ cor qd̃ facit cordiũ. Tu debes addere predictis terminata in as. vt pietas pietatũ .i. benignitas. Alia exposita sunt supra.

Que monosyllaba sũt adimas velut est mas ⁊ as.

¶ Hic autor ponit exceptionem ab ista particula. As addere debes. dicens. Tu adimes. i. excipies illa noia que sunt monosyllaba in as terminata que faciunt gtm plurale in ium. vt mas marium. i. masculus. et as assium. i. obolus.

Si crescant is et es dant um monosyllaba demas

Es um.
is um.

¶ Dicit que noia terminata in is et in es habentia gtm crescentem supra nominatiuum faciunt gtm pluralem in um. vt miles militum. lapis lapidum. Sed deme monosyllaba que faciunt gtm pluralem in ium. vt lis litium. vis virium.

Plus dat ium sed pes dabit um. pluralia sola
Que dant es fiunt per ium: sed deme penatum

¶ Dicit que hoc nomen plus dat ium. vt plurium: sed hoc nomen pes dat um vt pedum. pluralia sola. i. tantum pluraliter declinata. que dant es in nto faciunt gtm pluralem in ium. vt manes manium. i. aie infernales. Sed deme penates quod facit penatum. i. parentes intimi vel imagines deorum domesticorum. quasi penes nos nati.

Preter os um faciunt os et us: sed s preeunte
B vel p penis vel t monosyllaba demes.

bs bs
ps t

¶ Hic ponit quinque regulas dicens. que noia terminata in os et in us faciunt gtm pluralem in um. vt flos florum. corpus corporum. preter os ossis quod facit ossium. Sic etiam terminata in s precedente b vel p. vt arabs arabum. princeps principum. Et t. i. terminata in t sic faciunt. vt caput capitum. Monosyllaba demes. hec est exceptio ab illa particula. Sed s preeunte b vel p. Quasi dicat que monosyllaba faciunt in ium. vt hoc nomen plebs facit plebium etc.

Supradicta notes sed ium per cetera formes
Que prebent e vel i sexto.

¶ Dicit que tu notes supradicta. i. noia que possunt contineri in supradictis regulis. sed tu formes. i. formare debes ium per cetera noia que prebent e vel i sexto. i. ablto singulari. vt ignis igni vel igne ignium. piscis piscium. si vero contineantur in regulis faciunt gtm sicut in eis continetur. vt felice vel felici felicium.

Facit um sibi subdi.
Quod datur a capio sic municipum tibi formo.

¶ Dicit que illud nomen que datur. i. deriuatur a capio capis per compositionem facit hanc terminationem um sibi subdi in gto plurali. vt municeps municipum. Et hoc est quod autor dicit. Sic municipum tibi formo. Componitur enim municeps ex munus et capio capis. et dicitur municeps quasi munus capiens. Et sic de aliis compositis a capio. vt menceps mencipum. i. mente captus.

Cuinque caput dabit eps formabit ium velut anceps.

¶ Dicit autor que hoc nomen caput si dabit eps in compositione formabit ium in gto plurali velut anceps quod componitur ex an et caput. et facit ancipitium in gto plurali. et idem est quod dubius. Tamen est sciendum que hi gti plerumque sincopantur. vt ancipitum et bicipitum. i. duorum capitum.

Et exceptis consors et cohors que faciunt tū in gtō plurali. consors .i. socius. cohors .i. turba quingentorū hoim.

Simplex cōpositi normā quandoqꝫ tenebit
Sic cor et ops qꝫ pbāt si cōponantur vtrīqꝫ.

¶ Ista littera fm aliquos p hypellagiū seu p contrariū exponit. Et isti dicūt simplex aliqñ tenebit normā cōpositi .i. cōpositū tenebit aliqñ normā simplicis. Sꝫ hec expositio michi nō seruit: qꝛ hoc est dictū supra ibi Simpliciū norma ꝛc. Sed aliȷ exponūt litterā vt sonat. dicentes qꝫ simplex nomē tenebit aliqñ normā compositi. Nam sicut concors facit concordiū in gtō plurali. ita cor facit cordiū. Et sicut inops facit inopum: ita ops facit opum.

Sepe per um vel ium facit ans aut ens gtīm.

¶ Dicit qꝫ nomina terminata in ans et in ens sepe faciunt gēitiuū pluralem in um vel in ium. vt amans amantium vel amantum. legens legentum vel legentium.

Glans dat ium gens mens dens sociabitur istis.

¶ Autor ponit exceptionē a regula predicta dicēs. Noīa in littera posita lꝫ terminent in ans vel in ens: tñ faciunt gtīm pluralē in ium tantū. vt glans glandiū. dens dentiū. gens gentiū. mens mentiū.

Urbs plebs seps stirps p iū calx arx simul et lanx.

¶ Dicit qꝫ noīa in lr̃a posita faciūt gtīm pluralē in iū tm̄. vt calx caltiū .i. cementū. plebs plebiū .i. multitudo gentiū. puls pultiū .i. pulmētū. seps sepiū. stirps stirpiū .i. pgenies. calx calcis calciū .i. talus. arx arcis arciū .i. turris vel sūmitas. lanx lanciū .i. discus magnus.

a o il vl. n r ir or ur as

Dempta carne per um facit a vel o/sociando
Il vel ul nqꝫ simul r solam/iungimus irqꝫ.
Cor demas/or aut ur ponas/as addere debes.

¶ Hic autor ponit decē regulas dicens. Noīa tertie declinationis terminata in a vel in o faciūt gtīm pluralē in um. vt thema thematū et sermo sermonū. dempta .i. excepta hac dictione carne q̄ facit carniū. sociando cū predictis terminata in il vel in ul q̄ faciūt in um. vt cōsul consulū. et vigil vigilū. et in n lr̃a vt nomē noīm. delphin delphinū. canon canonum Nos iungimus cū predictis terminata in r solā. vt pater patrū. et dicit solā vt excludat illa q̄ habent er cū illa terminatōe in ntō casu singulari qm̄ ipsa non cōtinentur sub hac regula. vt siluester siluestris et siluestre. Iungimus etiā cū predictis terminata in ir. vt martyr martyꝝ. Tu pone etiā cū predictis terminata in or. vt soror soroꝝ. et terminata in ur vt murmur murmurū. Sed tu demas .i. excipias hoc nomē cor qđ facit cordiū. Tu debes addere predictis terminata in as. vt pietas pietatū .i. benignitas. Alia exposita sunt supra.

Que monosyllaba sūt adimas velut est mas et as.

¶ Hic autor põit exceptionẽ ab ista particula. As addere debes. dicẽs. Tu adimes. i. excipies illa noĩa q̃ sũt monosyllaba in as terminata q̃ faciũt gtĩn plurale in iũ. vt mas mariũ. i. masculus. ꝛ as assiũ. i. obolus.

Si crescant is ꝫ es dant um monosyllaba demas — Es um. is um.

¶ Dicit ꝗ noĩa terminata in is ꝛ in es habẽtia gtĩn crescẽtẽ supra nñ faciũt gtĩn pluralẽ in um. vt miles militũ. lapis lapidũ. Sed deme monosyllaba q̃ faciũt gtĩn pluralẽ in iũ. vt lis litiũ. vis virium.

Plus dat ium sed pes dabit um. pluralia sola
Que dant es fiunt per ium: sed deme penatum

¶ Dicit ꝗ hoc nomẽ plus dat ium. vt pluriũ: sed hoc nomẽ pes dat um vt pedũ. pluralia sola. i. tantũ pluraliter declinata. que dant es in ntõ faciunt gtĩn pluralẽ in ium. vt manes maniũ. i. aĩe infernales. Sed deme penates qđ facit penatũ. i. parentes intimi vel imagines deoꝝ domesticoꝝ. quasi penes nos nat̃.

Preter os um faciunt os ꝫ us: sed s preeunte
B vel p penis vel t monosyllaba demes. — bs bs ps t

¶ Hic ponit dnꝗ regulas dicẽs. ꝗ noĩa terminata in os ꝛ in us faciũt gtĩn pluralẽ in um. vt flos floꝝ. corpus corpoꝝ. preter os ossi qđ facit ossiũ. Sic etiã terminata in s precedẽte b vel p. vt arabs arabũ. princeps principũ. Et t. i. terminata in t sic faciunt. vt caput capitũ. Monosyllaba demes. hec est exceptio ab illa particula. Sed s preeũte b vel p. Quasi dicat ꝗ monosyllaba faciũt in iũ. vt hoc nomẽ plebs facit plebiũ ꝛc.

Supradicta notes sed ium per cetera formes
Que prebent e vel i sexto.

¶ Dicit ꝗ tu notes supradicta. i. noĩa que possunt contineri in supradictis regulis. sed tu formes. i. formare debes ium ꝑ cetera noĩa que prebent e vel i sexto. i. ablitõ singulari. vt ignis igni vel igne igniũ. piscis piscium. si vero contineantur in regulis faciũt gtĩn sicut in eis continetur. vt felice vel felici felicium.

Facit um sibi subdi.
Quod datur a capio sic municipum tibi formo.

¶ Dicit ꝗ illud nomẽ ꝗ datur. i. deriuat̃ a capio capis ꝑ cõpositionẽ facit hanc terminationẽ um sibi subdi in gtõ plurali. vt municeps municipũ. Et hoc ẽ qđ autor dicit. Sic municipũ tibi formo. Cõponit̃ enĩ municeps ex munus ꝛ capio capis. ꝛ dr̃ municeps quasi munus capiens. Et sic de aliis cõpositis a capio. vt menceps mencipũ. i. mẽte captus.

Cumqꝫ caput dabit eps formabit ium velut anceps.

¶ Dicit autor ꝗ hoc nomẽ caput si dabit eps in cõpositõne formabit iũ in gtõ plurali velut anceps qđ cõponit̃ ex an ꝛ caput. ꝛ facit ancipitiũ in gtõ plurali. ꝛ idẽ est qđ dubius. Tñ est sciendũ ꝗ hi gtĩ plerũqꝫ sincopãtur. vt ancipitũ ꝛ bicipitũ. i. duoꝝ capitum.

x um. X fixum dabit um nisi nix nox atqȝ suppellex.
¶ Sensus est ꝙ noīa substātiua ī x termīata faciūt gtīm pluralē in um vt lex legū: nisi nix qđ facit niuiū nox noctiū suppellex suppellectiliū.

Um supplex complex: sed ium faciet tibi simplex.
¶ Quasi dicat ꝙ noīa substātiua in x terminata faciunt gtīm pluralē in um. vt lex legū. Uisus est excludere adiectiua: ⁊ ideo dat doctrinam de istis adiectiuis simplex ⁊ cōplex dicēs ꝙ faciūt in ium. vt simplex simpliciū ⁊ cōplex compliciū. i. particeps mali. ⁊ hoc nomen simplex facit simpliciū. i. purus vel vnicus vel indiuiduus vel fatuus.

More metri demit his vsus sepe vel addit.
I proceres iacet vqȝ boues v suscipit ales
¶ Dicit ꝙ vsus grāmaticoꝝ sepe demit. i. aufert vel addit aliq̄d his scȝ gtīs pluralibus more. i. causa metri. Et hoc ꝑ exēpla declarat dicēs. hoc nomē ꝓceres iacit i ꝑ illā regulā. Pluralis scȝa. deberemus enī dicere ꝓceriū. i. nobiles. ⁊ hoc nomen boues iacet u in gtō. q: deberemus dicere bouū ⁊ dicimus boum. Sed hoc nomē ales suscipit u in gtō plurali: cū deberemus dicere alitū ⁊ dicimus alituū. ⁊ idē est qđ ales.

dtõ ibus. Tertius est in ibus ⁊ ei sextum sociemus
abltõ ib⁹ ¶ In hac parte autor expedit tertiam doctrinā tradens regulā de datiuo ⁊ ablatiuo pluralibus. ⁊ dicit. Tertius. i. datiuus est in ibus penultima correpta. ⁊ ei sociemus sextum. i. ablatiuū. Quasi diceret ꝙ datiu⁹ ⁊ ablatiuus plurales tertie declinationis faciunt in ibus. vt datiuo his patribus ablatiuo ab his patribus.

Dicimusqȝ boum seu bobus duplici casu
¶ Autor dicit ꝙ dicimus boum seu bobus duplici casu. videlȝ in genitiuo boum ⁊ dtō ⁊ abltō bobus. Et sic patet ꝙ bobus ⁊ nō bouibus excipitur a regula predicta. Tertius est in ibus.

¶ De quarta declinatione.

Quarta dat vs recto/ dabit v sed non nisi raro.
¶ In hac parte autor determinat de quarta declinatōe dicēs. Quarta declinatio dat us recto. i. ntō. vt ntō hic visus hec manus. ⁊ dabit u sed non nisi neutro genere. vt hoc cornu.

U non mutabis donec plurale tenebis
¶ Dicit ꝙ si nomen quarte declinationis terminatur in u: tu nō variabis hanc terminationē u donec tenebis pluralē numerū. hoc est ꝙ in singulari numero non variabitur. vt hoc cornu huius cornu huic cornu accusatiuo hoc cornu vtō o cornu abltō ab hoc cornu. In plurali bene variatur. vt inferius patebit.

Gtõ Dtõ Us genitiuus habet ⁊ tertius vi tibi prebet
¶ Dicit autor ꝙ gtūs singularis ntī terminati in us habebit us ꝓductā vt hic visus huius visus. Sed tertius. i. dtūs prebet tibi ui. vt visui.

Um quarto dabitur quintus recto similatur actō vtō.

Dicit autor q̄ hec terminatio um dabitur quarto.i.accusatiuo.vt visum manū.Quintus.i.vtūs similatur.i.similis est recto.i.ntō.vt hic visus vocatiuo o visus.

U sextus retinet sed flecte domum sapienter. ablatiuo.

Dicit autor q̄ sextus.i.abltūs tenet u.vt abltō ab hoc visu.sed flecte.i.declina sapiēter hoc nomē domū qd̄ parti est scd̄e declinatōis ꝛ parti quarte.vt patebit in heteroclitis ibi.Tota domus quarte mi mo ꝛc̄.

PRimo plurali dabis us binos sociando

In hac parte autor determīat de quarta declinatiōe quātū ad numerū pluralē.ꝛ dicit.Tu dabis hāc terminationē us primo.i.ntō plurali.vt pl'r ntō hi visus sociando binos casus:videlꝫ actm̄ ꝛ vtm̄ q̄ faciunt in us.vt actō hos visus vtō o visus.

Neutra notare decet genitiuus uum tibi prebet

Dicit q̄ neutra noīa sunt notanda:q: nō faciūt in us sed in u.vt cornu.Deinde dicit q̄ gtūs facit in uum.vt visuum cornuū.

Datqꝫ datiuus ibus sextusqꝫ/sed excipiemus.
Ante bus u seruant ficus tribus arcu3 acusqꝫ
Artus cum verubus portus partusqꝫ lacusqꝫ.
Et specus ꝛ quercus.

In hac parte autor determinat de dtō ꝛ abltō pluralibus quarte declinatiōis dicens.Datiuus qꝫ dat ꝛ sextus.i.abltūs dant ibus penultima correpta.vt datiuo his visibus.Sed excipiemus.i.exceptionē faciemus vt infra:videlꝫ q̄ noīa in littera posita seruant u ante bus.i.faciūt datiuū ꝛ abltm̄ plurales in ubus ꝛ nō in ibus.vt ficus ficubus.tribus tribubus.i.ꝓgenies.arcus arcubus.artus artubus.i.quodlibet mēbrū. veru verubus.partus partubus.est actus pariendi vel est ipe puer. specus specubus.i.speluca.etiā potest esse scd̄e declinatiōis.Cetera vero quarte declinationis faciunt in ibus.

De quinta declinatione.

ES rectus quinte dat semper ꝛ est muliebre. Ntō es.

In hac parte autor determinat de quinta declinatōe dicens.Rectus i.ntūs singularis quinte declinationis dabit semꝑ es.vt res ꝛ species. ꝛ est muliebre.i.generis feminini.

Mente diem memori volo compositumqꝫ teneri.

Autor dicit q̄ hoc nomē dies ꝛ eius cōpositum debēt teneri memori mente.i.in mēte:q: nō est generis feminini:imo est dies generis incerti.i.dubij.ꝛ cōpositū eius meridies est generis masculini.

Ei dicetis genitiuis atqꝫ datiuis. Gtō Dtō

Hic determinat de gtō ꝛ dtō singularibus quinte declinatōis dicens.

A Nos dicetis.i.dabitis ei.i.hanc terminationē ei gtis ꝛ dtis singularibus quinte declinatōis.vt hec res huius rei huic rei.

Actō dtō abltō. Em quarto quinto demus es decet e dare sexto

¶ In hoc versu autor dicit ꝙ actūs singularis quinte declinationis facit in em.vt actō hanc rem.vocatiuus in es.vt o res. ablatiuus in e. vt re.Textus est planus.

Gtō eruz PRimo plurali demus es qui vult sibi subdi
Quartum cum quinto tribuens erū genitiuo

¶ In hac parte autor determinat de quinta declinatōe quātū ad numerū pluralē ꝛ dicit.Nos demꝰ pmo plurali quite declinatōis es.vt pl'r ntō hi dies .q̄ vult sibi subdi quartū.i.actm̄ cū quinto.i.vtō.Quasi dicat ꝙ etiā actūs ꝛ vtūs faciūt in es.Ponit regulā de gtō dicēs.Tu tribues erum.vt rerū specierū dierū gtō plurali.

Datiuo ꝛ abltō ebꝰ Tertius ꝛ sextus semper formantur in ebus

¶ In hac parte autor ponit regulā de datiuo ꝛ abltō pluralibus quinte declinatōis dicēs.Tertius ꝛ sextus.i.dtūs ꝛ abltūs formant in ebus, vt dtō his rebus abltō ab his rebus.

b Desunt plurali genitiui siue datiui.
a Et sexti quinte nisi res speciesq; diesq;.
Progenies ꝛ maneries dic materiesq;.

¶ Dicit autor ꝙ noīa quinte declinatōis carent gtīs dtīs ꝛ abltīs pluralibus:preter ista videlꝫ res rerū rebus.species specierū speciebus.progenies progenierū progeniebus.materies materierū materiebus.maneries manerierū maneriebus.

¶ De declinatione noim compositorum
REctos compone simul flectuntur vtriq;.

¶ Dicit autor ꝙ si duo recti componantur vtriq; variantur. vt ntō hec respublica gtō huius reipublice.

Non sic alterutrum declines nec leopardum;

¶ Autor ponit exceptionē a regula predicta dicens.Tu non declines sic vt diximus hoc nomen alteruter alterutra alterutrū:qꝛ deberet facere alterius vtrius ꝛ facit alterutrius.nec etiā leopardū:qꝛ deberet facere leonispardi in gtō ꝛ facit leopardi.

Obliquo rectum componens iūges in vnum.
Ex sola parte recti debet variari.

C ¶ Autor dicit ꝙ si rectus cōponatur cū obliquo solūmodo rectus varietur ꝛ nō obliquus.vt ntō hic magistermilitū gtō huius magistrimilitū Item paterfamilias gtō huius patrisfamilias.

Si componantur obliqui non variantur.

¶ Dicit autor q si duo obliqui componantur: neuter eorum variatur. vt huiusmodi. cuiusmodi.

¶ De declinatione patronymicorum

Patronymica tibi dat declinatio prima
Que dantur maribus: sed in es rectum faciemus

De patronymicis in des

¶ In hac parte autor determinat de declinatõe patronymicorum mascu-linorum dicens. Prima declinatio dat. i. declinando demõstrat patronymica que dãtur maribus. i. que masculina sunt. Quasi dicat q patronymica masculini sunt prime declinatõis. et faciemus rectum. i. ntm̃ in es. vt hic priamides. est filius vel nepos priami.

Am quartus casus aut en gerit e vel a quintus.

¶ Autor dicit q quart⁹ casus facit in am vel in em. vt priamidã vel priamidẽ. vtũs facit in e vel in a. vt vtõ o priamide vel priamida.

Ablatiuus in e vel in a nec cetera muta.

¶ Dicit autor q abltũs facit in e vel in a. vt ab hoc priamide vel priamida. Nec debes mutare cetera. i. ceteros casus de quibus nichil dictũ est: qz ipsi casus declinantur fm primã declinationẽ. vt gtõ huius priamide dtõ huic priamide. Et plr ntõ hi priamide gtõ horum priamidarum datiuo his priamidis etc.

Tertia feminea tibi patronymica format
Is recto prebens genitiuus erit sibi crescens
Isqz vel os faciet quartus a vel em tibi prebet.

De patronymicis in is/

¶ In hac parte autor determinat de declinatõe patronymicorum femine-orum dicẽs. Tertia declinatio format tibi patronymica feminina prebẽs tibi hãc terminationẽ is recto. i. ntõ casui singulari. Quasi dicat q patro-nymica feminina sunt tertie declinatiõis et faciũt ntm̃ in is. Deide ponit exceptionẽ dicens. Gtũs erit sibi crescẽs. i. superabit ntm̃ et faciet is vel os. vt hec priamis gtõ huius dis. vel dos. est filia vel neptis priamidis. Quartus. i. actũs prebet tibi em vel a. vt actõ hãc priamidẽ vel da.

Quintus i seruabit: sed rectum non superabit

¶ Dicit autor q vtũs seruabit hãc termiationẽ i. vt vtõ o priami penultima correpta. Sed talis vtũs nõ superabit ntm̃ imo erit sibi equalis.

E solam sextus tenet. esqz vel as reperimus
Plurali quarto nil plus preter metra muto

¶ E solã sextus tenet e. i. abltũs terminat in e solã. vt abltõ ab hac priamide. es pro et nos reperim⁹ es vel as quarto. i. actõ plurali. vt actõ has priamides vel das. Nil plus muto supple de tertia declinatõe in patronymicis femininis preter metra. hoc est preter illud qd aliqñ causa necessitate metri conuenit permutari.

De patronymicis in ias.

Interdum per ias hec patronymica formes

¶ Dicit autor q interdū hec patronymica feminina terminant in ias in ntō casu: vt pelias et ambrosias. est filia vel neptis pelij.

As breuis in recto dat adis vel ados genitiuo

¶ Modo autor docet declinare predicta patronymica in ias terminata et alia similia dicēs. As breuis in recto .i. nomē terminatū in as breuē in ntō dabit adis vel ados i gtō penultima correpta. vt hec ambrosias gtō huius ambrosiadis vel dos .i. filia vel neptis ambrosij.

Em dat vel a quartus in e fit tantūmodo sextus.

¶ Dicit autor q actūs facit in em vel in a. vt actō hanc ambrosiadē vel ambrosiada. Sextus .i. abltūs facit in e. vt abltō ab hoc ambrosiade.

Dant reliquos terna nil mutat in his nisi metra.

¶ Dicit autor q reliq casus variāt ad modū tertie declinatōis. et nō mutat i his nisi metra. nil de tertia decli. nisi de necessitate metri postulāte.

More dices greci tamen s quinto remoueri

¶ Dicit autor q aliqñ s remouet a vtō more greci .i. fm morē grecoꝝ. vt pelias remota s fit pelia. et ambrosias remota s fit ambrosia.

De patronymicis in ne.

Ne plerisq damus quibus e nominain sociamus.

¶ Dicit q nos damus hanc terminatōem ne plerisq .i. multis vel aliqbus noībus. vt a cristine ppria vel a ppriis noībus deriuata quib9 nos sociamus e .i. regulā noīm terminatū in e. vt libie. Quasi dicat ipa declinantur sicut illa que terminantur in e. de quibus immediate regula tradetur. vt sunt faustine acrisione.

De grecis in os.

Cum dedit e grecus recto tenet es genitiuus

¶ Monstrabit hic qualiter variari debeant noia greca in e terminata. et dicit. Cū grecus dedit hanc terminantionē e recto .i. ntō. tunc gtūs tenet es. vt ntō hec phebe gtō huius phebes. ita penthecoste penthecostes. parasceue parasceues.

De grecis in e.

Em dat et en quartus reliquos rectos sociamus

¶ Quartus .i. actūs nois greci i e terminatū dat em vel en. vt actō hāc phebē vel pheben. Reliquos scz casus nos sociamus .i. similes faciem9 recto .i. ntō. vt dtō huic phebe vtō o phebe abltō ab hac phebe.

Cum greci rectos tenet os par est genitiuus
Uel dat oy grecus melos meloy tibi testis

¶ In hac pte autor determiat de declinatōe patronymicoꝝ ter. i os grecoꝝ dicēs. Qñ rect9 .i. ntūs nois greci ter. i os: tūc gtūs ē par suo ntō .i. similis. Uel grec9 .i. gtūs dat hāc termiationē oy. melos .i. hoc nomē grecū melos sit tibi testis. vt ntō hoc melos gtō huius melos vel meloy.

Quartus on os quintus o tertius atq supremus

¶ Quart9 .i. actūs nois greci in os ter. facit on. vt actō hāc delon. Quintus .i. vtūs in os. vt vtō o delos. tertius .i. dtūs atq supremus .i. ablatiuus facit in o. vt dtō huic delo ablatiuo ab hoc delo. Unde poeta. Ma-

ternam agnoscere delon.

Sepe dat is rectus: dat ios vel eos genitiuus. De grecis in is.

¶ Dicit autor q rectus grecus sepe finit in is. vt hec thetis mater achil lis. et tunc gtus dat ios vel eos. vt gto thetios vel theteos.

Im quartus dabit i quintus neuter superabit

¶ Dicit autor q quartus. i. actus nois predicti dat im. vt acto hanc the tim. Quintus. i. vtus dat i. vt vto o theti. Sed neuter. scz nec ablus nec vocatiuus superabit rectu. i. noiatiuum.

Fit quintus recto par declinante latino

¶ Dicit q quintus. i. vtus nois greci in is ter. fiet par. i. similis nto decli nate latino. i. fm latina declinatione. vt hec thetis vto o thetis.

Dat genesis quintum similem sibi dat genitiuum.

Is vel os tenet im quartus: reliquiq3 dabunt i.

¶ In hac parte autor determinat de hoc noie genesis qd est quida li ber biblie. et dicit sic. Hoc nomen genesis dat quintu. i. vocatiuu sibi simi lem. vt vto o genesis. Et dat gtm in is vel in os. vt genesis vel geneseos Quartus. i. actus tenet im. vt acto hanc genesim. Reliqui casus: vide licet datiu9 et ablus dabunt i. vt datiuo huic genesi vocatiuo o genesis ablatiuo ab hoc genesi.

Dat moyses moysi reliquos terne sociabis

¶ In hac parte autor ponit regula de hoc noie moyses qd est pprium nome viri. et dicit. Moyses dat moysi in gto. Et tu sociabis reliquos ca sus terne. i. tertie declinatois. Hoc est in aliis casibus declinat ad modu tertie declinationis. vt hic moyses gto huius moysi dto huic moysi acto hunc moysen vto o moyses ablto ab hoc moyse.

Dat iesus um quarto reliquis u semper habeto

¶ Hic autor dat doctrinam de hoc noie iesus. et dicit q hoc nome iesus dat hanc terminatione um in quarto. i. acto. Reliquis u semp habeto. i. q in reliqs casibus in u semp terminat. qd patet declinado. vt nto hic Je sus gto hui9 iesu dto huic iesu acto hunc iesum vto o iesu ablto ab hoc iesu

Est declinandi pnomina norma quaterna. De declinatoe pronominu. Prima.

¶ In hac parte autor determinat de quattuor formis declina tionu pnoim dices. q norma declinandi pnoia est quaterna. i. quadruplex: scz prima scda tertia et quarta.

Est que mei vel mis in prima tuiq3 sui

¶ Dicit autor q tria sunt pnoia in prima norma siue in prima declina tione: videlz mei vel mis michi. tui vel tis tibi. sui sibi. et dicunt prime: q habent gtos in i vel in is et dtm in i.

Recto persone non seruit regula prime

¶ Dicit q hec regula scz recte declinatois no seruit recto. i. no prime p sone. Quasi dicat huic pnoi ego cui9 obliq no recte formant ab ipo nto

Secūda. Debet ius facere genitiuum norma secunde
Debes formare per eam pronomina quinque

¶ Dicit autor ꝙ pnoia scđe norme seu scđi modi faciunt gtm̄ in ius. vt ille illius. ꝑterea dicit ꝙ tu debes formare ꝑ scđaȝ normā qnqȝ pnoia. s. ille ipe iste hic ꝛ is. Et dn̄r scđe q: habēt gtm̄ in ius ꝛ dtm̄ in i vel in c.

Octo pri-mitiua. His octo species primaria dicitur esse.

¶ Dicit ꝙ octo pnoia supradicta sunt primaria: ideo dicit. Species primaria dr̄ esse his octo pnoibus supradictis: videlȝ tribus primi modi ꝛ quinqȝ scđi modi. Et dicunt primaria q: formant ab illis.

Monstrant ꝛ referunt hec ꝛ quasi fixa manebunt

¶ Hic autor ostēdit ꝓprietatē predictoꝝ pnoiȝ dicēs. ꝙ hec pnoia predicta mōstrāt. i. demōstratiua sūt. referūt. i. relatiua sūt: ꝛ manebūt quasi fixa. i. substātiua. Quasi dicat ꝙ predictoꝝ pnoim aliqua sūt demonstratiua. vt hic ꝛ iste ꝛ ego ꝛ tu. Aliqua sūt relatiua. vt is ꝛ sui. ꝛ manebūt quasi fixa. i. substātiua. Nā licet substātiue ponant. vt ego curro. tn̄ ad se recipiūt substātiua tanq̄ si essēt adiectiua. vt ego pa[t]er. Alij dicūt ꝙ autor dicit. quasi. i. certe vel vera substātiua. q: fm̄ priscianū pnomē ponit loco ꝓprij nois. ꝛ certā significat ꝑsonam.

Is suus ipse sui referunt: sed cetera monstrant
Ille refert monstrat non facit hoc aliud

¶ Sensus est ꝙ pnoia is suus ipe ꝛ sui sunt relatiua. cetera vero sunt demonstratiua. Tamen ille potest esse relatiuū ꝛ demonstratiuū. ꝛ hoc non facit aliud pronomen.

septē deri-uatiua Deqȝ tribus primis septē fit origo supremis.

¶ Dicit autor ꝙ a primis pnoibus deriuant alia. vt meus tuus su9 noster ꝛ vester nostras ꝛ vestras. Meus noster ꝛ nostras ab hoc pnomie ego. Tuus vester ꝛ vestras ab hoc pnoie tu. Suus vero ab hoc pnoie sui. Et est sciendū ꝙ illa que deriuantur a demōstratiuis demōstratiua sunt. ꝛ que a relatiuis relatiua sunt.

Personas duplices hec designare videntur
Cum possessori possessio significatur

¶ Dicit autor ꝙ ista septē pnoia predicta significant duas ꝑsonas: scȝ ꝑsonā possessoris ꝛ ꝑsonā rei que possidetur. Nam cū dico liber meus: per hoc pnomen meus intelligo possessorem libri, videlȝ me ꝛ possessionem meam: videlȝ librum.

Formans quis vel qui donato crede minori

¶ Autor dicit ꝙ hoc nomē quis vel q̄ declinat fȝ qđ donatus iubet esse declinandū: scȝ in hac parte. Nt̄o quis vel qui.

Tertia. Tertia per primam fit nominis atqȝ secundam

¶ Dicit autor ꝙ tertia norma declinandi pnoia fit ꝑ primā ꝛ secūdam

nois declinationē. Quasi dicat ꝙ ꝓnoīa tertij modi declinantur sicut nomina prime ⁊ scḋe declinatiōis. Nā sicut dicimus ntō bonus a.um. gtō boni ne ni. Ita dicimus meus a.um. gtō mei ⁊c̄.

Has tres distinguit donatus sufficienter.

¶ Dicit autor ꝙ donatus distinguit sufficienter has tres normas predictas.i. ꝓnoia primi modi secūdi ⁊ tertii. Ideo ipe nō ꝓcedit vlterius in declinatione ipsorum.

Quarta quidem terne par debet nominis esse. Quarta.

¶ Dicit ꝙ quarta norma declinandi ꝓnoia debet esse par.i. similis terne.i. tertie declinationis nois. Nam sicut dicimus maiestas maiestatis: ita dicimus vestras vestratis.

Capitulum secundum de heteroclitis.

Hec tibi signabis que declinans variabis. De heteroclitis.

¶ Hoc est secundū capitulū huius libri in quo autor intendit determinare de determinatōe noim heteroclitoꝝ. ⁊ hoc preponit qḋ facere intēdit dicēs. Tu signabis tibi.scꝫ in mente tua hec noia. que noia tu declinans variabis.i. vario modo declinabis. Et est sciendū ꝙ nomen heteroclitū nihil aliud est ꝙ̄ nomē varie seu alterne declinatū. vt ntō hoc celum ⁊ plr ntō hi celi celoꝝ.

Pascua sola datur ⁊ pascua plura dabuntur

¶ Autor dicit ꝙ hoc nomē pascua in singulari est generis feminini. ⁊ in plurali generis neutri. ⁊ est heteroclitū in genere. ⁊ est pascua nutrimētū brutoꝝ. vel locus vbi bruta pascuntur.

Est zizania sunt zizania plura nec ꝫ

¶ Dicit autor ꝙ hoc nomē zizania in singulari est generis feminini. ⁊ ī plurali neutri vel feminini. vt ntō hec zizania ⁊ plr ntō he zizanie vel hec zizania. Ideo dicit. plura nec ꝫ. ⁊ est herba inutilis.

Balnee dic vel eas ea non prius: sed eum das

Sic ⁊ amigdala dic lum fructus lus ꝫ fit arbor

¶ Dicit ꝙ hoc nomen balneū in singulari est generis neutri. in plurali vero feminini ⁊ neutri. vt plr ntō hec balnea vel he balnee. sed in singulari semꝑ est generis neutri. Et hoc est qḋ dicit. Dic.i. dicere debes balnea vel eas.i. balneas in plurali numero. ea.i. balnea nō esse prius ī singulari numero. sed tu debes dicere eū.i. balneū. In singulari est generis neutri. ⁊ in plurali feminini ⁊ neutri. ⁊ est locus in quo balneatur. Sic ⁊ amigdala dic. Quasi dicat ꝙ amigdala eodē modo variat quo balnea. vt ntō hoc amigdalū ⁊ plr ntō he amigdale vel hec amigdala. Tamen inuenitur hec amigdalus ꝓ arbore tantū. Sed amigdalū ꝓ eius fructu Et ideo dicit. Lum fructus lus ꝫ fit arbor. Inuenitur hec amigdala tam pro fructu ꝙ̄ pro ligno.

Est locus atq ꝫ loci sunt artes sunt loca terre

¶ Autor dicit ꝙ locus in singulari est generis masculini in plurali vero masculini ⁊ neutri. sed in masculino genere significat artes dialectica. in neutro vero loca terre. Jdeo dicit. Atque loci sunt artes sunt loca terre.

Est iocus atque ioci. sunt ⁊ ioca plurima gẽti

¶ Dicit autor ꝙ iocus in singulari est generis masculini. in plurali vero masculini ⁊ neutri. vt ntõ hic iocus ⁊ pl'r ntõ hi ioci vel hec ioca. i. ludus vel solacium.

Balteus addatur neutrũ plurale sequatur.

¶ Autor dicit ꝙ hoc nomen balteus addat predictis: q: in singulari est generis masculini ⁊ in plurali neutri. vt hic balteus ⁊ pl'r ntõ hec baltea. i. zona argentea vel signum militare.

Carbasus vna ratis ⁊ carbasa plura videbis.

¶ Autor dicit ꝙ carbasus i singulari est generis feminini ⁊ i plurali est generis neutri. vt ntõ hec carbasus ⁊ pl'r ntõ hec carbasa. i. velũ nauis.

Arbutus est similis huic intuba pergama iungis.

¶ Autor dicit ꝙ hec dictio arbutus est similis ꝓcedẽti: q: i singulari est generis feminini ⁊ in plurali neutri. vt ntõ hec arbutus ⁊ pl'r hec arbuta. i. collectio arboꝝ. Tu iũgis etiã intuba ⁊ ꝑgama q eodẽ modo declinant. ntõ hec intub⁹ ⁊ pl'r hec intuba. est genus leguminis vel fructus ⁊ d: quasi intus bona. ntõ hec ꝑgamus ⁊ pl'r hec ꝑgama. i. troia.

Hoc epulũ comedis epuleque parantur amicis

¶ Dicit ꝙ epulũ insingulari est generis neutri ⁊ in plurali generis feminini. ⁊ idem est qđ cibus.

Deliciam tibi sit mihi semper delitie sint.

¶ Dicit autor ꝙ hoc nomẽ deliciũ est heteroclitũ significatõe genere et declinatõne. q: in singulari significat peccatũ ⁊ est generis neutri ⁊ scđe declinatõis. in plurali significat cibũ delicatũ vel delectatões ⁊ est generis feminini ⁊ prime declinatõis. vt pl'r ntõ he delicie.

Sic rastrum rastros porrũ facit tibi porros.

Cui celum seruit celos ⁊ cuncta creauit

¶ Dicit ꝙ ista noia scz rastrũ porrũ celũ in singulari sunt generis neutri ⁊ in plurali masculini. vt ntõ hoc celũ ⁊ pl'r ntõ hi celi celoꝝ. ⁊ pl'r hi rastri. hoc porrũ ⁊ pl'r ntõ hi porri.

Frenum detur equo frenos vel frena teneto.

Sic claustrum formas filum pariterque capistrum.

¶ Autor dicit ꝙ ista noia frenũ claustrũ filum ⁊ capistrum in singulari sunt generis neutri ⁊ i plurali masculini ⁊ neutri. vt ntõ hoc frenũ ⁊ pl'r ntõ hi freni vel hec frena. est quo domat os equi. Hoc claustrũ ⁊ pl'r hi claustri vel hec claustra. i. cenobiũ. Hoc filum ⁊ pl'r ntõ hi fili vel hec fila. inde filare (to spynne) Hoc capistrũ ⁊ pl'r ntõ hi capistri vel hec capistra. est frenum factum de fune.

Dicimus altilia si plura sit altilis vna.
Consimiliqꝫ modo sit declinanda suppellex.

¶ Dicit autor ꝙ ista duo noīa altilis ⁊ suppellex in singulari sunt gene ris feminini ⁊ in plurali generis neutri. vt hec altilis ⁊ plr ntō hec alti lia. i. auis domestica. hec suppellex ⁊ plr ntō hec suppellectilia. i. orna menta vel vtensilia domus.

Tartarus ater habet/plurale ra vinaqꝫ dant rum

¶ Dicit ꝙ hoc nomē tartarus in singulari est generis masculini in plu rali neutri. vt plr ntō hec tartara. i. inferna. Et inuenit̄ hoc tartarū ꝓ fe ce vini. Ideo dicit. Uinaqꝫ dant rū. Sed tartarus. i. infernus.

Sibilus sic dices: sed sibila plurima iunges.
Suparus esto: comes prius hic tenet vs: sed a subdes
Ternarus infernus sic menalus sic ⁊ auernus.
Dyndima pileus hismara gargarus associamus.

¶ Dicit ꝙ ista noīa in lrā posita in numero singulari sunt generis ma sculini ⁊ in plurali neutri. vt ntō hic sibilus ⁊ plr ntō hec sibila. est sonus factus ab hoīe ad modū serpētis. Hic suparus ⁊ plr ntō hec supera est manica rugata longa ⁊ pendens. Trenarus ⁊ pluraliter ntō hec tre nara. i. infernus. Hic infernus ⁊ plr ntō hec inferna. Hic menalus ⁊ plr ntō hec menala. i. mons quedā in archadia. Hic auernus ⁊ plr hec auer na. i. infernus. Hic dindimus ⁊ plr ntō hec dindima. est quidam mons. Hic pileus ⁊ plr ntō hec pilea. Hic hismarus ⁊ plr ntō hec hismara. i. quedam arbor stans in via qua descenditur ad infernū. Hic gargarus ⁊ plr hec gargara. i. quedam mons.

Ista solent quarta variari siue secunda
Cum lauro quercus pinus cornus quoqꝫ ficus
His colus atqꝫ domus penu ⁊ lacus associamus
Cantus cetus ortus simul specus associantur.

¶ Dicit ꝙ noīa predicta possunt variari ꝑ scḋam ⁊ quartā declinatiōez videlꝫ hec laurus gtō hui⁹ lauri. i. arbor sēꝑ viridis. hec querc⁹ gtō hu ius querci vel quercus. arbor glādifera. hec pinus gtō hui⁹ pini vel pi nus. est nomē arboris. hec cornus gtō hui⁹ corni vel cornus. est nomē ar boris. hec ficus gtō huius fici vel ficus. etiā est arbor vel fruct⁹ arboris hec colus huius coli vel colus. i. instrumētū ex quo filant̄ femine. hec do mus huius domi vel domus. hec penus huius peni vel penus. i. cella riū. hic lacus huius laci vel lacus. Et ista tria videlꝫ cātus cetus ⁊ ort⁹ possunt variari ꝑ scḋam ⁊ quartā declinationē sensu variata. i. ſm vari am significationē. In scḋa vero declinatōe cant⁹ significat partē rote. eti am est pars exterior panis. vel est ꝓcipiū de canit. Cet⁹ est balena. Or tus viridariū. In quarta vero declinatōe cantus significat actū cātandi

vel carmen. Cetus est turba. Ortus est ascensus vel natio.

Is vel vs ista suis dare debent compositiuis
Cera iugum limus animus colus arma bacillus.
Cum norma neruum cum freno collige cliuum

In his versibus dicit q̄ cōposita ex noībus in littera positis possunt terminari in is ꝛ sunt tertie declinatōis. ꝛ in us ꝛ tūc sunt scōe declinationis. Uerbi gratia. Cera componit cū sin ꝛ dicimus hic ꝛ hec sinceris et hoc sincere vel sincerus sincera sincerū. i. purus. Iugū componit cū bis ꝛ dicimus hic ꝛ hec biiugis ꝛ hoc biiuge. vel biiugus biiuga biiugum. i. res duoꝝ iugoꝝ. limis cōponit cū sub ꝛ dicim⁹ hic ꝛ hec sublimis ꝛ hoc sublime. vel sublimus ma. mū. i. altus animus. cōponit cū magnus ꝛ anim⁹ ꝛ dicim⁹ hic ꝛ hec magnanimis ꝛ hoc magnanime: vel magnanim⁹ ma. mū. i. magni animi. Ex in ꝛ colus cōponit hic ꝛ hec incolumis ꝛ hoc incolume: vel incolumus ma. mū. i. sospes sanus vel potēs. Ex in ꝛ arma componit hic ꝛ hec inermis ꝛ hoc inerme: vel inermus ma. mum. i. sine armis. Ex in ꝛ bacillus componit hic ꝛ hec imbecillis et hoc imbecille: vel ibecillus a. um. i. nō potēs. Ex e ꝛ norma cōponit hic ꝛ hec enormis ꝛ hoc enorme: vel enormus a. um. i. irregularis. Ex e ꝛ neruus componitur hic ꝛ hec eneruis ꝛ hoc eneruē: vel eneruus a. um. Ex e ꝛ frenū cōponit hic ꝛ hec effrenis ꝛ hoc effrene: vel effrenus a. um. i. sine freno vel dissolutus. Ex de ꝛ cliuus componit hic ꝛ hec decliuis ꝛ hoc decliue vel decliuus a. um. i. infimus vel depressus.

Uas vasis ternam tibi dat plurale secundam

Dicit autor q̄ vas in singulari numero est tertie declinatiōis. vt vas vasis. in plurali vero scōe vt vasa vasoꝝ.

Tota domus quarte mi mo rum mosq; secunde

Sententia est q̄ hoc nomen domus vbiq; est quarte declinatiōis: nisi in infrascriptis terminatōibus: videlȝ mi mo mos ꝛ moꝝ in quibus est scōe declinationis. Et est sciendū q̄ sic declinatur. Ntō hec domus gtō huius domi vel domus dtō huic domui. actō hanc domū vtō o domus abltō ab hac domo. ꝛ plr ntō he domus vel domi gtō harū domoꝝ dtō his domibus actō has domos vel domus vtō o domi vel domus ablatiuo ab his domibus.

Pluralem numerum retinent es atq; metallum.
Raro per reliqua dabitur plurale metalla.

Hic ponit regulā de noībus metalloꝝ dicens. q̄ ista noīa scȝ es ꝛ metallū variant in plurali. vt ntō hec era. plr ntō hec metalla. Sed raro cetera noīa metalloꝝ in plurali variant. vt ntō hoc aurū. non enī dicimus hec aura. ꝛ sic de similibus. Sciendū est q̄ noīa metalloꝝ sunt hec: scȝ aurū argentū plumbū stannū cuprū hoc ferrū auricalcū calibs blictrū ꝛ alia quedā que ex aliquibus hoꝝ fabricantur

Equor et vnda fretum mare mel latex aqua vinum

Pocula fons flumen fluuius pluralia seruant
Stāgnū lacuna lacus amnes puteus quoqꝫ limpha
Cetera pluralem retinent humentia raro.

¶ Hic autor ponit regulā de noībus humidis. Et dicit ꝙ noīa in littera
posita variant in plurali. sed alia humiditatē significātia nō habēt plura
lē numerū: vel raro habēt. vt brodiū oleū ꝛ similia. Textus est clarus.
Circa vocabula equor fretū ꝛ mare idē sunt. Unde latex limpha ꝛ aqua
idē significāt. Mel est qḋ apes cōficiūt. Uinū ꝛ merū. Poculū ꝛ potus.
Fons scaturit. Flumē ꝛ fluuius. i. riuus a fonte fluēs. Stangnū. i. aqua
stans. Lacuna ꝛ lacus. i. aqua stans ex natura. qñqꝫ significāt loca aqua
rū. Amnis est riuus in ameno loco positus infra frondes. Puteus est i
alto seu ꝓfundo. vnde oīs puteus fons est ꝛ nō ecōtrario.

Lex mensuratis simul ꝛ pensis datur ista.
Ordea frumenta faba meloneſqꝫ cytrulli
His plurale damus / sic ꝛ far pisa lupinus
Raro seminibus aliis plurale tenemus.

¶ Hic autor ponit regulā de noībus que vēdūtur ad pōdus vel ad mē
surā. Et ista lex. i. regula datur mēsuratis. i. noībus q̄ vendunt mēsura ꝛ
pensis. i. pōdere. Quasi dicat ꝙ illa q̄ ponunt in textu variant in nume-
ro plurali. videlꝫ hoc ordeū ꝛ plr hec ordea. est genus frumēti. Frumē
tū ꝛ plr ntō hec frumēta. i. bladū. Hoc fabū ꝛ plr hec faba. Hic melo et
plr ntō hi melones. i. pepo. ꝛ est fructus arboꝝ vel herbarū in lūbardia
bene notꝰ. Hic citrullus citrulli ꝛ plr ntō hi citrulli. Hoc far ꝛ plr hec
farra. Hoc pisū ꝛ plr hec pisa. Hic lupinus ꝛ plr ntō hi lupini. Est quod
dā legumen. Alia vero noīa seminū rara variant in plurali. vt ntō hec
auena. Hic siligo. Ideo dicit raro seminibus.

Raro plurale dat tibi quinta nisi sint hec
Res pariterqꝫ dies acies facies specieſqꝫ.
Progenies ꝛ maneries dic materieſqꝫ

¶ Autor dicit ꝙ noīa q̄nte declinatōis raro variant in plurali: nisi sint
hec q̄ in lr̄a ponunt. Et q: textus est clarus ꝛ etiā vocabula: ideo bonuꝫ
est trāsire ad alia magis necessaria. Itē acies est dispositio turbe ad bel
landū. Scd̄o acuta pars gladij. Tertio est subtilitas ꝛ acumen visus.

Raro pluralem vult pax ꝛ sanguis habere

¶ Dicit autor ꝙ hec duo noīa scꝫ pax ꝛ sanguis raro variant in plurali
nisi in alia significatōe. Ut viri sanguinū declinate a me. sanguinū. i. pec
catoꝝ. Et notanter dicit raro. q: aliqñ reperitur sanguis in plurali. vt in
euangelio. Qui non ex sanguinibus.

Neutra facis sine plurali vulgus pelaguſqꝫ

¶ Dicit ꝙ vulgus ꝛ pelagus sūt generis neutri ꝛ carēt numero plura'i

⁊ ꝯm aliquos raro variant in plurali.⁊ sūt gn̄is masculini.vt pl'r ntō hi vulgi.⁊ pl'r ntō hi pelagi.vulgus dr quasi cōis ppl's.pelagus est mare

Nescio telluris vel humi plura geluq3.

¶ Dicit autor q hec noīa tellus telluris.humus humi ⁊ hoc gelu carēt plurali.tellus.i.humus(the erthe)

Nescit ador norme contraria norma mouere

¶ Dicit autor q hoc nomē ador.i.pinguedo sive flos farine.est indeclinabile ꝓpter repugnātias duarū regularū.Prima est q noīa neutra in or desinētia corripiūt penultimā gn̄i.vt marmor marmoris. Alia q noīa in or desinētia deriuata a verbis ꝓducūt penultimā gn̄i.vt amor amoris Modo ador ꝑ ꝓpriū deberet corripere ⁊ ꝑ scd'am ꝓducere penultimā. Et ideo ꝓpter istas duas repugnātias remanet indeclinabile.¶ Construe sic.Norma cōtraria norme nescit mouere hoc nomē ador.⁊ deriuatur ab hoc verbo adoro adoras.i.pinguedo farine.

Aptota neutra tene pus ⁊ phas irq3 nephasq3

¶ Dicit autor q ista noīa.s. pus.i.putredo.phas.i.licitū.ir.i.palma manus.nephas.i.illicitū sūt aptota neutra.i.generis neutri ⁊ īdeclinabilia. ⁊ dicunt ab a qd est sine ⁊ ptotos casus.quasi sine casu in variatōe.

Obliquum de se non format fors nisi forte.

¶ Autor dicit q hoc nomē fors.i.fortuna non format de se aliquē obliquū nisi forte.vt ntō hec fors ablt'ō ab hac forte.

Tabes declino nec dat tibi nisi tabo.

¶ Dicit autor q hoc nomē tabes declinat ꝑ oēs casus vt ntō hec tabes gtō hui⁹ tabis.⁊ idē est qd putredo.nec dat tibi nisi tabo.Quasi dicat q tabes nō h3 nisi duos casus:videl3 tabi ⁊ tabo.i.sanguis putridus.

Ilia declinat tibi tertia non nisi plura.

Ipsaq3 plurales declinat menia manes.

¶ Dicit q hoc nomē ilia declinat in plurali tm̄:⁊ est tertie declinatiōis, vt pl'r ntō hec ilia.Deīde dicit.Ipa tertia declinatio declinat has duas dictōes:sc3 menia ⁊ manes plures.i.in plurali tm̄.vt pl'r ntō hec menia sunt muri ciuitatis.ntō hi manes.i. spūs infernales.

Dicamus proceres pluraliter atq3 penates.

Arma vel insidias artus sponsalia iungas.

Diuitias nuptias inducias minasq3

Nec nisi plurali tenebras aut exta notaui

¶ Dicit autor q noīa in l'ra posita variant in plurali ꝯm vsum.Et quia textus est clarus veniam⁹ ad expositionē vocabulorꝫ.vt pl'r ntō hi ꝓceres.i.nobiles barones.⁊ pl'r ntō hi penates.i.intimi parētes vel dij domestici.⁊ pl'r ntō hec exta.i.viscera.Artus.i.mēbra.Spōsalia.i.ꝓmissiones de futuris nuptijs.Arma.instrumenta bellica.Insidie sunt obseruatio

tienes occulte ad nocendū. Diuitie .i. opulenti. Mine anglice (thretenin ges) Nuptie (mariages) Inducie (truege)

Cornua mutatur: sed cornu non variatur
De genubus verubus normam seruabis eandem

¶ Dicit autor q hoc nomē cornu variatur in plurali in singulari nō. Simile iudiciū est de his noibus genu et veru que in plurali variantur et in singulari non. Ideo dicit autor. De genubus etc.

De nece deqz prece dic quod rectis caruere
Primis. atqz dapem socia/vice iungis eisdem

¶ Dicit q noia in lra posita carent ntis et vtis singularibus. vt gtō huius necis .i. mors. gtō huius precis. est oratio vel rogatio. gtō dapis .i. cibus. gtō huius vicis .i. alternatio vel vicissitudo.

Uis vim viqz dabit totum plurale tenebit

¶ Autor dicit q illud nomē vis significat potētiā etiā violētiā: et habet quattuor casus in singulari: videlz vis in ntō et vtō. vim in actō. et i abltō vi. sed tenebit totū plurale. vt plr ntō he vires gtō harū viriū dtō his viribus actō has vires vtō o vires abltō ab his viribus. Inuenit etiā vis in actō plurali. vt in prospero. Que vis nature moderamine tēperet equo.

Plus neutrale facit/nec dat primo nisi pluris.
Casum plurale dat quemlibet et genus omne

¶ Dicit q hoc nomē plus est generis neutri in singulari numero et non habet nisi pluris. et hoc est sm vsum in euāgelio. Multis passeribus pluris estis vos. Sed in plurali habet oēs casus et oē genus. et declinat sic. Hoc plus et huius pluris. et plr ntō hi et he plures et hec plura gtō horū et harū et horum pluriū. Tamē grecismus iubet ipm declinari sm qd i versibus continetur. scz Cū p tres casus.

Que querunt que distribuunt: referūtqz negantqz.
Infinita quoqz casu caruere vocante.

¶ Dicit q ista q querūt .i. q interrogatiua sunt. vt quis vter. q distribuunt .i. q distributiua sunt vt alius alter. q referūt .i. q relatiua sūt vt que vel qd qd. q negant .i. q negatiua sunt vt nemo. quoqz et etiā infinita vt aliquis. et quicūqz caruere casu vocante .i. vtō.

Distribuit si vim tribuas et colligit omnis.
Colligit improprie positum non distribuendo.

¶ Dicit q hoc nomē oīs aliqn ē distributiuū aliqn collectiuū. Distributiuū si proprie ponat distribuēdo terminū sequentū. Ut oēs apostoli fuerūt martyrisati. et hoc ei sequeret Ergo petrus fuit martyrisatus. et sic de singulis. et hoc mō caret vtō. Collectiuū aūt si ponat improprie nō distribuēdo terminū sequētē. Ut oēs apostoli sūt duodecī. nō enī sequeret. Ergo petrus est duodecī. et hoc nō pōt hēre vtm casū pſertī in plurali numero.

Quattuor exceptis pronomina nulla vocabis.
Tu meus noster et nostras hec sola vocantur.

¶ Dicit autor quod nulla pronomina habent vocativum casum exceptis quattuor scilicet tu meus noster et nostras. ut patet in textu.

Tres in plurali casus os oris omittet
Es phas ius thus rus eis sociare solemus

¶ Dicit quod nomina in precedentibus versibus numerata carent tribus casibus pluralibus: scilicet genitivo dativo et ablativo. et per vnius declinationem datur intelligi alia. vt pluraliter nominativo hec ora accusativo hec ora vocativo o ora. et sic de ceteris. Unde. Os oris loquitur corio vestitur os ossis. Es est metallum vel pecunia. phas est licitum. Thus est quod crematur in sacrificio. Ius est equum et lex. Rus est terra campestris et inculta.

Terra fit ops/sed auarus opes: sed opem petit eger

¶ Autor dicit quod hoc nomen ops est heteroclitum in significatione: quia in nominativo casu significat idem quod terra. et in accusativo idem quod auxilium et etiam in aliis obliquis singularibus. in plurali significat diuitias.

Lens lendis capiti lens lentis conuenit ori.

¶ Autor dicit quod hoc nomen lens est heteroclitum significatione et casuum formatione. Nam aliquando significat feces pediculorum. et tunc facit lendis in genitivo aliquando facit lentis: et est quoddam legumen.

Hic dat et hec hospes hec hospita sospita sospes

¶ Autor dicit quod hec duo nomina: scilicet sospes et hospes sunt generis communis. et hec duo nomina hospita et sospita sunt generis feminini. Hospes est ille vel illa qui vel que recipitur vel recipit in hospitio. hospita est illa que recipit vel recipitur. Sospes est sanus vel sana.

Vesper re ra rum pars est extrema diei
Noctis vel mundi vesperque suum tenet etas.

¶ Dicit autor quod hec nomina scilicet vesper vespere vespera vesperum: significant finem etatis. Ideo dicit. Vesperque suum tenet etas. Et subdit pro maiori declinatione metrum sequens.

Quamlibet etatem mundi lego vesper habere.

¶ Autor dicit quod hoc nomen vesper potest significare finem cuiuslibet etatis mundi. Unde sciendum est quod etates mundi sunt siue fuerunt septem: quarum quelibet habuit suum vesper. Prima fuit ab adam vsque ad noe. suum vesper fuit diluuium. Secunda a noe vsque ad abraham: suum vesper fuit linguarum confusio. Tertia fuit ab abraham vsque ad moysen. vesper eius fuit captiuitas egyptiaca. Quarta fuit a moysi vsque ad dauid. vesper eius fuit fames. Quinta a dauid vsque ad transmigrationem babilonis. vesper eius fuit preuaricatio iudeorum. Sexta fuit a transmigratione babilonis vsque ad christum. vesper eius fuit reuocatio veteris testamenti. Septima a christo vsque ad finem mundi. vesper eius erit resurrectio mortuorum.

Vesperus est stella rt solos tibi psalmos
Officium tibi re ra rum totaliter implent

¶ Autor dicit q̄ vesperus est stella que alio nōie hesperus dicitur: sed vesperi vesperoꝝ dant tibi psalmos.i.totū officiū qd̄ legitur in vesperis Deinde dicit. Officiū tibi re ra rū totaliter implet. Quasi dicat q̄ vespe re ra.rū.significat totū officiū qd̄ celebratur in vesperis.scȝ pulsationem campanarū/cantus psalmoꝝ/ꝛ alias solennitates. Grecismus tamē videtur esse alterius opinionis.

Glis animal glis terra tenax glis lappa vocatur
Ris primum glissis tenet altera tertia glitis

¶ Dicit q̄ hoc nomen glis significat animal.terrā tenacē.ꝛ herbā. Sed in declinatione differt.qr ꝓ aīali facit gliris in gtō. ꝓ terra tenace facit glissis. ꝓ herba facit glitis.

Cassis idis galea capitur fera casse retenta

¶ Dicit q̄ hoc nomē cassis qn̄ facit cassidis in gtō significat galeā. ꝛ qn̄ facit cassis significat rhete vel laqueum.

Tignus vel tignum declines pisaqȝ pisum.

¶ Dicit q̄ nos possumus dicere hic tignus vel hoc tignum.i.lignū sub tegulis positum. Et possumus dicere hec pisa pise.vel hoc pisum pisi.i. genus leguminis.

Cornus vel cornum dices tonitrus tonitru de.

¶ Dicit autor q̄ inuenitur hec cornus pro arbore.ꝛ hoc cornum ꝓ eius fructu.ꝛ inuenitur hic tonitrus.ꝛ hoc tonitru.sonus in aere fractiōe nubulum violenta factus.

Est glomus atqȝ glomi vult hoc glomeris sibi subdi.

¶ Dicit q̄ nos possumus dicere hic glomus glomi vel hoc glomꝰ glomeris.i.circulus filoꝝ.

Ambo duoqȝ mari faciunt neutrum simulari.
Par primo quintus horūqȝ tenet genitiuus
Sepe duum dabimus neutro si sincōpa fiat
Cum terno sextus facit obus ꝛ os sociamus
Quarto: sed neutrum formabis in o quasi primum
Prorsus femineum datur ad morem dominatum.

¶ In hac parte autor determinat de istis duobus noībus ambo ꝛ duo. dicēs. Ambo ꝛ duo faciūt neutrū simulari mari.i.masculis.vt plr̄ ntō hi duo he due hec duo. Deīde dicit q̄ vtū̄s est siīlis ntō.vt vtō o duo o due o duo. Deīde dicit. Horūqȝ facit gtūs.itelligas ī masculino ꝛ neutro genere.vt gtō hoꝝ duoꝝ tā ꝓ masculino q̄̄ ꝓ neutro. De feminino aūt dabit doctrinā ibi. Prorsus femineū. Sed in neutro genere sepe dicimus

duum in gtõ. et hoc si sincopa fiat. Ideo dicit. Sepe duum rc. Datiuus et ablatiuus faciũt in obus. vt dtõ his duobus abltõ ab his duobus in masculino et neutro genere. Et nos sociamus hanc terminationẽ os quarto. i. actõ in masculino genere. vt actõ hos duos. Sed tu dabis neutrũ. i. neutrum genus in o quasi primũ. i. ntm̃. vt actõ hec duo pro neutro genere. Prorsus femineũ. Hic dicit q ambo et duo habent femineũ genus ad morẽ dñarum. i. ad similitudinẽ huius nõis dñarũ. vt plr ntõ he due gtõ harũ duarũ dtõ his duabus actõ has duas vtõ o due abltõ ab his duabus. Et est sciendũ q ambo et duo sunt heteroclita declinatõe: qr partim sunt prime declinatõis partim scđe et partim tertie.

Capitulum tertium de tribus gradibus cõparationis.

Hunc gradibus ternis qui cõparat ire notabis.

Hoc est tertium capitulum in quo autor determinat de tribus gradibus comparationis. et dicit. Tu notabis hunc qui comparat. i. qui facit comparationem ire. i. procedere tribus gradibus. i. comparatiuo positiuo et superlatiuo.

De primis ambos debes formare supremos

Dicit q tu debes formare duos gradus vltimos: scz cõparatiuũ et superlatiuũ de primis. i. de positiuis. Verbi gratia. De hoc positiuo doct⁹ formantur doctior doctissimus.

Est adiectiuis graduum collatio talis

Dum valet augeri sua proprietas minui ve

Dicit autor q adiectiua nõia quorum proprietas siue significatio potest augeri vel minui possũt cõparationẽ recipere. vt albus albior albissim⁹ Hoc aũt dicit: qr sũt multa nõia adiectiua quorum proprietas siue significatio nõ potest augeri nec minui. ideo nõ possunt cõparari. vtputa etern⁹ perpetuus vnus nullus duo tria: et sic de aliis.

Declinat terna positiuos siue secunda

Dicit autor q nõia positiua deriuant aut per scđam aut per tertiã declinationẽ. Et ratio est. qr si debent cõparari oportet q sint adiectiua: sz nõ habemus adiectiua nisi in scđa declinatõe. vt albus alba albũ. aut i tertia. vt hic et hec fortis et hoc forte.

de formatõe cõparatiui

Si tibi declinet positiuum norma secunde.

Taliter inde gradum debes formare secundum.

I breuies quem dat genitiuus et or superaddes.

Hic autor docet formare cõparatiuũ a positiuo scđe decliatõis dicẽs q si positiui gradus sint scđe declinatõis cõparatiui formari debẽt a gtõ sigulari i breuiata et addita or. vt doct⁹ ti. i breuiata et addita or fit doctior

Terne consimili formabunt more datiui

¶ Hic docet formare cōparatiuū tertie declinatiōis dicēs. datiui casus noim tertie declinatōis formabūt cōparatiuū cōsimili more quo supra. Quasi diceret qđ cōparatiui gradus venientes a positiuis tertie declinationis formant a dtō i breuiata. vt forti addita or fit fortior.

Inde sinisterior ꝛ iunior excipiantur.
Et potis ꝛ nequam prebent aliam tibi formam

¶ Hic ponit exceptionē a duabus regulis predictis dicens. Sinisterior excipit inde. i. a regula predicta. Si tibi declinet. q: deberemus dicere sinistrior ꝛ dicimus sinisterior. qđ patet. Nā positiuus eius scʒ sinister facit in gtō sinistri addita or fit sinistrior ꝛ nō sinisterior. Iunior vero excipitur hic. i. ab ista regula. Terne cōsimili ꝛc. q: deberemus dicere iuuenis iuueni iuuenior: ꝛ dicimus iunior. Et ista duo noīa potis ꝛ nequā prebēt tibi aliā formā. q: potis excipitur ratione formatōis. Nā potis. i. potēs. potior. i. melior. Nequā vero excipitur ratione formatōis. q: cū sit indeclinabile: nō debet habere cōparatiuū nec superlatiuū: tñ habet nequior comparatiuū ꝛ nequissimus suplatiuum.

Verbum quandoqꝫ vel que sunt prepositiue
Voces audiui supplere vicem positiui
Forme consimilis aduerbia sepe videbis
Participās iūges quod tūc pro nomine sumis.

¶ Dicit ꝙ etiā a verbis descendunt comparatiua: ꝛ ipsa verba loco positiuoꝝ ponūtur. vt ab hoc verbo detero deteris. i. vilescere. peiorari. venit hic ꝛ hec deterior ꝛ hoc deterius. i. peior. Similiter a prepositiōibus. vt a post posterior. ꝛ ab aduerbijs vt a pridē prior. a participijs: sed tunc p noibus accipiuntur. vt doctus doctior. Construe sic. Ego audiui verbū vel voces. i. dictiones que sunt prepositiue. i. prepositiōnes supplere vicem positiui gradus. Tu sepe videbis aduerbia consimilis forme. id est supplere vicem positiui. tu iunge participans. i. participium qđ tunc sumis pro nomine.

Detro post extra pridem vel ante vel infra
Intra vel citra sapiens vltra prope supra

¶ In his versibus autor exemplificat quod supra dicit. i. ꝙ verba prepositiones aduerbia ꝛ participia quandoqꝫ accipiuntur loco positiuoꝝ. Textus est planus.

Vsqꝫ secūda tenens superantem de genitiuo
Sic format / iūges s atqꝫ simus superaddes

De formatiōe superlatiui.

¶ Hic docet nos formare superlatiuū gradū ꝛ dicit in conclusione ꝙ superlatiua que veniunt a noibus scdē declinationis in us terminatis formantur a genitiuo singulari addita s ꝛ simus. vt albus albi addita s ꝛ simus fit albissimus. Tamen excipiūtur aliqua irregularia. vt bonus optimus. malus pessimus. de quibus infra dicetur.

Cum tenet r rectus rimus est illi sociandus
Excipias dexter quod dat timus atq; sinister

¶ Dicit q̄ qn̄ nt̄us scd̄e declinatōis terminat in r suplatiu⁹ gradus format ab ip̄o nt̄o addita rimus. vt macer macerrim⁹. Dicit q̄ dexter ꝛ sinister excipiunt ab illa regula. Cū tenet r rectus. q: deberēt facere dexterrimus ꝛ sinisterrimus: ꝛ faciūt dextimus ꝛ sinistimus.

In terna forma simus addes cum genitiuo

¶ Dicit q̄ in tertia declinatōe suplatiui formant a gt̄o singulari. vt fortis forti addita s ꝛ simus fit fortissimus.

Sed tamen r recti sibi vult rimus associari

¶ Dicit q̄ si nt̄us desinit in r tūc deberemus addere rimus formādo suplatiuū. vt acer acerrimus niger nigerrimus.

Sequūt exceptōes

Dant tibi quinq; limus que signat dictio fagus
Et sua composita sunt illis associanda

¶ Dicit autor q̄ qnq; suplatiua formant in limus que signat hec dictio fagus. in qua dictōe sunt qnq; lr̄e. vnde p̄ f intelligit facilis facillimus. p̄ a agilis agillimus. p̄ g gracilis gracillimus. p̄ u humilis humillimus. p̄ s simils simillimus. Et cōposita dictoꝝ qnq; etiā formant limus in suplatiuo. vt dissimilis consimilis p̄gracilis.

Datq; remus supra cui post sociamus ꝛ extra.

¶ Dicit q̄ iste prepositōes supra post ꝛ extra faciūt suplatiuū in rem⁹. vt supra supremus. post postremus. extra extremus.

Solus erit minimus faciunt ximus prope magnus

¶ Dicit q̄ inuenit vnū suplatiuū in imus. vt minimus. Prope vero et magnus faciūt in ximus. vt p̄pe p̄ximus magnus maximus. Cōstrue. Iste gradus minim⁹ erit solus: q: nō inuenit alius gradus cōsimilis terminatōis. q; p̄ ꝛ p̄pe ꝛ magnus faciūt in ximus. vt dictū est.

Datq; timus citra bonus intra iungimus vltra.

¶ Autor dicit q̄ ille dictōes citra bonus intra ꝛ vltra: faciūt suplatiuū in timus. vt citra citimus. bonus optimus. intra intimus. ꝛ vltra vltim⁹

Infimus est solus de pridem sit tibi primus.

¶ Autor dicit q̄ suplatiuus gradus de infra facit infimus. ꝛ ille est solus: q: nō inuenit alius cōsimilis. primus vero est suplatiuus de pridem

Res bona res melior res optima/res mala peior
Pessima res magna res maior maxima rerum
Parua minor minima dic multus plurimus addes.
Plus pluris neutro totum plurale teneto

¶ Hic autor docet cōparare ista noīa: scʒ bonus malus magn⁹ ꝛ paru⁹ Littera est clara. Deinde docet cōparare hoc nomē multus dicens. Dic

multus plurim⁹ addes. Plus pluris neutro. Quasi dicat q multus plurimus multa plurima multū plurimū. genitiuo multi plurimi multe pluri me multi pluris plurimi. In plurali p oīa genera ⁊ p oēs casus cōpara tur. vt pluraliter noīatiuo multi plures plurimi multe plures plurime multa plura plurima. genitiuo ⁊c.

I vel v si p̄eit vs sequitur magis ⁊ positiuus
Aut v si p̄eit is/tenuis fiet tibi testis

¶ Hic autor dicit q sūt aliqua noīa q̄ nō hn̄t cōparatiuū nisi p suppleti onē hui⁹ aduerbij magis ⁊ positiui sui. ⁊ sūt illa q̄ hn̄t i vel u ante us. vt pius magis pius. aut u āte is. vt tenuis magis tenuis. Text⁹ est clarus

Uoces gradus medii superant p̄imos nisi quini.
Junio⁊ atq₃ maio⁊ p̄io⁊ peio⁊ ⁊ mino⁊ ista.
Et non plura ꝑ̄uis equalia sunt positiuis.

¶ Autor dicit q noīa cōparatiua habent superare sua positiua: nisi ista qnq₃ sc₃ iunior ⁊ maior peior ⁊ prior ⁊ minor q̄ sūt equalia positiuis. Cō strue sic igit. Mediū gradus. i. cōparatiui superāt primos. i. positiuos vo ce vna: nisi quini. i. qnq₃ gradus que in lr̄a ponunt.

Credo gradus summos collatus cōnumerandos

¶ Id est quandocūq₃ fit cōparatio p superlatiuū gradū: tunc res exce dens ⁊ excessa debent importare. vnā ⁊ eandē naturā ⁊ essentiam in spe cie. vt sortes est fortissimus hoīm.

Si gradibus summis fiat collatio/debet.
Rebus in excessis excedens participare.
Congrua non est hec fo⁊tissimus est leo lincum

¶ Autor dicit q supl'atiuū ponat i cōstructōe vtrūq₃ extremū debēt par ticipare in eodē genere seu in eodē specie. vt petr⁹ est fortissimus hoīm Sed si dicat leo est fortissimus hoīm. nō cōgrue diceret: q2 leo nō est de genere hoīm. Ideo subdit dicēs. Cōgrua non est hec. fortissimus est leo lincū. q2 nō est de genere lincū. i. lupo⁊.

¶ Capitulum quartum de generibus nominum.

In quantum potero de nomine quolibet in quo
Ponatur genere p̄esens est cura docere.

¶ Hoc est quartū capitulū in quo autor determinat de generibus noīz seu articularū dictionū. ⁊ dicit q p̄sens cura est docere in p̄senti ca pitulo de genere. i. cuius generis sit quodlibet nomen. vt p̄missum est in prohemio ibi. Cuiq₃ sit articulo.

Sed quia per sexum mulierum siue viro⁊um.
Noscuntur p̄op̄ia non est mihi dicere cura

¶ Magister dicit q nō est cura sibi dicere de noībus viro⁊ seu mulierū

quia p sexum noscuntur. vt patet.

Attendas hominum que nomina siue locorum
Hec sexu gemino iungunt sua significata.

¶ Dicit q deriuata a noibus viror et locor sunt generis cois. vt Priscianus. hic et hec prisciansta. et ianua hic et hec ianuensis. sic a iacobus iacobita. ab heremus heremita. Construe sic. Tu attendas .i. cosideres. que sunt noia hoim siue locor. et hec noia iungunt sua significata gemino sexu .i. in communi genere.

Et si diuisim tibi declinatio monstrat
Ut grecus greca tanto leuius tibi fiet

¶ Quia posset aliquis dicere q ista noia florentinus/ lobardus/ grecus hyspanus/ gallicus etc. non sunt generis cois: sed p tres voces declinantur: et tamē sunt deriuata locor. Respondet et dicit q qn inueniunt talia non sunt intelligenda subesse regule predicte: sed facilius cognoscuntur Construe sic. Si declinatio monstret tibi diuisim. vt grecus greca grecū tanto leuius fiet tibi declinare.

Quedam sunt opera solis maribus adhibenda

¶ Dicit q quedā noia officior sunt danda solis maribus. vt papatus et notariatus: et sunt generis masculini.

Quedam femineis: quedam dat sexus vterq
Inde genus poterit per nomina multa pateri.

¶ Dicit q sunt quedā noia officior ptinētia solis mulieribus: et illa sūt generis feminini. vt obstitrix puerpera. Et qdā sūt indifferēter couenientia maribus et feminis. et illa sūt generis cois. vt hic et hec agricola. hic et hec lixa .i. pincerna. hic et hec antistes .i. presul.

Que fiūt propria fluuiorum pone marina.

Dicit q ppria noia fluuior sūt gnis masculini. Cōstrue. Tu pone marina .i. masculinū gen⁹ q̄ fiūt ppria noia fluuior. vt hic padus. hic secana.

Nominis arborei vis hec sibi vult sociari

¶ Modo auctor dat regulā de noibus arbor dicēs q sunt generis feminini. vt hec pirus. hec pomus.

Pro mare pone siler rubus dumus ac oleaster

¶ Dicit q a dicta regula excipiuntur ista que sunt generis masculini. vt hic siler virgula ad ligandum vitem. hic dumus. hic rubus. hic oleaster dicitur oliua siluestris.

Proficit ad vitam siler hic/ siler hoc ad odorem.

¶ Dicit siler dupliciter declinat: et hz duo significata. vt hic siler est ligamē ab arbore factū ad ligandū vitē. et hoc siler p herba dās odorē et est neutrū. nā dicūt medici siler montanū in neutro genere.

Angelicum nomen dabit hic. sed dicito neutra

Plurali numero seraphin cherubinq; beata

¶ Dicit q noia angelo℞ ⁊ choro℞ angelo℞ sūt generis masculini. vt hic michael. Sed hec duo noia cherubin ⁊ seraphin sūt generis neutri plu ralis numeri ⁊ indeclinabiles. vt plr nū hec cherubin ꝓ choro angelo rum. similiter ⁊ seraphin.

Est cherub cherubin cherubim seraph serahinq;

¶ Dicit q inuenit hic cherub ⁊ hic cherubin ꝓ noie angeli. ⁊ hic cheru bim ꝓ noie angelo℞ vel choro. Inuenit hic seraph ⁊ hic seraphin ꝓ no mine angeli. ⁊ hic seraphim ꝓ noie angelo℞ vel choro.

Hecq; dabit virtus dominatio siue potestas

¶ Dicit q ista noia cho℞ angelo℞ sunt feminini generis. scz dominatio virtus ⁊ potestas. Cōstrue sic. q ꝓ ⁊ dominatio virtus siue potestas dāt hec. i. femininum genus.

Idola dicta dei dant hic/gerit hec dea dictum.

¶ Dicit autor q noia idolo℞ ad deos ptinentia sunt generis masculini. vt hic saturnus. Sed ad deas ptinentia sūt generis feminini. vt hec ve nus. Ordina sic literā. Idola dicta dei. i. idola noiata dei. i. ad modum deo℞ dant hic. i. genus masculinū. Supple idola dictū dea. i. noiatum ad mo rem dee gerit hec. i. genus femininū.

Nominibus volucrum nequit vt credo generalis.
Norma dari: tamen est nature sexus in illis
Hec nisi gallina vel gallus sūt epycena.
Articulus nāq; sexum dabit vnus vtrūq;
Masq; colūbus erit muliebre columba tenebit.

¶ Dicit autor q de noibus auiū modo vult dare regulā generalē. i. re gulā de generibus eo℞. tn̄ sexus nature est in illis: qm̄ alique sūt mares alique mulieres. sed hoc difficulter cognoscit. Deinde dicit q hec noia sunt epycena. i. pmiscui generis: nisi gallus qd est generis masculini. ⁊ gallina feminini. Deide declarat qd sit genus epycenū. dicēs q illa noia sūt epycena. i. pmiscui generis q̄ sub vno articulo comprehēdūt aialia vtriusq; sexus. vt hic miluus. Et ideo dicit. Articulus nāq;. Deide dicit q colūbus est generis masculini. ⁊ colūba generis feminini.

In triplici genere numeralia nomina pone.
Que sunt mobilia per se fiunt manifesta

¶ Dicit q noia numeralia sūt generis ois. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc quattuor. Sed illa noia mobilia. i. adiectiua p tres voces declinata p se fiunt ma nifesta. vt vigesimus vigesima vigesimum.

Barbara greca genus retinent quod habere solebant

¶ Dicit q noia barbara ⁊ greca sunt illius generis apud latinos: cuius erant apud grecos ⁊ barbaros. vt libye hylion ⁊ tenedos.

Debes in mente generaliter dicta tenere.
Debent ex omni generalia norma demi.
Et sic excipere quia nō decet hic iterare

¶ Dicit autor ꝙ regule generales ꝑdicte debēt in mēte retineri tā̄ ex ceptōes a regulis sequētibus: q: amplius nō intēdit reiterare. Jō subdit ꝙ generalia predicta debēt demi. i. excipi ab oī norma sequente.

¶ Regule speciales de generibus nominum.

A hec pri/me decli. Sit tibi nomen in a muliebre: sed excipe plura.

¶ Dicit autor ꝙ noīa in a terminata sunt generis feminini. vt hec musa. Deinde ponit exceptionē dicēs. Sed excipe plura. i. pluraliter declinata. vt plr̄ ntō hec arma que sunt generis neutri. Aliqui dicunt. Excipe plura. i. multa noīa. sicut inferius patebit.

A hoc tertie decli. Quod declinatum dat tertia sit tibi neutrum.

¶ Dicit autor ꝙ noīa tertie declinatōis in a terminata sūt generis neutri. vt hoc thema thematis. dogma dogmatis.

Deriuatiua decet & compositiua notare.

¶ Autor dicit ꝙ noīa deriuata sunt excipienda a regula predicta. vt hic & hec heremita. qd̄ deriuat ab heremus heremi. Et etiam composita. vt agricola qd̄ cōponit de ager & colo colis. & terrigena que nō sunt generis feminini: sed cōmunis vt sequitur.

Nomina officiorū. Nomina signari debent simul officiorum.
Si sexu gemino iungunt sua significata
Omnibus his hic & hec iungatur & hac ratione
Quod colo componit cōmune locare decebit
Quodq; facit gigno pincerna lixaq; iungo.
Aduena siue scitha: sed si mas presit in istis
Ut grecus tubicen erit a tantum muliebre

¶ Autor dicit ꝙ noīa officiorū debēt signari. i. excipi. vt sacrista qd̄ est generis masculini. & aliqua feminini. & aliqua cōis s3 qd̄ est officiū marib' & mulieribus vel vtriq; attributū. Jō subdit dicēs. Si ista noīa officiorū iūgūt sua significata ī gemino sexu ita ꝙ sub vna voce importāt masculū & feminā. hic & hec iūgit oībus his. vt hic & hec agricola. i. ille vel illa q̄ vel q̄ colit terrā vel agrū. Deīde magis declarat dicēs. Et hac rōne. i. ꝑ hāc rationē antedictā. cōposita de colo colis & gigno gignis sūt generis cōis. vt hic & hec celicola. i. ille vel illa q̄ vel que colit celum. vt hic & hec terrigena. est ille vel illa q̄ vel que de terra ortus vel orta est. Jūgo etiam predictis pincerna & lixa que sunt generis cōmunis. Similiter aduena siue scitha nomen populi. Sed si mas. id ē masculina terminatio presit. id est preponatur feminine terminationi in istis predictis noibus ex

id est illa dictio l a terminata erit tamen muliebre.i.feminini generis.vt grecus greca.greca est generis feminini.et hic tubicen et hec tubicena.tubicena est generis feminini.et est ille vel illa qui vel que canit in tuba.

Si solis maribus detur hic tenet vt patriarcha. a hic prime decli.

¶ Autor dicit quod si nomen officii pertinet ad solos mares.est generis masculini.Exemplum vt patriarcha.

Non est verbigena nisi xpus vere sophia

¶ Quamuis autor dicit quod composita a gigno nis sunt generis comis. tamen dicit quod verbigena est generis masculini.et pertinet ad xpm solum.

Mannaque neutrale cum pascha dicitur esse a hoc

Mammona sic dicas neutrum muliebre polenta.

¶ Autor dicit quod hec duo nomina scilicet manna et pascha sunt generis neutri et etiam hoc nomen mammona.i.deus diuitiarum est generis neutri.sed polenta est muliebre.i.generis feminini.i.farina leuissima.

Cetaque balena mustela talpaque dama

Et panthera simul predictis annumerabis.

Articulo sexum signant vtrumque sub vno

¶ Autor dicit quod ista nomina: scilicet hec ceta hec balena pro eodem.hec mustela.hec dama.hec talpa significant vtrumque sexum sub vno articulo.Quasi dicat quod sunt generis promiscui.et etiam hoc nomen panthera est generis promiscui et est animal multum coloratum.Ceta piscis marinus. Balena etiam est piscis marinus.Mustela est quoddam animal mures capiens.Talpa(a molle) Dama est animal timidum fugiens canes.

Neutrum nomen in e facit vt presepe cubile e hoc

¶ Autor dicit quod nomen in e terminatum est generis neutri.vt hoc presepe hoc cubile.i.lectus vel camera vbi cubatur.

Adiectiua notes hec barbara grecaque poscunt.

¶ Autor dicit quod nomina adiectiua in e terminata sunt notanda:quia non semper sunt generis omnis:sed aliquando masculini.vt quisquis.aliquando feminini vt queque.aliquando omnis vt quicque.Deinde dicit quod barbara et greca in e desinentia poscunt hunc articulum hec.i.generis feminini.vt hec synecdoche.hec libie.hec phebe et similia.

Neutrum plurale fit cete recollige tempe

¶ Dicit quod ista duo nomina cete et tempe sunt generis neutri numeri pluralis et indeclinabilia.vt pluraliter nominatiuo hec cete.i.balena.et pluraliter nominatiuo hec tempe.i.loca delectabilia sunt.

I neutrum ponis tamen adiectiua notabis i hoc

¶ Dicit quod nomina in i terminata sunt generis neutri.vt hoc gummi.Tamen tu notabis adiectiua.vt hic et hec et hoc huiusmodi.que sunt generis omnis.

O sicut cento maribus sociare memento o hoc.

¶ Dicit q nola in o terminata sūt generis masculini. vt hic cento cētonis. i. miliū vel aliud semē centū grana pducēs in quolibet germine.

do hec. Que dant do vel go bene signes dum tamen ex o.

go hec. Obliquus facit i que poscunt hec sibi subdi

¶ Autor dicit q a predicta regula excipiuntur nola terminata in do et in go que mutant o in i in gtō: qr talia poscunt hunc articulū hec sibi subdi. i. sunt generis feminini. vt hec dulcedo dulcedinis. et hec caligo caliginis. et hoc est qd intendit.

Hic recipit cardo margo sociatur et ordo.

¶ A predicta exceptōe excipiunt ista. scz cardo cardinis. margo marginis. ordo ordinis. nā licet desināt in do et in go et mutāt o in i in gtō: tñ nō sunt generis feminini: sed sunt generis masculini.

Omne dabit speudo presto dabit hoc tibi pondo.

¶ Dicit autor q ista duo nola. s. pseudo et presto sunt ois generis vt hic et hec et hoc pseudo. i. mēdax. hic et hec et hoc presto. i. promptus. Deinde dicit q hoc nomen pondo dabit hoc. i. neutrū genus. vt hoc pondo huius pondo indeclinabile. i. pondus.

Est cōmunis homo pariter cum virgine latro

¶ Dicit q homo virgo et latro sunt generis cōis. Latro est qui incidiat ad occidendum (a murderere)

io verbale hec. Hec dat verbale per io caro talio iungo

¶ Dicit autor q desinentia in io sunt generis feminini. vt lectio lectōis Caro etiā facit carnis. et est generis feminini. Similiter et talio qd est recōpensatio in malo vel mala remuneratio. vt qui pede percutit pede percutiatur. et qui oculo priuabit oculo priuetur.

Articulum mutat et triplicat vnio sensum.

¶ Dicit autor q hoc nomē vnio habet triplex significatū: et fm hoc variat articulū. Nā aliqñ est idē qd punctus: et tūc variat p hic. et similiter qñ est lapis preciosus. Aliqñ idē est qd cōiunctio: et tūc variat per hec. Unde versus. Hic lapis hic punctus hec vnio primitasqz.

u c d t hoc. U c d vel t neutris debes sociare.

¶ Dicit autor q terminata in u in c in d et in t sūt generis neutri. vt hoc cornu. hoc lac. qd quid. et hoc caput.

Tot quot ad oē genus sunt et que de tot quot habemus.

¶ Quia dixit q desinētia in t sūt generis neutri: ideo excipit tot et quot dicēs q sūt generis ois cū eoz cōpositis. vt quotquot et totidem.

al hoc. Sit tibi nomen in al neutrū sic pone tribunal.

¶ In hac parte autor dicit q desinentia in al sūt generis neutri. vt hoc aial hoc tribunal. et est sedes in qua redditur ius.

Hic sal hocqz dabit neutrum plurale carebit.

¶ Autor excipit a regula predicta hoc nomen sal dicens. quod aliquando est generis masculini: et sic excipitur et variatur in plurali. vt pluraliter neo hi sales. i. reprehensiones. Aliquando est generis neutri et sic non excipitur. et caret nominatiuo plurali.

El neutrum pone: sed propria nomina tolle El hoc

¶ Dicit quod nomina terminata in el sunt generis neutri. vt hoc mel. Sed propria noia excipiuntur. vt rachel nomen femine. vriel nomen angeli generis masculini.

Il dabit hoc. demas hic et hec vigil pugil est mas. Il ho

¶ Dicit quod noia terminata in il sunt generis neutri. vt hoc nil. Demas. i. excipias vt hic et hec vigil quod est generis comunis. et hoc nomen pugil est mas. i. masculini generis.

Ol tenet hic vt sol dicetur femina michol. Ol hic

¶ Autor dicit quod desinentia in ol sunt generis masculini. vt hic sol. michol dicetur femina. i. generis feminini

Ul dabit hic vt consul hic et hec dant presul et exul. Ul hic.

¶ Dicit quod desinentia in ul sunt masculini generis. vt hic consul. Sed presul et exul sunt generis comunis. Consul qui dat consilium. Presul est episcopus. Exul (an outlawe)

Omne genus dabit am sic debes ponere nequam. Am oe.

¶ Dicit quod terminata in am sunt generis ois. vt hic et hec et hoc nequam. id est malus prauus vel miser.

Tantundem neutrum totidem plurale fit omnis. Em hoc

¶ Dicit quod tantundem. i. tantum idem (asmoche) est generis neutri. et totidem. i. tot idem et est generis ois et pluralis numeri.

Um neutrum facies mulierum nomina signes Um hoc.

¶ Autor dicit quod noia termiata in um sunt generis neutri. vt hoc scamnum. noia mulierum excipiuntur: quia sunt generis feminini vt dorcium phylocium noia mulierum

Hic dat nomen in an testis fiet tibi titan. An hic.

¶ Dicit autor quod terminata in an sunt generis masculini. vt hic titan. i. sol.

En dabit hoc/ sed ren dabit hic pecten simul et splen. En hoc.

Atque lien et ei iungas que de cano formas

His adiunges hymen mas est neutrumque repertum.

¶ Dicit quod noia terminata in en sunt generis neutri vt hoc nomen et numen Sed ren pecten et splen atque lien sunt generis masculini. et iungas ei illa noia que tu formas de cano canis. vt tubicen est ille qui canit in illo instrumento quod dicitur tuba. Et etiam adiunges his predictis hymen quod est idem quod deus nuptiarum quod est generis masculini. et aliquando est generis neutri. pro pellicula conseruante virginitatem.

Hec retinet syren dabit hic faciens sacra flamen

¶ Dicit q syren piscis marinus est generis feminini. flamē vero p sacerdote iouis est generis masculini. Hoc est qd dicit. Faciens sacra flamen. Sed p vento est neutrum.

In dabit hic vt delphin nec talia multa supersunt.

¶ Dicit q noīa terminata in in sunt generis masculini. vt delphin. i. piscis multū diligens hoīem.

on hic. On maribus iunges tamen in localia demas.

¶ Autor dicit q noīa terminata in on sunt generis masculini. vt hic demon. canon. i. regula. Noīa localia excipiunt que sūt generis feminini. vt hec babilon. & aliqñ generis neutri vt hoc ylion.

Que dia siue gera componunt sint tibi neutra.

¶ Dicit q cōposita de dia siue gera sūt generis neutri vt hoc diatesserō qd est species cātus. & hoc geralogodion qd est vocabulū medicoꝝ.

ar hoc. Ponis nomen in ar neutrum, sotular dabit hic lar.

¶ Autor dicit q noīa in ar termiata sūt gñis neutri. vt torcular. Deīde ponit exceptionē dicēs. Sotular & lar dāt hic. i. genus masculinū. sotular est calciamētū. lar est equocū. lar casa. lar dom⁹. lar ignis. larq3 foramē.

Sed tria dant genera par & sua compositiua.

¶ Ponit aliā regulā & exceptionē dicens. q par & sua cōposita sunt generis omnis. vt impar compar & dispar.

er hic. Er maribus detur iter hoc vesperq3 sequetur

Spinter seu ruder decet his adiungere iuger.

¶ Dicit autor q noīa terminata in er sūt generis masculini. vt hic liber Iter. i. via & vesper excipiūtur: qr sunt generis neutri. Spinter etiā3 qd idem est qd fibula vel clauus fibule. & ruder qd idem est qd stercus asini vel ramus de vite recisus. vt aliqui dicūt. Iuger etiam his adiungitur: quia est generis neutri. vt hoc iuger. est tantū spaciū terre quātum arare potest par boū in vna die.

xii. adiec. Campester volucer alacerq3 pedester equester.

hic er Siluester celeber acer celerq3 saluber

hec es His in bisquinq3 tenet hic er hec is & hoc e.

hoc e. Datq3 sequester idem quod terne siue secunde.

Sicq3 paluster erit hic & hec alacris retinebit

¶ Dicit autor q in his decē noībus supradictis ista terminatio er ponit in masculino tm̄. is i feminino. & e i neutro. Quasi dicat q debēt variari p tres articulos & tres voces. vt hic cāpester hec cāpestris & hoc cāpestre. sed dicit q hoc nomē sequester pōt esse scd̄e & tertie declinatōis. qñ est tertie declinatur hic sequester hec sequestris & hoc sequestre. qñ est scd̄e declinatur sequester sequestra sequestrū. Paluster etiā eodē modo declinat. i. stans in paludib⁹. Alacris potest esse generis cōmunis. vt

hic ꝛ hec alacris ꝛ hoc alacre. Et hoc dicit: q: superius dixerat ip̄m esse generis feminini. ibi. Hic alacer hec alacris hoc alacre. Et hoc est qđ dicit. Hic ꝛ hec alacris retinebit. Unde campester qui moratur in campis Volucer (swift) Alacer vel alacris. i. fortis velox ꝛ letus. Pedester. i. pedes peditis qui pedibus transit. Equester. i. eques equitis qui equo transit. Siluester q̄ in siluis moratur. Celeber. i. festiuus sanctus. Acer. i. asper crudelis. etiam est fortis viuidus firmus agilis vigilās. Celer. i. velox. Saluber. i. sanctus sanus. Sequester. i. pacificans lites Paluster qui habitat in palude.

Tertia dans ber ver dabit hoc tamē hic tenet imber. Ber. ver hoc.
Et sua composita sunt adiectiua notanda.

¶ Dicit autor ꝙ noīa tertie declinatōis terminata in ber vel in ver sūt generis neutri. vt hoc tuber. hoc papauer. Tamē imber ꝛ sua cōposita sunt generis masculini. vt hic imber ꝛ decēber. Tn̄ adiectiua sunt notāda. vt celeber qđ est generis masculini etiā saluber

Sexum plura notant sicut mater mulierqꝫ

¶ Autor dicit ꝙ plura noīa discernuntur per sexum sicut mater ꝛ mulier que sunt generis feminini.

Fetibus hoc terre dat tertia deme cucumer.

¶ Dicit ꝙ noīa tertie declinatōis fetibus terre cōueniētia ꝛ in er desinētia sūt generis neutri. vt hoc papauer ꝛ hoc piper: sed excipit cucumer qđ est generis masculini. Papauer est herba somnifera Piper species multū calida. Cucumer est herba cuius fructus est humide nature.

Et cōmune notes sicut sunt puber ꝛ vber
Degener ꝛ pauper hec linther dicere debes
Pluribus ex istis neutrum sociare videbis

¶ Dicit ꝙ aliqua noīa in er desinētia sunt generis cōis. vt hic ꝛ hec puber. i. iuuenis incipiens pubescere. Uber. i. fertilis. Hic ꝛ hec degener. i. rusticus vel ignobilis. Hic ꝛ hec pauper. Tu debes dicere hec linther. Deinde dicit ꝙ tu videbis neutrū sociari pluribus ex istis noībus supra dictis. vt hic ꝛ hec ꝛ hoc vber. Et habetur exemplū de pauper in Lucano. Lis est de paupere regno.

Ir maribus detur ir neutris associetur. Ir hic.

¶ Dicit ꝙ in ir terminata sunt generis masculini. vt hic vir. Excipit hoc ir qđ est generis neutri. vt hoc ir. i. palma manus.

Est hic ꝛ hec martyr hoc debes dicere gaddir

¶ Quasi dicat ꝙ martyr est generis cōmunis. et gaddir nomen loci est generis neutri.

Or maribus socia: sed plurima sunt retrahenda Or hic.

¶ Dicit ꝙ desinētia in or sunt generis masculini, vt hic dolor, sed plura sunt excipienda, vt patebit inferius.

Omne memoꝛ iungit quod comparat ad duo transit

¶ Dicit ꝙ memoꝛ est gn̄is oīs: ⁊ cōparatiua in oꝛ desinētia/ sunt generis masculini ⁊ feminini seu gn̄is cōis. vt hic ⁊ hec melioꝛ. Ideo dicit ꝙ cōparatiuū est trāsit ad duo. s. genera: vt hic ⁊ hec foꝛtioꝛ. hic ⁊ hec doctioꝛ

Mas tantum senioꝛ/hic ⁊ hec: sed dicitur autoꝛ

¶ Dicit autoꝛ ꝙ quāuis senioꝛ sit cōparatiuū tamen est generis masculini. Autoꝛ est generis cōmunis.

Equoꝛ adoꝛ marmoꝛ ⁊ coꝛ sūt neutra: sed arboꝛ
Hec tenet atq; soꝛoꝛ sexu noscuntur ⁊ vxoꝛ

¶ Dicit ꝙ ista noīa equoꝛ adoꝛ marmoꝛ ⁊ coꝛ sūt generis neutri: sed arboꝛ est generis feminini. Atq; ꝑ ⁊ ista noīa sc3 soꝛoꝛ ⁊ vxoꝛ noscunt. per sexū: q: sunt generis feminini. Uocabula exposita sunt supꝛa.

Que coloꝛ atq; decus foꝛmant coꝛpusq; notemus.

¶ Dicit autoꝛ ꝙ notare debemus noīa que cōponunt cū his noibus. s. coloꝛ vt decoloꝛ. i. sine coloꝛe. cū decus vt indecoꝛ. i. sine decoꝛe. cū coꝛpꝰ vt bicoꝛpoꝛ. i. duoꝝ coꝛpoꝝ. que sunt generis oīs.

Ur hoc Nomen quod fit in vr dabit hoc testis tibi murmur.
Multus erat murmur veteres quoq; sic posuere

¶ Dicit autoꝛ ꝙ noīa in ur terminata sūt gn̄is neutri. vt hoc murmur guttur iecur. tn̄ repit gn̄is mas. vt i sacris scripturis. Multꝰ erat murmur.

Si t vel r p̄eit ur aut f hec eis sociemus
Dum sit gentile nomen aut auium speciale

¶ Hic ponit exceptionē a regula p̄dicta dicēs. Si hec lr̄a t vel r vel f sit ante ur: tūc illud tale est gn̄is masculini: dū tn̄ sit gētile. vt autur nomen loci vel ppl'i. aut auiū speciale vt austur ⁊ furfur. Nota ꝙ furfur aliqñ est purgamētū farine alio noīe siliqua. aliqñ est nomen auis. ⁊ ꝑ vtroq; declinat p hic sub mas. Tn̄ qdā dicebāt ꝙ esset neutrū. Cōtra quē inuehit Johēs de garlādia. Furfura q̄ dixit semꝑ de furfure vixit.

Hic aut hec turtur quod fertur piscis ⁊ auis

¶ Quasi dicat ꝙ turtur pōt variari p hic ⁊ significat piscē. ⁊ p hec ⁊ tūc significat auē. Unde. Turtur inheret aquis: turtur secat aera pēnis.

Hic aut hec furfur tamen adiectiua notentur.
Que sexu gemino iungunt sua significata.
Iungere dicuntur hic ⁊ hec fur ligur ⁊ augur
His datur hec noꝛma que declinat tibi terna

¶ Dicit ꝙ hoc nomē furfur pōt declinare p hic ⁊ hec vt supꝛa. Deīde dicit ꝙ adiectiua q̄ iūgūt sua significata in gemino sexu. i. q̄ ptinēt ad mares ⁊ mulieres dn̄t notari: q: sūt gn̄is cōis. Et hoc magis declarat dicēs ꝙ noīa dn̄r iungere sibi hic ⁊ hec. i. dn̄r gn̄is cōis: vt fur furis (a thefe) v

ligur liguris est lõbardus.⁊ augur diuinator.Deinde dicit ꝙ hec norma datur de noibus tertie declinatois ⁊ nõ de alijs ꝓpter satur adiectiuum Sciẽdũ est ꝙ autor intelligit de adiectiuis significatõe ⁊ nõ voce.

Hec dat nomen in as facit hic as vas vadis ⁊ mas. As hec

Autor dicit ꝙ noia terminata in as sunt generis feminini:vt hec pietas.Deinde ponit exceptionẽ dicẽs Facit hic as.i.qđ est generis masculini.Et vas vadis.i.pignus.⁊ mas maris:anglice(a man)

Nomen gentile commune locatur vt archas.

Dicit autor ꝙ nomẽ gentile in as terminatũ est generis cõis.vt hic ⁊ hec archas.nomẽ populi.nostras ⁊ vestras.

Que sunt concisa veluti alpinas sociantur

Dicit noia ꝯcisa.i.sincopata sociant predictis:qꝛ sunt generis cõis. vt alpinas.i.habitãs in alpibus.Et est ꝯcisum seu sincopatũ:qꝛ deberemus dicere hic ⁊ hec alpinatis:imo dicimus alpinas.

Omne tenet nugas indeclinabile credas

Dicit ꝙ nugas.i.loquax vel mẽdosus est gñis ois ⁊ indeclinabile.

Hic abbas ponc boreas primasqꝫ gigasqꝫ.

Autor dicit ꝙ abbas boreas primas gygas et elephas sunt generis masculini. Abbas est nomẽ dignitatis.Boreas boree prime declinatõis est vẽtus septẽtrionalis.Primas est ꝓprium nomen:etiam est magnus vir in magistratu positus.Gygas vir mire magnitudinis. Elephas aial mire robustum ⁊ magnum.

Hoc phas atqꝫ nephas retinet:sed dicitur hoc vas.

Dicit.Hec duo nomina inuariabilia:scꝫ phas⁊ nephas sunt generis neutri:⁊ etiam vas vasis.

Es breuis hic ponit seges ⁊ teges hec sociabit. es breuis hic.

Autor dicit ꝙ terminata in es breuẽ sunt generis masculini: vt hic limes limitis.Seges.i.semen.⁊ teges.i.domus rusticalis: sociabit hec.i. erit generis feminini.Et sic patet exceptio.

Et compes triplicat pes cetera que tibi format.
Preter apes vel apis quoniam reperitur vtrũqꝫ.

Autor dicit ꝙ cõpes cõpedis est generis feminini: ⁊ est cathena vel vinculũ.Triplicat pes cetera ꝗ tibi format.i. cõposita a pes pedis sunt generis ois.vt bipes bipedis.preter apes vel apis qđ est generis feminini.⁊ cõponit ab a qđ est sine ⁊ pes p contrariũ exponendo.

Que duo dant signes miles equesqꝫ superstes
Diues ebes sospes prepes teres ⁊ comes hospes
Inquies antistes ales dic per tria deses
Istorum multa legimus neutris sociata

¶ Dicit ista noia que sūt generis cōis excipiuntur: scʒ miles eques .i. qui vadit in equo. supstes .i. viuus. diues. ebes .i. debilis. sospes .i. sanus. prepes .i. ppetuus. Aliq dicūt q prepes est idē qd velox. Teres .i. longus et rotūdus. hic et hec comes .i. socius. hospes .i. clarū. Inquies .i. sine quiete. antistes .i. prelatus vel q stat ante alios. ales .i. velox. Dic p tria deses .i. ois generis. et idē est qd piger. Deinde dicit q multa istorum noium vt supra reperiunt in neutro genere. vt diues monasterium.

es longa hec.

Hec dabit es longe verres hic debet habere.

¶ Dicit q terminata in es longā sūt generis feminini. vt hec res et hec sedes. Deinde ponit exceptiōem dicēs. Verres debet habere hic. i. gen⁹ masculinū. i. porcus nō castratus. ¶ Hic possit aliqs arguere ɔtra alexandrū hoc mō. Quero tibi gra disputādi cui⁹ generis sūt stipes limes dico masculini. qua regula. dico es breuis hic ponit. Tunc quero cuius generis sunt sedes ɔples. dico feminini. qua regula. dico Hec dabit es lōge. Tūc quero quō scis stipes et limes terminari in es breuē et sedes atq ɔples in es longā. dico a magistro meo q ita me docuit. quō scit magister tuus. dico p regulas positas in tertia parte de quantitate syllabarū Contra hoc arguit insolubiliter. Alexander hic de es breui et lōge mittit nos ad tertiā partē. Et versus tertie partis de es longa et breui iterū remittuntur ad istos textus prime partis. scʒ Mas aut cōmune si fiat in es breuiatā. ergo cōmittit circulū et petit principiū. Unde dicit in tertia parte. Obliquus crescens q corripit antesupremā. In recto facit es curtam testis tibi miles. Ecce quō iste textus remittit iterū ad hūc textū prime partis primi capituli. Mas aut cōmune si fiat in es breuiatā etc. Itē dicit hic. Is itis ɔducta dabit. Uis scire que habēt is ɔductā vade ad tertiā partē ibi habebis. Protrahit is rectus si ɔtrahit es gtūs. Crescens vt sanus etc. Ecce remittit de tertia iterū ad primaʒ. Ideo hec metra de es et de is merito veniret emendanda.

Hic dabit hec vel dies dant i tantummodo plures
Cumqʒ meri dabit hic et patronymica iunges.

¶ Dicit autor q hoc nomen dies est generis incerti in singulari numero et in plurali masculini. vt ntō hic vel hec dies et plr ntō hi dies. Etiaʒ si cōponatur cū meri est generis masculini. vt hic meridies. Et tu iūges etiā patronymica in es terminata que sūt generis masculini. vt hic priamides .i. filius vel nepos priami.

Es quoqʒ cōmune seu sunt heres locuplesqʒ

¶ Autor dicit q nomē in es terminatū est etiā cōmune .i. generis cōis. seu ɔ sicut ista duo videlʒ hic et hec heres heredis .i. successor legitim⁹ in bonos. hic et hec locuples locupletis .i. diues.

Cum tenet i rectus super es et t genitiuus
Suscipit hic iunges paries fiet tibi testis.

¶ Dicit q nomē in es terminatū i precedente et suscipiēs hanc literā t in gtō est generis masculini. vt paries parietis. est facies muri.

Hec dicēd ꝫ quies hic pes/ ⁊ dicitur hoc es.

¶ Autor dicit ꝙ quies est generis feminini. ⁊ est exceptio ab illa exceptione. Cum tenet i rectus. Deinde dicit ꝙ pes est generis masculini. ⁊ es eris est generis neutri.

Hec dat nomen in is tamen hic declino molaris Is hec
Caulis ⁊ edilis ⁊ que crescunt genitiuis.
X is preposita tenet hic aut consona bina.
Unica dum teneat has/ aut n littera siue
In liquidam faciet penultima syllaba finem.
Ut lapis ac axis piscis cinis unguis ⁊ orbis.

¶ Dicit ꝙ nomē in is terminatū dat hec. i. genus femininū. vt hec nauis. Deide ponit exceptionē dicēs. Tn̄ hic declino molaris. Quasi dicat ꝙ molaris est generis masculini. ⁊ idē est qđ dens grossus. ⁊ etiā caulis ⁊ edilis q̄ sūt gn̄is masculini. Et illa que crescūt in gt̄is. vt lapis lapidis. Deide dicit ꝙ illa q̄ habēt x ante is. vt axis polus rotarū. ⁊ illa q̄ habēt duas cōsonātes ante is ita ꝙ finit in vna syllaba. vt piscis. Et illa q̄ habēt n litterā ante is. vt panis. Et illa quoqꝫ penultima syllaba terminat in liquidā. vt orbis ⁊ vnguis. q̄ oīa sunt generis masculini. Itē caulis est quoddā olus. Edilis est nomē dignitatis vel custos edis. Orbis est mūdus. Unguis est vngula in digitis vel pedibus.

Hec febris pestis neptis vallisqꝫ bipennis.
Et cassis iaspis lactis quoqꝫ restis ⁊ aspis
Et pellis turris restis peluis quoqꝫ cuspis
Glis glissis glitis ⁊ patronymica iungis

¶ Autor facit exceptionē ab exceptōe precedēti dicēs. ꝙ noīa in is̄ posita licet cōprehēdi possūt multipliciter in exceptōe predicta nō sūt gn̄is masculini imo feminini. vt hec febris. pestis. neptis. lactis. restis. vestis ⁊ cuspis q̄ habēt duas cōsonātes ante is i eadē syllaba. vt hec vallis. bipēnis. securis scindēs ab vtroqꝫ latere. Pellis. turris. peluis quoqꝫ penultima terminata in liquidā. Hoc assis ꝫ crescat in gt̄ō tn̄ est gn̄is feminini. Deide dicit ꝙ finis ⁊ clunis sūt gn̄is incerti: ꝫ habeāt n ante is. Deinde dicit ꝙ classis. i. nauigiū est gn̄is feminini: ꝫ penultima terminat in liquidā. Circa vocabula febris est qđdā morbus. Pestis. i. pestilētia. Neptis. i. cognata vel filia filij vel filie. Uallis (a valley) Bipēnis est securis ex vtraqꝫ parte scindēs. Cassis is. ⁊ cassis cassidis. vt supra in etheroclytis. Iaspis est lapis preciosus. Lactis (mylke) Restis. i. chorda. Aspis. i. serpēs. Pellis. inde pelliciū. Alia exposita sūt supra.

Hic aut hec finis clunis/ dat hec tibi classis
Et messis tussis ibis sic lis quoqꝫ litis.

¶ Id est q nomina supradicta sunt generis feminini: et aliqua generis dubii. finis est terminus. clunis est eminentior carnositas.

Hec tibi greca dabunt et eis barbara iungunt

¶ Autor dicit q nomina in is terminata et etiam barbara sunt generis feminini. vt hec sunamitis. i. anima peccatrix. et colchis colchidis. i. mulier ex illa insula.

Adiectiua tenent hic et hec pariterq tricuspis
Istius obliquis neutrum quandoq locabis

¶ Dicit q nomina adiectiua in is terminata sunt generis cōmunis. vt hic et hec nobilis. et etiam tricuspis. i. triū punctorum: est generis cōmunis. tamen in obliquis casibus aliquando inuenitur generis neutri. vt tricuspidis telo. Ideo dicit. Istius obliquis.

Dis in plurali genus omne videtur habere

¶ Dicit autor q dis in plurali numero est generis omnis. in singulari aliquando est generis masculini. vt hic dis pro plutone. et aliquando generis cōmunis. vt hic et hec dis. i. diues.

Est hic et hec testis ciuis burgensis et hostis
Et canis et iuuenis pariter cōmune scholaris

¶ Autor dicit q nomina in isto versu posita sūt generis cōis. Textus patet de se Sed oia excipiunt ab illis regulis antedictis.

Os hic Hic os preponit tenet hoc os oris et ossis
Et cahos atq melos argos logos annumerabis

¶ Autor dicit q nomina in os termiata sūt gñis masculini. vt hic flos. Deinde ponit exceptiōes dicēs. Tenet hoc os oris et ossis. Quasi dicat q hec duo nomina scz os oris et os ossis sūt gñis neutri. Atq pro et cahos est gñis neutri. et idē est qd obscuritas. et melos. i. dulcedo. argos est prima nauis grecorum. Et p hoc alia nomina greca terminata in os. vt logos. i. sermo.

Dant duo bos inpos compos custosq sacerdos.

¶ Autor dicit q ista nomina sūt gñis cōis. vt hic et hec bos. hic et hec īpos i. nō potēs. hic et hec cōpos. i. potēs. Eodē modo sacerdos et custos.

Hec dant glos cos dos sic greca locantur vt arbos

¶ Autor dicit q ista nomina sūt generis feminini. vt hec dos dotis. hec cos cotis (a Wherstone) et hec glos gloris. i. mulier fratris. Et greca nomina sic locantur. i. sunt generis feminini. vt hec delos. nomen insule. et arbos etiam est generis feminini. i. arbor.

Us scde. decli. hic. Dant hic in vs facta tibi delinante secunda.

¶ Autor dicit q nomina secunde declinationis terminata in us dant hic. i. sunt generis masculini. vt hic dominus. Cōstrue sic. Facta. i. nomina terminata in us secunda declinante. i. secunde declinationis. dant hic. i. genus masculinum.

Hec paradysus habet nardus domus atq; hyacictus
Et synodus costus & carbasus alnus abyssus
Aluus cristallus & humus byssusq; papyrus
Hecq; smaragdus habet vannus colus atq; phasel⁹.
Porticus egyptus dypthongus ad hec referantur
Cristallum tamen hoc dicimus/ & hic paradysus

¶ Hic autor ponit exceptionē a regula p̄dicta dicēs. q̄ noīa ɔtēta i his versib⁹ supradictis sūt gn̄is feminini. vt hec paradysus. hec nardus est q̄dā herba. hec dom⁹. hec hiacictus. est nomē insule: ꝛ aliq̄n sumit̄ p̄ lapide p̄cioso. hec synodus ɔgregatio sacerdotū. hec costus q̄dā herba odorifera. hec carbasus. hec alnus nomē arboris. hec abyssus. i. ꝓfūditas hec aluus. i. vēter. hec cristallus q̄dā lapis lucētissimus. hec humus. i. terra. hec byssus. i. purpura. hec papyrus in qua scribit̄. hec smaragd⁹ est q̄dā lapis preciosus. hec vannus est instrumētū quo purgant̄ blada. hec colus ex qua filant̄ femine. hec phaselus parua nauis. hec egyptus nomē ꝓuīcie. hec balanus castanea cocta in aqua. hec dypthōgus. hec artus nomē stelle. Deīde dicit q̄ inuenit̄ hoc cristallū: ꝛ hic paradysus.

Hoc vulgus pelagus indeclinabile virus.

¶ Autor dicit q̄ vulgus ꝛ pelagus sunt neutri generis. ꝛ etiā virus q̄d est indeclinabile.

Os grecum sepe mutabis in vs muliebre

¶ Noīa greca in os terminata apud latinos sepe terminant̄ in us ꝛ sūt generis feminini. vt hec delus deli nomen insule.

Hoc terne dabit vs si non tenet v genitiuus

Us tertie si gtūs in oris vel eris hoc.

¶ Dicit autor q̄ noīa tertie declinatōis terminata in us nō habētia u i penultima gti sūt generis neutri. vt hoc corpus gtō huius corporis. Cōstrue. Tu dabis hūc articulū hoc noībus tertie declinatōis in us terminatis si gtūs nō tenet u in penultima syllaba. ꝛ hoc dicit ꝓpter salus salutis. ꝛ alia similia que nō sunt generis neutri.

Dat lepus hic tenet intercus genus omne vetusq;.

¶ Dicit autor q̄ hoc nomē lepus declinatur p̄ hic: ꝛ est exceptio. Intercus ꝛ vetus sunt generis oīs. vt hic ꝛ hec ꝛ hoc vetus. hic ꝛ hec ꝛ hoc intercus. ꝛ est doctrina ꝛ nō exceptio.

Dant hec si crescat genitiuus & v sibi seruet

hec vs tertie si p̄ vtis.

¶ Autor dicit q̄ noīa tertie declinatōis terminata in us habētia gtīn superantē: in cuius penultima hec vocalis u retineat̄: sunt generis feminini. vt hec salus salutis. hec virtus virtutis.

Hoc monosyllaba dant vt thus: sed dicitur hec grus.
Hic dat & hec tibi sus/ epycenum dat genus hic mus.

Us quarte declinatiōis hic.

¶ Autor dicit q̄ noīa tertie declinatōis terminata in us vnius syllabe: sūt generis neutri. vt hoc thus. Sed grus est generis feminini. Sus vero cōmunis generis. Mus aūt generis ꝓmiscui. Etiam declinatur per hic. Uocabula exposita sunt supra.

Est pecus hec pecudis/pecus hoc pecoris sibi iungit.

¶ Autor dicit q̄ pecus dis. est gn̄is feminini. ⁊ pecus oris neutri. fenus fenoris. pus est gn̄is neutri ⁊ indeclinabile. differētia eoꝝ patet supra.

Quarte nomen in us maribus sociare solemus

¶ Dicit q̄ noīa quarte declinatōis termiata ī us sūt gn̄is masculini. vt hic visus. auditus. fructus. curr⁹. Hic cōprehēdūt infinita noīa verbalia in us q̄ formant ab vltimis supinis verboꝝ. vt a video visus visus visui a rideo risus risus risui. a fluo fluxus fluxus fluxui. ab audio audit⁹ auditus auditui. ab haurio haustus haustus haustui. a colo cultus cultus cultui. a fruor fructus fructus fructui ⁊c. Itē cōtinent multa noia ī atus dignitatē significātia. vt a papa papatus tus. tui. a cardinalis cardinalatus tus. tui. ab episcopus episcopatus tus. tui. a decanus decanatus. a doctor doctoratus. a magister magistratus. a bacularius bacularíatus. a scriba scribatus. a dux ducatus. a miles militatus ⁊c.

Hec anus atq̄ tribus ⁊ porticus ⁊ manus idus
Hec acus atq̄ pinus nurus socrus ⁊ domus addes.
Hic tenet hec de specus illi penus associemus.

¶ Hic ponit exceptionē a regula predicta dicens. q̄ noia in littera posita licet sint quarte declinationis: tamen sunt generis feminini. vt hec anus. i. vetula. hec tribus. i. ꝓgenies. hec porticus: āglice (an hauen) hec manus. hec idus. i. diuisio tēporis. ꝓprie sunt octo dies cuiuslibet mēsis hec acus. hec pinus. hec nurus. hec domus. hec socrus. Deinde dicit q̄ specus potest esse generis masculini vel feminini. similiter ⁊ penus. Unde acus est qua suitur quarte declinatōis. sed tertie acus aceris est palea. Pinus est nomē arboris. Nurus est vxor filij. Socrus est mater vxoris vel mariti. Specus est foramen.

Cum nomen fit in aus hec illi iungitur vt laus

¶ Autor dicit q̄ nomina terminata in aus dyptongon sunt generis feminini. vt hec laus.

bs ls ms ns ps rs/ hec.

S vult hec iungi si consona presidet illi.

¶ Autor dicit q̄ noia terminata in s precedēte cōsonāte sūt generis feminini. vt plebs. puls. hyems. mens. daps. pars.

Adiectiua notes quibus omne genus dare debes.

¶ Hic ponit exceptionē dicēs q̄ adiectiua debent excipi: q̄ sunt generis oīs. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc sapiens.

Mons pons fons hic dāt mars ceps stirps dens quoq̄ quadrans.

¶ Autor dicit q̄ noīa in littera posita sūt generis masculini. vt hic mōs mōtis. hic pons pōtis. hic fons fontis. hic mars martis .i. deus belli. hic seps .i. serpēs. hic stirps .i. truncus arboris. hec stirps .i. pgenies. hic quadrans quadrantis. est instrumentū ad scindendū horas diei.

Et partes assis torrens sociabitur illis
Atq3 calibs.

¶ Dicit autor q̄ partes assis sunt quincūs ꝛc̄. ꝛ hoc nomē torrēs generale fluuiorum. ꝛ hoc nomen calibs iungūtur predictis.

Dant hic p s iuncta polisyllaba: sed variantur
Hic aut hec forceps ꝛ adeps: sed dicitur hic ceps

¶ Autor dicit q̄ noīa terminata in s precedēte p sūt generis masculini polisyllaba .i. pluriū syllabarū. vt hic auceps (a fouler) sed forceps .i. instrumētū capiendi ferrū. ꝛ adeps variant p hic aut hec .i. generis incerti. Sed hoc nomē ceps p serpente est generis masculini. Inuenit etiam hec seps p quo dicitur seps sepis.

Pluraq3 dant hic ꝛ hec celebs infansq3 parensq3
Et princeps effrons illis coniūge bifrontem

¶ Autor dicit q̄ plura reperiūt in cōi genere declinata. vt hic ꝛ hec celeber .i. castus. hic ꝛ hec infans. hic ꝛ hec parēs. hic ꝛ hec princeps. hic ꝛ hec effrons .i. sine fronte. hic ꝛ hec anceps .i. dubius.

Hec x prepones: sed plurima demere debes. **x hec**

¶ In hac parte autor determinat de generibus noīm terminatorum in x. ꝛ dicit q̄ noīa in x terminata sunt generis feminini. vt lex legis. Deinde dicit q̄ plura debent excipi.

In triplici genere decet adiectiua notare

¶ Dicit adiectiua in x termiata sūt generis oīs. vt hic ꝛ hec ꝛ hoc felix

X e si preest maribus polisyllaba iunges. **ex polisyl laba hic.**

¶ Dicit q̄ noīa in x terminata precedēte e sunt generis masculini dum sint polisyllaba .i. pluriū syllabarū. vt hic vertex .i. sūmitas capitis. Codex .i. liber. Cōstrue sic. Tu iunges noīa polisyllaba maribus .i. masculis si ista littera e preest .i. ante sit huic littere x.

Est tamen hec pellex vibex obexq3 suppellex
Forpex ꝛ forfex hic aut hec dat tibi cortex
Atq3 silex.

¶ Hic ponit exceptionē ab illa parte. X e si preest maribus. dicēs q̄ nomina q̄ in lr̄a ponunt sunt generis feminini licēt habeāt e ante x. vt hic pellex .i. meretrix. hec vibex signū factum cum virga. hec obex est repagulum. hec suppellex .i. mobilia. Hec forfex est instrumentum quo scinduntur fila. Hec forpex est quo scinduntur pili. Cortex est generis incerti, et est illud quod circundat arborem. Silex est lapis durissimus qui

ictu ferri ignem excutit.

Fetibus hoc terre da'bit/hic frutex retinebit.

¶ Ponit hic aliam exceptionē dicens. Tu dabis hunc articulū hoc fe-tibus terre.i.noībus importantibus fetus terre siue fructus.vt hoc ca-rex.quedam herba.excipitur frutex qđ est generis masculini.i.densitas virgarum vel frondium.

Jst dux ꝛ coniunx cōmune locatus ꝛ exlex

¶ Autoꝛ dicit ꝙ ista duo noīa dux ꝛ coniunx sunt generis cōis.Simili-ter hoc nomen exlex.i.sine lege.

Hic dant rex grexqꝫ foꝛnixqꝫ calixqꝫ cilixqꝫ.

Et fenix mastix/hic calx pedis hec lathomoꝛum.

¶ Autoꝛ dicit ꝙ ista noīa sūt gñis masculini.vt hic rex.hic grex.hic foꝛ nix foꝛnicis.i.arcus lapideus.hic calix celicis.est ciphus vel in quo sa-crificat.hic cilex cilicis est qdā populus.hic fenix fenicis nomē auis.hic mastix species gūmi.hic calx calcis ꝓ talo pedis est generis masculini. ꝛ ꝓ calcina feminini:ꝛ tūc nō excipit sed cōtinet sub regula. Hec x pre-pones.Et hoc est qđ dicit.Hic calx pedis.hec lathomoꝝ.i.lapidū cocto rū:sed lathomus significat cesoꝛes ꝛ diuisoꝛes lapidum.

Trix tenet hec/tamen obliquis neutrū superadde.

Uictrices turbe victricia tela tulere.

¶ Dicit autoꝛ ꝙ verbalia in trix desinētia sunt generis feminini.vt hec amatrix.tñ i obliqs reperiunt aliqñ gñis neutri.vt signa victricia.Jdeo posuit hūc versū causa exēpli.Uictrices turbe victricia tela tulere.

¶ Capitulū quintū de p̄teritis ꝛ supinis verboꝛū.

Ut tibi per metrū foꝛmatio p̄teritoꝛum.

Atqꝫ supinoꝛum pateat p̄sens lege scriptū.

Et pꝛimo disce que sit foꝛmatio pꝛime

¶ Jn isto capitulo autoꝛ intendit determinare de p̄teritis ꝛ supinis ver boꝝ.Et pꝛimo preponit qd facere intēdit subiūgens oꝛdinē obseruandū in pꝛincipio ipsius capituli.Dicēs ꝙ pꝛimo intēdit determinare de prete ritis ꝛ supinis verboꝝ pꝛime coniugationis.

Aui p̄terita pꝛi.

Ui vel ui vel di vel ti foꝛmatio pꝛime.

¶ Jn hac parte autoꝛ determinat in generali de p̄teritis verboꝝ pꝛime cōiugatōis ponēdo vniuersales terminatōes eoꝝ.Et dicit ꝙ pꝛima cōiu gatio verbi pōt facere preteritū in ui.vt amo amas amaui.in ui diuisas syllabas.vt domo domui.in di vt do das dedi.in ti vt sto stas steti.

As in p̄terito vi suscipit s remouendo.

¶ Jn hac parte autoꝛ ꝓcedit in speciali de p̄teritis verboꝝ pꝛime cōiu gatōis.ꝛ dicit ꝙ verba pꝛime cōiugatōis foꝛmāt preterita a scđa ꝑsona p̄sentis indicatiui modi remota s ꝛ addita ui.vt amo amas remota s et

addita ui fit amaui.

Non sic formantur ter quinq̃: sed excipiantur.
Cre do do mi iu sto pli fri so ne ve la se cu to

¶ Autor ponit exceptionē a predicta regula dicens. ꝙ ter quinq̃. i. q̄ndecim verba prime cōiugatōis nō formāt preterita vt supradictū est: sed excipiunt. Et primo ponit exceptionē demōstrādo illa verba ꝑ syllabas in scdo metro contentas. In quo q̄dem metro sunt q̄ndecim syllabe per quas q̄ndecim intelligunt verba. Per cre intelligit crepo crepas. ꝑ do domo as. ꝑ do do das. ꝑ mi mico cas. ꝑ iu iuuo uas. ꝑ sto sto stas. per pli plico cas. ꝑ fri frico cas. ꝑ so sono nas. ꝑ ne neco cas. ꝑ ve veto tas. ꝑ la lauo uas. ꝑ se seco cas. ꝑ cu cubo bas. ꝑ to tono tonas. Scire debēt pueri ⁊ eoꝝ preceptores ꝙ fere oia verba prime cōiugationis scde tertie et quarte simplicia cōiuga. ⁊ multa eoꝝ cōposita. Similiter oia verba deponētalia expolSatur breuiter ⁊ distincte in libello q̄ dicitur exercitiū puerorꝝ grāmaticale. qd̄ exercitiū multū perutile est oibus grāmaticā scire breuiter cupientibus.

Nam cubo sit: crepo domo deinde tonoq̃ vetoq̃. vndecim
Nexo plico sono seco deinde micoq̃ frico. habēt ui.
Preteriunt in ui diuisas. do dedit ⁊ sto
Dat steti/iuuo iuui preterit ⁊ lauo laui.

¶ Nunc ostēdit quō verba p̄dicta faciūt in preterito dicēs. Nā. i. certe ista verba cubo ⁊c̄. preteriūt. i. preteritū faciūt i ui diuisas syllabas. vt cubo cubas cubui. crepo crepas crepui. do das facit dedi in preterito: ⁊ posuit tertiā ꝑsonā causa metri. sto dat steti. Iuuo iuuas preterit. i. preteritū facit in ui. vt iuuo iuuas iuui. ⁊ lauo lauas laui.

Et neco quod necui facit ⁊ quandoq̃ necaui
De neco dic aui ferro necui reliqua vi

¶ Au⁊or dicit ꝙ neco etiā excipit qd̄ facit necui in preterito: ⁊ aliq̄n facit necaui in preterito: ⁊ sic nō excipit. Deinde assignat differentiā huius verbi dicēs. Dic aui in preterito de neco ferro. dic necui reliqua ui i preterito. i. q̄n necas cū ei alia vi q̄ cū ferro.

Increpo format vi tamen ⁊ repetitur in aui

¶ Autor dicit ꝙ increpo aliq̄n facit increpui. ⁊ aliq̄n increpaui.

Aui preteritum plico dat cum nomine iunctum
Hoc sine prebet vi tamen ⁊ repetitur in aui.

¶ Autor dicit ꝙ plico cas. cōpositū cū noibus facit preteritū in aui. vt duplico duplicaui qd̄ cōponit ex duo ⁊ plico. ⁊ aliter cōpositū in ui diuisas syllabas. vt implico implicui. qd̄ cōponitur ex in ⁊ plico. aliq̄n repetitur in aui. vt supplico supplicas supplicaui.

¶ De supinis prime coniugationis.

atum su- pina pri.

Regula que formam seruans as mutat in aui
Recte preteritum formando supinat in atum
¶ In hac parte autor determinat de formatõne supinoꝝ verboꝝ prime coniugationis dicens. ꝙ verba prime cõiugationis facientia preteritum in aui ꝑ rectam formationē: scʒ mutando as in aui faciunt supinū in atū vt amo amas amaui amatum.
Sed lauo dat lotum vel lautum potoqʒ potum
Doqʒ datum dat stoqʒ statum format iuuo iutum
¶ A predicta regula excipiuntur lautum vel lotū. poto potas facit potum ⁊ non potatū. Deinde dicit ꝙ do das facit datū. ⁊ sto statū, iuuo iutum. ⁊ est regula ⁊ non exceptio.
Quod dat ui dat itum nisi desinat in co: sed in ctum
Ista supinantur plicat ⁊ micat excipiantur
Nam plico dat plicitū mico nescit habere supinum.
¶ Autor ponit aliā regulā dicēs. ꝙ illa verba prime cõiugatõis ꝗ faciunt preteritū in ui diuisas syllabas faciūt supinū in itū. vt sono as. sonui sonitū. nisi hoc verbū desinat in co. vt frico. Nā ista verba in co desinentia supinant in ctū. vt frico as. ui. frictum. Sed mico ⁊ plico excipiunt: q2 nō faciūt in ctū: īmo plico facit plicitū. ⁊ mico caret supinis.
Aui dimico dat vel ui primumqʒ supinat.
¶ Quasi dicat dimico as. facit preteritū dimicaui ⁊ dimicui. ⁊ inquantū facit dimicaui facit dimicatū in supino. Ideo dicit autor primū supinat.
Saepe neco nectum facit ⁊ quandoqʒ necatum.
¶ Dicit ꝙ neco facit necatū in supino. scʒ qñ facit necaui in preterito ⁊ qñqʒ nectū in supino. scʒ qñ facit necui in preterito.
More patre nexum faciet tibi nexo supinum
¶ Dicit ꝙ neco as. facit nexū in supino. more patris. i. primitiui sui necto qđ etiā facit nexū. Inde venit nexo eius frequētatiuū.

Secūda/ ꝯiugatio:

2 Debes formare post primam verba secunde
¶ In hac parte autor determinat de preteritis ⁊ supinis verboꝝ scđe cõiugationis. ⁊ primo dicit. Tu debes formare verba scđe cõiugationis post primā: scʒ coniugationem.
Ui vel ui vel di si format xiqʒ secunda
¶ Hic autor generaliter ponit oēs terminatōes verboꝝ scđe cõiugationis dicēs ꝙ scđa cõiugatio format preteritū in ui. vt moueo es. moui. in ui diuisas syllabas. vt moneo es. monui. vel in di. vt video vidi. vel in si. vt rideo risi. vel in xi. vt augeo auxi.

deo si

Littera longa vel ar ante deo si facit excipe stridi
¶ Id est verba scđe cõiugatõis in deo desinētis ꝑcedēte vocali natu-

liter longa: vel in hac syllaba ar faciũt preteritũ in si. vt rideo risi. ardeo arsi. Excipe strideo qđ facit stridi: lʒ habeat vocalē longā ante deo.

Si breuis est e vel i producitur atqꝫ facit di.

¶ Id est si ante deo sit e vel i breuis. illa lr̃a e vel i ꝓducit in preterito: ꝛ mutatur deo in di. vt video vidi. sedeo sedi.

Ante deo veniens e vel o liquida mediante
Principium geminat/si muta vel m venit ante
E vel o si iuncta sit mute/lex tenet ista
Continue iuncta si non/lex non tenet ista

¶ Dicit autor ꝙ si hec lr̃a e vel o sit ante deo liquida mediāte. i. existēte inter e ꝛ o ꝛ deo. vt pēdeo ꝛ mordeo: tūc illud tale verbū geminat princi-piū preteriti. vt pēdeo pependi. mordeo momordi. hoc tñ dicit. Si littera muta vel m venit ante e vel o. vt patet in pēdeo ꝛ mordeo. Deīde dicit ꝙ illa lex. i. regula cōtinue iūcta tenet. i. valida est semꝑ. si e vel o sit ime-diate iūcta lr̃e mute. vt tendeo tendes tetendi. Nam hic īmediate iungi-tur cū lr̃a e. ꝛ si nō iungat ista lex. i. regula non tenet. Et hoc dicit ꝓpter splendeo: in quo nō iungit p īmediate cū littera e īmo ista littera l est in medio. Et sic est dicendū in similibus.

Si componantur geminantia non geminantur
Lex erit hec cunctis po sto do disqꝫ remotis.
Do sto composita geminabunt poscoqꝫ disco.

¶ Hic ponit vnū notabile validū ꝑ oēs cōiugatōnes ad quas ꝑtinet. et est exceptio ab illa regula in declinatōibus posita. Simpliciū norma for-mabis cōpositiua. qꝛ ꝑ eandē regulā possit aliquis dicere ꝙ verba ge-minantia preteritū in simplicitate geminēt in cōpositione. Ideo autor su-per hoc dat notabile dicens. Si verba geminantia preteritū in simplici-tate cōponātur: cōposita illa nō geminant. Verbi grã. Mordeo mordes facit momordi. si componat cū re. vt remordeo: tūc non geminat sed fa-cit remordi. Hec lex. i. regula erit cunctis verbis. Remotis illis q̄ ꝑ has quattuor syllabas intelliguntur. Per do das dedi cuius cōposita etiam geminantur. vt circūdo das. circūdedi. Sto stas steti: cuius cōposita pre-sto prestas prestiti. Po vt posco poscis poposci. ꝛ eius cōposita. vt repo-sco reposcis repoposci. Per dis disco discis didici. eius cōposita. vt de-disco dediscis dedidici.

Curro tamen cum pre geminat ꝛ pungere cum re.

¶ Dicit ꝙ curro curris lʒ geminet in simplicitate qꝛ facit cucurri: tamē si cōponat cū pre etiā geminat. vt precurro precucurri. ꝛ pungo pupugi si cōponat cū re. vt repugno etiā geminat vt repupugi.

Vocalis longa vel ar ante deo geminans ve
Et que proponunt e breuem vel i patefiunt

Hec p̄ter/per vi deo p̄terit excipe prandi.
Pransussum iunge neutro passiua secunde

¶ Autor epilogat p̄dicta: vt epilogatōe sua aliā inferat regulā. Et dicit ꝙ verba scd̕e cōiugatōis in deo desinētia habentia vocalē longā vel ar ante deo. ⁊ illa q̄ habēt e vel i breuē ante deo. ⁊ illa q̄ geminant in preterito patefiūt. i. sunt manifesta. vt supradictū est. Deinde infert aliā regulā dicēs. ꝙ oīa verba scd̕e cōiugatōis in deo desinētia p̄ter hec q̄ diximus faciūt p̄terita ꝑ ui diuisas syllabas. vt studeo studui. cādeo candui. sordeo sordui. Deinde ponit exceptionē dicēs. Excipe prādi vel prāsussum. qḋ est p̄teritū de prandeo des. deberet enī facere prādui. Iunge etiam neutropassiua scd̕e cōiugationis que supplent p̄teritū sicut prandeo. vt soleo solitussum ⁊c̄.

De supinis i deo. Dans deo di vel si geminans ve supina dat in sum.
Sic sedeo sessum reddit tamen s geminatum.

¶ Dicit autor ꝙ verba scd̕e cōiugatōis in deo terminata faciētia p̄terita in di vel in si ⁊ geminātia p̄teritū faciūt supinū in sum. vt ardeo arsū. ⁊ video visum. mordeo momordi morsū. Sed exēplificat de hoc verbo sedeo sessum. dicēs ꝙ facit in supino sessum. tñ geminat s. ⁊ in hoc excipit q[illegible] regulā datā deberet facere sesum ꝑ simplicem s.

Gaudeo gauisum p̄bet: vult regula gausum.

¶ Hoc clarū est: ⁊ ideo expositione nō indiget.

Preteriens in vi dat itum nullum ve supinum

¶ Dicit ꝙ verba scd̕e cōiugatōis terminata in deo que faciūt p̄teritū in ui faciūt supinū in itū. vt studeo studui studitū. vel caren[illegible] Ideo dicit. Nullum ve supinū. vt candeo candui.

Geo si. Si facit l vel r ante geo/xi littera longa.
Vel dipthongus habet: in vi geo cetera formant.

¶ Dicit ꝙ verba scd̕e cōiugatōis habētia l vel r ante geo faciūt p̄teritū in si. vt fulgeo fulsi. tergeo tersi. xi lr̄a longa. i. verbū habēs lr̄am lōgā ante geo facit xi in p̄terito. vt lugeo luxi. vel dyptongus. i. verbum habēs dyptongū ante geo facit xi. vt augeo auxi. Deinde ponit aliā regulā dicēs. In ui geo cetera formāt. i. ꝙ oīa verba scd̕e cōiugatōis de q̄bus nō est facta mentio in geo desinentia faciunt p̄teritū in ui diuisas syllabas. vt vigeo viges vigui.

Prebet vi nullum. si per sum xi facit in ctum

¶ Dicit ꝙ verba desinētia in geo faciētia p̄teritū in ui carent supino. vt egeo egui caret supino. ⁊ faciētia p̄teritū in si faciūt supinū in sum. vt algeo alsi alsū. ⁊ faciētia p̄teritū in xi supināt in ctū. vt augeo auxi auctū.

Hic tamen indultum: sed procreat vrgeo nullum

¶ Dicit ꝙ indulgeo ges. facit indultū ⁊ nō indulsum. ideo excipit ab illa regula. Si ꝑ sum. Sed vrgeo vrges caret supino.

Addita muta leo facit eui/vsqꝫ facit tum — Leo eui.
Sic leo sic oleo de se facit omne creatum,

¶ Dicit ꝙ verba scḋe cõiugatõis desinẽtia in leo muta precedẽte faciunt preteritũ in eui. vt fleo fles fleui. ui in tum fit fletũ. Deinde addit dicẽs ꝙ leo les nõ est in vsu in simplicitate. ⁊ etiã oleo ⁊ eoꝝ composita. vt doleo ⁊ redoleo. faciũt sic in preterito ⁊ ĩ supino. vt doleo facit doleui doletum. ⁊ redoleo redoleui redoletum.

Et quandoqꝫ tamen olui reperitur itũqꝫ,

¶ Autor dicit ꝙ oleo oles aliqñ facit preteritũ in ui ⁊ supinũ in itum.

Ex oleo per vi venientia dic ⁊ in eui
Duplex preteritum reddit/dupelxqꝫ supinum

¶ Quasi dicat ꝙ cõposita ex oleo oles faciũt preteritũ in ui vel in eui. vt redoleo facit redolui vel redoleui. Et hoc est qḋ intendit.

Etum vel per itum dicas adolere per vltum
Hinc adultus erit.

¶ Autor dicit ꝙ sicut oleo ⁊ sua cõposita dupliciter faciũt preteritũ: ita dupliciter faciũt supinũ: scꝫ in etũ ⁊ in itũ. Deinde dicit ꝙ adoleo les. qḋ stat p crescere facit adultũ in supino. ⁊ hinc deriuat adultus ta. tum.

Iuncta muta leo patet hic oleoqꝫ leoqꝫ
Cetera verba leo per vi facit absqꝫ supino

¶ Hic epilogat autor ea que dixit de verbis desinentibus in leo. vt aliã inferat regulã. Et dicit ꝙ verba desinentia in leo muta precedẽte. ⁊ hoc verbũ leo ⁊ oleo sunt manifesta quomodo faciant in preteritis ⁊ supinis per ea que dicta sunt. Deide infert regulã dicẽs. ꝙ cetera verba in leo desinentia faciunt preteritum in ui diuisas syllabas: ⁊ carent supinis. vt caleo calui. palleo pallui.

Sed doleo dat itum soleo valeoqꝫ supinum.

¶ Nũc ponit exceptõem a p̃dicta regula dicẽs. ꝙ verba in lr̃a posita faciũt supinũ in itũ. vt soleo solitũ. valeo valitũ. doleo dolitũ.

Si queo sũqꝫ facit tamen in tum pluraqꝫ reddit — Queo si.

¶ Dicit ꝙ verba desinentia in queo faciunt preteritũ in si. ⁊ supinũ in sum. vt torqueo torsi torsum. tñ sepe faciunt in tũ. vt distorqueo distorques distorsi distortum vel distorsum.

Dat veo vi per tum/vi format vbiqꝫ supinum — Ueo ui.
Ex vi nil remouens faciens tum nil superaddes

¶ Dicit ꝙ verba scḋe cõiugatõis desinẽtia in ueo faciũt p̃teritũ in ui. vt meueo moui. Deinde dicit ꝙ verbũ faciẽs preteritũ in ui: mutat ui in tũ formãdo supinũ vtiqꝫ. i. in oĩ cõiugatõe. vt amaui amatũ. moui motũ. triui tritũ. audiui auditũ. Et sciendũ ꝙ nil debet mutari nisi solũ ui in tum.

Excipe pas ca fa se la sol vol ag cog ꝛ a se
Dat caueo cautum/faueo fautum: sed amictum.
Ex amicire facis soluo voluoqꝫ dant vtum.
De sero sume satum/lauo lotum/pascoqꝫ pastum.
Ag vel cognosco dat itum/sepelire sepultum

Ponit exceptionē a regula predicta. Excipe verba ꝑ has syllabas intellecta: q2 nō faciūt supinū vt dictū est. Per ca caueo faciens cautum qd deberet facere catū. faueo fautū ꝛ nō fatū. soluo solutū ꝛ nō soltum. voluo volui volutū ꝛ nō voltū. sero seris seui satū ꝛ non setū. lauo lotū ꝛ nō latū. pasco paui pastū ꝛ nō patū. ag. i. agnosco. vel ꝓ ꝛ cognosco dat itū. vt agnitū ꝛ cognitū. ꝛ nō agnotū vel cognotū. sepelio facit sepultū. a. i. amicio facit amictū ꝛ non amicitum.

Ferueo donat ui siue bui/conniueo ui xi.

Dicit ꝙ hoc verbū ferueo ferues facit ferui vel ferbui in preterito. ꝛ hoc verbū cōniueo facit cōniui vel cōnixi.

Ui tum dante preit vocalis non breuiata

Dicit ꝙ verba facientia preteritū in ui ꝛ mutantia ui in tū in supino ꝓducunt penultimā supini in oī coniugatione. vt amaui amatū. fleui fletum. triui tritum. audiui auditum.

Qui ci si sa li demantur ꝛ inde creata

Nunc autor ponit exceptionē a regula predicta dicēs. ꝙ supina q̄ intelligunt ꝑ has syllabas. Qui ci ꝛc. demant: q2 corripiūt penultimā syllabā. vt queo quiui quitū. cieo ciui citū. sero siui satū. lino liui litū. eo iui itum. ꝛ sua cōposita. vt nequeo nequiui nequitū. oblino oblitum.

De deo deqꝫ geo leo vel queo/vel veo dicta.
Sufficiunt. In ui diuisas cetera formant

Hic autor epilogat oīa que dixit de verbis scđe cōiugatiōis. ꝛ Infe-rat regulā generalē de ceteris. ꝛ dicit ꝙ ea que sūt dicta de verbis scđe cōiugatōis terminatis in deo leo geo queo vel veo sufficiūt. Deinde infert exemplū dicēs. ꝙ cetera verba de qbus nō est facta mētio formant sua preterita in ui diuisas syllabas. vt doceo docui doctū. moneo monui sorbeo sorbui. timeo timui. pareo parui.

Dat maneo mansi iubeo iussi neo neui.

Ponit exceptionem a regula predicta dicēs. ꝙ maneo facit mansi in preterito ꝛ nō manui. iubeo iussi. neo neui.

Dans a per i/maneo dat ui/careatqꝫ supino

Dicit ꝙ qn̄ hoc verbū maneo mutat a in i in cōpositiōe facit preteritū in ui ꝛ caret supino. vt immineo imminui.

Lucet polluceт faciunt xi/mulceo mulsi

Hereo si prebet/dat sorbeo psiqꝫ bui.

¶ Dicit ꝙ luceo ꝛ polluceo faciūt preteritū in xi. mulceo facit mulsi. hereo hesi. sorbeo sorpsi vel sorbui.

Dat xi ctum. si sum. sed itum dat sorbeo sorptum.

¶ Dicit ꝙ facientia preteritū in si de quibus diximus faciūt supinū in sum. vt maneo mansi mansum. ꝛ facientia preteritū in xi faciūt supinum in ctum. vt luxi luctū. ſm artē intellige. sed sorbeo facit sorbui vel sorpsi. ꝛ in supino facit sorptum vel sorbitum.

Que dant preteritum per vi caruere supinis.
Ni faciunt in itum. teneo tentum doceo doctum.
Censeo dat censum: sed itum sua compositiua.
Misceo dat mixtum/si format iubeo iussum

¶ Dicit ꝙ verba scđe cōiugatōis de qbus nō est sermo carent supinis: nisi faciūt in itū. vt placeo placitū. Deinde ponit exceptionē dicēs ꝙ teneo facit tentū. doceo doctū. Censeo censes facit censum. ꝛ eius cōposita faciūt in itū. vt recenseo recensitū. Misceo misces mixtū qđ preterit in ui ꝛ facit miscui. ꝛ iubeo facit iussi ꝛ iussum.

Pauca supinantur preter sex neutra secunde
Sex retinent neutra pla no ca va pa doqꝫ supina.
Format itum doleo noceo valeo placeoqꝫ
Pareo prebet itum licet ac oleo taceoqꝫ
Dat careo carui caritum cassūqꝫ supino.

¶ Dicit ꝙ pauca verba scđe cōiugatōis faciētia preteritū in ui habent supinū. preter sex q̄ p syllabas itelligunt. Per pla placeo ces. no noceo noces. ca careo res. va valeo les. pa pateo tes. do doleo les. Deinde declarat quomodo faciūt in supinis. dicens ꝙ noceo doleo placeo ꝛ valeo faciūt supinum in itum. Careo facit caritū vel cassum. pareo paritum. liceo licitū. oleo olitum. taceo tacitum.

Cum dat vi pateo dat passum/torreo tostum

¶ Dicit ꝙ pateo pates lꝫ faciat preteritū in ui tñ facit passum in supino. Torreo torres ꝑ assare facit tostum in supino.

Pando pati pateo passum fecere supino

¶ Dicit ꝙ pando pati. i. patior. ꝛ pateo pates faciūt passum in supino.

¶ De tertia coniugatione.

Versibus his terna formatio fiat aperta

¶ In hac parte autor determinat de tertia coniugatione verborꝫ. Et dicit ꝙ in sequentibus versibus tertia formatio. i. coniugatio fiet aperta. id est manifesta.

Ui vel vi vel di xi ci ni dat tertia gi xi.
Li si bi pi psi pariter ini qui quoq; cum ti.

¶ Uerba tertie cõiugatõis aliqñ faciũt preteritũ in ui. vt tero triui. aliqñ in ui vt strepo strepui. in di vt reddo reddidi. in ri vt curro cucurri. in ci vt vinco vici. in xi vt cingo cinxi. & sic de ceteris.

cio ecci A breuis ante cio cum compositis facit eci

¶ Dicit autor q̃ verba terminata in cio a breui precedẽte faciũt preteritũ in eci tã simplicia q̃ cõposita. vt facio feci. reficio refeci.

Elicui preter/cio cetera format in xi.
Elicui dat itum/ci vel xi transeat in ctum.

¶ Dicit q̃ hoc verbũ elicio facit elicitũ in supino. Ci. i. faciẽtia preteritũ in ci vel in xi faciũt supinũ in ctũ. vt facio feci factũ.

Si presens tenet a tenit hic & vbiq; supina.

¶ Dicit q̃ si presens tempus tenet a. vt facio. supina retinẽt a. vt factũ. hoc intellige vbiq;. i. in oi coniugatione.

A si composita mutant in i dant e supina.

¶ Dicit autor q̃ si cõposita mutant a in i. vt ex in & facio cõponitur inficio: tũc supinũ tenet e. vt inficio infeci infectũ.

Ut probat inficio/sed debes demere do go

¶ In hoc versu ponitur exemplũ regule precedentis cũ dicitur. Ut probat inficio. Deinde ponit exceptionẽ cũ dicit. Sed debes demere do go. Quasi dicat q̃ verba in do & go terminata excipiẽda sunt a regula predicta: qr non habent in supino sicut regula presupponebat. imo retinẽt illam litterã quã habet suũ simplex. vt ab occido occasum. qd componitur ex ob & cado. & exigo exactum. qd componitur ab ex & ago. deberemus enim dicere exectum & occesum.

dio di Dat di sũq; dio/gio gi dat itũq; supino.

gio gi ¶ Dicit q̃ verba tertie cõiugatõis in dio desinẽtia faciũt preteritũ in di & supinũ in sum. vt fodio fodi fossum. Deide dicit q̃ terminata in gio. faciũt preteritũ in gi & supinũ in itũ. vt fugio fugi fugitum.

pio ui Dat pio semper ui/sine sepi sine cupiui.

¶ Dicit autor q̃ verba tertie cõiugationis desinentia in pio faciũt preteritum in ui. vt rapio rapui. sine cepi. i. excepto hoc verbo capio qd facit cepi. & cupio cupis cupiui.

Ptum facit omne pio/sapio cupioq; remotis

¶ Dicit q̃ verba tertie coniugationis desinentia in pio quomodocũq; faciunt preteritũ faciũt supinũ in ptum. vt rapio rapui raptum. & capio cepi captum. Deinde ponit exceptionẽ dicens. Sapio cupioq; remotis. quia non faciunt supinũ in ptum. imo sapio facit sapiũ & cupio cupitum Hoc magis declarat dicens.

Dat sapio sapui sapitum/cupioq cupitum.

Dat peperi pario paritum partum de supino

¶ Sententia est clara.

Dat si sūq tio/sed utrolibet ss geminando.

¶ Autor dicit q verba terminata in tio faciūt si in preterito et sum in supino geminando ss in vtroq. vt quatio quassi quassum.

Semper uo dat ui/debet struo cum fluo demi. bo bi.

Et pluo. de hinc utum producit dando supinum

Xum fluxi/struxi structum/pluo ui dat et utum.

¶ Dicit q verba tertie cōiugatōis terminata in uo diuisas syllabas sēper faciūt preteritum in ui diuisas syllabas. vt acuo acui. Struo et pluo et fluo excipiunt. Postea dicit q illa que faciūt pteritū in ui faciūt supinū in utū penultima pducta. vt acuo acutū. Ideo dicit. De hinc vtū etc. Xū fluxi. i. qd fluo facit fluxi in preterito et fluxū in supino. strui structū. pluo dat plui in preterito et plutū in supino: anglice (to rayne)

Dat ruitum ruo siue rutum: nonnullaq nullum.

¶ Dicit q ruo ruis facit ruitū vel rutū in supino. Nōnulla. i. aliqua verba nullū dant supinū. vt renuo renui. metuo metui.

Bo psi ptūq facit/si littera longa preiuit. bo psi.

¶ In hac parte autor determinat de preteritis et supinis verbor tertie cōiugatōis desinētiū in bo precedēte lrā lōga. Dicit ergo sic. Bo. i. verbū tertie cōiugatōis in bo terminatū facit preteritū in psi et supinū i ptū vt nubo nupsi nuptū. qd est in vxorē duci. Et scribo scripsi scriptū.

Cetera bi faciunt/preterq de cubo fiunt

¶ Autor dicit q cetera verba tertie cōiugatōis ter. in bo. s. q nō hñt vocalē lōgā ante bo faciūt preteritū in bi. vt bibo bibi. preter illa q deriuāt a cubo bas. q faciūt pteritū in ui. vt incūbo bis. incubui incubitū.

Et ni psi faciant per itum bo cuncta supinant.

¶ Dicit q oīa verba tertie cōiugatōis i bo desinētia faciūt supinū in itū vt bibo bibitū. nisi faciāt pteritū in psi. q faciūt supinū in ptū. vt scriptū

Si co preueniat vocalis longa/facit xi co xi

¶ Autor dicit q verba tertie cōiugatōis desinētia in co habentia vocalē longā ante co faciūt preteritū in xi. vt dico dixi. duco duxi.

Si co preueniat n vel s imminediate. co ci

N vel s abiicitur/hec ci facit illa facit ui. co ui

Hinc vinco vici sunt testes crescoq creui.

¶ Dicit q verba tertie cōiugatōis habētia n vel s ante co abiiciūt n et s in preterito. Et illa q habēt n faciūt ci. vt vinco vici. et illa q habēt s faciūt ui. vt cresco creui. Ideo dicit. Sūt testes crescoq creui.

Excipe conquexi didici compesco poposci.

¶ Autor dicit ꝙ hec verba excipiūt a regula p̄dicta.s.cōquinisco qđ deberet facere cōquiniui ꝛ facit cōquexi.i.inclinare capite.ꝛ sic de alijs.

Hec sunt verba quibus inceptio significatur
Et que preteritis caruerunt atqꝫ supinis

¶ Autor dicit ꝙ etiā verba inchoatiua excipiunt ab illa regula. N vel s abijciūt.q: carent preteritis ꝛ supinis.vt calesco celescis.

Glisco preteritum conquexi tolle supinum

¶ Quasi dicat ꝙ glisco gliscis caret preterito.ꝛ ꝯquinisco caret supino

Ici preteritum prebens ico migrat in ctum

¶ Dicit ꝙ ico habet ici in preterito ꝛ ictum in supino.i.ꝑcutio.

Preteritum perco dat parsi siue pepersi.

¶ Dicit ꝙ parco facit in preterito parsi siue pepersi.

Xi vel ci dat ctum/ui tum facit/excipiasqꝫ
Excipienda docet que dat ueo norma secunde

¶ Autor dicit ꝙ verba tertie cōiugatōis faciētia preteritū in ci vel in xi faciūt supinū in ctū.vt vinco vici victū.ꝛ dico dixi dictū.Deinde dicit ꝙ verba tertie cōiugatōis faciētia preteritū in ui mutant ui in tū.vt cresco creui cretū.Ponit exceptionē dicēs.Excipias illa verba q̄ faciūt preteritū in ui.q̄ norma scđe cōiugatōis terminata i ueo docet excipiēda. Unde si vis videre ea que excipiunt habeas recursum ad illā regulā i scđa cōiugatōe positā que incipit.Dat ueo ui ꝑ tum ꝛc.

Dant in itum disco compesco posco supina

¶ Quasi dicat ꝙ posco facit poscitum.compesco compescitū.ꝛ disco discitum.ꝛ hoc ſm artem ꝛ non ſm vsum.

Dat parsi parsum de se nullumqꝫ pepersi.

¶ Autor dicit ꝙ qn̄ parco parcis facit parsi in preterito.facit parsum i supino.qn̄ facit pepersi in preterito caret supino.

Do si. In si do vertit/si per se longa preibit
Ante do vocalis.cu si stri ce peqꝫ remotis.
Hec faciunt cudi stridi cessiqꝫ cecidi
Nullum sido gerit/quod turpe sonat fit in edi.
Nulla supina gerens cessi creat si sibi duplex

¶ Dicit autor ꝙ verba tertie cōiugatōis desinētia i do mutāt do in si in preterito si habeāt vocalē naturalit̄ lōgā āte do.vt ludo lusi.ledo lesi.Deinde ponit exceptionē dicēs.Cu si stri ce peqꝫ remotis. verba que intelliguntur per has syllabas:scilicet cu vt cudo cudis cudi.si vt sido sidis caret preterito ꝛ supino.Ideo dicit.Nullum sido gerit.stri vt strido stri.

ce vt cedo q̇d aliq̃n facit cessi: ⁊ aliq̃n cecidi. Illud q̇d turpe sonat: scʒ q̇d habet turpem significationē fit in edi. vt pedo pedis pepedi. ⁊ caret supino. Ideo dicit. Nulla supina gerens. Deinde dicit ꝙ cedo cedis cessi debet scribi per ss duplex.

A do composita formabunt di geminata.

¶ Autor dicit ꝙ cōposita a do das q̄ sūt tertie cōiugatōis faciūt preteritū in di gemināde vltimā syllabā. vt reddo reddis reddidi.

His iūges prendo/dypthongus si tibi prebet

¶ Autor dicit ꝙ hoc verbū prendo iungitur cū predictis: quia geminat preteritū. Deinde dicit ꝙ verbū terminatū in do habens dyptongū ante do facit si in preterito.

Ante do si veniat i vel v simul n mediante.

In di preteriunt: sed in his n demitur ante.

¶ Autor dicit ꝙ verba tertie cōiugatōis desinētia in do habētia i vel u ante do n mediāte faciūt preteritū in di mutādo do in di. sed n remouet. vt fundo fundis fudi. findo findis fidi.

Tu geminans tundo tutudi dat sūqʒ supino

¶ Autor excipit hoc verbū tundo q̇d geminat preteritū ⁊ facit tutudi. ⁊ dat sum in supino. vt tusum. tundo est percutio.

Dat tundo tutudi donat tondere totondi

Tondeo dat tonsum: sed prebet tundere tusum

¶ Hic ponit differentiā inter tondo ⁊ tondeo. Littera est clara.

Ante do dipthongus productaqʒ littera: vel que

Do dedit/aut i vel u super n/prendoqʒ patescunt.

Nil aliud mutans prebet per cetera di do.

¶ Autor epilogat ea que dixit de verbis terminatis in do. vt aliā inferat regulā. Et dicit ꝙ habentia dyptongū ante do. vt claudo. ⁊ litteram pductam vt ludo. ⁊ illa que componunt ex do das. vt reddo. ⁊ illa que habent i vel u ante do n mediante. vt scindo ⁊ fundo. ⁊ hoc verbū prendo prendis patescunt. i. manifesta sunt vt supra. Deinde infert regulam dicens. ꝙ alia verba in do terminata prebēt di in preterito: nil aliud mutando nisi do in di. vt scando scandi.

Diuido: sed demas ⁊ que fiunt geminanda

¶ Hic ponit exceptionē a regula predicta dicēs. Tu demas. i. excipias hoc verbū diuido q̇d habet diuisi. ⁊ illa verba que gemināt preteritū. vt cado cadis cecidi. tendo tetendi. pendo pependi vel pendi.

De supinis in do

Do sum prebet in his: exceptis a dare natis

Ista supinantur per itum quotiens geminantur.

Abscōdo dat itum geminans di non geminans sum.

¶ Dicit autor q in his verbis predictis do mutatur in sum formādo su pinū. vt ludo lusum. claudo clausum. diuido diuisum. Deinde ponit exceptionē dicēs. q deriuata ab hoc verbo do das excipiūtur: qm̄ ista supinant in itū quotiens geminant. vt reddo reddis reddidi redditū. Deinde dicit q abscondo facit absconditū vel absconsum. absconditū qn̄ facit abscondidi. absconsum qn̄ facit abscondi.

N quibus eripitur penultima si breuiatur
Additur s duplex si longa sit s tibi simplex

¶ Dicit autor q verba tertie ꝯiugatōis qb⁹ n eripit in p̄terito si penultima p̄teriti breuiet geminat s i supino. vt scindo scidi scissum. ꝛ si penultima sit lōga faciūt supinū in sum p simplex s. vt fundo fudi fusum.

Dat passum pando subducit n s geminando.

¶ Dicit q pando dis. remouet n in supino ꝛ geminat s ꝛ facit passum.

Pandi pati pateo passum fecere supino

¶ Dicit q pādo pati patior eris. ꝛ pateo tes. faciūt i supino passum su.

Dat tendo tensum tum quedam compositorum.

Dicit q tēdo dis. facit tēsū i sup. ꝛ q̄dā cōpositoꝝ faciūt tū. vt ꝯtēdo tū.

Edi donat edo sum donans stumqꝫ supino
Nec sua composita cogunt duplicare supina

¶ Autor dicit q edo es est facit edi in preterito: ꝛ esum vel estū in supino. ex hoc sua cōposita nō cogūt duplicare supina. Nāqꝫ ꝓ qr. ambedo dat ambesum. comedo comestū. Ideo subdit versus sequens.

Nāqꝫ dat ambesus esum comedoqꝫ comestum

¶ Iste versus patet ex precedentibus.

Go si. Si facit r go nisi sint a rego nata: sed in xi.
Cetera sunt/ pun pan le tan: sed demas ꝫ a fran
Hec cum compositis dat gi tribus a lego demptis
Hec intelligo diligo negligo que faciunt xi.

¶ In hac parte autor determinat de p̄teritis ꝛ supinis verboꝝ desinentiū in go dicēs. q verba desinētia in go habētia r ante go faciūt p̄teritū in si. vt tergo tersi. mergo mersi. nisi sint nata. i. deriuata a rego. Sed cetera q̄ nō hn̄t r ante go faciūt p̄teritū in xi. vt tego texi. Sed excipiūt pūgo. lego. pāgo. tāgo. ago ꝛ frāgo: q̄ cū eoꝝ cōpositis faciūt preteritū i gi Exceptis tribus cōpositis a lego: q faciūt xi. vt in textu.

Preteritum triplicat ꝫ sensum pango pacelci.
Dat pepigi/ panxi dat cantus/ iungere pegi.

¶ Quasi dicat q pango pangis habet triplex preteritū ꝛ triplex significatū. Nam aliqn̄ stat ꝓ facere pactū: ꝛ tūc facit pepigi. Aliqn̄ facit panxi: ꝛ stat ꝓ cantare. Et aliqn̄ stat ꝓ iungere: ꝛ tūc facit pegi. vt Omnibus

⁊ neruis compegisti me.

Tango facit tetigi: sed ago ⁊ frango dat egi.

¶ Dicit ꝙ tango tangis facit tetigi in preterito. Sed ago ⁊ frango faciunt preteritū in egi. vt egi fregi.

Preterito duplici duo significat/stimulando
Pungo facit pupugi/punxi punctos numerando.

¶ Dicit ꝙ pungo gis significat duo. i. habet duas significatões. duplici preterito. i. fm duplex preteritū facit pupugi stimulādo. i. qñ stat ꝓ stimulare. facit punxi qñ stat ꝓ punctos numerare.

Dego degi dabit/que dat rego xi sociabit.

¶ Dicit ꝙ hoc verbū dego degis ꝓ viuere facit degi in p̄terito. Deīde dicit ꝙ deriuata a rego regis faciūt p̄teritū in xi. vt dirigo direxi.

Dans go si sum dat/per ctum gi xi supinant

¶ Dicit ꝙ verba tertie cōiugatōis p̄tereūtia i si supināt in sum. vt tersi tersū. Et pretereūtia in gi vel in xi supināt in ctū. vt legi lectū. texi tectū

I vel a si preit venit n mediante supino.
Semper n eripitur/sin tin ⁊ an excipiantur

¶ Dicit ꝙ verba tertie cōiugatōis i go desinētia habētia i vel a ante go n mediāte: semꝑ n eripit i supino. vt iūgo gis. iūxi iūctū. ⁊ frāgo gis. fregi fractū. Excipiunt verba itellecta ꝑ has syllabas: videlꝫ cin vt cingo. tin vt tingo. an vt ango. q: retinēt n i supino. ⁊ hoc declarat i sequētibus.

N retinent ango cingo tingoqꝫ supino
Et plango iungo planxi ctum/degoqꝫ nullum.

¶ Dicit ꝙ ista verba retinēt n in supino: lꝫ habeāt i vel a ante go. n mediāte. vt ango anctū. cingo cinctū. tingo tinctū. plāgo planctū. pango pāxi panctū. dego degis nullū habet supinum.

Dat fixi fixum: sed dic de fingere fictum.

¶ Dicit ꝙ figo figis fixi facit fixū in supino. ⁊ fingo fingis facit fictum.

Ho xi ctūqꝫ facit dat vi lo ni geminetur. Ho xi.
L ibi tunc per li lo preterit excipe vulsi/vel velli Lo vi.

¶ Dicit ꝙ verba desinētia in ho faciūt preteritū in xi ⁊ supinū in ctum. vt traho traxi tractū. Deinde dicit ꝙ desinētia in lo nō geminātia l preterēut in ui diuisas syllabas. vt colo colis colui. Notāter dixit. Ni geminetur l. q: ibi scꝫ quo l geminat tunc lo mutat in li formādo preteritū. vt vello vellis velli. tñ excipitur inquantū facit vulsi.

L duplex reputat mutā si muta preibit.

¶ Dicit ꝙ qñ verbū in lo terminatū duplicat l muta precedente l existente in principio prime syllabe: tunc illa muta geminatur in preterito: vt fallo fefelli. pello pepuli.

Tollo tuli psallo psalli/dat falloq; falli

¶ Autor dicit p modū exceptōnis q̄ ista verba tollo psallo ⁊ fallo licet geminant l in presenti ⁊ habeant mutā in principio prime syllabe: tamē non geminant preteritum.

L simplex dat tum/sed sum geminata supino.

¶ Dicit q̄ desinentia in lo per simplex l faciunt supinum in tum. vt colo cultum: sed habentia duplex ll faciunt in sum supinum. vt fallo fefelli falsum. pello pepuli pulsum.

Tum vel itum dat alo caret omni malo supino
Psallere nolo caret/alienum dat tibi tollo

¶ Ponit exceptionē dicēs q̄ alo alis dat altū vel alitū in supino. Malo caret oī supino Psallere. i. psallo ⁊ nolo caret supino. Tollo tollis dat tibi alienū supinū: videlʒ sublatū sustuli a verbo suffero.

Mo dat ui dat itum/premo preter emoq;: sed illa.
Excipias quibus est per se penultima longa
Nam psi preterito tunc reddunt ptūq; supino

¶ Dicit q̄ verba desinētia in mo faciūt preteritū in ui. vt tremo is. tremui. preter emo ⁊ premo de qbus statim dicet. Sed excipias illa verba qbus est p se penultima longa que faciūt preteritū in psi. ⁊ supinum in ptū. vt promo promis prompsi prōptum.

S geminando si sum premo/emo mi dat ⁊ emptum

¶ Dicit q̄ premo facit pressi in preterito ⁊ pressum in supino geminādo s. Emo emis facit emi in preterito ⁊ emptū in supino.

No vi. **No dat ui g vel o si presit ⁊ a cano nata.**

¶ Dicit q̄ desinētia in no g vel o pcedēte faciūt preteritū i ui. vt gigno is. gignui. ⁊ pono posui. Et nata. i. derinata a cano. vt precino precinui.

Ante no psi facit m/preter cano cetera ui dant.

¶ Dicit autor q̄ habētia m ante no faciūt preteritū in psi. vt contemno cōtēpsi. Cetera vero q̄ nō possunt cōtineri sub regulis pdictis faciūt preteritū in ui. vt sterno straui. preter cano qd facit cecini.

Dat lino lini vel liui deinde litum dat

¶ Dicit autor q̄ lino habet duplex preteritū: videlʒ lini ⁊ liui. ⁊ nō est in vsu in simplicitate: sed in cōpositōe ita. videlʒ oblino oblinis.

No per ui dat itum/nisi natis a cano/nam tum
N precedit in his. psi ptū dat. uiq; facit tum

¶ Dicit autor q̄ verba tertie cōiugatōis desinētia in no faciētia preteritū in ui faciunt supinū in itū. vt gigno gignui genitū. Sine natis a cano. i. verbis deriuatis a cano canis. nā n precedit in his deriuatis a cano. vt precino precinui precentū. Psi ptū dat. i. faciētia preteritum in psi ⁊ Ant

supinū in ptū. vt contēno contēpsi contēptū. Uicq̧ facit tū. i. faciētia preteritū in ui. faciūt supinū in tū. vt sterno straui stratum.

Po dat ui dat itum breuis e si preuenit: m pi Po vi.
Ptūq̧ remota facit: psi cetera ptumq̧ dedere.

¶ Dicit q̄ verba desinentia in po e breui precedenti faciūt preteritū in ui. ⁊ supinū in itū. vt strepo strepui strepitū. Si vero m sit ante po m remouetur ⁊ po mutatur in pi. vt rumpo rupi. ⁊ supinū facit ruptū. Cetera vero que non habent e breuē nec m ante po. faciunt preteritū in psi. ⁊ supinū in ptum. vt repo repsi reptum.

Dat linquo liqui/coquo coxi/ctum dat vtrūq̧ Quo

¶ Dicit q̄ linquo linquis facit liqui in preterito. coquo coxi. vtrūq̧ facit supinū in ctum. vt lictum ⁊ coctum.

Ro vi tūq̧ facit/ge cur excipienda ver vo Ro ui.
Dat si stūq̧ gero velut vro/curro cucurri
Cursum/ci vel si verro versūq̧ supino

¶ Dicit q̄ verba desinētia i ro faciūt p̄teritū in ui. ⁊ supinū i tū. vt tero triui tritū. Excipiēdo v̄ba itellecta p has syllabas: videlꝫ ge. i. gero. cur i. curro. ver. i. verro. v. i. vro: q̄ faciūt preteritū ⁊ supinū vt patet i littera.

Quero quesiui: quesitum redde supino
A sero composita serui sertūq̧ dedere
In sero sic format ⁊ consero viq̧ situm dat
Sic sero formauit prius ⁊ sensum duplicauit

¶ Cōposita a sero seris faciūt preteritū in ui ⁊ supinū in tū. Ideo dicit. Insero sic format. ⁊ consero cōserui cōsitū. Ideo dicit. Et cōsero viq̧ sitū dat. Deīde reddit causā huius ponēdo regulā de sero seris. ⁊ dicit. Sic sero formauit prius ⁊ sensū duplicauit. Quasi dicat q̄ sero seris anteq̄ esset cōpositū formauit preteritū sic vt dictū est: scꝫ in rui ⁊ in ui. vt sero serui ⁊ seui. ⁊ geminat preteritū supinū ⁊ significatū. Nā inquantū facit serui stat p inserere. ⁊ inquantū facit seui stat p seminare.

So siue situ̅q̧ facit: sed deme capesso So siui.
Quod si sūq̧ tenet sic viso sicq̧ facesso

¶ Dicit q̄ desinētia in so faciūt preteritū in siui ⁊ supinū in sitū. vt lacesso lacessis lacessiui lacessitū. Sed deme. i. excipe capesso qđ facit capessi in preterito ⁊ capessum in supino. Uiso visis. ⁊ facesso facessis sic. i. similiter faciunt. ⁊ sunt verba desideratiua.

Pinso preteritum per ui formando dat istum

¶ Dicit q̄ pinso pinsis facit pinsui in preterito ⁊ pistum in supino.

Ante to c veniens in xi to mutat in xum To xi.

¶ Dicit autor q̄ desinentia in to c precedente mutāt cto in xi in preteri-

to et cto in sum in supino. vt flecto flexi flexum.

Datq; xui pecto pariter xi sic quoq; necto.

¶ Dicit q pecto facit pexui in preterito vel pexi. et similiter necto.

Ante to verba duo retinent r absq; supino

Prebet ui sterto/ti format sum quoq; verto

¶ Dicit q duo verba habent r ante to. vt sterto stertis. et verto vertis. sterto facit stertui in preterito et caret supino. verto facit verti in preterito. et versum in supino.

E duo corripiunt quorum peto ui facit et tum

S geminando sui format meto deinde facit sum

¶ Dicit autor q duo verba habent e breuē ante to. scz peto et meto. peto facit petiui in preterito et petitū in supino. Meto facit messui in preterito: et messum in supino geminando s.

Dat si sum mitto/tamen s geminando supino.

¶ Dicit q mitto mittis facit misi i pterito et missū i supino geminādo s.

Dat sisto statui si transeat atq; statutum

Et si sit neutrale sisti nullum de supinum

¶ Dicit q hoc verbū sisto sistis si transeat. i. si est trāsitiuū facit statui in preterito. et in supino statutū. Et si sit neutrale. i. neutrū absolutū facit sisti in preterito. et caret supino.

Uo ui. **L vo preueniens de vo ui format et vtum**

¶ Dicit q habētia l ante vo faciūt preteritū in vi mutādo vo in ui et supinū in utum. vt voluo volui volutum.

Longaq; pcedens vocalis xi facit et ctum.

¶ Dicit q verbū habens vocalē ante vo facit preteritū in xi. vt viuo vixi. et supinū facit in ctum. vt victum.

Xo ui **Xo dat ui xum. nexo texo quoq; textum.**

¶ Dicit q desinētia in xo faciūt preteritū in xui. vt nexo nexui. texo texui. nexo facit nexū in supino. et texo facit textum.

¶ De quarta coniugatione.

Post predicta vide que sit formatio quarte

¶ In hac parte autor determinat de preteritis et supinis verbor quarte coniugationis. Et primo cōtinuat cū precedentibus dicens. Post predicta vide que sit formatio quarte.

Ui vel vi vel ii xi si ui xi quoq; psi dat.

¶ Autor ponit generaliter oēs terminatiōes preteritor verbor quarte cōiugatōis dicēs. Quarta cōiugatio dat in pteritis has terminatōes: vi delz in ui vt audio audiui. vel in ui vt salio salui. vel ij vt salio saliī. vel xi vt repperio re p peri. si vt sensio sensi. xi vt vincio vinxi. psi vt sepio sepsi

ni vt venio veni.⁊ suũ compositũ vt iuenio inueni.

Dat cio xi quotiens n p̄euenit hac sine dat si

¶ Dicit q̄ verba quarte cõiugatõis desinẽtia in cio n p̄cedẽte faciunt p̄teritũ in xi.vt vincio vinxi. Hac sine dat si.i.desinentia in cio sine hac littera n dant si in preterito.vt sarcio sarsi.

Non sine compositis debent dissyllaba demi

Hec faciunt iui/sic format sanxio sanxi.

¶ Ponit exceptõem a regula predicta dicẽs.q̄ verba dissyllaba.i.dua rũ syllabarũ in cio desinẽtia debẽt demi.i.excipi nõ sine cõpositis:q: etiã cõposita excipiunt.hec eni faciũt in iui.vt scio sciui.nescio nesciui. Deinde dicit q̄ sanxio sic format p̄teritũ:q: facit sanciui vel sanxi.

De verbis quarte que dant cio dicta notate.

¶ Epilogando dicit magister. Decet notare de verbis quarte cõiugationis terminantibus in cio.⁊ illa que dicta sunt.q: dicit q̄ sufficiẽter dictũ est. Ideo dixit q̄ sunt notanda ea que dixit.

Cetera p̄teriti vocem fecere per iui

¶ Autor dicit q̄ verba quarte cõiugatiõis q̄ nõ possunt cõtineri in regulis predictis faciũt p̄teritũ in iui.vt audio audiui.seruio seruiui.

Sed legem cassent hanc cassus ⁊ inde creata

Haurio sentio sepio si dant/vi cambio vel psi.

Dat veni venio sic que componis ab illo

Dat salio salui salii quoq̧ siue saliui.

¶ Autor.ponit exceptionẽ a regula p̄dicta dicens. Cassus.i.verba intellecta per has sex litteras contentas in hac dictione cassus. Cassant.i. distribuunt hanc legem.i.regulam p̄dictam. Per c intelligitur cambio cambis q̄d facit campsi vel cambiui.p a haurio hauris hausi. per s sepio sepsi.per s sensio sensi.per u venio veni:⁊ eius composita. vt reuenio reueni.per s salio salui salij vel saliui:sed tunc non excipit. Hoc etiam intelligitur de compositis eorum.vt exhaurio exhausi. Et ideo dicit. Et inde creata.

Queq̧ parit pario simul excipiuntur ⁊ aio.

¶ Dicit etiã q̄ illa verba que pario parit p cõpositionẽ debent excipi a regula supradicta:q: nõ faciũt in iui:imo faciunt sicut stati dicet. Et hoc verbũ aio ais excipit:de quo dabitur doctrina in capitulo de anomalis ⁊ defectiuis. Nota q̄ pario paris in simplicitate est tertie cõiugatõis. in cõpositione vero quarte.vt reperio.

A pareo dant nata rui nisi quod reperire.

Comperioq̧ per i faciendo p̄terite

¶ Autor dicit q̄ deriuata a pario paris faciũt p̄teritũ in ui.vt aperio aperui.nisi cõpario q̄d facit cõparui ⁊ cõperi.reperio reperi.

In xi preterita per ctum fecere supina.
¶ Dicit q faciẽtia pterita i xi faciũt supinũ i ctũ. vt vincio vinxi victũ.
L preeunte vel r si tum facit his sine dat sum.
¶ Autor dicit q faciẽtia pteritũ in si l vel r pcedẽte faciũt supinũ in tũ vt farsio farsi fartũ. & fulsio fulsi fultũ. Faciẽtia vero preteritũ in si sunt his lris sc3 l vel r: faciũt supinũ in sum. vt sensio sensum.
Excipias haustum dans haurio/sepio septum.
¶ Hic autor ponit exceptionẽ a regula pdicta dicens. q haurio & sepio l3 faciãt pteritũ in si tñ excipiunt: qr haurio facit haustũ. & sepio septũ.
Ut venis/sic dat ab eo veniẽtia ventum.
Et quicquid parit pario r preeunte facit tum
¶ Dicit q venio & eius composita supinantur in tum. Et composita de pario faciunt tum r preeunte.
de supis i itum
Iui preteritum semper transfertur in itum
¶ Dicit q faciẽtia preteritũ i iui faciũt supinũ in itũ. vt audiui auditũ.
Dat salio saltum dum vi facit expediendum
¶ Dicit q qñ salio facit salij vel salui in preterito: facit saltũ in supino. & qñ facit saluiui facit salitũ: & tũc nõ excipitur.
I quibus excipitur duo deme supina/sepultum.
Quod sepelire facit/amicire figurat amictum
¶ Quia superius dixit faciẽtia preteritũ i iui faciũt supinũ in itũ. Ideo dicit ponẽdo exceptionẽ de istis verbis sepelio & amicio que cũ deberẽt facere sepelitũ & amicitũ: abijciũt i & faciũt sepultũ & amictũ.
A queo composita vel eo breuiare supina.
Constat/& ambitum nam corripit ambio solum
¶ Quia superius dixit q facientia preteritũ in iui faciunt supinũ in itũ penultimã producendo. Modo ponit exceptionẽ de compositis ab eo is & queo quis. dicens q corripiunt penultimã supini. vt nequeo nequiui nequitũ. & transeo transiui transitũ. Sed hoc verbũ ambio ambis non corripit: immo producit penultimã supini. vt ambio ambis ambiui ambitum. Et si obijciatur de hoc verbo superbio superbis qd producit penultimã supini. Dicatur q non est cõpositũ de super & eo: sed est deriuatum de superbus superba superbum.

¶ De preteritis & supinis verborũ deponentalium.

Si reperire cupis ex deponente supina
Actiuam finge vocem/formaq3 p illam.
Sicut letatum veritum: sed plurima verba

Illa creant aliter/probat hoc ratus atqꝫ misertus.

¶ Superius autor nos docuit formare p̄terita ꝛ supina verboꝝ tā actiuoꝝ ꝙ neutroꝝ. Nūc aūt intēdit determinare de supinis verboꝝ deponētaliū: siue de supinis verboꝝ habētiū passiuā vocē: ꝛ dicit. Si tu cupis reperire supina ex deponētali verbo: debes fingere vocē actiuā ꝛ supponere qð habeat verbū in o terminatū ꝛ formare p̄teritū ꝛ supinū ꝺꝫ illā vocē actiuā: ꝛ repto supino illius verbi actiue vocis imediate habebis supinū verbi deponētis qð simile est. Ex quo q̄dē supino ꝛ verbo sū es ēst poteris supplere p̄teritū illius verbi deponētis. De hoc autor ponit exēplū dicēs. Sicut letatū veritū. Presupponam⁹ ꝙ inueniat leto tas. hoc tale verbū leto tas. faceret letaui ꝑ illā regulā. As in p̄terito ui ꝛc. ꝛ faceret letatū in supino ꝑ illā regulā. Regula q̄ formā ꝛc. Ex quo scire possum⁹ ꝙ letatū eſt supinū hui⁹ verbi letor letaris. ex quo supino et verbo sū es est supplet p̄teritū verbi. videlꝫ capiēdo participiū preteriti tp̄is ab ip̄o supino deriuatū. vt dicēdo letat⁹ sū vel fui. Silr possum⁹ dicere de verui ꝑ illā regulā. De deo deqꝫ geo leo vel queo vol ueo dicta. Sufficiūt i ui diuisas ꝛc. ꝛ ei⁹ supinū veritū ꝑ illā regulā. Que dāt p̄terita ꝑ ui caruere supino. Ni faciūt in itū. Eodē mō ꝑ cetera discurredū est. Sed plurima verba excipiunt q̄ aliter faciūt supina ꝙ dictū ē. Probat hoc ratus atqꝫ misert⁹. Fingam⁹ ꝙ reo res reperiat: eius p̄teritū faceret reui ꝑ illā regulā. De deo deqꝫ geo ꝛc. ꝛ supinū reitū: vel careret. Et sic deberem⁹ dicere ꝙ in p̄terito de reor facit reuitus sū vel fui. aut carerem⁹ tali p̄terito. sed qꝛ facit ratus: iō excipit. Preterea fingam⁹ ꝙ inueniat misereo miseres. eius preteritū faciet miserui ꝑ illā regulā. De deo deqꝫ geo ꝛc. ꝛ supinū faciet misertū. Et ꝑ ꝯsequens misereor faciet misertus sū vel fui. Et qꝛ facit misertus sū vel fui: ideo excipitur.

Dat fateor fassum nullum liquor medioꝛqꝫ
Et vescor cum reminiscor illis adiungere debes

¶ Dicit ꝙ fateor facit fassum. deberet eni facere fatitū fingēdo vocem actiuam. Deinde dicit ꝙ liquor ris. ꝛ medeor mederis. vescor vesceris. ꝛ reminiscor nullum habent supinum.

Hec circūloquium non seruant preteritoꝛum

¶ Quasi dicat ꝙ predicta verba carēt supinis ex eo ꝙ nō seruāt circūloquiū preteritoꝝ. i. carēt suppletōe preteritoꝝ: qꝛ carent supinis. q̄bus deficiētibus necessario deficit suppletio preteritoꝝ.

Disce supina dare per deponentia terne

De deponentibus tertie coniugatōis

¶ Magister dicit. O lector disce dare supina ex verbis deponētibus tertie cōiugationis nō seruātibus regulā predictā: videlꝫ. Si reperire cupis ꝛc. Hec patent in sequentibus.

Gressus commentus fruitus fretusqꝫ profectus
Et fruitus lapsus nactus quoqꝫ pactus adeptus
Ultus ꝛ iratus oblitus functus et vsus.

Questus complexus nisus vel dicito nixus

¶ Autor dicit ꝙ ista que in lr̄a ponuntur nõ formantur sm vocẽ fictã: videlz gressus de gradior. nã deberet facere grassus ficta voce activa. scz gradio. ꝑ regulã. Dat di siucq; dio. Eodem modo discurrendũ est ꝑ cetera. Et si aliquas reperias que formant sm vocẽ fictam: dicas ꝙ de ipsis est doctrina ⁊ non excepto. vt iratus qd venit ab irascor. fingamus vocẽ activã scz irasco: faciet iraui ꝑ illam regulam. N vel s abijciatur. ⁊ faciet iratum per illam regulam. Ui tum facit. Ideo patet ꝙ nõ excipitur: sed est doctrina. Commentus venit a comminiscor. Fructus fruitus ⁊ fretus a fruor. Profectus a ꝓficiscor. Ultus ab vlciscor. Oblitus ab obliuiscor. Functus a fungor. Usus de vtor. Questus de queror. Cõplexus de cõplector. Nixus ⁊ nisus de nitor.

Ortus ⁊ oriturus dic mortuus ⁊ moriturus

¶ Autor dicit ꝙ orior ⁊ morior cũ sint tertie vel quarte cõiugatiõis: habẽt preterita iuxta tertiã cõiugationẽ. vt ortus sum. ⁊ mortuus sũ. Participia vero futuri tp̄is iuxta quartã. vt oriturus ⁊ moriturus. penultima correpta. quã deberẽt ꝓducere ꝑ illã regulã. Jn ui preteritũ.

Hinc experrectus faciunt loquor ⁊ sequor utum

¶ Autor dicit ꝙ expergiscor facit experrectus sum. loquor locutus sũ. sequor secutus sum. ⁊

Dat tutum tueor/tuitum tuor ambo tueri.

¶ Autor dicit ꝙ tueor facit in supino tutum. tuor facit tuitum. sed ambo faciunt tueri in infinitiuo modo.

Dat nascor natum/dat mensum metior/orsum
Ordior/⁊ passum patior/potiorq; potitum.

¶ Sententia est clara in textu.

Credo ꝙ exosus verbo caret atq; perosus

¶ Autor dicit ꝙ est opinionis ꝙ exosus qd idem est qd odio habens. ⁊ perosus qd idem est: carent verbo. i. a nullo verbo deriuantur. licet sunt nomina ⁊ non participia. tamẽ super hoc possunt fieri questiones: quas ad presens pretermitto.

¶ Capitulum sextum de defectiuis ⁊ anormalis.

Donatum sequere per verba fruentia lege.

¶ Jn isto capitulo autor intendit determinare de verbis defectiuis et anormalis. Et primo dicit ꝙ tu debes sequi donatum per verba fruentia lege. i. regula. Quasi dicat ꝙ tu debes variare verba regularia sicut donatus insinuat. Nam de verbis irregularibus dabo tibi doctrinam. vt patebit in sequentibus.

Dic duc fac ⁊ fer ⁊ que componis ab illis.

¶ Dicit ꝙ ista verba dico cis. duco cis. facio cis. ⁊ fero fers sunt irregularia in prima voce imꝑatiui: q: deberemus dicere dice/duce/face/ ⁊ fere: ⁊ dicimus dic/duc/fac ⁊ fer. Et forte hoc est ad differētiā gti et dti huius nois dica dice/fera fere. ⁊ ablti huius dux ⁊ fac. Similiter est dicendū de cōpositis eoꝝ. vt benefacio cis. imꝑatiuo modo benefac.

Cum facit a vertit in i/verbi regula seruit

¶ Autor dicit ꝙ facio cis. qñ mutat a in i in cōpositōe: tūc regula verbi seruit sibi. i. qñ irregulariter declinat. vt inficio cis. imꝑatiuo mō infice.

In ui preteritum de se data tempora quedam.
Sincopa/hinc demi dissyllaba quodqȝ fit inde.

¶ Dicit ꝙ preterita in ui terminata syncopāt quedā tēpora data de se. i. aliquas voces ab ipsas deriuatas. Verbi grā. Preteritū huius verbi amo amas facit amaui. ⁊ ab ipō deriuat amauisti qđ aliqñ syncopatur. ⁊ dicimus amasti ꝓ amauisti. Sic de similibus. Sed notāter dicit. Tēpora quedā. q: nō oīa syncopant. sed aliqua. Necȝ debemus syncopare nisi reperiant ab auctoribus syncopata. Vn⁹. Syncopa si fuerit veterū vestigia seruet. Deinde ponit exceptōem dicēs. Hinc deme dissyllaba. i. ꝓterita duarū syllabarū. ⁊ illa que ab eis deriuant: q: talia nō patiunt syncopā. vt neo nes neui neuisti. deneo deneui deneuisti.

Inuenies nosti flesti flasti quoqȝ sisti.

¶ Nunc autor ponit exceptionē a regula predicta dicēs ꝙ preterita in littera posita. licet sint dissyllaba. i. duarū syllabarū in prima ꝑsona: tamē inueniūtur syncopata. Exemplū. vt ꝓ nouisti nosti. ꝓ fleuisti flesti. ꝓ flauisti flasti. ⁊ ꝓ sciuisti scisti ⁊c.

Cum verbum quod habet quarto casu sociari.
Participans tempus dare preteritum videamus.
Et careant illo/que non licet addere quarto
Preteritum verbi damus istis participantis,
Nūꝙ preteritum/nunꝙ vel raro supinum.
Ambigo compesco disco posco tremo glisco.
Lambo vel lingo metuo timet vrgeo caluo
Linco vel sugo paueo fugit horreo scando.
Mando cum scabo scalpo coniungito cerno
Accusatiuis tamen hec poscunt sociari.

¶ Autor dicit ꝙ verba que habēt cōstrui cū actō ꝑ naturā ꝓpriā possunt habere participiū preteriti tēporis: scȝ in passiuis eoꝝ. ⁊ ꝑ ꝯsequēs eadē possunt habere supinū. vt amo amatū. amor amatus sum. Illa vero q̄ nō possunt vel nō habēt cōstrui cū actō carent preterito tp̄e participii. vt seruio seruiui. nō enī reperitur seruitus sum. Tamē aliqua sunt q̄

licet possunt construi cū actō casu nō habēt preteritū participiū nec habent supinū. ⁊ si habent raro hoc cōtingit. Et ista sunt que in lr̃a numerant: scȝ ambiguo cōpesco ⁊c̃. De q̄bus verbis cū aliqua sint ambigua ⁊ obscura ipsa declarabo. Ambiguo ꝓ dubitare. Cōpesco .i. constringere. Caluo .i. decipere. Sugo (to soke) Scando (to clymbe) Mando .i. comedo. Scabo (to clawe) Scalpo idem est.

Dices de neutris ꝙ raro participantis.
Seruant preterita / sed nullus addes supina
Dicqȝ fere cuncta per rus formare futura.
Inde tamen tollis ea que caruere supinis

¶ Dicit ꝙ neutra raro habēt preteritū participiū .i. preteritū ꝑfectū ex suppletōe participiū ⁊ huius verbi sum es. sed multa habent supina. vt seruio seruitū. obedio obeditū. ⁊ fere oīa habēt participiū in rus. vt seruiturus obediturus. Tñ excipiunt ea que carēt supinis que etiā carent participiis in rus. Ideo dicit. Inde tñ tollis ⁊c̃. Que aūt sūt illa neutra que habēt preteritū ⁊ nō supina. declaratur vt infra.

Preteritum neutra dant hec / desuntqȝ supina.
In rus par ratio facit illa carere futuro.
Estuo sterto mico rudo strido strideo psallo.
Conquexi perco.
Ut docui iunge / preter sex neutra secunde
Se retinent neutra pla no ca va pa doqȝ supina.

¶ Dicit ꝙ ista verba estuo as. sterto tis. ⁊ oīa supradicta habēt preterita. vt estuo estuaui. sterto stertui. sed nō habēt supina. ideo carēt participiis in rus. q̄ participia in rus formant a supino. quo deficiente nō pñt formari. Et hoc est qđ dicit. In rus par ratio. Deide dicit ꝙ verba neutra scđe cōiugatōis: vt docui supra i scđa ꝯiugatōe iūgunt ꝑdictis: q̄ ipsa carēt supinis ⁊ participiis in rus. vt egeo egui. supinis caret. Excipiunt sex q̄ habēt supina. Iđ dicit. Preter sex. Et hec sex itelligunt ꝑ sex syllabas positas in vltimo versu. scȝ pla .i. placeo ces. cui. placitū. no noceo ces. cui. nocitū. ca careo res. carui caritū vel cassū. va valeo les. valui valitū. pa pateo tes. patui passum. do doleo les. dolui dolitū.

Audeo cum soleo fio quoqȝ gaudeo fido
Quinqȝ puer numero neutropassiua tibi do
Prandeo cum mereo predictis annumerabis.

¶ Dicit autor ꝙ verba supradicta sunt neutropassiua. ⁊ sunt defectiua seu irregularia: q̄ i preteritis ꝑfectis ⁊ i his que formant ab eis retinēt vocē passiuoꝝ. in ceteris vero neutroꝝ. Iuxta donatū dicentē. Sūt preterea neutropassiua. vt gaudeo gauisus sum ⁊c̃.

Exulo vapulo veneo fio quoqz quattuor ista
Sensum passiui sub voce gerunt aliena

Vba neutra passiua.

¶ Dicit autor ꝙ quattuor sunt verba que sub voce actiua passiuā retinēt significationē τ cōstructionē. scz exulo las. habet vulgare passiuū. i. cbānior. vapulo. i. verberor. veneo. i. vendor. fio. i. formor. Et dicunt defectiua: q2 deficiūt a recta significatōe. Nam gerūt sensum passiui sub aliena voce. i. sub voce neutrali. Istis quattuor addūtur duo: scz liceo τ nubo. Unde liceo. i. taxor. nubo. i. ducor in vxorem.

Largeor experior veneror moror osculor hortor
Criminor amplector tibi sunt cōmunia lector
Si bene connumeres interpretor hospitor addes.

Vba communia.

¶ Dicit ꝙ verba supradicta sunt cōia: τ sunt irregularia ex eo qd habēt duas significationes sub vna terminatione.

Bis duo sunt odi noui cepi meminiqz
Que retinent sensum presentis preteritiqz
Que formantur ab his pariter sensum duplicabunt.
Datqz memento memini dedit ante memento

¶ Dicit autor ꝙ ista quattuor verba in textu notata sunt defectiua seu irregularia: q2 deficiūt in aliquibus tēporibus: τ sub vna terminatōe retinēt sensū presentis τ preteriti tēporis. Carent etiā imperatiuo preter memini qd habet memento in singulari τ mementote in plurali. Ideo dicit Datqz mementote memini dedit ante memento. ¶ Et est sciendum ꝙ illa tempora que formātur ab illis: videlz odi cepi noui τ memini pariter sensum duplicabūt. i. habebūt sensum presentis tēporis τ preteriti. τ sic variantur. Noui nouerā nouissem nouerim nouero nouisse. τ sic de similibus. Ideo dicit. Et que formantur ab his.

Ex do passiua nisi dor solum lego dicta.

¶ Dicit ꝙ hoc verbū do das habet passiuū in oī ꝑsona ꝑterꝗ in prima Cōstrue. Lego lego passiua dicta ex do das. nisi solū dor: q2 nō est de vsu.

Aio sisto fero tollo ferio furio cerno
Ex his preterita negat vsus habere creata

¶ Dicit ꝙ ista verba aio sisto τc. de se non habent preterita nec supina nisi que mutuātur ab aliīs verbis. Nam aio facit dixi dictū. τ mutuatur a dico dicis. sisto facit steti. τ mutuatur a sto stas: τ tūc caret supino. aliquando facit statui: τ tunc mutuat a statuo statuis. Fero facit tuli τ latū τ mutuatur a tollo tollis. Tollo facit sustuli sublatū. Ferio facit ꝑcussi ꝑcussum. a ꝑcutio tis. Furio facit insaniui insanitū. ab insanio nis. Cerno facit creui. τ mutuatur a cresco crescis.

Passiui ternis impersonale locabis.

¶ Autor dicit quod verba impersonalia sunt defectiua: quia variantur per vnam vocem tantum: scilicet per tertiam personam passiui numeri singularis. vt verbo impersonali tempore presenti amatur. Sequentium textum sententie difficiles sunt valde pro pueris suis. Ideo non frangant sua capita: quoniam in coniugationibus a donato positis clarissime patent: vsque ibi. Tempora terna forem.

Personas dabit imperium primas in vtroque.
Tempore presenti: ternas quas dat modus optans
Extremo/ ternis est altera forma futuri
Quas dedit indicii sibi presens has dabis illis.
O vel or adiicias/ volo compositaque demas.

¶ Dicit quod imperium. i. modus imperatiuus dat primas personas plurales in vtroque tempore: scilicet in presenti et in futuro. quas modus optans. i. optatiuus dat extremo. i. futuro. q. d. quod prima persona pluralis numeri presentis et futuri temporis imperatiui est similis tertie persone futuri optatiui modi. Et vltra dicit quod imperatiuus in tempore presenti habet tertias personas similes tertiis personis futuri temporis optatiui modi. Verbi gratia. Nam dicimus. Imperatiuo modo ama amet et pluraliter amemus amate ament. Futuro amato tu vel ille. et pluraliter amemus amatote amanto. In futuro optatiui dicimus. Futuro vtinam amem ames amet. et pluraliter vtinam amemus. Ex quo patet vt dictum est. Deinde dicit quod altera forma est ternis. s. tertiis personis futuri imperatiui. et docet ipsas formare dicens. Tu dabis illis ternis. personis futuri temporis imperatiui modi tam singularibus quam pluralibus illas tertias personas quas presens tempus indicatiui. i. indicatiui modi dedit sibi. et adiicias o vel or. o in actiua voce. vt amo amas amat. addita o fit amato in singulari. amant addita o fit amanto in plurali. Or vero addit in passiua voce. vt amat addita or fit amator in singulari. amant addita or fit amantor in plurali. Si vero verbum non habeat actiuum debemus fingere quod habeat. vt si volumus formare tertias personas futuri imperatiui huius verbi. s. aggredior aggrederis. fingamus vocem actiuam. s. aggredio dis. dit. addita or fit aggreditor. et sic habemus tertiam personam singularem futuri temporis imperatiui. vt aggredimus ditis. diunt. addita or fit aggrediuntor. et sic habemus tertiam personam pluralis imperatiui. Et est sciendum quod secunda et tertia persona futuri imperatiui singularis numeri sunt similes tam in actiua voce quam in passiua. Deinde ponit exceptionem dicens. Volo compositiuaque demas. q. d. quod volo et eius composita excipiuntur: quia non habent imperatiuum modum preter nolo noli nolite. de quo dicetur inferius ibi. Nolo patrem sequitur.

Ante te tote mini minor a dat prima/ sequensque
E longam/ ique breue dat tertia/ quartaque longam.

¶ Dicit quod verba secunde coniugationis habent a productam ante te in secunda persona presentis imperatiui modi pluralis numeri: et habent a productam ante tote in secunda persona pluralis numeri futuri temporis. et hoc est in actiua voce. vt amate amatote. In passiua vero voce habent a

ante mini. ꝛ minoꝛ. vt amamini amaminoꝛ. Uerba secunde habent e longam. vt docete docetote. Uerba tertie habent i correptam. vt legite legitote. legimini legiminoꝛ. Uerba quarte habent i productā. vt audite auditote. audimini audiminoꝛ.

Pꝛesentis nota sic fit persona secunda.
A pꝛioꝛ/cꝗꝫ sequens. dat e tertia/sed i dabo quarte.

¶ Hic autoꝛ docet nos qualiter dicere debemus in scđa ꝑsona pn̄tis tē poris impatiui modi singularis numeri. dicēs ꝙ pꝛioꝛ. i. pꝛima cōiugatio dat a ꝓductā in scđa ꝑsona pn̄tis tēpoꝛis impatiui modi. vt ama. sequēs i. scđa dat e ꝓductā. vt doce. Tertia dat e correptā. vt lege. Sed ego dabo i productā quarte coniugationis. vt audi.

Adde re passiuo modus vltimus huic similatur.

¶ Modo ponit regulam de secunda ꝑsona imperatiui modi passiue vocis. Et dicit ꝙ si volumus inuenire secundam ꝑsonam singularem verbi passiui: debemus addere re secunde persone actiui. vt ama addita re fit amare. Deinde dicit ꝙ infinitiuus modus assimilatur huic scꝫ imperatiuo passiui. vt amare.

Tres ri pꝛo reꝗꝫ dabunt/re lego iacit i facit ex e.

¶ Nunc ponit regulā de infinitiuo passiui dicēs ꝙ tres cōiugatiōes: scꝫ pꝛima scđa ꝛ quarta dabunt ri ꝓ re. i. mutabūt re in ri formando infinitiuū passiui. vt amare re in ri fit amari. docere re i ri fit doceri. audire re in ri fit audiri. Deinde. Re lego iacit ꝛc̄. Quasi dicat ꝙ verba tertie coniugationis abijciūt illam syllabam re ab infinitiuo actiui: ꝛ postea mutāt e in i formando infinitiuū passiui. vt legere abiecta re ꝛ e in i fit legi. Expone sic literam. Lego. i. verbū tertie cōiugationis iacit. i. abijcit reꝗꝫ ꝓ ꝛ dat i ex e. i. e mutatur in i.

Pꝛouideas pꝛimas e vel a ternisꝗꝫ futuri

¶ Quia superius dixerat ꝙ prime ꝑsone impatiui modi, pluralis numeri pn̄tis tēpoꝛis ꝛ futuri. etiā tertie ꝑsone tam singularis ꝙ̄ pluralis numeri pn̄tis tēpoꝛis optatiui modi erunt similes ꝑsone plurali ac tertijs ꝑsonis futuri optatiui. ideo dat vnū notabile nunc qualiter ꝓnunciare debemus futurū optatiui modi. Tu prouideas e: scꝫ in pꝛimis ꝑsonis. qꝫ ꝓ ꝛ a tertijs in futuro optatiui modi. Quasi dicat ꝙ e ꝛ a sunt in futuro optatiui. sed e in pꝛima coniugatione: ꝛ a in reliquis. Ideo aliqui dicūt. Pꝛouideas e: scꝫ in pꝛima coniugatione scꝫ futuri optatiui. vel a in ternis. i. in tribus alijs coniugationibus.

Sum passiua notant/sed abest modus imperialis.
Sis dabit huic/sed ades ex assum sume vel assis.
Sitis vel este vide/foꝛmabis cetera recte

¶ In ista ꝑte autoꝛ docet variare sum es. dicēs ꝙ verba passiua notāt hoc verbū sū es est. hoc est ostēdit qualiter debeat variari. Nā inuenit sū es variatū in verbis passiuis in oīb⁹ tꝑib⁹ ꝛ modis ꝑterꝙ̄ in impatiuo

¶ Ideo dicit. Sed abest modus imperialis. Deinde declarat quō facere debet in imperatiuo dicēs. Tu dabis huic. i. imperatiuo hanc vocem sis. sed ab hoc verbo cōposito tu sume ades vel assis in iperatiuo. Deinde dicit. Uide istas voces: scꝫ sitis ꝛ este. q̄ sunt irregulares. deberemus enī dicere. Imperatiuo modo sis sit. Et plr sim⁹ site sint. Tu formabis cetera recte. i. ſm regulas datas de formis ꝑsonarum.

Tempora terna forem dat fore cetera sperne
Rem dat res ret rent remus caret atqꝫ foretis

¶ Dicit ꝙ hoc verbū fore hꝫ tria tēpora: videlꝫ presens preteritū īꝑfectū modi optatiui. preteritū imꝑfectū subiūctiui. presens preteritū imꝑfectū infinitiui. Ceteris vero caret. Ideo dicit. Cetera sperne. Deīde dicit ꝙ nō habet nisi has voces. s. fores foret forēt. ꝛ fore in infinitiuo. Nō inueniunī plura. Et hoc est qd̄ dicit. Rem dat ꝛc̄.

Normam preterita seruant per anormala cuncta.

¶ Autor dat vnā regulā generalē: videlꝫ ꝙ oīa preterita seu sint regulariter seu irregulariterꝫ formata seruāt normā. i. regulā ꝛ formationē in aliis vocibus a se formatis. nō solū hoc intellige ꝑ verba regularia. sed etiā anormala. Nam sicut amauerā formaē ab amaui i ī e ꝛ addita ram fit amauerā: ita formatur fueram a fui.

Dat presens primi fers fert fertisqꝫ secundi
Presens fer ferte: ferto fertote futuro.
Dat terni presens ferrem/socium sibi iungas/
Dat quinti ferre presens eademqꝫ notate.
Tempora passiuo/ferris ferturqꝫ notentur.
Ferre dat hinc fertor ferre ferriqꝫ sequūtur
Ad morem terne fero cetera debet habere

¶ Hic ponit autor irregularitatē hui⁹ verbi fero fers fert. ꝛ ei⁹ passiui dicēs ꝛ docēs ipm̄ declinari qd̄ est irregulare in istis vocibus: videlꝫ in scd̄a ꝛ tertia ꝑsona in singulari: ꝛ in scd̄a in plurali p̄ntis tp̄is indicatiui q: facit fers fert. cū deberet facere feris ferit feritis. Et hoc est qd̄ dicit Presēs primi. i. indicatiui dat fert fertisqꝫ. Deinde dicit ꝙ est irregulare in imꝑatiuo. s. in scd̄a ꝑsona singulari p̄ntis tp̄is. ꝛ i scd̄a plurali: q: facit ferte cū deberet facere fere ferite. Dicit etiā ꝙ est irregulare in futuro imꝑatiui. eo qd̄ facit ferto fertote. cum deberet facere ferito feritote. Hoc est qd̄ dicit. Secūdi. i. imperatiui dat fer ferte: cū deberet facere fere ꝛ ferite. Futurū dat ferto fertote. Deīde dicit ꝙ est irregulare ī optatiuo ꝛ subiunctiuo dicēs. Presens terni. i. optatiui modi dat ferrē. Iungas sibi sociū. i. subiūctiuū q̄ dicitur socius optatiui. ex eo qd̄ habet preteritū imꝑfectū simile p̄nti ꝛ preterito imꝑfecto optatiui: ꝛ p̄teritū plusq̄ꝑfectū simile preterito ꝑfecto ꝛ plusq̄ꝑfecto. Est eni irregulare in illa voce ferrē: q: deberet facere fererem. Deinde dicit ꝙ habet irregula

Uini vel vino duo dolia plena videto
Pauper egenus inops vino vel panis egebit

¶ Dicit q dictiões importātes plenitudinē. vt plenus ⁊ diues. ⁊ etiam paupertatē. vt paup inops egeo. cōstruunt cū ablītō siue gtō.

Dignus cum potior fungor vescor fruor vtor.
Et careo/iungo casui tantummodo sexto.

¶ Dicit q verba in lrā posita cōstruunt cū ablītō. Nota tñ q reperiūtur cū gtō cōstructa. vt ego puto nō esse imitandum.

Hos casus de pre coram socieq gubernant.

¶ Dicit q iste prepositiões de pre corā. ⁊ socie seruiūt ablītō casui. Socie dico illē q̄ numerant a donato. abs. A domo/ab hoie/abs quolibet/cū exercitu ⁊c. dicant pueri totū cū suo vulgari.

Cum super est pro de sexto decet hanc sociare

¶ Quasi dicat q ista prepositio sup qñ ponit p de seruit ablītō. vt in virgilio. Multa sup priamo rogitans. i. de priamo.

Iste datur casus passiuis a preeunte — casus passiuorum.
Cernitur hic a me quoniam videor ab illo

¶ Dicit q iste casus. i. ablītūs datur passiuis cū ppositiōe a vel ab ex natura actus illati ab altero. vt ptz in exēplis. Cernitur hic a me ⁊c.

Uel si susceptum quod signat siue recessum
Sicut te disco libros a teq recedo

¶ Dicit q ista verba pertinentia ad aliquid suscipere ab aliquo. vel ad recedere ab aliquo. regunt ablatiuū cum prepositione a vel ab ex natura recepti siue separationis.

Sunt ablatiui plures rectore soluti. — ablatiuꝰ/ absolutꝰ.
Discere discipuli debent doctore legente

¶ Dicit q plures sunt ablīi qui aliqñ ponunt absolute. vt in hoc exemplo. Discere discipuli debent doctore legente.

Atq loci nomen quandoq regente carebit.
Roma militia vel humo vel rure domoq
Rex venit atq means normam seruabit eandem.
Seruat idem verbum sine muto/dum societur
Nomen plurale vel cui sit regula terne.
Qui modo rure canit/vernone canit vel athenis.

¶ Dicit autor q nomē loci aliqñ ponit aduerbialiter i ablītō casu videlz qñ iungit cū verbo significāte motū de loco. vt venio ⁊ recedo. Ac etiā cū verbo significāte motū p locū. vt meo ⁊ trāseo. Ideo dicit. Atq meās

Deinde dicit q eadē carentia seruatur.i.ablti⁹s aduerbialiter ponit qn nomē loci tm̄ pluraliter declinat.vt athene z venetie.vel nomen loci est tertie declinatōis.vt auinio onis.qn iungit cū verbo significāte ptinētiā vtputa venetijs scribo similia.his exēpla patent in textu

Ad nomen positum sic sepe relatio fiet
Ut vado romam que menibus eminet altis

Dicit q ad noīa localia sic posita sepe fit relatio.vt vado romam que menibus eminet altis.

Queris si possit adiectiuum sociari.
Ut debet doctas bonus ire scholaris athenas.

Autor videt respondere cuidā questioni: z mouet eā dicēs.Tu queris si adiectiuū possit sociari noibus aduerbialiter positis.vt doctas athenas.Et videtur affirmare vigore exempli.

De interrogatiuis locorum.

Per quo qua vel vbi fit questio siue per vnde

Dicit q questio.i.interrogatio fit de circūstantijs localibus.p hec aduerbia:scz quo qua vbi z vnde.

Istuc pergo foras/huc illuc pergis coqz.
His intro iungas/hac illa pone meando
Hic illic istic intus foris est z vbiqz
Hinc illinc istinc remeans foris intus z inde

Hec sūt aduerbia que respōdent predictis quattuor interrogatōib⁹. Sed illa q sūt in primo paragrapho rn̄det ad quo z similia.Illa de scdo ad qua.Illa de tertio ad vbi.Illa de quarto ad vnde.

De participiis.

Participans quod in ens vel in ans fit dicito presens
Tus sus xus dat preteritū/rus dusqz futurum

Autor incipit determinare de regimine qd fit p participia.Et primo docet cognoscere participia p eoꝝ terminatōes z tēpora.Et dicit.Tu dicito participās.i.participiū qd fit in ans vel in ens.vt amās legēs. esse presens.i.pñtis tpis.Et illud qd fit in tus sus z in xus esse preteritū.i.preteriti tpis.vt amatus gauisus amplexus.Et illud qd fit in rus z dus esse futuri tpis.vt amaturus z amandus.

Quere per actiua presens in rusqz futura.
Que dedit actiuum dabit hec eadem tibi neutrum
Sunt per passiua tibi cetera significanda

Dicit q participia pñtis tpis z futuri in rus descendūt a verbis actiuis z neutris.Cetera vero in tus sus xus z dus descēdūt a verbis passiuis:siue ab illis passiuā vocē habentibus.

Deponens terna tibi dat/cōmune quaterna

¶ Quasi dicat q verbū deponens habet tria participia. vnū in ans vel in ens. ⁊ vnū in tus sus vel in xus. ⁊ aliud in rus. Preterea dicit q verbū cōe habet quattuor. scʒ predicta ⁊ vnū in dus.

Lex tamen est talis q que caruere supinis
Non possunt rectum per rus formare futurum

Autor dicit q verba q̄ carent supinis nō possunt formare participiū in rus. Et ratio est: q: participia in rus formantur a supino.

In verbi genere que fit significatio quere
Hinc tibi multimodum credas regimen referandum — regula de regimine participiorum.

¶ Postq̄ autor docuit cognoscere participia: nunc docet regimen eorum ⁊ dicit in conclusione q quecūq casum regit verbū a parte post: eūdem casum regit eius participiū: ex eadem parte ex eadem natura. ⁊ ex hoc patet multimodū regimen participiorum. Ideo clarius ponerētur illa metra. Que iunges verbo iunges participanti. Si generi verbi sua significatio fiat. Consona ⁊c.

Dum mutat regimen fit partipans tibi nomen
Dum perdit tempus/dum cōparat associamus.
Istis compositum / dum simplex sit tibi verbum.

¶ Autor dicit q participiū quattuor modis trāsit in nomē. Primo modo qn̄ mutat regimē. hoc est qn̄ regit aliū casū q̄ verbū a quo descēdit. vt doctus grāmatice. Scdo modo qn̄ pdit tēpus. vt si dicat homo hono rādus .i. dignus honoris. Itē qn̄ cōparat vt doctus doctior doctissimus. Deinde qn̄ cōponit cū dictione cū qua nō cōponit suū verbū. vt indoctus non eni inuenitur indoceo: indoceris.

¶ Capitulum nonū de constructione.

Est post predicta constructio iure locanda

¶ Hoc est aliud capitulum in quo autor determinat de constructione. Et primo se continuat cum precedentibus dicens. Constructio est ordinanda iure post predicta.

In geminas partes constructio scinditur/illi.
Transitio/debet intransitioq subesse

¶ Dicit q constructio diuiditur in transitiuā ⁊ in intransitiuam.

Cum partes per quas constat constructio plena
Signant diuersa/constructio transeat illa.
Judicium fit idem tanq̄ diuersa notanda

¶ Sententia est q illa constructio est trāsitiua qn̄ suppositū ⁊ appositū habent diuersa significata. vt ego amo petrū. Deinde dicit q idē iudicium est de cōstructionibus suppositū habētibus ⁊ appositū diuersum. vt amo petrū. vel tanq̄ diuersum. vt ego amo me.

Hanc in membra duo distinguere conuenit eius
Sunt species/simplex que transit queqꝫ retransit

¶ Dicit ꝙ cõstructio trãsitiua diuidit in duo mẽbra.scꝫ in simplicẽ trãsitiuã ⁊ in retransitiuã. Simplex trãsitiua fit ꝑ vnũ verbũ. vt amo deum. Retrãsitiua fit ꝑ duo verba. vt amo petrũ vt ipse amet me.

Est intransitio tibi per predicta notanda.

¶ Autor dicit ꝙ constructio intransitiua est illa cuius suppositũ ⁊ appositũ ꝑtinent ad idem. vt homo est animal.

Per binas species hanc distingues/quia simplex
Hanc intransitio pariterqꝫ reciproca scindunt.

¶ Nunc diuidit cõstructionẽ intransitiuã dicens. ꝙ cõstructio intransitiua diuidit in simplicẽ transitiuã. Et hoc est qñ suppositũ ⁊ appositũ ꝑtinent ad idem. vt marcus orat ciceronẽ. Et in reciprocam. Et est reciproca quando eadem persona ostenditur agi ⁊ pati. ⁊ reuertitur in idem. vt patet in exemplis inferius positis.

Ecce per exempla tibi res est notificanda
Hic socium superet vel marcum tullius orat

¶ Retransitiua.

Exorat marcum cicero ꝙ diligat ipsum.
Se regit hic/ego me tu te/nos diligimus nos.
Illi se sociant vos autem diligitis vos.
Actus transitio personarumqꝫ notentur.

¶ Quasi dicat ꝙ duplex est cõstructio. scꝫ actuũ ⁊ ꝑsonarũ. Cõstructio trãsitiua actuũ est duplex. Aliqñ fit ꝑ actũ vehemẽtis trãsitus. vt ꝑ verba trãsitiua ⁊ alia. Et aliqñ ꝑ actũ nõ vehemẽtis trãsitionis. scꝫ ꝑ verba neutralia. Itẽ cõstructio trãsitiua ꝑsonaꝝ aliqñ fit ꝑ rectũ ⁊ obliquũ. vt cappa petri. Aliqñ ꝑ duos obliquos. vt cappã iohãnis. Cõstruc. Trãsitio actus ⁊ ꝑsonaꝝ notent. q: vtraqꝫ reperit. vel sic. Cõstructio trãsitiua actus notat ꝑ predicta ⁊ ꝑsonaꝝ ꝑ sequẽtia.

Quando non transit actus nec passio cuiqꝫ.
Infertur nunqꝫ transit constructio plena
Filius alphei iacobiqꝫ maria quiescunt

¶ Dicit ꝙ illa ꝯstructio in qua nõ ostẽdit actus trãsire ⁊ passio inferri ab vna ꝑsona in aliã nõ est plene trãsitiua: sed poti⁹ intrãsitiua. Et ꝓbatur exẽplo. Filius alphei iacobiqꝫ maria quiescũt. Hic nõ ostẽdit actio trãsire nec passio inferri ab vna ꝑsona in aliã. ideo nõ est plene trãsitiua. Nota tñ ꝙ cũ dicimus filius alphei ⁊ maria iacobi. fit cõstructio ꝑsonaꝝ.

¶ Septem regule de modo construendi.

C Onstrue sic casum si sit prepone vocantem. — de modo gstruendi

¶ Postq̃ autor diuisit cõstructõem ⁊ ipsius mẽbra declarauit. nũc docet ordinare dictões i gstructõe. ⁊ dicit. Tu cõstrue sic.i. vt sequit. Et prepone casũ vocãtẽ.i.vocatiuũ si sit. Quasi dicat q̃ in cõstructiõe tu debes incipere a vocatiuo si sit positus in cõstructiõe.

Mox rectum pones/hinc personale locabis
Verbum/quod primo statutes si cetera desint

¶ Dicit q̃ post vtm̃ tu pones mox.i.incontinẽti rectũ.i.ntm̃. Dehinc.i. postea tu locabis gsonale verbũ qd̃ primo statues.i.qd̃ principale dices si cetera desint.i.si nihil aliud sit qd̃ poni debeat in cõstructione.

Tertius hinc casus/⁊ quartus sepe sequuntur

¶ Dicit q̃ post verbum primo positũ sepe locat dtũs ⁊ actũs.vt in hoc exẽplo. O petre auxiliare mihi. O petre defende me.

Aut verbũ subdes aduerbia/subde secundum.
Casum rectori/debet vox prepositiua
Quarto preiungi/vel sexto quem regit ipsa

¶ Dicit autor q̃ aduerbia debẽt imediate poni post verbũ suũ. Sed nota q̃ aliqua sũt q̃ debẽt preponi: vtputa negatiua interrogatiua/relatiua/dubitatiua: ⁊ q̃dã alia. Deide dicit. Subde scd̃m casũ rectori. Q.d.q̃ scd̃s casus dz imediate poni post illã dictionẽ a qua regit. Postea dicit Vox prepositiua. Q.d.q̃ prepositio dz preponi suo casuali.

¶ Septem sunt impedimẽta cõstructionis.

Infinitiuum persone siue quibusdam. — Primũ impedimentum.
Des adiectiuis/vt sunt habilis piger aptus
Hanc olim pulcram veteres posuere figuram

¶ Dicit q̃ verbis gsonalibus motũ seu inclinatõem animi significãtib⁹ dare debes verbũ infinitiuũ.vt volo scribere. Silr̃ ⁊ q̃busdã adiectiuis. vt sunt habilis piger aptus.⁊ similia. Preterea dicit q̃ veteres olim dixere hanc figurã pulcrã.i.hũc modũ loquẽdi pulcrũ.vt habilis currere i.ad currendũ.ego sum aptus scribere.i.ad scribendum.

Verbaq̃ sunt debet iubet audet vultq̃ potestq̃
Nititur ⁊ tentat dignatur sicq̃ monetq̃
Incipit ⁊ tedit pigit ⁊ pudet atq̃ meretur.
Et properat gaudet delectat penitet vrget
Et parat ⁊ discit decet solet ⁊ licet adde
Que predicta notant ⁊ que contraria signant

¶ Hic cõnumerat aliqua ex verbis que cũ infinitiuo cõstruũtur a par-

te post. vt ex ipo[rum]. similibus et eo[rum] cõtrariis possumus alia cognoscere.

Addere multa potes quarto casu p[re]eunte

¶ Dicit q[uod] multa verba possunt addi predictis. que q[ui]dẽ ante se cũ actõ cõstruunt. vt penitet. opoztet. tedet [et]c. Postea cõstruunt post se cũ infinitiuo. vt me penitet male fecisse. Nota tñ q[uod] nõ oĩa verba p[re]dicta possunt habere ante se actm̃: sed bene infinitiuum.

Secũdũ. **Que iunges verbo iunges et participanti.**
Si generi verbi sua significatio fiet
Consona/debetur ipsi constructio verbi

¶ Dicit q[uod] illa verba que postponuntur verbo: postponunt etiã participio. dũ tñ ip[s]m participiũ retineat talẽ significationẽ verbi. Et hoc dicit p[ro]pter participia verbo[rum] cõmuniũ in ans vel in ens. in rus et in dus desinẽtia. Nã l[ice]t in illis verbis cõibus postponat actũs et ablt[iu]ũs. tñ eo[rum] participiis in ans vel in ens et in rus desinẽtibus nõ postponit nisi actũs. q[ui]a talia participia tantũ actiuã retinent significationẽ. Participiis vero descẽdentibus in dus nõ postponit nisi abltũs. q[ui]a passiuã retinẽt significationẽ. Sed participiis in tus sus vel in xus desinẽtibus postponit actũs et abltũs: q[ui]a vtrãq[ue] retinent significatõem.

Sed personale suppones rectus habebit.

¶ Nominatiuus supponens participialis debet esse consimilis verbo personali in persona et numero.

Tertiuz. **Aut ablatiui p[re]eunte rectore soluti.**
Aut postponuntur/sed vix interseris illos.

¶ Dicit q[uod] ablatiui participio[rum] absolute positi aut p[re]cedũt verbũ in cõstructione aut nõ. Si p[re]cedũt: tũc verbũ postponit: vt in hoc exemplo. Magistro legente scholares discũt. Si postponunt: tũc verbũ p[re]cedat vt in hoc exẽplo. Ego disputo paulo astante. Sed vix interseris illos. i. in medio constructionis ponis illos.

Quartũ. **Appellans verbum substantiuũq[ue]/vel hozum**
Uim retinens/post se rectum quandoq[ue] locabunt.

¶ Dicit q[uod] verbũ appellãs. i. vocãs. vt vocoz. et verbũ substãtiuũ. vt sum locabũt post se rectũ. i. nt[iu]m. et verbũ retinẽs vim p[re]dicto[rum]. vt fio bonus.

Et substantiui data significatio verbi
Passiuis sepe solet hec constructio tradi.

¶ Dicit q[uod] significatio et constructio verbi substantiui sepe datur verbis passiuis. vt ego efficioz rome papa.

Quintuz **Quis qualis quantus cuius cuias quotus et quot**
Missa relatiue penitus p[re]ponere debent.
Obliquos verbo p[re]iunges missa rogando

Hanc sua iungendi retinent aduerbia formam
¶ Dicit q nomina in lra posita et similia relatiue et interrogatiue posita debet preponere oblitus casus a verbo a quo regunt. vt quem vides ego diligo quem diligis tu. Deinde dicit q aduerbia ab ipsis deriuata eodem modo debent in constructione ordinari. vt qualiter est tibi.
Quis nomen proprium et que substantia querit
Si proprium noui debet substantia queri
Qua nota proprio tantum de nomine quero.
¶ Dicit q hoc nomen quis pot querere de proprio noie et de substantia. et hoc declarat dicens. Si ego noui proprium nomen debeo querere de substantia. vt quis est petrus. tunc rndeat iste vel ille. Et si noui substantiam tunc interrogatio fit de proprio noie. vt si dicat quis est iste. tunc rndeat petrus vel iohannes
Comuni per quis etiam de nomine queris
Quis bonus est aratro bos/quis nat i equore piscis
¶ Etiam dicit q per quis interrogat de noie coi. i. per nomen coe ad ipm rndeat vt quis bonus est aratro. tunc rndeat bos. quis nat in equore piscis.
Quesitiua pares optant reddi sibi casus.
¶ Dicit q questiua. i. interrogatiua noia optant pares. i. similes casus reddi sibi. Q. d. q per quecunq casum fit interrogatio per eundem fieri dz responsio.
Cum quia dum donec quoniam similes preibunt Sextum
Namq relatiui ius implicitum tenuere
¶ Iste dictiones cum quia dum donec et similes debent preponi verbum quando habent vim relatiui.
Cumq relatiuis de iure viam paret/horum septimum.
Precedens/decet obliquos quandoq preire
Cum notat hoc rectus aut obliquos notat illud
Iste subueniat sua mater vel pater eius.
¶ Quasi dicat q antecedens relatiuorum parat viam ipsis relatiuis. decet quandoq obliquos casus preire. i. precedere verbum. cum per quem rectus notat hoc. i. suppositus est pro vno. et obliquus pro alio. Ponit exemplum in lra. Isti subueniat sua mater. vel pater eius. Et nota q assignando tales constructiones mutat relatiuum in antecedens. vbi dicimus mater sua vel pater eius. dicat mater et pater istius. et vbi dr isti. dicatur sibi vel ei.
Uerbum multotiens substantiuum petis extra
¶ Iste versus solet exponi dupliciter. vno modo sic. Tu multotiens extra constructionem petis verbum substantiuum. i. q verbum substantiuum sepe subintelligit. vt in psalterio. Intellectus bonus omnibus facientibus eum. subintelligit est. Alio modo exponit sic. Uerbum multotiens petit substantiuum nomen extra constructionem. i. q substantiuum nomen sepe subintelligit. vt Uirgilius in primo sic dicit. subintelligit libro

Mobilis & fixi naturam nosse docebit
Est adiectiuum vocis vel significati

¶ Nūc autor incipit docere quō adiectiuū & substātiuū inuicē ꝯstruunt Et primo dicit ꝙ nos docebit nosse.i.noscere naturā mobilis.i.adiectiui & fixi.i.substātiui.Deide dicit ꝙ duplex ē adiectiuū.s.voce & significatōe Adiectiuū voce est duplex.s.voce tm̄.vt ille illa illud.& voce & significatiōe.vt albus alba albū.Sil'r adiectiuū significatōe est duplex.s.significatōe tm̄.vt dn̄s & magister.& significatōe & voce.vt niger nigra nigrū.

Solius est generis adiectiuum/variatq;
Cum numero casum velut hic venit vna sororum
Est inter fratres bonus aut de fratribus vnus.

¶ Dicit ꝙ inuenit adiectiuū in solo genere cōcordari cū substātiuo.& discordari in numero & in casu.vt hic vna sororꝝ.vnus de fratrib⁹.Nec est intelligendū nisi de adiectiuis de qbus exēplificat.& in similibus.que tñ si suppleant substantiuis vt decet.nō discordabunt in aliquo.

Impedimēta congruitatis cōtra suppositū & appositū

Cum diuersorum verbum rectis numerorum.
Interponatur/vtrilibet equiparatur
Sermone summi patris est meditatio iusti

¶ Dicit autor ꝙ si verbū ponat in medio duorꝝ ntōꝝ diuersorꝝ numerorꝝ pōt vtrilibet cōformari.vt sermones sūmi patris.est meditatio iusti.possumus eni dicere est & sunt.sed diuersis respectibus.nā qñ dicimus est: tūc iste ntūs meditatio supponit verbo & sermones apponit.qñ aūt dicimus sunt:tūc ille ntūs sermone supponit & meditatio apponit.

Cōtra relatiuū & ātecedēs.

Quando relatiuum generum casus variorum
Inter se claudunt/qui rem spectant ad eandem
Per genus ac poterit vtrilibet assimilari
Est pia stirps iesse quem xp̄m credimus esse.

¶ Dicit ꝙ qñ casus diuersorꝝ generꝝ claudūt iter se relatiuū.q̄ lꝫ casus spectēt ad eādē rē.tūc hoc.s.relatiuū poterit assimilari vtrilibet casui p genus.i.poterit in genere cōcordari cū vtroq;.& ponit exemplū.Est pia stirps iesse quē xp̄m credimus esse.Possumus dicere quē & quā.

cōtra adiectiuū et substantiuum.

Sic adiectiuum reperimus sepe locatum
Est coluber factus vel facta mystica virga

¶ Dicit ꝙ reperim⁹ sic locatū adiectiuū.i.ꝙ ꝯcordet cū primo substātiuo vel cū scdo.vt est coluber factus vel facta mystica virga.i.sacrata.

Ponere suprema duo non debes sine causa.

¶ Quasi dicat ꝙ iste due cōstructōes vltimo dicte nō debēt vsitari: nisi causa vrgente:q: cadunt sub grāmatica ꝓhibitiua.

Occuretq; tibi quandoq; relatio simplex.
Femina que clausit vite portam reserauit

contra re gulam ge neralem.

¶ Dicit ꝙ aliqñ relatio simplex occurrit tibi in ꝯstructiõe. Et est relatio simplex qñ antecedẽs supponit vnũ. et relatiuũ refert aliud. vt ptz i exẽplo autoris. Femina q̄ clausit vite portã reserauit. li femina supponit ꝓ virgine maria. et li q̄ ꝓ eua. Et vocat simplex relatio. qr relatiuũ refert simpliciter ad speciẽ et nõ ad ipam rem indiuiduã p vocẽ representantẽ

Ad partem vocis de iure relatio fiet
Extra tamen sepe queres/ad quod referatur
Rex est carnoti patrie que preualet omni

relatiuu; ad antece dens sub intellectũ

¶ Dicit ꝙ relatio fit sepe ad partẽ vocis et nõ ad totũ. et tñ tu sepe pe-nis extra. i. subintelligis ad qd relatiuum refert. vt rex est carnoti patrie que preualet omni. Deberet eni sic ordinari cõstructio. Rex est in ciuitate carnoti. qu~ ciuitas preualet oi patrie.

Sepe relatiuo conformari reperitur.
Precedens illi/qui precedet iminediate
Sermonem quem vos audistis verus habetur
Usu communi tamen hoc non debet haberi

Uitiu; in casu.

¶ Autor dicit ꝙ antecedens sepe reperitur cõformari relatiuo et discõ-uenire cũ verbo vel adiectiuo. vt sermonẽ quẽ vos audistis verus ha-betur. Tamen non debet vsitari.

Inuenies iunctum possessiuo genitiuum.
Ut mea defuncti da molliter ossa cubare.

contra de mõstrati/uum et de mõstratũ

¶ Autor dicit ꝙ tu inuenies genitiuũ nois iunctũ possessiuo ꝓnoi sub discõuenientia triũ. vt o iupiter da ossa mea defuncte cubare molliter ꝓ ossa mee defuncte flamae.

Sepe relatiuum pro parte refertur ad ipsum.
Ut mea scripta legis qui sum submotus ad histrum.

Cõtra re latiuu; et ãtecedẽs.

¶ Dicit ꝙ relatiuũ sepe refert ad possessiuũ ꝓ eius primitiuo in ipo intellecto. Q. d. qñq; relatiuũ refert ad gtiũ intellectũ in possessiuo. vt tu legis scripta mea. i. mei q̄ me submotus. i. sublatus ad histrũ fluuiũ.

Ponis ob id solum precedens sepe quod inde
Certa relatio fiet/tua virga tuus baculusq;
Ipsa michi vere prebent solatia vite

contra re latiuũ re-ası̃s dictũ in genere

¶ Autor dicit ꝙ antecedens aliquando ponitur ob id solum. i. absolute quod sequens relatio habet locum. vt Uirga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. que apud doctos non est impedimentalis. sed con-grua per regulam indifferentie.

Idem vitium.

Ad verbum sepe vel adiectiua relatum
Inuenies/fugis aut piger es mihi quod procul absit

¶ Autor dicit q relatiuū substantie:sc3 qd ad aliud simile sepius refert ad verbū vel ad nomen adiectiuum. vt tu fugis aut es piger qd absit mihi.resoluitur quod.i.que res.

vbi relatiuū & añs nō suppones p eodē in numero.

Pro sola voce supponit sepe relatum
Quāuis precedens supponat significando
Dat deus aureolam quod nomen habetur ab auro

¶ Autor dicit q relatiuū sepe supponit p sola voce.quāuis antecedēs supponat significando.vt deus dat aureolā.qd nomē habetur.i.deriuat ab auro.li qd supponatur p sola voce.licet referatur ad significandum sui antecedentis:videl3 aureolam.

Idem vicium.

Estq3 relatiuis precedens materialis.
Nomen equiria sic nobis placet videre

¶ Autor dicit q antecedēs aliqñ stat materialiter:& relatiuū stat significatiue.vt equiria est nomē nobis placet illa videre.Equiria ponit materialiter.& illa significatiue.& est equiria ludus equoꝝ.

Idem vicium.

Sepe relatiuum permutat significatum
Sunt domini que nos fecere manus crucifixe.

¶ Quasi dicat q antecedēs sepe significat vnū.& relatiuū representat aliud.qr manus dñi que nos fecere sunt crucifixe.li manus sunt manus carnales.& li que representat spirituales.

Vicium in numero.

Et numerū mutat/hominem diuina potestas.
Plasmat/eosq3 marem factor creat & mulierem.

¶ Dicit q relatiuū aliqñ discordat ab antecedēte in numero.vt diuina potestas plasmat.i.format hoiem.& creat eos marē & mulierē.li hoiem est numeri singularis.& suū relatiuū sc3 eos est numeri pluralis.

antecedēs ad intellectum.

Inuenies positum sine precedente relatum.
Ipsa petanda mihi iuno de pellice dixit

¶ Autor dicit q relatiuū aliqñ inuenitur positum sine antecedēte.vt in Ouidio.Ipsa petēda mihi.i.iuno tanq indignata de pellice loquebat. Et nota q ipsa nō ponitur proprie sed expresse relatiue.Nam habet antecedens inclusum in animo loquētis.Hoc fit causa maioris discretiōis dicatur ideo q ponitur discretiue.

Cōtra regulā logicalem.

Indiffinite precedens siue relatum
Sepe locans nullum designans inde locatum.
Cuncta timent hominem quia presidet ille creatis

¶ Dicit q antecedens & relatiuū aliqñ ponunt indiffinite:ita q nil cer-

um seu determinatū significāt. vt in hoc exēplo. Cuncta timent hoīem. qui presidet ille creatis. li hoīem est antecedēs. et pro nullo certo hoīe suppo-nit. imo pro oibus indiffinite seu indeterminate. et li ille est relatiuū qd eo-dem modo refertur ad aliud antecedens hoīem.

Et personalem permutat proprietatem.
Ut domino benedic aqua que celos superextat.
Sed non est talis imitanda relatio nobis

discōuenientia in persona.

Autor dicit q relatiuū aliqn discordat a suo antecedente in psona. vt dño benedico aqua que superextat celos. li aqua cum sit vocatiui casus et scde psone. et li que tertie psone cū supponat verbo tertie psone. s. superextat. Deinde dicit q talis relatio nō est imitanda.

Non des ad vocem quandoqz relata: sed ad rem
Nominis/est bona gens deus est protector eorum.

ad antecedēs sub intellectum

Dicit q relatiuū aliqn discordat a suo antecedente in genere et in numero. vt bona est gens deus est protector eorum. li gens est numeri singularis et feminini generis. eorum generis masculini et numeri pluralis. In talibus aūt relatiōibus relatiui refertur ad significationē antecedentis. et non ad vocem. Nam li gens importat homines. et cū sit nomen collectiuum importat pluralitatem.

Adiectiua modo poni reperimus eodem
Pars hominū valide turres et menia scandunt

Quasi dicat q etiā adiectiua reperiunt discordari a suis substātiuis quātū ad vocē. nec ad rem neqz ad significatū. vt pars hoim vali. etc. li pars est generis feminini et numeri singularis. et li validi est generis masculini et numeri pluralis. et est ibi antithesis generū et numerorum.

Sunt adiectiui plurales distribuenti
Hic etiam verbum reperis plurale locatum
Utraqz formose me iudice sunt venerande:
Sed non est talis cōstructio congrua nobis

Uiciū adiectiuorum.

Dicit q adiectiua pluralis numeri sunt aliquando addita distribuenti in noī distributiuo. Et ponit exemplū. Utraqz etc. li vtraqz est numeri singularis. et li formose pluralis. Itē vtraqz est numeri singularis. et sunt pluralis. Et est ibi antithesis numerorum. Ideo dicit q talis cōstructio nō est congrua nobis.

Impersonalis fit demonstratio sepe
Sal monstrans dicit te misit aquis helliseus.

Ad euidētiā istorum metrorum. sciendū est q duplex est demōstratio: scz personalis et impsonalis. Personalis est qn id qd demōstramus est illud de quo loquimur. vt iste liber est petri. Impsonalis est qn demōstramus vnū

⁊ intelligimus aliud. vt si dr̃ hec herba nascit̃ in orto meo. Non enĩ intelligimus de herba q̃ demõstrat̃: sed de cõsimili. Dicit igit̃ autor ꝙ impsonalis demõstratio sepe fit. vt pʒ in exẽplo. Sal demõstrãs dicit ⁊c̃. Non enĩ intelligit̃ de illo sale qđ tu demõstras: sed de consimili.

Equiualens geminis harum si iungitur vni.
Dictio pro reliqua tantummodo debet haberi.
Sic visu secum visu dic esse carentem.

¶ Dicit ꝙ si vna dictio equiualẽs geminis. i. habẽs significata duarũ. vt cedo. i. locũ do. iungit̃ vni harũ. s. dictarũ. illa dictio debet tm̃ poni p reliqua. i. p altera ipar. vt si dicat̃ cedo locũ. li cedo nõ valet plus q̃ do. Hec etiã patẽt in exẽplo autoris. Sic visu cecũ ⁊c̃. li cecũ nõ valet plus q̃ carentẽ: qꝛ cecũ p se significat visu carentem.

Quando negatiuum verbo constructio iungit
Obliquum/ per non exponere conuenit illum
Aut simul exponi debet constructio tota.

¶ Autor dicit ꝙ qñ casus obliquus nois negatiui iungit̃ verbo. Tũc in cõstruẽdo debemus exponere dictũ negatiuũ p nõ. vtputa si dicã. Nullũ habeo crimẽ. debemus sic exponere. i. nõ vllũ crimen. ⁊ assignare sic. Ego hoc est suppositũ. nõ habeo vllũ crimẽ. ⁊ hoc est appositũ. aut tota cõstructio debet simul exponi. i. p passiuũ cõuerti. vel p aliã constructionẽ equipollent sic. Nullũ crimen habetur a me.

Fiet a symbasima sine recto clausula plena.
Me tedet vitii/ placet illa iura tueri

¶ Hucusqꝫ determinauit de cõstructiõe in qua ponit̃ rect⁹. Nũc aũt determinat de illa q̃ fit sine recto. Unde ꝯstructionũ alia fit cũ rectis. vt sũ martinus. ⁊ ista dr̃ symbasima a sin qđ est cũ ⁊ basis fundamentũ quasi cũ fundamento. alia fit sine recto. vt me tedet vitij. ⁊ ista dr̃ a symbasima ab a qđ est sine ⁊ basis fundamẽtũ. quasi sine fundamẽto. Alia fit cũ rectis ⁊ obliquis. vt ego lego virgiliũ. ⁊ ista dr̃ parasymbasma. a para qđ est iuxta ⁊c̃. Dicit ergo autor. Fiet a symbasma. i. clausula siue ꝯstructio plena. i. pfecta. sine recto. vt me tedet vitij. placet illi iure tueri.

De infinitiuo esse formatur questio.

Questio fit/ si fiat in his constructio duplex.
Huic placet esse probo/ nobis placet esse peritos.

¶ Hic autor mouet vnã questionẽ quã nõ preterea soluit. qꝛ sane pscrutãti solutio patebit. Dicit igit̃ sic: Questio. i. iterrogatio fit a scolarib⁹ si duplex ꝯstructio fiat in his modis loquẽdi. Huic placet esse pbo. nobis placet esse peritos. Quasi dicat ꝙ si querit̃ si eodẽ modo an duobus cõstruantur siue considerent̃ predicte due constructões. scʒ huic placet ⁊c̃.

¶ Et sane intelligẽs respõdere debet soluẽdo questionẽ ꝙ duplex constructio fit in predictis. Nã cũ dr̃ huic placet esse probo. li placet esse est vna dictio qđ saluat̃ natura illius infinitiui esse qđ hʒ copulare similes

casus precessit enī dtūs virtute scdi cōponētis scz esse qđ hz copulare si
milē casū pcedētē. Cū aūt dr nobis placet esse peritos. li placet esse est
duplex dictio: ꝛ vtraqꝫ seruat naturā suā. nā placet hz ante se dtm̄ scz no
bis. ꝛ post se infinitiuū scz esse. Qđ quidē infinitiuū hz actm̄ subintelle-
ctū: scz nos. ꝛ post se similē casum scz peritos.

Jungere consimiles debet coniunctio casus
Quam nisi preterqꝫ retinent talem sibi formam

regula cō gruitatis

Dicit ꝙ cōiūctio copulatiua vel eius vim retinēs dꝫ copulare similes
casus. vt amo te ꝛ illū. Preterea dicit ꝙ iste dictōes qꝫ aduerbiū: nisi pre
terqꝫ exceptiue cōiunctoes eodē modo cōsiderant. Verbi grā. Malo bo
nū qꝫ malū. Oēs nisi petrus legūt. Oēs diligo preterqꝫ vicinos. Tn̄ aliq
dicūt ꝙ cōiunctio copulatiua pōt copulare dissimiles casus trib⁹ modis
Primo modo vt si dicā. Ista domus est mea vel petri. Itē plenū gratie
ꝛ veritatis. Deinde in dictionibus aduerbialiter positis. vt ianue ꝛ pilis
Sed huic opinioni de facili potest responderi.

Actiuum siue pati signare gerundia poscunt
Atqꝫ supina/ per hoc datur his constructio duplex.
Si tamen a verbis veniant signantibus actum
Hec delectatur inspectando quasi pulcra.

Dicit ꝙ gerūdia venientia a verbis significātibus actū siue pati. vt ab
actiuis ꝛ neutris trāsitiuis ꝛ etiā supina significare pn̄t actionē siue pas
sionē. ꝛ ꝑ hoc pn̄t hr̄e duplicē cōstructionē: scz actiuā ꝛ passiuā. Et ponit
exemplū in lr̄a vbi dicit. Hec delectat ꝛc̄. Pōt exponi inspectando illos
vel inspectando ab illis. Eodē modo dicendū est de supinis.

Atqꝫ gerundiuis que sum gerit: esse videtur
Questio si triplex illis constructio detur.
Presbyter essendi causa vis clerice radi
Militis essendi causa preco arma parari
Essendi regem causa me posco iuuari

de cōstru ctiōe ꝛ re gimine ge rūdiuorū

Hic mouet questionē de gerūdijs hui⁹ verbi sum es est: videlꝫ si pn̄t
in cōstructiōe tripliciter ordinari: aut cū recto. vt dicēdo. Vis radi causa
essendi presbyter. aut cū gtō: vt dicēdo. Precor arma parari causa essen
di militis. aut cū actō. vt posco me iuuari causa essendi regē. Sup hoc li
cet varie sint opiniones teneamus vltimā constructionē scz de accusati
uo. vt posco me iuuari causa essendi regē. Nam illud gerundium essen-
di cū sit verbi psonalis: vult ante se actm̄. ꝛ habet me qđ subintelligitur
ꝛ post se similem casum scz regem.

Infinitiuo primum distingue supinum.
Atqꝫ gerundiuis primis suprema supina.

differētia ifinitiui a

primo su/pino & ge rũdiuũ in di ab vlti mis supi/nis.

Si iungam verbo per quod motum tibi signo

¶ Assignat differentiã inter infinitiuũ & primũ supinũ. & etiã inter vltima supina & prima gerũdia: & dicit. Tu distingue primũ supinũ ab infinituo. q: alio & alio modo ponit in cõstructiõe. Similiter distigue suprema i. vltima supina a primis gerũdijs. & subdit causã dicẽs. Si p q: ego iũgã predicta supina. s. primũ: & verbũ p qd motũ tibi signo. Quasi dicat q infinitiuus & supinũ differũt: q: supinũ iungit verbo significãti motũ. vt vado lectũ. infinitiuus vero nõ: q: nõ dicimus vado legere. nisi forte resoluat ad legendũ. Itẽ prima gerũdia nõ iungunt p se verbo significanti motũ. sed bene supina vltima. vt venio lectu.

de dictio/ne materi aliter po/sita

Fict de voce sermo quandoq; per ipsam.
Materialiter hanc tibi dices esse tenendam

¶ Dicit q aliqñ loquimur de voce & nõ significato. & illa vox ponit materialiter. vt si dicas pamo est trisyllabũ. li pamo stat p sola voce. & ponitur materialiter. & est generis neutri & indeclinabile.

Casus per voces confundis materiales.

¶ Quasi dicat q dictiões materialiter posite cõfundũt casus: q: in oib' casibus habẽt eandẽ vocẽ. vt si dicat. Anthonius est quadrisyllabum. li anthonius declinat. nõ hic anthonius. gtõ huius anthonius.

Vox cuius pars est apponens prepositiua
Una potest alii sociare prepositiue.
De post fetantes/de sub pede/de prope fontes.

¶ Dicit q illa vox. i. illa dictio cuius. s. vna prepositiua. i. prepositio est pars apponẽs. i. iuncta sibi in appositione. põt sociari aliȷ̃ prepositiue. i. prepositioni. Ac si dicat q si due prepositiões imediate addant alicui dictioni p appositionẽ. illa dictio potest associari aliȷ̃ prepositiue. i. vltime prepositioni. vt patet in exẽplis. De post fetantes. Ecce ille due prepositiões de post imediate addunt dicẽdo de post p appositionẽ huic fetãtes. Et illa dictio fetantes sociat alteri prepositioni sc3 huic prepositioni post. Nam in talibus officiũ vltime prepositionis obseruat. Cõstrue sic. De post fetantes. i. de loco qui est post fetantes. i. post oues. i. de loco immundo. Similiter expone similia.

De ppositionibus vtriq; ca/sui seruiẽ tibus.

In subter vel tus dant quartum dum sociemus.
Verbo signanti motum vel participanti.
De motu dici credas tamen exteriori
Si non designo motum tunc construe sexto
In campo curro si sis/bene dicis in illo
Si sis exterius in campum sit tibi cursus

¶ Autor dicit q iste prepositiões in sub sup subter vel subtus seruiunt

accusatiuo casui qn̄ iunguntur verbo significanti motū exteriorē ad locū vt vado in vrbē. dū tn̄ extra sis. Preterea dicit q̄ decē prepositōes seruiūt ablatiuo: qn̄ non iungūtur verbis significātibus motū exteriorem: vel alium motū. vt sum in vrbe. vado in camera. dūtaxat sis in camera. Exēpla vero ponunt ab autore in textu.

Jungere non poterit coniunctio mobile fixo.
Jungit diuersa coniunctio significata

De cōstructione cō/iunctiōis

Quasi dicat q̄ inter adiectiuū et substantiuū nō potest cadere copula diuersitatis. q: coniunctio copulatiua iungit diuersa significata. i. dictōes ptinētes ad diuersa. sed adiectiuū et substantiuū ptinēt ad idem. incongrue diceret petrus et albus currunt.

Queris si liceat voces coniungere binas
Per vel siue per et / solam vel non mediante.
Cum voces fuerint tales q̄ significatum.
Unius alterius comprehendis significato
Recte dicetur homo grammaticus similesq̄.

Autor mouet vnā questionē. an liceat iungere p vel siue p aliā coniunctionē: vel nō mediāte cōiunctōe cōiungere duas voces: quarū significatū vnius alterius significato comprehendatur. vt esset maius cōmune: et minus cōmune. vtputa animal et homo. homo grāmaticus. et sic de similibus. Jpsemet respondet q̄ tales constructiones debent sine cōiunctione ordinari. Et hoc attestatur p exemplū suū cū dicit. Recte dicetur homo grammaticus similesq̄.

Et parti iunctum debet restringere totum
Jd solum presta quod pars non denotet illa.

In his duobus metris autor intēdit q̄ inter totū et partē / inter genus et speciē / siue inter maius cōe et minus cōe pōt cadere copula diuersitatis. ita tn̄ q̄ totū siue genus siue maius cōe supponat p eo p quo pars siue species siue minus cōe nō supponit. Uerbi grā. Animal homo currit. ita q̄ li aial supponat solū p eo p quo homo nō supponit. vtputa p leone p boue vel p capra etc. Ex his igit patet ex precedētibus q̄ inter predictas dictiōes copulatiua ponatur: et nō ponat. Jntellige sic litterā. Et tu debes restringere a significato suo cōi totū iunctum. i. copulatum. Postea declarat quō debes restringere dicēs. Presta id significatū ipi toti qd̄ ipa pars nō denotat vt supra diximus.

Jnde potest queri si possit idem sibi iungi
Aut si iungatur quod adesse nequit vel abesse

Hic autor mouet duo dubia quorū vnū est si inter illa q̄ idē sūt pssit cadere copula. Aliud est si illud qd̄ nequit adesse subiecto. vt latrabile hoi vel abesse. vt risibile hoi. possit copulari per copulam diuersitatis. Pro

ſolutione iſtoꝝ dubioꝝ. ſciendū eſt ꝙ aliqua ſunt eadē genere. vt homo ⁊ bos. Aliqua ſpecie. vt petrus ⁊ martinus. ⁊ inter iſta debet poni copula. Aliqua ſunt eadē numero. ⁊ hoc tripliciter: videlȝ ꝓprie vt marcus tullius. diminutiue vt homo aial rationabile mortale. accidēte vt homo riſibilis. canis latrabilis. Et inter iſta nō dȝ cadere mediū copule diuerſitatis. Per hec aūt ſolutio patet ad predictas interrogatōes.

Si iungas recte facias q̃ participare.
Conceſſo ꝙ tu melior ſis q̃ plato / recte.
Concludes / ergo plato participat bonitate

❡ Autor dicit ꝙ iſta dictio q̃ ſi ponat̃ i recta cōparatōe faciet extremū participare de qualitate medij. vt ſi dicat̃. Tu es melior q̃ plato. recte cōcludet̃. ergo plato participat de bonitate. Et nota ꝙ hec dictio q̃ aliqñ eſt aduerbiū eligendi. vt bonū eſt ſperare in dño q̃ in principibꝯ. Aliqñ eſt aduerbiū ſimilitudinis. vt tam ducibus q̃ principibus cōis habet̃ mors. Aliqñ eſt aduerbiū quātitatis cū admiratiōe. vt q̃ pulcra es amica mea. q̃. i. valde. Aliqñ eſt cōiunctio aduerſatiua: ⁊ tūc geminatur. vt q̃q̃. i. quāuis. Aliqñ tenet̃ comparatiue. vt ego ſum fortior q̃ tu. Aliqñ eſt cōiunctio abnegatiua vel copulatiua. abnegatiua ſm aliquos: vt in Boecio. Sed tempus eſt medicine q̃ querele. q̃ ibi ponitur ꝓ non. Aliqñ eſt relatiuū. ⁊ tunc ſcribitur quam.

regula relatiui logicalis.

Deq̧ relatiuis logice fit regula talis.
Quando relatio fit extrinſeca debet eidem
Dictio ſubiungi / que rem determinet eius
Cūq̧ relatio fit intrinſeca nil petit addi.
Plurali numero / ſimiles ſunt quos ibi cerno

❡ Hic autor ponit regulam de relatiuis logicalibus. Et dicit ꝙ duplex eſt relatio. videlicet extrinſecra ⁊ intrinſeca. Relatio extrinſeca eſt illa in qua explicantur omnia requiſita. vt iſte eſt ſimilis illi. et ego ſum pater tibi. Et poteſt fieri in ſingulari ⁊ in plurali. Et hoc eſt quando relatio extrinſeca fit: debet eidem ſibi iungi aliqua dictio que determinet rem eiꝰ ſcȝ relationis. Relatio intrinſeca eſt illa in qua non explicātur omnia requiſita: ſed bene intrinſece ſe includunt. Et habet fieri in plurali tantū. vt iſti quos ibi cerno ſunt ſimiles. Ecce ꝙ ſine additione iſta oratio eſt perfecta. ⁊ eſt ſenſus ꝙ ſunt ſimiles inter ſe. Et hoc inquit autor cum dicit. Cūq̧ relatio fit intrinſeca non decet addi plurali numero. Deide ponit exemplum. ſimiles ſunt quos ibi cerno. Talia quippe relatiua de quibus hic intenditur ſunt nomina ad aliquid dicta. vt pater filius. vicinus longinquus. propinquus amicus. inimicus ⁊c.

❡ Explicit ſecunda pars Alexandri.

¶ Tertia pars Alexandri. Et capitulum decimum de quantitate syllabarum.

Pandere proposui per versus syllaba quecꝫ.
Quāta sit / et pauca proponā congrua metris.

¶ Hoc est capitulū decimū istius libri in quo tractat de quātitate sylla barū: positis tñ aliquibus artis metrice introductōib⁹. Dicit ergo autor. Ego ꝓposui videlꝫ in ꝓhemio libri: tibi. Post hec pandet ꝛc̄. pandere. i. manifestare quāta sit quecꝫ syllaba ꝑ versus. i. quō cognoscit syllaba lō ga vel breuis in versu. Et ꝓponā pauca. i. aliqua cōgrua. i. cōuenientia metris. ¶ Pro euidētia eoꝝ q̄ dicunt ac etiā dicēdoꝝ: videamus q̄d sit versus. Versus est oratio metrica clausulatim ꝓgrediens rhetorice flo sculis adornata. nihil in se supfluū nihilꝙ diminutū cōtinēs. Et dr̄ ver sus quasi ter quaterꝙ reuersus. q: sepe vertit et reuertit anteq̄ ꝑfectus habeat. vel q: finito vno versu reuertit ad pricipiū alteri⁹. Metrū vero dr̄ a metros qd̄ est numerus: q: in ipo attendit numerus et quātitas syl labarū. Et est sciēdū q̄ hec ars metrica ꝑcerti ordinat ad tria: scꝫ ad me moriā firmiorē. ad maiorē declaratiōnē. et ad narratiōnē breuiorē. Vsus. Metra iuuāt aīos cōprendūt plurima paucis. Pristina cōmemorant q̄ sunt tria grata legenti. Itē nota q̄ sine hac lege metrificādi que legēda sunt male possent elucidari. Vsus. Ambulat i tenebris sine lege clericus ois. Qui sine metroꝝ lege legenda legit.

Que doctrina licet non sit penitus generalis
Proderit ipsa tamen pueris si lectio detur
Per se multa scient / et doctor pace fruetur

¶ Hic autor respōdet tacite questioni. q: possit aliquis dicere seu quere re vtrū hec doctrina que datur in pn̄ti capitulo sit generalis. i. plene de terminās de arte metrica. Rn̄det et dicit q̄ nō. Tñ licet nō sit penitus ge neralis. ꝓderit pueris si lectio detur eis. Postea dicit et declarat q̄ ꝓde rit ad duo: scꝫ q̄ pueri multa sciēt ꝑ se de modo versificādi. et doctor fru etur pace: q: nō fatigabit in interrogationibus.

Multotiens aliquas quas dat tibi regula longas.
Siue breues metri cogit grauitas variari

¶ Hic dicit q̄ multotiēs inuenies in autorib⁹ eā syllabā que naturaliter est breuis ꝓlōgari. et que naturaliter est lōga breuiari. Et hoc est causa grauitatis metri. Et sic tangit q̄ hec ars metrica est satis difficilis.

Grecaqꝫ nunc nostro nunc more suo variantur.

¶ Dicit q̄ greca vocabula ponuntur aliqñ in metro s̄m morē nostrum et aliquando s̄m morem grecoꝝ.

Ad placitum poni proprioꝝ multa notaui

¶ Quasi dicat q multa ꝓpria noīa possunt poni ad placitū ꝛ maxime ī prima syllaba ꝛ in media. dūmodo positōe dypthongo accētu vel vsu nō restringant ad ꝓductionē vel correptionē. Notanter dixit multa: qꝛ non oīa ponunt ad placitū. Illa etiā que tantū in autoribus ꝓducta reperiuntur: solūmodo sunt ꝓducēda. vt Cesar.

Cum sim christicola normam non est mihi cura
De propriis facere que gentiles posuere

¶ Autor se excusat de noībus gentiliū. i. infideliū: qꝛ cū ipe sit xp̄icola. i. xp̄ianus: nō intendit facere normā de dictis noībus. Et si forte fecerit hoc est ex incidēti: nō ex ꝓposito principali fecit.

Distinxere pedes antiqua poemata plures.
Sex partita modis satis est diuisio nobis.
Dactylus est spondeus exinde trocheus anapestus
Iambus cum tribracho possunt precedere metro

¶ Autor incipit exponere illa pauca cōgrua. i. cōuenientia metris q̄ se superius ꝓmisit expositurū. Dicit igit q antiqua poemata. i. antiq poete distinxere plures. i. multos pedes. Nā vt dr̄ Isidorus posuit. c. xx. pedes. Hebrayeus tm̄. xxiiij. Nos aūt vtimur nisi sex pedibus. Et hoc est qd̄ dicit. Diuisio scꝫ pedū partita sex modis est satis. i. sufficiens nobis. Deinde numerat illos sex pedes dicēs. Dactylus ꝛc̄. Pes aūt ꝓut hic sumit est syllabarū tēporꝙ dimensio. Metrū sic pōt diffiniri. Metrū est litterarū syllabarū tēporꝙ dimēsio. ꝛ sunt genera metroꝝ. xviij. Sed autor iste nō intēdit nisi de duobus q̄ sunt cōmuniri vsu modernoꝝ. videlꝫ exametro ꝛ penthametro. de q̄bus inferius dicemus.

Dactylus ex longa breuibusꝙ duabus habetur
Dicitur ex longis spondeus constare duabus.
Syllaba bina trocheu constat tibi longa breuisꝙ.
Productam breuibus subdes anapesti duabus
Terna breuis tribracho / iambo breuis insita longe

¶ Hic autor declarat essentiā vniuscuiusꝙ sex pedū predictoꝝ. Et dicit q dactylus cōstat ex trib9 syllabis ꝛ prima lōga ꝛ duab9 breuib9. vt audio. Spōdeus cōstat ex duab9 syllabis lōgis. vt audi. Trocheus cōstat ex prima lōga ꝛ vltima breui. vt audit. Anapestus cōstat ex duabus breuibus ꝛ vltima lōga. vt pictas. Tribrachus cōstat ex trib9 breuib9. vt legere. Iambus vero ex prima breui ꝛ vltima longa. vt legas.

Syllaba que breuis est vnum tempus tenet in quo
Profertur / longe spacium debes geminare
Sic cuiusꝙ pedis quot tempora sunt numerabis

¶ Autor dicit q breuis syllaba sub vno tp̄e ꝓfert ꝛ lōga sub duob9. Et

sic numerabis vel numerare & cōputare poteris quot sūt tēpora vniuscuiusq pedis. Nā trocheus cū habeat vnā longā & vnā breuē hz tria tēpora. Et sic de reliqs pcurrēdū est. Nota q syllaba est lrarū subvno accētu spirituq plataꝝ certa reprehēsio. Tēpus put hic sumit: est dispositio pnūciatōis syllabe fm has differentias: scz pductū & correptum.

Versibus exametris semper debet pede poni
Dactilus in quinto sextum nunq retinebit

¶ Hic autor docet quō qsq pes debeat in versibus ordinari. Et primo dicit q in versibus exametris dactylus dz poni in qnto & nō in sexto.

In pedibus primis hunc spondeūq locabis.

¶ Quasi dicat q tu potes locari hūc scz dactylū q p & spondeū in primis pedibus. Hoc est in primo scdo tertio & quarto pede.

Omnes spondeo donare potes nisi quinto

¶ Quasi dicat q spōdeus pōt poni in oī loco pterq in qnto exametri versus. & si reperiat in qnto p dactylo ponit. Nā equipollet sibi in tēporibus. vt in Lucano. Ater cesoꝝ pauit cruor armentoꝝ.

Sedes nulla datur preterq sexta trocheo.

¶ Quasi dicat q trocheus ponit in sexto loco & nō alibi i exametro versu. Et est exameter versus q cōstat ex sex pedibus. Dicit etiā heroicus: q p hūc stilū heroū describunt. vt plurimū gesta.

Quarta penthametri quinta vel locas anapestum
Penthemetri tribrachо sedes patet vltima tantum.

¶ Dicit q anapestus pōt locari in quarto & in qnto loco versus pēthametri. vt in Ouidio eplaꝝ. Nil mihi rescribas: attamē ipe veni. In scāsione dicim⁹. nilmi hiresçri basat tamēipe veni. vltimi duo sūt pedes anapestici. possum⁹ tn̄ vitare pedes anapesticos dicēdo sic in scāsione. Nil mihi rescribas attamē ipe veni. Sic eni postponim⁹ catalectam primis duobus pedib⁹. silr & vltimis q simul iūcte cōstituūt quintū pedē spondeū vel trocheū. Pēthameter versus cōstat ex qnq pedib⁹ primis duobus dactylis & spōdeis vel primo dactylo & alio spōdeo. vel econuerso tertio spōdeo vel iābo. quarto anapesto. qnto tribracho vel anapesto. vt pz in exēplo primo Ouidii fm primā scāsionē. Vel pēthameter versus cōstat in primis duob⁹ dactylis vel spōdeis. vt supra. & altera longa vel breui seqnti. vt pz i pdicto exēplo fm scāsionē scdam. Si vero dissyllabus reperiat in tertio loco dicat q ibi syllaba diuidit p dierisim. & efficit pes trisyllab⁹. vt in Ouidio eodē. hemenis hemonio laudomia viro. Dicit etiā pēthameter elegiacus eo q p ipz status elegie. i. tristicie solebat enarrari. Nota tn̄ q versus pēthameter subdit exametro.

Iambo vel nulla vel tantum tertia detur

¶ Ut patet exēplū in his duobus versibus. Sub veneris latere debet nemo latere. Nā mala de venere plurima deuenere.

Forte sibi sedem tribrachus dare possit eandem

¶ Quasi dicat q̄ tribrachus forte pōt poni i tertio loco: qr ſm aliquos ibi ſyllaba breuis ponit̄ ꝓ lōga: ⁊ ſic eſſet dactylus ⁊ nō tribrachus.

Et proceleumaticum poſuit quandoqꝫ vetuſtas
Nunc nullus ponit breuibus ſonat ille quaternis.

¶ Dicit q̄ antiqui ponebāt in verſu ꝓceleumaticū q̄ eſt pes cōſtās ex quattuor ſyllabis breuibus. vt i Virgilio. Herēt parietib⁹ ſcale poſteſqꝫ ſub ipos. In ſcāſione dicim⁹. Herēt parieti ⁊c. li parieti eſt ꝓceleumaticus. ſed iſte a modernis nō vſitat̄. Ideo dicit. Nūc nullus ponit.

¶ Diuiſio litterarum.

Quinqꝫ vocales ſunt/a prior/eqꝫ ſecunda.
I ſuccedit eis/o quarta/fit vqꝫ ſuprema

¶ Hic autor ꝓſequit̄ de correptōe ⁊ ꝓductōe ſyllabaꝝ. ⁊ qr ſyllabe fiūt ex litteris. ideo incipit a diſtinctōe lraꝝ dicēs. q̄ littere vocales ſūt q̄nqꝫ ſcꝫ a e i o u. Et dicunt̄ vocales: qr ſine ipis nō pōt fieri vox. ⁊ quelibet earū pōt facere vocē. i. ſyllabā p ſe. Littera ſic diffinit̄. Littera eſt minima pars vocis humane que pōt ſcribi indiuidua.

Omnis preter eas tibi littera conſona fiat.

¶ Dicit autor q̄ oēs alie lr̄e preter eas q̄nqꝫ vocales dn̄r ꝯſonātes. quaſi cū aliis ſonātes. Nā ſonū facere nō pn̄t niſi cū adiutorio vocaliū.

Mute ſunt b c d vel f vel g k p q t.

¶ Quaſi dicat q̄ in cōſonātibus nouē ſunt mute. ſcꝫ b c d f g k p q t. Et dicunt̄ mute: qr videt̄ mutus ſonus earū. Et in hoc differūt a ſemiuocalibus que aptius ꝓferunt̄. Videt̄ eni vocalis anteferri preferēdo ipas ſemiuocalibus que ſunt: ſcꝫ l m n r s x. De q̄bus autor nullā particulariter fecit mētionē: qm̄ earū noīa in pn̄ti materia ſunt neceſſaria.

Sunt l ⁊ r vere liquide quia ſepe liqueſcunt
M ſimul nqꝫ vel s liquidas quandoqꝫ locamus.
S nunq̄/ſed in nqꝫ prius nunc neutra liqueſcit

¶ Dicit q̄ l ⁊ r ſunt vere liquide: qr ſepe liqueſcunt in metro. hoc eſt qr ſyllabā naturaliter breuē ꝓducūt. Deinde dicit q̄ nos aliq̄n locamus. i. locatas reperimus liquidas m n r s. Et hec magis declarando reſtrigit dicēs. s nunq̄ liqueſcit. hoc eſt apud modernos poetas. Exempla querantur in autoribus antiquis. ⁊ in margine reponantur.

Conſona bina per I dic ſepe per vqꝫ notari.
Hoc quando fuerit vocum ſonus ipſe docebit

¶ Dicit q̄ i ⁊ u ſepe fiūt cōſonātes. videlꝫ q̄n ponunt̄ in principio ſyllabe ⁊ alia vocali ſequēte. Et q̄n fuerit hoc ipe ſonus. i. ipa ꝓlatio docebit i. mōſtrabit. Nā ꝑdunt ſonū vocaliū. vt iuno ⁊ venus.

Vocali preiungitur v non conſona viqꝫ.

Perdit/et hoc suauis q̃ro₂ aut aqua lingua ꝓbabit
Nam dypthõgus ab u nostro non inchoat vsu
Mosqꝫ modernus habet quandoqꝫ s p₂eeunte.
Syllaba diuiditur tunc u vocalis habetur

¶ Dicit q u aliq̃n ponit ante vocalē in eadē syllaba. ⁊ tñ nō efficit cōsonās: imo ꝑdit vim cōsonantis. Et hoc est q̃n iste lr̃e s q ⁊ g preponūtur. vt suauis: quero₂ aqua ⁊ lingua que ꝑdant vim ꝯsonātis. Patet ex ipa ꝓlatione. patet etiā q₂ si u cōsonās nō esset: tūc prima syllaba huius dictionis aqua ꝓduceret ꝑ positionē de q ⁊ u cōsonātibus: sed corripitur qḋ patet in Ouidio epistolarū. Cum dūs potādo nectare miscet aquas. Nec etiā est vocalis qḋ patet ex ipa ꝓlatōe. Et q₂ stati dypthongus cōstitueret ꝑ cōglutinatiōnē duarū vocaliū in eadem syllaba: sed nō debemus dypthongū inchoare ab u. Et ideo dicit. Nā dypthongus ab u nostro nō inchoat vsu. Preterea dicit q apud modernos syllaba diuiditur aliq̃n s precedēte u. vt suauis: ⁊ tunc u habetur vocalis.

Uersificato₂es h p₂o nulla reputarunt

¶ Auto₂ dicit q h reputatur a versificato₂ibus p₂o nulla/nec p₂o vocali/nec p₂o consonante.

Dum teneant iotam vocales vndiqꝫ clausum.
Consona bina per J dic sepe per uqꝫ notari
Consona iota duplex/duplices x zqꝫ fiunt
Simpla tamen z repertitur vt est perizoma.

¶ Sentētia est q ista lr̃a J quā iotā noīat auto₂ iste: posita i medio duarū vocaliū vim suā seruātiū efficit duplex cōsonās. vt troia. Et nota q si neutra vel altera illarū vocaliū vim suā nō seruaret in supradicta nō esset duplex cōsonās vt via. Itē nota q in hoc verbo baiulo as. q stat ꝓ po₂tare J nō est duplex cōsonās lꝫ ponat in medio duarꝫ vocaliū. ⁊ hoc est q₂ nō claudit inter illas vocales equo accētu nec equo numero syllabarū. Ideo autor dicit vndiqꝫ clausam. i. equaliter clausā ab vtraqꝫ parte. hoc aūt ptꝫ ex versu Ouidij. Cloto colū baiulat. lathesis trahit. antropos occat. Nā illa syllaba ba corripit qḋ fieri nō possit si illa J esset duplex cōsonās: cū faceret ad p₂epositionē precedētē syllabā. Deide dicit q x ⁊ z sunt duplices cōsonātes. tñ i reperit simplex. ⁊ hoc in dictiōibus cōpositis. vt perizoma atis. qḋ cōponit ex peri p₂epositiōe greca. qḋ est circū. ⁊ zona vestis. ide perizoma quasi aliq̃d siue illud qḋ ponit circum vestes ꝓ custodia. Jota. i. J de qua superius diximus in cōpositōe reperitur simplex cōsonās. vt bijugis. qḋ cōponitur ex bi ⁊ iugum.

Jotaqꝫ composita simplex est sepe reperta
Dictio vocali finita vel m sibi subdi
Uersu vocalem nunq̃ p₂emittit eodem

¶ Dicit q̄ si aliqua dictio desinit in vocalē vel in m. sequēs dictio nō debet incipere a vocali. Et hoc ꝓpter hiatū euitandū. Si aūt reperiat: dicat q̄ est licētia poetica. vt in Lucano. Vicinisq̄ minax inuadit ariminū ⁊ ingens. Sepissime tñ abijcit vocalis antecedentis dictiōis ⁊ m cū sua vocali. Exēpla querant in autoribus. q: multa reperiunt. Notanter dictū est ab autore eodē versu. q: si essent in duobus versibus qd̄ diximus euitandū nō preterea duceret incōueniens. Iz aliqñ reperiat in duobus versibus cū sua vocali abijcit de metro in scansione. hoc est qñ primus versus terminat in m ⁊ sequens incipit a vocali.

Syllaba que binas vocales vim retinentes
Continet/est longa dypthōgo/sic probat aura.

¶ Quasi dicat q̄ illa syllaba que fit ex duabus vocalibus vim suā seruātibus est dypthōgata. ⁊ p dypthongū ꝓducit. vt aura. Quid vero sit dypthongus: ⁊ vnde dicat dypthongus: ⁊ quot sunt dypthongi posui superius ibi: scz in prima declinatōe. Dans ae dypthongum.

Quando vocalem duo consona iuncta sequuntur
Aut vnum duplex producit eam positura.

¶ Dicit q̄ qñ due cōsonantes iuncte simul immediate sequunt post aliquā vocalē. illa talis vocalis precedēs est lōga positione. vt arma ⁊ tellus. Et idē attenditur si vna duplex cōsonans vocalē sequatur. vt axis ⁊ troia. Ideo dicit. Aut vnū duplex ⁊c̄.

Sed cum finitur vocali dictio curta
Consona que subeunt non hanc producere possint

¶ Quasi dicat q̄ si aliqua dictio terminetur in vocalem naturaliter breuem. consonantes que sequuntur non possunt producere illam vocalem immo remanet in esse suo.

Si faciat curtam vocalis syllaba finem.
Mutaq̄ cū liquida vocem subeunt eandem
Ex vi nature propria licet hanc breuiare.
Et propter mutam liquidāq̄ potes dare longam.
Syllaba que breuis est muta liquidaq̄ sequente.
Longa potest fieri/sed longa nequit breuiari

¶ Dicit q̄ si aliqua syllaba naturaliter breuiet ⁊ muta cū liqda sequāt in eadē dictōe: illa syllaba pōt breuiari ex vi nature sue: ⁊ ꝓduci ꝓpter liquidā ⁊ mutā. vt in hac dictiōe patris. ⁊ in filijbus. Prima enī syllaba naturaliter breuiat. vt hic. Fer patris imperiū ⁊c̄. Pōt etiam ꝓduci propter mutā ⁊ liquidā. vt hic. Est patris matris pie succurrere nato.

E de pre/vel se componens non breuiabis
Sed vocalis ea poterit breuiare sequela.

¶ Iste prepositiones e de pre se composite nō breuiātur. vt educo depono prefero ꝛ separo. possunt tamen breuiari si vocalis sequatur eas i compositione. vt preero ꝛc.

Relitio refert distat re dant tibi longam
Corripies aliis nisi duplex consona subsit

¶ Dicit ꝙ ista prepositio re ꝓducit in reiicio is. ꝛ in refert qꝺ idē est qꝺ distat. In aliis vero dictionibus corripit nisi due cōsonātes sequātur. vt resto as. ꝛ restituo is. Producitur etiā in his rettuli ꝛ repperi. ꝛ ideo vt plurimū scribūtur cū duplice cōsonante.

Bis bi breues dantur nisi consona bina sequatur.

¶ Dicit ꝙ bis ꝛ bi corripiunt in cōpositōe. vt biuiū. i. locus duarū viaꝝ. ꝛ bidens. i. pecꝰ duoꝝ annoꝝ. nisi cōsona bina sequatur. i. nisi duo noīa consona seu cōsimilē significationē habentia sequant: scꝫ ꝑ compositionē. vt binus na. nū. ꝛ bimus ma. mū. quoꝝ significatio est eadē. Inuenit hic bimatus tus. tui. i. spaciū vel tempus duoꝝ annoꝝ. penultima enim syllaba dictoꝝ duoꝝ noīm producitur.

In deriuatis sua que sit origo notabis.
Qua fiat parte descensus apertior inde
Ut moueo motum motabile siue mouendum
Et que vocalis in origine quantaqꝫ mansit.
Nam deriuatum tantam seruare decebit.
Subdita vocali si consona non moueatur.
Uocalem sepe noua consona dat variare
Mobilis ex moueo datur/ꝛ mutatur ab illo
Excipienda sue ponentur in ordine norme

¶ In his versibus autor docet cognoscere syllabā longā seu breuē i dictionibus deriuatis. Et est sensus ꝙ quātacūqꝫ fuerit vocalis in primitiuo tanta dꝫ esse in eius deriuatiuo illa cōsonās ꝗ sequebat vocalē i primitiuo. Uerbi gratia. Moueo corripit primā syllabā: ita mouēs ꝛ mouēdus corripit primā. Notāter dico dūtaxat: q2 ꝯsons que erat in primitiuo nō mutet in deriuatiuo: q2 noua cōsona sepe dat. i. facit variare vocalē. hoc est corripere longā ꝛ curtā ꝓducere. Uerbi gratia. Moueo corripit primā ꝛ mobilis ꝓducit. q2 cōsona que erat in primitiuo. videlꝫ u cōsonās mutata est in deriuatiuo in b. Tū ista regula patit exceptionē ꝗ inferiꝰ ponitur in loco suo. Ideo dicit. Excipienda sue ꝛc.

Hoc de compositis teneas quod sit tibi tanta.
Uocalis/quantam seruabit dictio simplex
Si mutes etiam vocalem norma tenebit

Consona dum maneat in simplice subdita voce
Excipienda locis quibus est opus excipiemus

¶ Hic mouet regulā de quātitate syllabarū in dictionibus cōpositis dicens ꝙ tanta est vocalis in dictione cōposita quāta est in simplici. Verbi grā. Amo corripit illā vocalē a. similiter ⁊ paruꝰ corripit eandē. Areo ꝓducit illā vocalē a. similiter ⁊ exareo ꝓducit eandē. Deinde dicit. Regula valet si mutemus vocalē in cōposito dū tñ cōsona subdita vocali sicut in simplici dictione maneat etiā in cōposito. Verbi grā. Facio corripit illā syllabā fa. similiter ⁊ inficio corripit illā syllabā fi. lȝ a mutata sit in i. qꝛ cōsona que sequebat a in simplici. sequit etiā in cōposito. Verū tamē hec regula varias patitur exceptiones.

de quantitate verborum.

Omnia preterita pones dissyllaba longa
Que breuiant gemine vocales deme bibitqȝ
Et dedit atqȝ fudit scidit ⁊ stetit ⁊ tulit hec lex.

¶ Autor ponit regulā talē dicēs. Oia preterita duarū syllabarū tñ ꝓducūt primā syllabā. vt cepi. Deīde ponit exceptionē dicēs. Tu deme. i. excipe illa preterita q̄ gemine vocales breuiāt q̄ habēt vocalē ante alterā vocalē. vt fui rui quoꝝ prima corripit. ꝙ ꝓ ⁊ tu deme. i. excipe hec sex scȝ bibit dedit fudit scidit stetit ⁊ tulit: q̄ lȝ dissyllaba sint: tñ eoꝝ preterita corripiunt. fudit est preteritū de fundo. scidit de scindo.

Preteritum geminans primam facit hanc breuiare
Estqȝ secunda breuis / tamen vnum cedoqȝ demis

¶ Dicit ꝙ oē p̄teritū gemināns primā syllabā eandē breuiat pariter ⁊ secūdā. vt cado cecidi. ⁊ pario peperi. Tñ tu demis. i. excipis vnū p̄teritū scȝ pepedi qḋ venit a pedo pedis. ⁊ tacuit ip̄m ꝓpter eius turpē sonum seu metri vel breuitatis causa. Cedo etiā excipit cuiꝰ p̄teritū facit cecidi ⁊ scḋam ꝓducit versus. Rusticus hic cecidit q̄ quondā forte cecidit.

Preteritis plusq̄perfectis atqȝ futuris
Coniunctiuorum lex seruit preteritorum

¶ Quasi dicat ꝙ lex seu regula preteritoꝝ nuꝑ dicta seruit etiā plusq̄ꝑfectis ⁊ futuris cōiunctiuoꝝ. i. subiūctiuoꝝ modoꝝ q̄ cōiunctiui dicunt eo qꝛ cōiunctione indigēt vt ꝑfectū significēt sensum. Nā tanta est prima syllaba plusq̄ꝑfectoꝝ cuiuslibet modi ⁊ futuroꝝ subiūctiui quāta est prima ꝑsona preteriti ꝑfecti indicatiui modi.

Hec in passiuo sunt tempora iuncta supino.

¶ Dicit ꝙ hec tria tp̄a p̄dicta sūt iūcta supino in passiuo. i. seruāt regulā de supino. de stati dicet ibi. Lōga ⁊c̄. Alij exponūt qḋ sūt iūcta supino i. facta sūt vel cōiuncta ꝑ supplemētū participij a supino deriuata ⁊c̄.

Normam presentis per cetera tempora dices
Participans socia presens in dusqȝ futura.

Debent consimilem seruare gerundia legem.

¶ Dicit q quātacūq fuerit prima syllaba pñtis indicatiui modi singularis numeri:tāta est in prima syllaba ceteroꝝ tēpoꝝ.exceptis pteritis pfectis ⁊ plusq̄pfectis ⁊ futuris subiūctiuoꝝ de qbus superius diximus. Tanta est etiā prima syllaba participioꝝ pñtis tpis ⁊ futuroꝝ desinētiū in dus.silr ⁊ gerūdioꝝ.Cōstrue nūc p te:qr satis patet textus.

Longa supina dabis dissyllaba/ sed breuiabis
Qui ci si la li i da ra ru sta/de q̄ supinis
Orta sequūtur ea/sed staturus tamen extra

¶ Hic autor ponit regulā de supinis dicēs.q supina dissyllaba pducūt primā syllabā.vt natū.Sed excipiunt decē:que p decē syllabas in littera positas intelligunt.Qui vt quitū qđ venit a queo quis.ci vt citum a cieo cies.si vt sitū a sino sinis.sa vt satū a sero seris.li vt litū a lino linis i vt itū ab eo is.da vt datū a do das.ra vt ratū a reor ris.ru vt rutum a ruo ruis.sta vt statū a sto stas.que oīa lz sint dissyllaba tñ corripiūt primā syllabā:silr ⁊ ab eis deriuata.preter staturus qđ primā pducit lz deriuet a statū.vt in Lucano.Cum statura fides superum.

Nec patrem sequitur ambitus si moueatur.

¶ Quasi dicat q si ambitus moueatur.i.si adiectiue declinat nō sequit patrē.i.eius primitiuū qđ est supinū huius verbi ambio ambis. sed ambitū ponit exemplū in littera.tunc cuius penultima corripit.Sed ambitus ta.tū.ab ipo deriuatū penultimā pducit.vt in principio methamorphoseos.Jussit ⁊ ambite circundare brachia terre.⁊ idē est ambitus qđ circūdatus.Notanter dicit si moueatur:qr si nō moueretur idē est si adiectiue nō declinaret:tunc sequit eius primitiuū.qr penultima corriperetur.vt hic ambitus tus.tui.i. circuitus.

Quod fit in us vel in o vel in or verbale vel in trix.
Participans quoq preteritum per rusq futurum
Ad normam debent se conformare supini.

¶ Id est verbalia in us/in o/in or/vel in trix desinētia.vt motus tus.tui notio onis.notor oris.⁊ notrix icis.participiū quoq pteriti tpis ⁊ futuri in rus.vt notus ta.tū.⁊ noturus ra.rū.tantā habēt primā syllabā quātā habent supina a qbus deriuant.Ideo dicit. Ad normā debēt ⁊c.

Ui tum dante preit vocalis non breuiata
Qui ci si sa si li i demantur ⁊ inde creata

¶ Dicit q verba faciētia preteritū in ui ⁊ supinū in tū mutando ui in tū pducūt penultimā supini.vt amaui amatū.Deinde ponit exceptionem dicēs.Tu demis ea que intelligunt p has syllabas scz qui vt quitum.ci vt citū.si vt sitū.sa vt satū.li vt litū.i vt itū.cog vt cognitū.ag vt agnitū. Et inde creata.i.ab eis deriuata.quoꝝ penultima breuiet.lz oīa formentur a preterito mutādo ui in tū.vt quiui quitū.siui sitū ⁊c.

Qui rectos superant obliquos crescere dices

¶ Hic autor ponit introductionē ad quasdā regulas ꝓxime sequētes. ⁊ dicit. Tu dices obliquos crescere. i. hr̄e crescētiā supra nūm singularē. q̄ quidem crescētia fit aliqñ p a. aliqñ p e. aliqñ p i. aliqñ p o. ⁊ aliqñ p u. Et de his oībus ponit regulas inferius generales. videlȝ vt sequitur.

A pluralis ⁊ e crementum protrahit vsqȝ.
I vel v cremento breuiare iubemus eodem.
Sunt testes quorum quarum rerum manibusqȝ.
Et verubus rebus dominabus siue duobus

¶ Dicit ꝙ obliqui crescentes supra nominatiuum per a e ⁊ o producunt illas vocales. vt quarū rerum duobus rebus. Deinde dicit ꝙ i ⁊ u breuiantur in eoꝝ cremento. vt manibus verubus. Et hec exempla ponuntur ab autore cum dicit. Sunt testes.

Uerbum personam quod habeat superare secundam
Primi presentis / cresens hac arte notabis
Debet ad actiui presens hec norma referri
Et si non habet actiuum fingere debes

¶ Dicto de cremēto qđ fit in casualibus. Nunc aūt ꝓsequit de cremento qđ fit in nō casualibus. vtputa in verbis. Et primo ponit introductionē ad regulas inferius positas dicēs. Tu notabis verbū qđ habet superare scđam ꝑsonā primi presentis tēporis esse crescēs. i. habere crescentia sup dictā personā hac arte. i. eodē modo quo dictū est in casualibus. Uerbi grā. Amas est dictio dissyllaba. amamus vero trisyllaba. ⁊ li amamus habet crescentiā supra illam scđam ꝑsonā amas. ⁊ talis crescentia fit p a. aliqñ per e. aliqñ per i. aliqñ per o. aliqñ per u. De quibus oībus statim ponētur generales regule. Addita. ⁊ dicit. Hec norma scȝ de crementis verboꝝ debet referri. i. presentari ad presens tempus actiuū. Hoc autē dicit ꝓpter cognoscere crementa in verbis passiuis que cognosci non possunt nisi representarentur ad actiuū. Preterea dicit ꝙ si verbū passiue vocis non habeat actiuum: debes fingere. hoc est presupponere ꝙ habeat. Hoc autē dicit propter cognoscere crementa in verbis deponentibus que non habent actiuum.

A crescens verbum producere debet vbiqȝ
Ex do fit breuis a cum prime compositiuis.

¶ Dicit autor ꝙ verbū debet ꝓducere a crescens. i. syllabā crescentem per a vbiqȝ. i. in oī cōiugatione. vt amamus doceamus legamus audiamus. Deinde ponit exceptionē dicens ꝙ a fit breuis in cremētis huius verbi do das cū compositis suis prime cōiugationis. vt circūdamus circundare. venundamus venundare.

E nisi cum subit r debes producere semper

Cum subit r curtam plurima/pluraqꝫ longam

¶ Autoꝛ dicit ꝙ syllaba crescēs sup e ꝑducitur semꝑ nisi r sequatur. vt amemus/docemus/legemus/audiemus. Notanter dicit nisi r sequat. qꝛ cū r subit. i. sequit plurima verba dant illā vocalē e longā. vt amerisvel amere. docerē res. ret. Et plurima dant illā vocalē e curtā. vt legerē res ret. amauero ris. rit. Hec aūt inferius distinguentur.

In sum siue fero crementa veliqꝫ notato.

Ac cedo discutias modo longans ꝛ modo curtans

¶ Autoꝛ dicit notato crementa in hoc verbo sū es est. siue in hoc verbo fero fers. qꝫ ꝑ ꝛ in hoc verbo velim. i. volo vis. Q. d. ꝙ illa verba irregularia sūt: ꝛ ideo nō sequunt regulā de cremētis alioꝝ verboꝝ. scꝫ regula niū. ꝑ positionē aliqñ ꝑducunt. vt essem ferrē vellē. Aliqñ etiā breuiant: ꝛ tunc refert ad litteraturā pꝛeteriti ꝑfecti. vt tulero ris. rit. voluero ris. rit. Hoc etiā intelligit de hoc verbo edo es est. Nam aliqñ elōgat in crementis. vt esse in infinitiuo. Aliqñ etiā corripitur in litteratura pꝛesētis. vt ederē. Nota ꝙ inquantū hec quattuoꝛ verba pꝛedicta irregularia sūt notari debent. Inquantū vero non referenda sunt ad regulā pꝛecedentem vel ad sequentē. pꝛout videbitur opoꝛtunum.

Omne lego pꝛesens bꝛeuiat/quartiqꝫ secunda.

Longum passiuo reris vel rere notato

¶ Autoꝛ dicit ꝙ oē lego. i. oē verbū tertie cōiugationis breuiat pꝛesens tēpus in quo habet e sup r. vt optatiuo modo vtinā legerē res. ret. qꝫ ꝑ ꝛ breuiat tēpoꝛa quarti. i. coniunctiui. scꝫ pꝛeteritū imꝑfectū. vt pꝛeterito imꝑfecto cū legerē res. ret. Deinde dicit. Longū passiuo. hoc est dicere ꝙ in verbis passiuis vbicūqꝫ reris vel rere reperitur: ibi penultima longatur. vt legereris vel legerere legeretur.

Plusqꝫ perfectum per quamlibet est bꝛeuiandum.

¶ Hoc est dictu ꝙ ista vocalis e breuiatur in pꝛeterito plusqꝫ perfecto cuiuscūqꝫ coniugationis r sequente. vt amaueram/docueram/ legeram/ audiueram. Et hoc intelligitur de indicatiuo.

Curta fit in pꝛima beris ꝛ bere siue secunda

¶ Hoc est penultima futuri in beris ꝛ in bere terminati coꝛripitur ī prima coniugatione ꝛ scḋa. vt amaberis vel bere. doceberis vel bere.

In coniunctiuo duo tempoꝛa curta notato.

¶ Id est ꝑteritū ꝑfectū ꝛ futuꝝ subiūctiui breuiūt. vt amauerī amauero

E verbum crescens alibi pꝛoducit vbiqꝫ

¶ Dicit ꝙ in oib⁹ aliis tꝑib⁹ ꝛ modis a ꝑdictis verbū crescēs ꝑducit illā vocalē e r seqnte. vt futuro legar geris. vel ere. audiar dieris. vel ere.

Omni pꝛeterito reperitur imus bꝛeuiando.

¶ Autoꝛ dicit ꝙ in omni pꝛeterito perfecto pꝛime persone in imus terminato penultima breuiatur. vt amauimus.

I tibi producit quarte crescentia prima
Inque velim produc crementa priora vel in sum.
¶ Dicit q I in crementis verborum quarte cõiugatõis pducit. vt audiuimus. Deinde dicit q in hoc verbo velim velis velit. sim sis sit. priora crementa p I facta pducunt. vt velimus velitis. simus sitis.
I breuies aliis si non u consona subsit
¶ Dicit autor q in aliis cremẽtis tẽporibus siue modis I breuiatur. vt voluerimus. fuerimus. et amauerimus. si nõ subsit u consona. i. nisi u consonans sequatur. vt audiui. qr tunc I pducitur.
O crescens verbum producit/et u breuiatur.
¶ Dicit q verbũ pducit syllabã crescentẽ p o. vt amatote. Et breuiat illam que crescit p u. vt volumus et possumus.
Has per crementa normas dissyllaba serua
Sed tamen has omnes duc ad medias speciales.
¶ Dicit q he regule de crementis seruãde sunt p cremẽta dissyllaba. i. duarũ syllabarũ. Sed tamen sunt regule speciales ad omnes medias syllabas. scz ad oẽs illas que sunt inter primã et vltimã que oẽs medie a versificatoribus dicuntur.
Compositum partis retinens i fine prioris.
Hanc breuiat medius sicut tubicen/sed ibidem.
Excipies/iungetur ei tibicen/vbique.
¶ Hic ponit vnã regulã talẽ dicẽs. Cõpositũ. i. dictio cõposita retinẽs I in fine prioris partis: hoc est in fine dictõis que primo intrat cõpositionẽ breuiat hãc scz vocalẽ I. sicut tubicen qd cõponit ex tuba et cano. Nam ista syllaba bi corripit cũ I sit in fine prioris partis. Deinde ponit exceptionẽ in his dictõibus ibidẽ et tibicẽ et vbique. i. qbus illa vocalis I pducit. Ibidẽ cõponit ex ibi et idem. et est aduerbiũ locale. Tibicen cõponitur ex tibia qd est instrumentũ sonãdi et cano canis. et est ille q vtitur tali instrumẽto. Ubique cõponit ex vbi et est aduerbiũ loci.
Ex di compositum produc/sed deme desertum,
Et que componis ex greco curta locabis.
¶ Autor dicit q hec prepositio di pducit in cõpositõe. vt diligo. Deinde ponit exceptõem dicẽs. Sed deme. i. excipe disertus ta. tũ. i. facũdus vel eloquẽs: cuius penultima corripit. vt i Horatio. Fecũdi calices quẽ nõ fecere disertũ. Si opponat a. ex eo q istud verbũ dirimo iuenit i penultima correpta. vt i Ouidio methamorphoseos ibi. Hãc deus et litẽ melior natura diremit. Rñdẽdũ est q hoc verbũ dirimo cõponit ex di et emo et r interposita e mutatur in i. Et preter hoc vocalis dictiõis composite põt variari vt supra diximus in regula data de cõpositis. Nã post illam prepositõez di seq deberet e in hoc verbo dirimo: sed r iterposita sequit

eam. Ideo illa prepositio di potest breuiari per illam regulam inferius positam. I sup r breuis est. Deinde ponit aliã exceptiõem dicẽs. Et que componis. Quasi dicat in dictionibus grecis compositis di breuiatur. vt dyatesseron qđ est species cantus. & disamis nomẽ sylogismi logicalis.

Uocalis breuis est alia subeunte/sed inde.
Demi plura quitunt/vt dius diaqz diuum
Et fio cum sit dissyllaba vox: breuiatqz
Cum polisyllaba sit: fiet probat hoc fieretqz.

¶ Hic ponit vnã regulam generalem ad õẽs syllabas prout vna vocalis precedat aliam in diuersis syllabis. Et dicit ꝙ vocalis ãte alterã vocalem breuiatur. vt meus in prima & respuo in secunda siue media. Sed inde ponit exceptionẽ dicens. ꝙ prima vocabula possunt excipi. vt dius dia dium. i. diuinus. Et fio cum pro quando est vox dissyllaba. i. vox duarum syllabarum breuiatqz cum sit vox polisyllaba. i. plurium syllabarũ. Et ponit exempla dicens. Probat hoc fiet fieretqz. Nam si bene consideras prima de fiet producitur. & prima de fieret breuiatur.

E super i longam dat declinatio quinta
Quando vocalis preit e/sed etiam breuiabis.
Consona si preat: dic ergo reiqz speiqz.

¶ Dicit autor ꝙ e ante i producitur in genitiuis & datiuis quinte declinationis quando vna vocalis precedit e. vt diei speciei. Sed breuiat̃ qñ consonans precedit. vt spei rei. Et ipsemet exemplificat in littera dicens reiqz speiqz in quibus e corripit̃. q: consona precedit hanc vocalem e.

Grecaqz iungantur que longa frequẽter habentur

¶ Quasi dicat ꝙ vocalis ante vocalem in grecis dictionibus producitur frequenter. vt in Ouidio. Medee medea forem. Frequenter autem dico: quia aliquando corripitur. vt in eodem. Thesea deuoui &c.

I super a proprijs raro breuiatur hebreis.

¶ Dicit ꝙ i ãte a raro breuiat̃ in dictõib⁹ hebreis. vt maria & mathias.

Ut tua metra petunt ponis genitiuos in ius
Corripis alterius/semper producis alius

¶ Dicit autor ꝙ genitiuus in ius terminatum in metro produci & breuiari potest. Excipitur alterius cuius penultima semper breuiatur. & alius cuius penultima semper producitur in genitiuo.

Tenditur eous aer platea corea.

¶ Dicit ꝙ nomina in littera posita producũt vocalem ante alteram. vt Eous. & dicitur equus vehens currum solis. Et aliquando dicitur esse pars orientalis. Corea (a daunce) Aer & platea de se patent. Tamẽ platea varie ponitur in metro. sicut inferius patebit ibi. Ut placet est platea: dic platea siue platea.

Vocalem medie breuiant si muta sequatur
Cum liquida tamen hanc productam pone br. ueq3,
Longa fit adiutrix octobris nomen in atrix
Cum chyragra podagram quidam breuiant alii nō.

¶ Q.d.q in mediis syllabis vocalis pōt pduci ꝛ breuiari muta ꝛ liqda sequētib9.vt cōpatris.Et nota q hec regula tm̄ valet in dictōib9 naturaliter corripiēdis vel corripiētib9 vocalē.qꝛ si naturaliter pducerēt eā non posset corripere.vt supra dictū est ibi.Si faciat curtā vocali syllaba finē.Deide ponit exceptionē dicēs.q adiutrix octobris nomē i atrix terminatū vt amatrix pducūt vocalē in media syllaba:lz muta ꝛ liqda sequant eā.Preterea dicit q qdā breuiāt qdam non mediā vocalē in his duobus noībus chyragra ꝛ podagra.Chyragra est gutta vel ifirmitas in manibus.podagra in pedibus.Et dr chyragra a chyros qd est man9.ꝛ eger egra egrū.Podagra dr a pos qd est pes.ꝛ eger egra egrum.

¶ De quātitate primarū syllabarū.

Ante b corripis a sicut scabo siue scabellum.
Et stabilis stabulū dabo vel labo siue flabellū
Et labor/hinc demas labi vel fabula flabam
Scabidus ꝛ tabes ꝛ stabam pabula labes.
Et fabor strabo nabam simul sociando
Flabellum varies potius producere debes

¶ Superius autor posuit regulas generales ad oēs syllabas. In hac parte ponit speciales.Et primo ad primas.scdo ad medias.tertio ad vltimas.Pars scda incipit ibi.A breuis in mediis.Tertia ibi.Vocis fine dabis.Itē prima pars in qua determinat de primis syllabis diuidit i qnq3 partes sm qd sunt qnq3 vocales.Primo eni determiat de primis syllabis inquātū a pponit ꝯsonātib9.scdo e.tertio i.quarto o.qnto u.Pars scda icipit ibi.Ante b fit breuis e.Tertia ibi.Ante b corripis i.Quarta ibi.Ante b lōga o.Quita ibi.Ante b fit breuis u.Itē prima pars in qua determinat de primis syllabis inquātū a pponit ꝯsonātib9 diuidit in tot partes quot sunt ꝯsonātes qbus a pponit in dictiōib9 latinis.Et primo sic.a pponit ante b.scdo an̄ c.tertio an̄ d ꝛc.partes iste de se patēt.Item prima pars in qua determinat de primis syllabis a pcedētib9 b diuidit i duas partes.qꝛ primo ponit regulā cū exēplis suis.scdo ponit introductionē.scda ibi.Hinc demā.Ad primā partē sic dicit.Ante b corripis a.Q.d.q a āte b breuiat i primis syllabis.sicut scabo bis.qd stat p scalpere.hoc scabellū.ꝛ plr nrō hec scabella.stabilis a stando dr.stabulū est locus boū vel alioꝝ aīaliū.Dabo bis.bit.Labo bas.bat.Flabellū est istrumentū fugādi muscas.Labor laberis(to sleyde)Deide ponit exceptōēz dicens.Hinc demā.i.excipiā illa que ponunt in littera.scz labi futurū de

labor laberis. Fabula est sermo fictus. Scabidus. i. non habens crines. Labes. i. macula. Fabor futurū de for faris. Strabo. i. luscus. Nabā nabas nabat. Quorū oīm prima ꝓducitur. Exēpla quere in autorib⁹ p te. Deinde dicit. Flabellū varies. Q. d. q prima syllaba huius dictiōis flabellū pōt ꝓduci et breuiari. Pro euidētia regularū sequētium nota ordinē supradictū introducentē ad sequētia que sunt facilia satis intellectui Interliniabimus igit in sequentibus expositionē vocabulorū presertim difficiliū. Et sufficiet quātū ad supficialem intelligentiā legendorū ec.

nomen arboris. crudelis. acidum fieri.
A c breuis: probat hoc acer arbor acerbus acesco — a c breuis
vt bacus. vt pacis. pactum facere.
Cum b preit vel p produc. breuiatqꝫ paciscor
breue. producendus.
Et placet et baculus spaciū brachos gstqꝫ morandus.
fortis. populus. eloquens. compositio. populus.
Hic acer trachus facundus machina dacus
auis. insula vel lapis: q: pōt ꝓduci vel breuiari
Graculus addatur/sed hiacinthus variatur
locus in aqua spaciosus.
A d corripies: tibi sint gradus et vada testes — a d breuis
pestis.
Excipitur radix et clades suadeo spadix
vxorem ducere. deus belli.
Trado traduco gradiuus vadoqꝫ rado
insula.
Et gades.
lapis preciosus.
Est super f breuis a: sit saphirus lapis extra — a f breuis
cautus.
A g breuis probat ecce sagax strages retrahatur — a g bre.
plāgere ad modū puerorū. dom⁹ pastorū. vestis. incantatrix.
Vagio vagina magalea stragula saga
hoc laganum. circuitus animalium.
Lagana producit petrus/indago sociatur
vt pagina. vt fagus.
Si p vel f presit produc/sed deme flagellum
fractio arborum.
Additur huic fragor et fragilis plaga rhete vel ora

.i.voco.

A l lõga. A super l tradant dissyllaba/sed calo verbum.

hoc nomen. .i.adiectiuum. illã prepositionem.

Ac alit atq3 malum:quod mobile demo palãq3.

turris lignea. verbum. nomen montis.

Atq3 phalam sit deinde pales his iuncta palũq3.

Atq3 salum mare.

His que nascuntur pariter quoq3 corripiũtur

Hec quibus est crescens genitiuus corripe/ sicut

.i.portator lignorum.

Sal salis atq3 palus/calo dematur & ales

Que polisyllaba sunt breuies/balistaq3 tolles.

tables. asper.

Alea caligo balenaq3 salebra squalet.

vt fama stramen. que postea ponuntur

A m bre. A super m tradant dissyllaba queq3 sequũtur.

a mantel.

Sũt damus atq3 fames clamys & tũ ac amo dẽpta

nomen insule.

Atq3 thamos.

.i.plurimum syllabarum. .i.amiratus. excipitur.

Que solisyllaba sũt breuies:amitto sit extra

massa lata. plango. chorda cum qua iacitur telum

Lamina lamentor quibus amentum sociamus

vt panis. excipe.

A n lõga A super n longam faciunt dissyllaba/deme

hoc nomen. hoc verbũ.aĩal quoddã.i.vetula.

Hic manus atq3 cano canis:hec anus addis anasq3.

prepositio greca.i.apparitio.

Ac ana siue phanes.

vt famosus quod a fama dicitur.

Ni sint a longis polisyllaba curta notabis

gulosus vel luxuriosus.

Ganeo dematur/hic est qui luxuriatur

vermis est.

A p bre. A p breuis:nisi papilio vel bapulo papo

nomen populi. lapis preciosus.
Apulus & lapa saphirus crapula papa
Mapaq; cum rapa.
vt aqua.
Ante q breuis a semper/nisi compositiua. a q breuis
.i.caluus. diuinator.
A r breuis est quod arista probat varicosus aruspex a r breuis
herba.
Excipitur carex ac carro varca varex.
patria. herba.
Area narisia vel glarea pareo naris
Produc rus vel ra vel rum testis tibi charus.
.i.altare. stabulum porcorum.
Ara dei/sed hara suis/& para deme parumq;.
vt asinus.
Cum subit s produc dissyllaba/sit quasi dempta. a s longa
vilis domus.fundamentum.
Et casa siue basis/polisyllaba/curta notabis
Caseus excipitur/a basia longa notentur.
aduerbium.
A t breuis nato sit testis quater atq; quaternis a t breuis
.i.mansio.
Atq; statum status & statio latet/sed retrahetur
Vates saturnus laternaq; mobile latus
obscurus.
Quattuor & fatum naturaq; quatinus ater
palma .i.fidelis deo.
Atria catholicus clatros sociare solemus.
latum.
Platos cum statim varies/sed longa notabis
vt mater vt pratum.
In quibus m semper est aut r muta preeunte.
quedam scientia diuinandi.
Philosophi mathesim dicunt vatesq; mathesim.
Vt placet est platea/dic platea siue platea.

vt aui. .i.sapiens. deuiamenta.

a u breuis — A super u breuis est/sed gnauus ⁊ auia demas.

vt clauus ⁊ flauus.

Gauisus nauis/item si presit l addita muta

dulcis. peruersus. deus belli.

Suauis prauus ⁊ mauors pauoqꝫ mauis

vt lebes. vt prebeo.

E ante b breuis — Ante b fit breuis e si non duo consona presint.

ciuitas.

De format debet phebus thebesqꝫ notentur

vestis sacerdotalis. .i.luna.

Nebrida debilitas ⁊ phebe nebaqꝫ nebo.

prope. tempora.

e c breuis — E c breuis secus est testis/nisi secula mecchus

abundans.

Fecis securus fecundus gretia cecus

clamās preconiū. ꝓnoīa. stultus. nomē mulieris.

Preco mecum te se decors socius echo.

locus vbi aliquid reponitur.

Tecaqꝫ longatur de qua cyroteca creatur

e d longa — Ante d protrahis e si sint dissyllaba/sicut

verbum.

Sedes ⁊ tedet/cedo pro dic demus edoqꝫ

baculus pastoris. nomē arboris.

Pes pedis atqꝫ pedum cedrus ac polisyllaba curta

maliciosus.

Ut sedeo medicus/sed sedulus excipiatur

treasone.

Sedicioqꝫ simul/⁊ sediciosus habetur

Dedalus ⁊ predium.

vt steffanus.

e f breuis — Cum subit f breuis e/sed compasitiua notabis.

e g breuis — Ante g fit breuis e lego teste regoqꝫ tegoqꝫ

Excipies reges reginaqꝫ regula leges

nomen prouincie.

Eger ⁊ egyptus legant ⁊ tegula tego.

Egis & egloceros.
E super l longam faciunt dissyllaba/sicut. El lõga
instrumentum sonandi.
Chele deme chelim velut inde veliq3 geluq3.
dulcedo.peccatũ.velox.animal est.
Atq3 melos scelus celer melius & breuiabis.
fouea. bestia.
Que polisyllaba sunt spelunca q3 belua demas
vnctus. species metalli.spelunca.
Delibutus & electrum speleaq3 grecum
templa.
Heliseus cum delicijs delubraq3 iungis
E super m breuis est/sed femina semi̾a demes Em bre:
Demoq3 produces/sed longis addere debes
vt eminus.
E super m solam/sed correptis emo longam
dea fatidica.
Ac emloq3 themis.
vt semis semissis.
Et cum cremento dissyllaba nomina produc
res femine.
Sed memor atq3 nemus pariter femur breuiabis
vt fenum.
E super n longam/sic enim breuis atq3 fenestra en longa
omnino. dij priuati.
Atq3 penu penitus penetro penes atq3 penates.
infirmitas.
Et frenesis varies.
vt bene.vt gena.vt senes.vt teneo.vt veneo.
Si b.vel g.vel s.vel t.vel v.preiungitur illi
Fit breuis hac venenum produci venaq3 debet
corrigie q̃ pendẽt a vitta epi.
Tenia tena simul & venor trenera senis
de reperio ris.
Ante p fit breuis e veluti reperire/p duplex. ep breuis

.i. pellicula que solet incidi in circũcisione a iudeis.
Repperit excipies/simul & preputia prepes.
.i. cepe.
Cepaq; protrahit e/sed hanc producere debes
vt sepe.
S sibi preposita/breuiato tamen sepelire.
etas lune.
Longa fit epacta/repoq; simul sociatur.
E q bre. ¶ Ante q fit breuis e sicut neq; /deinitur equor.
aduerbium. prauus.
Equs & equalis nequaq; nequaq; nequam.
ordo. dña. clamor nautarum.
E r bre. ¶ E super r breuies/vt series hera siue ceramon
dñs. vitiũ contra fidẽ.
Sic & heriles herus heresis tamen excipis heros
q̃dã herba.
Hereo feralis erũnaq; cerulus heres.
vermis. vnguentũ. ordinationes.
Meret & eruca cerouica seria seres.
metallum verbum. Were.
Es eris quero gens seria ceraq; sero
quidam mons.
Erigone erigonum nymphe simul celesteq; signum.
sũt vestes inueterate. multitudo clericorum.
Serapellinas clerus debesq; notare.
vt verus vera verum.
E r lon. ¶ Longa fit e super r/sed deme veru vereorq;.
purgatões aiarum. lect⁹ mortuorum. virga virilis.
Corripis inferias feretrum vererũq; merũq;
P quoq; preposita ponens dissyllaba longa
vt bresuo. vitiũ in pulmone.
E s lon. ¶ Longa fit e super s/nisi compositiua thesisq;
saluator.
Atq; iesus.

.i.visus.
Ante t longa fit e seu fretus/deme metallum. Et lõga.
mare.
Ac etiam metuoqꝫ fretum meto metraqꝫ retro.
nomen populi. vt peto. vt veto.
Adiungesqꝫ gethes/ꝛ si p preuenit aut v.
Preformat preter/precioꝛ producere debes
aqua vel dea. mater achillis.
Thetis ios thetim dabit/atqꝫ thetis thedisqꝫ
crudelis. sequens verum.
E super y produc/vt seuus deme seuerus. Eb lõga.
Et lcuo siue breuis leuis ꝛ leue non onerosum.
quedam spinas populus hyspanie
Ante b corripis i/tribulus ꝓbat hoc ꝛ hyberus I ante b.
hyemalis.
Tribula dematur hybernus fibula scribo
Tybia liburnum vel inobile liber ac ibo.
a locf. signũ factũ cũ flagello.
Et libum libo vibex quoqꝫ sibila quibo.
ciconia.
Ac ibis.
.i.iniuriã dicere.
Ante c fit breuis i/sit conuicioꝛ tibi testis. I c bre.
.i.loquar. sagitte.
Atqꝫ dicar demo conuicia spicula dico
a crũme. signa victorie.
Uicus cum mica vel nicteria trica.
vicesimus. tricesimus. auis quedam.
Uicenus quoqꝫ tricenus ficedula ficus
est dictio equiuoca.
Licia cum spica vel sicut picaqꝫ picus.
.i.aridus.
C duplicat sicca siccus/sed variabis
verbosus. quasi dicens fata.
Quecqꝫ dicar poni/vt fatidicus breuiabit.
Ante d longa fit i/velut idem pro inare fido I d lõga

Et fidus/sed demis idem neutrale fidesq3.
quedam regio.
His ideo fidis atq3 sidonia iunge quideq3.
.vt bidens.vt video.vt tridens.
Addis idoneus his & si b vel d pzeit aut t
.i.sonu facere cu dentibus.
Strideo pzoducas & strido/rideo iungas.
statue vel imagines. qui colit idola.
Idola produces/tamen inuenies idolatra.
I f loga. I super f longa/nisi compositiua ciphusq3.
vt vigeo. .i.firmo.
I g bze. Ante g cozripis i vult fligo figoq3 demi
.i.currus.
Uiginti bige trigintaq3 frigoza pige.
obeo. quedam auis.
Nigro pigradus frigoq3 simul sociamus.
S t si pzeunt vt stigo longa manebunt
palus infernalis.
Sed stiga cum strigibus bzeuies/strigiles variamus
lapis vel serpens.
I l loga. Longa fit i super l vt milia/deme cilindzum
auis est. letus. pars hois.populus.
Et filomena silex hilaris ciliuq3 cilixq3
pondus duaru libraru.
Et granum milii bilibzis pilus & pila ludus
vt sileo.vt stilus.
Si pzeit s aut t/tunc debes i bzeuiare.
flores multu frequetati ab apibus.
I m lon. I super m tradant dissyllaba/thyma deme
aduerbiu. dunge.
Et nimis atq3 fimus/simul his & hymen sociamus.
animal multu similatu hoi.
Que polsyllaba sunt: nisi symia curta manebunt.
I n loga Longa fit i super n: tines linio lino deme.
vt cinis.vt sino.vt minot.
Que c vel s aut m iungunt i: sunt bzeuiata

mortarium.
Ut simus atqȝ minor: sed siuum miuoqȝ demis.
Ante p fit breuis i: vult vipera ripaqȝ demi. I p bre.
cibus pugilum. vas bibendi. .i. circundo.
Cypharium cypho cyphus cum stipiti stipo
I q breuis: probat hoc liqueo liquor inde liquoris I q bre.
Atqȝ liquor quartis: sit liquor liqueris extra
I super r longant dissyllaba: lyra probabit. I r lõga.
Uult pira siue viri pirus ⁊ resonens lira demi.
Que post syllaba sunt breuies: sed tyria deme.
Pyrula pirata: sit piramis his sociata
Longa fit i super s: nisi deme miserqȝ disertus I s lõga
aqua cocta in hordio.
His tisanam iungis: ⁊ compositiua notabis
I breuis ante t fit/iter hoc testatur iteqȝ I t bre.
circuitus. .i. honoris cupido. circundatus.
Ambitus ambitio demas ambitus ⁊ itur
.i. diues.
Ditor dis ditis clitellaqȝ lis quoqȝ litis.
de italia. saltatio quedã in numerũ facta.
Italus ⁊ phiton glitis pitisinaqȝ iungas
a popyngay. .i. sol. actus appropians auibus.
Psitacus ⁊ titan titilloqȝ sis quoqȝ sitis
T duplicat littus: ⁊ littera consocietur
vt mitis. vt ritus. vt vito.
M precunte vel r aut v producere debes.
Sed breuies vitulum britones ouiqȝ vitellum
U longam facit i/niniue vult regula demi I v lõga
biuium. triuium.
Bisqȝ notes ⁊ tris/⁊ que componis ab illis:
obstaculum verbum.
Ante b longa fit o/velut obex obicioqȝ. O ante b longa.
progenies. corosus.
Excipiatur obes verbum soboles ⁊ obesus.

vt probus.
Corripias etiam si duplex consona presit.
Ac obolus.

O c bre. O c corripimus/veluti iocus atqz iocosus
Et iocor & proceres oculus voca/sed retrahatur.
hec vox.
Jocundus vocis procerus & ocior addis.
monstrū maris. fluuius infernalis.
Focaqz vocalis/cocytus c duplicabit.
.i.abscondo.
Occulo longa dare decet ocia pocula iunge.
Occo c duplicat/suffoco decet variari.
vt rodo. aduerbium.

O d lōga O d producunt dissyllaba/sed modo deme.
Ac odor atqz modus/polisyllaba curta manebunt
Proderit est longa/sed proderis est varianda
quoddā cibariū.

O f bre. O super f breuis ecce profer profugus & ofella
Profugo dempta/vel profero profuit offa.
vt cogo. a gowne. lignor congeries.

O g lōga O g producis/toga deme rogusqz rogoqz
Atqz logos.

O l bre. L curtam facit o sicut colit/excipe nolo.
.i.conor vel ordine.

O l lōga. Molior & moles sol solis dolia proles
fungus est.in tpe pterito.genus cibi.
Solor boletus olim coliphia solus
piscis vel putredo nasi.lōgus in sermone.
Polipus & stola prolixus coloqz colas
Solennis sollers quibus l duplex reperitur

O m lon. ¶ O super m longam facies/vt comere comes
chorda cū qua iacitur telū. instrumentū fetēs.
Omentum/sed homo demas stomachum & onasum.
Et comedo dominus domus & coma siue comare

a cleWe.
Est glomus & glomero comes atq; domo vel omitto.
nomen insule.
Et thomos atq; vomo sicq; componis ab illo.
nomen loci vel populi.
Atq; gomor.
vt monco. corrigia.
Est super n breuis o/nisi nonus zonaq; pono — O n bre.
numerus in kalendario. .i.vnus.
Et nonas pone/monos longam credo breuemq;.
vt cor.dono.pono.
Si c d vel p precedit/ longa locatur.
O p breuis veluti sopor atq; soporius oportet — O p bre.
progenies. pastor.
Atq; propago/sed opilio popisinaq; demis
Uitis propago vel sopio populis arbor.
Et tophus.
Opportunus & opperior tibi p duplicabunt
vt scopo.
Cum p preit longa: scopulus cophinus copos extra
vt loquor.
O q corripitur/sed compositiua notentur — O q bre.
vt forum. ventus.
O super r breuis/excipitur fors corus & oris. — O r bre.
Corallus chorum mos moris morus & horum.
tegmen pectoris. .i.noueram.
Horo cum coram vel thorax horaq; noram.
mus. alius mus.
Dorcus & sorex.
vt lorum.vt ros.
Et cum preuenit l aut r producere debes
oratio.
O super s longa/rosa demitur atq; proseuca — O s lōga
Et dosis & posuit/sed prosa potest variari
O super t breuis est/totidem quotus & noto testes. — O t bre.

Et nota: sed demis dos dotis potoque cotis
Quotidie totus notum votumque notemus.
vt chloto.
Produces etiam si preesit consona bina
.i.casus.
Sed breuiare ptotos et ab illo sumpta solemus
Atque proteruus item prothos.
O v bre. O super u breuies: ouuin prouincia demes.
Prouidus esto comes
U ante b breuis. a Ante b fit breuis u: testis rubor est rubeusque.
rusty. .i.fecundus.
Excipies tuber rubigo suber et vber.
iuuenis. vt bubo. vt nubo.
Et puber pubes/et si b preuenit aut n.
a nubentibus innupta custos boum.
Innuba corripies: et pronuba siue bubulcus
Nubo tamen longum conubia ceu metra poscunt
v c longa Ante c longa fit v/ceu duco luceo lucus
Deme lucerna luctor et dux ducis atque ducent',
vt nucis. vt cuculus. vt crucis.
Et si preponas n aut c vel r breuiabis
U d lõga Ante d longa fit u ceu trudo/deme rudentes
palus acutus.
Et pudet atque sudes rudis atque ruder studiumque
Et cudo seu rudo ponis ceu metra requirunt
vt trusa.
U f lõga. U raro ponis super f nec eam breuiabis.
vt mugio mugis. villis domus.
U g lõga U g produco/tuguriique tamen memor esto.
vt fugio. vt iugum. vt pugil.
F preeunte vel i vel p debes breuiare.
fructus. montes.
Fruges producis et iugera mobile iugis
Et frugi.

vt vlulo. pinguedo terre.
U super l breuies/vligo demere debes — v l breuis
vt gulio. vt fulgio. vt mula mulus.
G preeunte vel f aut m producere debes
nomen auis.
Excipitur fulica mulier/gula iungitur illis
Longa fit u super m/sic humanum dabo testem — v m lōga
Hinc humus ac humerus humilis sumus excipiam⁹
vt numerus. cumulus. tumulus.
Si preit n aut c vel t debes breuiare.
gibbus in pectore.
Numē produco strumaqꝫ simul sociabo. Ac humor.
vt vnus, instrumentum scindens ligna.
U super n longa cuneum tunicāqꝫ retracta. — v n lōga.
vt stupor.
U p corripitur/sed iupiter excipiatur — v p lōga.
Cupaqꝫ cum stupa.
vt nuper. vt rupes. vt puppis.
N preeunte vel r vel p producere debes
imago que fit a puellis.
Sed pupulam varies/pupillam protrahe tantum
vt murus.
U producatur super r/nurus excipiatur — v r lōga.
fex olei. sedes iudicum.
Et surit adiunges muriam simul atqꝫ curiles
vt musa. .i. murmuro.
Longa fit v super s/sed deme susurro pusillum — v s longa
vt tutus tuta tutum.
U t producunt dissyllaba/sed puto deme.
marcidus. sicut. pellis humana. spina.
Putris vti cutis atqꝫ frutex vter vtra lutūqꝫ
vt butyrum.
Que polisyllaba sunt cum prole sua breuiabis
alternatus. deuorare. .i. fetet.
Mutuus excipitur ꝛ mutuo glutio putret.
Futilis addatur cum futio longus habetur.

venter. non sequitur primitiuum vtor.
Utilis ex vtor vterus bene non sapit vtrem
vt vua.
v u lõga. U super u solam produc/ dant cetera curtam.

¶ De quantitate mediarum syllabarum.

hec syllaba syllabe.
A ante b in mediis breuis. A Breuis in mediis datur ante b/syllaba testis.
Si bilis a sequitur vt amabilis excipiatur
.i.leticie deditus.
Et letabundus formãq; parcm sociamus.
vt venabulum. instrumentum venandi
Quod facis in vlum iunges venabula testis
vt psitacus & itacus. .i.obscura.immundus locus.
a c breuis Ante c fit breuis a demat ur opaca cloaca
A vt cenaculum. vt loquacis & voracis.
Quod dat vlum iũges/obliquos addare debes
Sed nũq̃ mediis suberunt dissyllaba normis
nomen mulieris. a cryket.
a d breuis Ante d corripis a velut clada/deme cicadam
a f breuis A super f breuis est/colaphus testis tibi fiet.
vt imago.
a g longa Ante g longa fit a/sed nomina deme secunde
.i.mare. nomen viri.
Sic pelagus ponis his abdenago sociabis.
a l breuis A super l breuias velut italus/excipis hec que
declinatio.
Tertia decline /australis hoc manifestat
ornamentum lecti.
Produc in neutris obliquos ecce toralis.
nomen ville vel viri.
Ascalon esto breuis/superadditur absalon isti.
de italus. de tantalus.
Italides & tantalides sua curtet origo.
a m bre. M preeũte breuis erit a/thalamusq; probabit
vt velamen.
Que faciunt amen producunt/vt thimiamen.

.i.furnus.
A super n breuis vt clibanus: tamen excipis illa — A n bre.
.i.vacuus.
Que declinabit tibi tertia sicut inanis
poma silvestris.
Vocali iuncta producitur vt machiana.
vt samaritanus. mentanus rhomanus.
Deriuata simul nomen gentile locique
qdā mons odoriferus. est vermis. vnguentū.
Sed libanum breuio sit arena iuncta balano.
vt inanis.
Produc obliquos/sed compositiua notato.
quidam mons.
Istis vulcanum cum gargano superaddes
vt gausape. caput virge virilis.
¶ Ante p fit breuis a/sed deme priape sinapis — A p bre.
aial dans odorē.
¶ A supe r breuis vt barbarus/hinc zedoara — A r bre.
vt carthanus qd a charta deriuatur.
Excipe quęque vides deriuati manifeste
primitiuos.
Quidam denarium breuiant: non primitiales
Obliquos produc iubaris vel cesaris educ
vt comparis et disparis.
Compositiua notes et nectaris asparis atque.
nomen viri herba quedam.
Bostaris et capatis.
velum nauis.
¶ A super s breuis est vt carbasus/excipiasque. — A s bre.
ductor asinorum.
Deriuata palam cognosce sicut agaso
quidam mons. intestinum fetens.
Longis pernasum iunges/sociabis omasum.
Ante t corripis a sicut ciathus: tamen inde — A t bre.
.i.dictiones.
Excipias voces quas deriuabis aperte

nomen viri.
Que sunt in tes sociabis sicut achates
abbatis.
Jungit nomen as obliquos sit probat abbas
.i. obliquos. vt thema thematis.
Corripies alios.
corpus mortuum.
A u lõga Longa fit a super b/tibi sic proteste cadauer
Compositiua notes.

¶ E ante b in mediis syllabis.

.i. iuuenis sine barba.
E b lõga. Ante b longa fit e: fiat tibi testis ephebus.
infernus. arbor nigri coloris.
Demitur hinc herebus esobon simul et therebintus.
herba medicinalis.
Additur elleborus.
nomen viri.
E c lõga. Ante c longa fit e/senecam tamen excipis inde.
hoc hesedum .i. currus quo claudi portantur.
E d lõga. Ante d protrahis e/sed tu tamen eseda demee
nomen viri. andromeda.
Melchisedech socias: et nomina que facis in da
.i. deriuatiuis.
Pes dat edis cum compositis quod compede prestat.
quoddam animal.
E f bre E super f dabitur breuis: hinc elephas breuietur
vt legia. domus triãgularis. nomen viri.
E g bre E g corripitur: sed abest tristega cethegus
parua nauis.
E l lõgã. E super l dabimus longam/patet ecce phasellus
nomen viri.
Abimelech remoue/debet breuis angelus esse.
vt racemus.
E m lon. E super m longa: vehemens heremusque retracta.
hortus in quo xps orauit.
Additur his hyemis alemania gessemini[que]

vt camena.nomen mulieris.nomen viri.
Longa fit e super n/helena tamen helenūqʒ En lōga
nomen viri vel insule.
Et iuuenis a senech hebenusqʒ decet remouere.
vt intrepidus.
Ante p rara fit e/moneo tamen hanc breuiare. E p bre.
Excipe presepe.
vt camera.
R subeunte breuis datur e/tamen excipis herus E r bre.
instrumentū ponderandi.
In propriis sicut gualterus/ & adde stateram.
vt sincerus.
Et deriuetum quod rus determinat aut rum
.i.crudelis. pilleus peregrinorum.a & a galera.
Ex hoc austerus producitur atqʒ galerus
canis infernalis. furia infernalis.animal est.
Cerberus esto breuis/sit longa megera chymera
Infera cum superis iterum breuies vterūqʒ
Et patera pateris discerne patere docere
animal est. populus hyspanie.
Pantherāqʒ morans cratheram iungis hiberum.
vt verberis & carceris.
Corripis obliquos altos: varies mulierum.
vt cymiterium.
Cūqʒ rium sequitur vsu vario reperitur.
vt lachesis. scientia diuinandi.
E super s breuis/excipitur diuina mathesis. E s bre.
scientia poetarum.
Ad placitum frenesis pones/dicesqʒ poesis
vt facetus.
T subeunte datur e longa/sed excipis hec que. E t lōga.
v.seges segetis. lapis quo naute ventos cognoscunt.
Tertia declinat/amethistus iungere debes
vt prepetis & interpretis.
Obliquos breuies/agnetis demere demes

Quasi dicat q isti obliqui pducuntur.
Longis vtere locuplete quiete lebete
Est eni magnes qdam lapis preciosus attrahens ferrū.
Est magnete simul themetum variare solemus
vt longeuus longeua longeuū.
E v lōga E super v raro/fiet tamen hec tibi longa.
vt cornibus.
I ani b in me. bre. Ante b corporis i/sed compositiua notabis
Que dat quarta solent variari possibilisq.
vt angelicus. delectabilis.
I c bre. I c sequente breuis/demitur apricus amicus
Additur his vmbilicus fornica pudicus.
a habergeon. fluuius.
Et cum lorica lectica murica caicus
Istis mendicus cum vesica sociamus
vt postica. vt antica.
Est vrtica simul & que post format & ante
In proprijs icus producitur vt fredericus.
Longa fit icis ab ix/exemplum sit tibi felix.
Sed mas solus icis/sicut calicis breuiabit
pernix.i.velox & dabit cis in gtō: & tunc deriuatur a pernicor aris.
Junges cum felice salicem p̄ernix dabis icis.
A pernicor icis/a perneco sic breuiabis
Mastix est quoddā gūmi ad corroborandū dentes.
Masticem produc & fenicem/breuiando.
Quod dedit ex/nisi lodicis/bombix dabit icis
nomē insule.
I d bre. I d corripitur sicut cupidus/sed abidis.
vt atrides & desides.
Excipies/& que trisyllaba ponis in idis.
filia coronei. & fuit amasia phebi.
Hisq coronidem iungi veteres voluere
Produces ideo sicut formido cupido.
.i.cū hoc noīe desideriū qd pducit ante r.
Cum desiderijs addes considero longis

Pone duas p2imas dauidis/sed metra requirunt.
Perfidus infidusqꝫ fides fidoqꝫ p2obabunt
vt munificus.
I super f ponis raro/sed eam b2euiabis. I f b2e.
vt p2odigus. vt auriga ꝛ caligo.
I dabo p2o g b2euem/sed que facit in ga vel in go. I g b2e.
Demis: vt auriga caligo/sed b2euianda.
vt diligo.
I super l b2euies solum tamen excipe neutrum I l b2e.
Quedam compolita tibi sint calige sociande
vt cubile sedile. supple deriuata.
Quodqꝫ facis ile que sunt a nomine iunges
.i.iulius:quintus a martio.
Sicut quintilis: b2euis est humilis parilisqꝫ
.i.largus. aptus vel apta nubere.
Dapsilis ꝛ pestis nubilis additur istis
.i.vilis velleuis. domus refugij.
Ex ilis longum subtiles ap2ilis asilum.
vt animus. pinguis vel diues.
I b2euis est super m/tamen excipiatur opimus I m b2e.
Cum quo sublimis/sed compositiua notabis
frementum. sine fremento.
zima puto longum/tamen azimus est b2euiandum
coniugatione verbi.vt a munis hoc munimen muniminis.
Et deriuatum de quarta sit tibi longum.
vt dominus.
I super n b2euis est/tamen hinc festino caminus. I n b2e.
nomina viroꝝ vt martinus. furia infernalis.
Excipitur p2op2iaqꝫ simul iungens/ꝛ erynis
miles romanus.ꝛ deriuatur a quiris quiritis.
Et deriuatū tibi sit p2o teste quirinus
Iunge ciminum siue catinum deinde salinum
Ced2inum iungas p2edictis atqꝫ lupinum.
fanr v. .i.ministro.
Pina super p dabunt tibi longa p2opino supina.

a cras deriuatur. pronomen interrogatiuum.
Crastinus esto breuis/simul heccine nūdina iūgis
.i.statim. .i.illud granum quod est in racemo.
Protinus his acinūq perendino iungitur: ꝛ que.
oleaginus.byssinus.clandestinus.
Ex oleo byssο clam formas seroq fago
Et que hyacinctus bombix dat hac amethistus
vt farina.
Ante na longa fit i/bult pagina femina demi.
cōpositio vel fraudulēta ordinatio.nomen mulieris.
Machina cum trutina proserpina lamina iungas
tubator. nomen ciuitatis.
Buccina cum mutina seu sarcina fuscina dicas
Sic elemosyna fit.
.i.nomin̄ntiuis terminatis in in.vt delphin.
Obliquos ex in produc/asinum breuiabis
vt architipus.i.mente figuratus .i.populus habens pedes cōtra nos
I p bre. I super p breuis est/hinc antipos est tibi testis
Ostipum retrahas/cum stipo consociabis
I q lōgā Q subeunte damus i longam/sicut iniquus
siliqua branne.
Cum siliquis reliquos: ꝛ compositiua notabis
vt satyra.i.reprensio.
I r bre. I super r breuis est/tamen excipis inde butyrū.
.i.deorsum a lyra.
Sic delirus erit:saphyrum iunge papyro.
Appellans lapidem/sed pro vicio breuiabis
vt athisus nomen arboris.
I s bre. Est super s breuis i/paradisum non breuiabis.
nomen viri.
Anchises iunge gauisus et superadde
Precedente para breuiatur lesio longa
I t bre. I pre t breuis est/leuitas erit hinc tibi testis
.i.de nomine deriuata.
Que fiunt in ta proprio de nomine sumpta

scz nomina.
Siue loci propriaqz simul producere debes.
.i.diaconus.
Ut margarita leuita vel heremita.
infirmitas quedam in lingua gallina.
Ut placet est pytuita/petrus dicit polimita.
.i.que terminantur in tis.vt sunamitis.i.aia peccatrix.in tes.vt tersites
Que fiunt in tis aut in tes longa notabis.
Itus si detur a nomine longus habetur.
.i.diues.
Et sic ex censu censitus dicere debes
Q.d.q ab hoc noie seruus deriuatur seruitus. vt fortuitu.
Seruus curtat itus:aduerbia sic breuiamus.
coniugationis.vt auditus ab audio.
A verbo quarte venientia longa notate.
coniugatio. vt strepo strepui strepitum.
Tertia preteriens in ui dat itum breuiando
i in ui.vt peto petis petiui petitum.
Preteriens aliter in itum producere debet
Curtat itum pareo vel disco parcoqz posco
vt fugio fugitum.vt bibo bibitum.domui domitum.
Que gio dant vel bo que prima dat atqz secunda.
Cuiqz supina dabunt i longam t subeunte
producunt penultimam.vt domito domitas.
Que formantur ab his ito longam breuiabis.
agnitus agnita agnitum. cognitus cognita cognitum.
Agnitus esto breuis/sociatur cognitus illi
.i.penultimam vel nomen in itus terminatum.vt obliuiscor oblitus.
Itus producit quod deponens generauit.
vt tuitus z intuitus.
Sed tuor abbreuiat ea que de se tibi format.
vas olei ad illuminandum.
Et producuntur lechitus z hermophroditus
venena. fluuius infernalis.
Sic aconita locas/cochitus ei societur

De supinis in itu

vt quiris quiritis.
Nominis obliquos quod in is fiet dabo longos
.i.quorum gti terminantur in is. militis.sospitis.
Corripes alios/testis cum milite sospes.
nomen ciuitatis.
I u lōga I super u longa/niniue tamen est breuianda.
quedam herba vel quidam populus.
O ante b bre. i medijs sylla Est orobus testis quod o supra b breuiabis.
de ambo. de duo.
Demitur ambobus october siue duobus
vt apocope. vt velocis et atrocis.
O c bre. Ante c fit breuis o/tamen obliqui retrahantur.
quidam liber biblie.
O d bre. Ante d corripis o velut exodus/hinc procul esto.
Herodis et ei custodes sunt sociandi
quedam figura vel quidā modus loquendi
o f breuis O super f breuis est et apostrofa sit tibi testis
sermo de animalibus cornutis.
O g bre. Est o super g breuis velut egloga/sed remouebis
.i.congregatio iudeorum.
Que g vocali preiungitur vt synagoga.
.i.progenies.
o l breuis O super l fiet breuis/hoc soboles tibi monstrat
sunt illi qui ferunt merces p vicos ad vendēdum
Excipiat illud quod fertur farinacopole.
O m bre. O super m breue fit/salomon sic esse probabit.
.i.que sunt generis neutri. .i.bonus odor.inde venit cinamomū.
Que seruant neutrum genus excipe sicut amomū
vt sermonis. qdā pānus i quo voluunt mortui penes iudeos
o n lōga. Longa fit o super n/sed sindonis excipiatur
.i.quedam regio. quasi duos habens ordines.
Sadonis atque diaconus et turonis sociatur
populus. ciuitas. populus.
Calcedonis ridonis et vasconis abbreuiabis
ciuitas. populus. .i.terminatorum in o.vt saxo saxonis.macedonis
Ligonis et britonis ac obliquos sociorum

ad differentiam aliorum que non designant loca.

Que loca designant predictis addere debes

vt babylon lonis. calidon donis.nomen loci.

Cum proprium sit in on:tamen excipies calidonis

dulcis cantus. pecunia male acquisita.

Simonis armonicus mamona breuiare solemus

regula clericalis. ciuitas pōt pduci vel bre.

Canonis esto breuis cum demone:sydonis vt vis.

Caropos est dictio greca:et est via cartulosa.vel est color in vrina.

P subeunte breuem facis o:caropos dabo testem — O p bre.

quidam mons.

Aesopum retrahas europam siue pyropum

idem est quod egyptus:possessiuū nomen de canopus

Ut placet est canopos/canopeum qui tibi curtat

nomen mulieris vel ciuitatis.

O super r breuias/sephora testem tibi sumas. — o r breuis

vt canor canoris. vt a sopor soporo vel soporus.

Deriuata palem produc/patet ecce sonorus.

vt honor honoris.

Nominis obliquos quod in or sit longe/sed arbor.

memoris. castoris. rethoris. marmoris. equoris.

Et memor et castor rethor seu marmor et equor

scz obliquos. quidam mons.

Corripuere suos/sed longis adde pelorum.

vt hector hectoris.

Et quedam propria sunt obliquos breuianda

masculini generis vt honos oris.vt pectus pectoris.ebur eboris.

Mas facit os oris:que dant us et ur breuiabis

O super s longa sit testificatur alosa — o s longa

vt asotum nomen castri in terra philistinorum.

U subeunte dabis o longam sicut asotum — o t longa

Que componuntur discreta mente notentur

vt ludouicus.

O super u raro/sed compositiua notato. — O v bre.

vt coluber. — U ante b

Ante b sit breuis u:sed demitur inde saluber. — bre. i inc.

.i.producimus vt lactuca. vt caducus caduca caducū.

v c longa Uc protrahimus: quotiens a vel um subit aut us

id est comedo.

Manduco iunges/fiducia consociabis.

vt ducis & inducie. nomen viri vel signum celeste.

Cetera corripies/pollucem non breuiabis

vt testudo.

U d lōga Ante d longa fit v/pecudis tamen hinc retrahatur

vt lanugo.

U g lōga Pre g fit v longo/tamē hinc tibi cōiunge adempta

to souke. animal suggens sanguinem.

Sugo producis/sed sanguisugam breuiabis

vt sedulus. nomen gentile seu patrium.

v l breuis U super l breuia/getulus adulo demptū.

scʒ declinatio. vt torcular.

Que declinabit tibi tertia: longa notabis

nomen hebreum.i.peruersus.

Nomina/sed zabulon breuiatur hercule iuncto

predictis.

His sotular socio/specular breuiabit origo.

hic & hec presul.i.qui vel que preest aliis in dignitate.

Obliquos breuies/vt presulis & nebulonis

.i.sine lumine.& potest accipi pro inferno.

v m lōga U dabimus super m longam tibi sicut alumen

id est sanus. .i.inobediens.

Incolumus contumax demis/& autumo iungas

lacuna est parua fossa que prouenit in facie ex nimio risu.

v n lōga. U super n longa/dabitur pro teste lacuna

vt vitupero vituperas.

U p bre. U supra p breuis/sed compositiua notabis.

vt palinurus.

v r longa U super r longa/sed purpura ponitur extra.

vt parturio & esurio.

Corripe verba quibus meditatio conuenit & que

Sunt forme similis vt luxurio breuiabis.

.i.platea vel nomen viri. & sunt mulieres que solent ire in nocte.

Mercuriusqʒ votes & centurio lemuresqʒ

vt murmuris.
Obliquos breues: tellurem demere debes
nomen fluuij.
V super s longa/tibi sit pro teste cerusa — v s lõga.
vt cornutus. genus arborum.
Pre t longa sit v/tamen arbutus est breuianda — v t lõga.
quia aliqui corripiuntur. vt disputo. aliqui producuntur. vt imbutus.
Compositiua notes.

De quantitate vltimarum syllabarum.

vt vltra & citra.
Voces fine dabis a longam/sed breuiabis — A longa.
vt musa. scamna. o musa.
Rectum cum quarto casu quintum sociando
vt andreas.
Hinc tamen excipies cum rectus in as tibi fiet
casus vocatiui.
Inde vocatiuũ velut andrea dabo longum
in noibus numeralibus. .i. possunt corripi & produci. vt triginta
In numeris ginta sunt ad placitum tibi danda.
Postea non breuia/nisi fiet dictio bina.
id est sicut.
Utputa corripies: ita vel quia iũgere debes.
Productum greci rectum quandoque notaui
vt mare.
E correpta datur: exceptio multa paratur — E breuis.
ciuitas est.
Grecum nomen in e produc: testis tibi tysbe
Declinans per e diptongum nomina prime.
.i. ablatiuos quinte declinationis. vt meridie.
Et casus sextos de quinta dictio longos
Longam pone fame quoniam famei dedit ante
.i. noibus quinte declinationis.
Et que componis de quinta longa locabis
aduerbium vel coniunctio.
More quotidie tibi sunt testes hodieque
Longum pone doce/similis quoque tempora forme.

.i.producimus vt lactuca. vt caducus caduca caducū.

v c longa Ue protrahimus: quotiens a vel um subit aut us

id est comedo.

Manduco iunges/fiducia consociabis.

vt ducis et inducie. nomen viri vel signum celeste.

Cetera corripies/pollucem non breuiabis

vt testudo.

U d lōga Ante d longa fit v/pecudis tamen hinc retrahatur

vt lanugo.

U g lōga Pre g fit v longo/tamē hinc tibi cōiunge adempta

to souke. animal suggens sanguinem.

Sugo producis/sed sanguisugam breuiabis

vt sedulus. nomen gentile seu patrium.

v l breuis U super l breuia/getulus adulor dempta.

scz declinatio. vt torcular.

Que declinabit tibi tertia: longa notabis

nomen hebreum.i.peruersus.

Nomina/sed zabulon breuiatur hercule iuncto

predictis.

His sotular socio/specular breuiabit origo.

hic et hec presul.i.qui vel que preest aliis in dignitate.

Obliquos breuies/vt presulis et nebulonis

.i.sine lumine. et potest accipi pro inferno.

v m lōga U dabimus super m longam tibi sicut alumen

id est sanus. .i.inobediens.

Incolumus contumax demis/et autumo iungas

lacuna est parua fossa que prouenit in facie ex nimio risu.

v n lōga. U super n longa/dabitur pro teste lacuna

vt vitupero vituperas.

U p bre. U supra p breuis/sed compositiua notabis.

vt palinurus.

v r longa U super r longa/sed purpura ponitur extra.

vt parturio et esurio.

Corripe verba quibus meditatio conuenit et que

Sunt forme similis vt luxurio breuiabis.

.i.platea vel nomen viri. et sunt mulieres que solent ire in nocte.

Mercuriusqz votes et senturio lemuresqz

vt murmuris.
Obliquos breues: tellurem demere debes
nomen fluuij.
V super s longa/tibi sit pro teste cerusa | b s lōga.
vt cornutus. genus arborum.
Pre t longa fit b/tamen arbutus est breuianda | b t lōga.
quia aliqñ corripiuntur. vt disputo. aliqñ producuntur. vt imbutus.
Compositiua notes.

De quantitate vltimarum syllabarum.

vt vltra et citra.
Voces fine dabis a longam/sed breuiabis | A longa.
vt musa. scamna. o musa.
Rectum cum quarto casu quintum sociando
vt andreas.
Hinc tamen excipies cum rectus in as tibi fiet
casus vocatiui.
Inde vocatiuū velut andrea dabo longum
in noībus numeralibus. .i. possunt corripi et produci. vt triginta
In numeris ginta sunt ad placitum tibi danda.
Postea non breuia/nisi fiet dictio bina.
id est flexe.
Vtputa corripies: ita vel quia iūgere debes.
Productum greci rectum quandoqz notaui
vt mare.
E Correpta datur: exceptio multa paratur | E breuis.
ciuitas est.
Grecum nomen in e produc: testis tibi tysbe
Declinans per e diptongum nomina prime.
.i. ablatiuos quinte declinationis. vt meridie.
Et casus sextos de quinta dictio longos
Longam pone fame quoniam famei dedit ante
.i. noībus quinte declinationis.
Et que componis de quinta longa locabis
aduerbium vel coniunctio.
Mvare quotidie tibi sunt testes hodieqz
Longum pone doce/similis quoqz tempora forme.

Eqȝ vocatiuū dat nomen in es tibi longum.
in e desinentia.
Nomen longa dabit aduerbia: si tamen apte
.i. si regulariter comparatur. vt iustus iustior iustissimus.
Comparat vt iuste/sed nec bene nec male crede
immo corripienda.
Producenda fore: quia neutrū comparat apte
Sepe breuem ponis: quia non a nomine sumis
vt iustissime.
Summi cuncta gradus aduerbia longa locamus
nomen relatiuum. coniunctio copulatiua.
Que nomen longum: qȝ notās ꝛ erit breuiandum
pronomina. prepositiones.
Me te se longis simul e de pre sociabis
coniunctio adiunctiua. aduerbium prohibendi.
Ne nisi cum dabit an produc/fermeqȝ fere.
coniunctio disiunctiua.
Aut ve dabit curtam/dabit interiectio longam
vt domini magistri. vt colchi. pari. tybri. casus vocatiui
I longa. I dabitur longa/quedam volo demere greca
Ista que in littera ponuntur possunt produci ꝛ corripi.
Sed mihi siue tibi sibi vel quasi vel nisi semper
quia vltima syllaba eorum potest breuiari ꝛ produci.
Ad placitum ponis/ꝛ vbi vel ibi sociabis
vt sicubi ꝛ necubi.
Et sua composita.
hoc est ad placitum. finales syllabas in o desinentes.
O in vltimis ad placitum
Ut tua metra petunt o ponis/deme datiuos
vt domino magistro.
Ac ablatiuos quoniam decet hos dare longos.
vt do sto.
Que monosyllaba sunt semper producta manebunt
hoc est q gerūdia in o desinētia possūt finalē syllabā pducere ꝛ breuiare
Deqȝ gerundiuis tua consule metra locandis.
vt genu cornu ꝛ gelu.
U longa. U producta datur exceptio nulla paratur

vt ab et.ad. tum.
Que dant b vel t d vel m debes breuiare. B d t m.
.i.dictiones syncopatas. .i.dictiones dipthongatas.
Excipe concisas dipthongatim vel posituras
pro fumauit.exemplum de syncopa.
Fumat aut dicunt ex hoc testes tibi fiunt.
vt sic. iste dictiones breuiantur.
C longam ponis/nec lac donecque remotis C longa.
Pronomen potest produci vel breuiari.et similiter intellige de feminino et neutro.vt hec et hoc.
Hic poni poterit ceu metri regula poscit
.i.desinentia in al vt animal. nomen vel aduerbium.
L breuiare volo/sed nil producere quero. Al breuis
.i.quod producitur. vt michael ad differentiam latinorum.
Ol vt sol iungis: et in el barbara ponis ol breuis
scilicet barbarorum in el. scilicet in autoribus. o
Istorum multa tamen inuenies breuiata.
vt non.
N producta datur/sed forsan excipiatur. N longa
aduerbium. preposítio. prepositio composita. aduerbium.prepositio composita
Forsan et inque tamen dein his et iungas an exin
Rectus in a greci facit an quarto breuiari.
vt nominis.carminis.
Si breuis est crescens genitiuus in antesuprema.
vt nomen.
Ex hoc in recto decet n poni breuiando
vt menelaon.
Quartus casus in on solet in greco variari
Rectus producit nisi neutra/sed hec breuiabis.
vt cesar. .i.vnius syllabe tantum.
R breuiando locas que sunt monosyllaba demas. R breuis.
.i.exempla.vt veris paris. .i.que deriuando componis.
Testes sunt ver par: et ab hoc que sumis vt impar
exempla quere in autoribus.
Que tamen in multis breuiata locis reperimus
prepositio.verbum.cordis.viri.
Et breuis est per fer cor vir terque/sed ether.

eupa. ventus pluuiosus. aeris.
Et crathez ymber vsus producit & aer.
.i.hanc litteram s.vt pietas.moles.auis.ros.z vultus.
S lego vocali diuisim cuilibet addi.
sc3 longa vel breuis.
Hinc leuius scitur que syllaba quanta locetur.
.i.dictionem in as terminatam. pro sed.
As longam ponis vt musas: at breuiabis.
vt thoantias nomen patronymicum cuius genitiuus habet thoantidos apud grecos.
Nomen in as grecum quod ponit in os genitiuū.
.i.producit z corripit. declinatio.i.actm in as terminatis
In greco variat pluralem tertia quartum
vt sedes.
Es lōga. Es producta datur/tamen hinc penes excipiatur
verbum sum es. v adsum.possum.
Es cum compositis vt ades potes abbreuiabis
genitiuus singularis superans nominatiuum. .i.penultimam.
Obliquus crescens qui corripit antepenultimam
quoniam corripit vltimam.
In recto facit es curtam/testis tibi miles
¶ Hic alexander manifeste facit petitionem principii.quoniam hic dicit q nomina in es tertie declinationis habent es breuem:quando mutant es in tis in genitiuo breuem. Et ideo remittit ad primum capitulū ibi. Mas aut commune si fiat in es breuiatam zc.
¶ Et ibi dicit q nomina masculina z communia que terminantur in es breuem:mutant es in itis breuem. Et ita illinc remittit huc.z hinc illuc. z est petitio principii. Et ita in de is.vt statim sequitur.
rei. cereris.i.dea bladum.
Sed res atq3 ceres & spes sunt longaq3 fidesq3.
.i.nominatiuus. .i.ante es.
Rectus qui tenet i super es nescis breuiari
sc3 penultima.
Cum tamen hic e breuem tenet aut tis in genitiuo
parietis.abietis. .i.predecessores nostri.
Ut paries abies/sic vsi ponere patres
Quasi dicat q iste dictiones de arte possunt breuiari.
Forte tamen ratio concederet in breuiando

poete. vt compes compedis.
Multi dant longam pes & sua compositiua
Quasi dicat q pluralis casus nominis greci in es terminati, vt meridi-
es aliquando producitur. aliquando corripitur.
Pluralem grecu variatum sepe notaui
.i. finalem syllabā in is. vt panis. .i. excipis pdictis. vt diis, magistris
Is breuias sextum casum demis atq datiuum — is breuis.
vt lis & vis. vt quāuis.
Cum suis iunges monosylla compositiuis
.i. noiatiuis singularibus. vel q. ea id. aduerbium numeri.
In rectis breuio quis etis vis eis signando
Accentum longa verbi persona secunda.
.s. pducit similē psonam scde persone singularis. i. numero singulari.
Plurali numero facit is longam preeunte
possitis in scda psona plurali. velitis vel auditis.
Hinc sint tibi possis pro teste velisq vel audis.
noiatiuus singularis. hoc est gtūs pducit penultimā syllabam
Protrahit is rectus: si protrahit i genitiuus
nomē populi cuius gtūs facit samnitis. cōiunctio aduersatiua.
Crescens vt sanis: longumq dabo tibi quis.
vt dominos. ad differentiam de os oris qd pducit
Os longum ponis tamen excipiatur os ossis. — os longa.
Cumq potis dabit os breuias vt cōpos & impos
vt pallas. vt pallados.
Nomen in as grecum breuiabit in os genitiuū.
nominis. quedam insula.
Rectus in os greci ceu delos debet breuiari.
vt vulnus. vt thus.
Us curtam ponis: tamē hinc monosyllaba demis — us breuis
Declinans quarte genitiuū tresq sequentes.
Plurali similes casus producere debes
Quasi dicat q nomen in us terminatum cuius genitiuus habet u lon-
gam in penultima syllaba producit illam syllabam us.
U genitiuus habens longam solet us dare rectum — Us vtis longa.
pro exemplo. telluris. salutis.
Longum pro teste tibi sint tellusq salusq.

¶Tu tamen orati doctor palus abbreuiasti.
vt peantius ⁊ melampus.
Inuenies aliqua grecorum nomina longa

¶Capitulum vndecimum de accentibus.

Accētus varias decet hinc distinguere formas

¶Incipit accentus metricus antiquus siue modernus magistri Alexandri. Metricus dico ad differentiam Prisci. qui est prosaicus. Antiquus siue modernus dico: quia de vtroqꝫ tractatur. ⁊ primo de moderno. scd̄o de antiquo ibi. Accētus normas. ¶Cōstrue sic. Hic. i. successiue nos decet distinguere. i. distinguēdo declarare varias formas accentuū.

Est grauis accentus ⁊ sunt moderatus acutus.
Et circūflexum multi tenuere priorum

¶Accentus est certa lex. i. regula ad eleuandā vel ad deprimendā syllabā vniuscuiusqꝫ particule orationis. Et habet fieri causaliter in litteris. initialiter in syllaba. additialiter in dictiōe. ⁊ particulariter in oratione.

¶Figure accentuum
Grauis accentus. Circūflexus accentus.
Acutus accentus. Moderatus accentus.

Dicit q̄ triplex est accentus s̄m modernos: scꝫ grauis/ moderatus/ acutus. Et multi priorꝫ scꝫ antiquorum tenuere accentum circūflexum.

Hic grauis est qui deprimitur nec tendit in altum.
Ut grauis incipiet/ sed in altum tendit acutus
Atqꝫ grauis medius ⁊ acute sit moderatus
Est circūflexus grauis in primo/ sed in altum.
Tollitur inqꝫ grauem recidit: sed cessit ab vsu.

¶Nunc declarat quid sit grauis accentus. qd sit moderatus. quid acutus. ⁊ quid circūflexus. Et dicit q̄ grauis accentus est ille qui deprimit nec tendit in altū. i. quadā depressione cognoscatur. Accētus acutus est ille qui incipit vt grauis sed tendit in altū. Moderatus est ille q̄ habet mediā naturā grauis ⁊ acuti. Circūflexus vero incipit a graui ⁊ postea tollitur in altum iterum recidit in grauem. sed cessit ab vsu modernorū.

In primis mediisqꝫ modo regimus moderato.
Uocis accentu finis regitur ab acuto.

¶Dicit q̄ moderatus accētus hꝫ fieri modo. i. apud modernos. vt ī primis ⁊ ī mediis syllabis. Et appellat media syllaba quecūqꝫ est inter primā ⁊ vltimā. Accentus vero acutus hꝫ fieri in vltimis syllabis tantum.

Grauis accentus potest esse in quacunque syllaba.
Accentum per quem regitur vox vltima seruat
Aut hunc iunctarum prorius tenet vna duarum
Datque grauem iure quecunque carebit vtroque.
Hos solos vsu debes seruare moderno
¶ Autor hic probat quod non habemus nisi accentum graue acutum et moderatum. Et dicit quod vltima vox. i. vltima syllaba seruat accentum per quem ipsa regitura. vt vna syllaba duarum iunctarum prorius tenet hunc. scilicet accentum moderatum vel acutum. quecunque syllaba carebit vtroque. i. moderato et acuto dabit graue accentum. Et sic patet quod nos non habemus nisi tres accentus. Ideo dicit. Hos solos vsu debes seruare moderno.
Accentus tibi vox monosyllaba reddit acutum
Sunt quedam quibus est grauis accentus quasi nullus
Ut coniunctiue vocis et prepositiue.
¶ Causa huius est propter enclesim quam habent coniunctiones super accentum precedentis syllabe et propter casuale cui deseruiunt prepositiones. Hic specialiter distinguit accentum dictionum in quibus est. Et hoc facit vsque ad istam partem. Accentus nonnas. Et primo in dictionibus monosyllabis. dicit quod ipse monosyllabe dictiones proferunt acuto accentu. vt dos et flos. Deinde dicit quod quedam sunt monosyllabe dictiones quibus est grauis accentus quasi nullus. i. non omnino grauis. vt sunt coniunctiones et prepositiones monosyllabe.
In circumflexis extremis aut in acutum.
Usu non credo quicunque differre moderno
Nec primus mediusue modo pronunciat vsus.
Circumflectendas aliter quoque iure grauandas
Dictio cui tantum duplex est syllaba seruat
Accentum supra primam sit longa breuisue
¶ Dicit quod dictio duarum syllabarum tantum seruat accentum supra primam syllabam siue ipsa sit longa. vt ples. siue breuis vt honor. Si longa causa est quia syllaba longa tenet duo tempora. Si breuis hoc est propter euphaniam siue ad differentiam dictionum interrogatiuarum que acuuntur in fine.
Ergo pro causa circum puta pone vel vna
Non declinata super extremas acuuntur
Sic acuas alias facit hoc distantia vocum
De pronominibus aduerbia que facis addes
Huic acuenda sonat si fiat syllaba bina.
¶ Dicit quod ergo quandoque ponitur pro causa. vt in Uirgilio. Illius ergo venimus

Circum prepositio puta.i.sic pone improprie vna.i.simul nõ declinata.i. cum sint partes indeclinabiles acuunt sup extremas syllabas. Causam subdit dicens. Facit hoc distantia vocũ.Q.d.q acuũt in fine ad differẽtiã ipsarũ dictionũ qñ alius significat.ergo scʒ cõiunctiõis circũnominis puta et pone verbo et vna nois.q: tunc acuunt in primis syllabis.Deinde dicit q aduerbia a pnoibus deriuata similiter ac..ũtur in fine.vt illic et illac.Huic etiã acuitur si per dieresim duarũ syllabarũ efficiatur.

Hii profers et dii debet tamen i dupla scribi

Dicit q hoc pronomen hij et hoc nomen dij debent proferri per simplex i et scribi per duplex ij.

Omnis barbara vox non declinata latine
Accentum super extremam seruabit acutum
Nostra dat accentum data declinatio nostrum

Nota q dictionũ alie sunt barbare alie grece et alie latine.De barbaris et grecis dicit q acuũtur in fine in illis casibus in quibus nõ sequuntur latinã declinationẽ.Causa est vt notetur differẽtia inter ipas et latinas.Si vero ad nostrã declinationẽ deducant:tũc faciũt accentũ nostrũ videlʒ in prima syllabã.et hoc est qd dicit.Nostra dat accentum.

Attrahit encletica vox accentu tibi vocis.
Premisse/q cũ finalis syllaba seruat.

Dicit q vox encletica vt ve ne q attrahit sibi.i.penes se accentũ vocis premisse.i.precedentis syllabe.q quidem accentus debebat cadere super primã syllabã dictionis sequentis.et pter encleticã vocem cadit super finalẽ syllabã.vt cũ dĩ legisne.Habet aũt fieri enclesis in partibus indeclinabilibus.et q: coniunctio est magis indeclinabilis q alie partes orationis.ideo p ipam coniunctionẽ fit enclesis:et non per aliam.

Accentum vocis concise syllaba seruat.
Que seruaret eum si vox perfecta maneret.
Que tibi si desit huic publica regula seruit.
Regula vocali cadet tamen ipsa sequenti.

Construe.Littera scʒ vocalis vocis.i.dictionis concise.hoc est syncopate seruat eũ accentũ quẽ seruaret.si vox.i.dictio maneret perfecta.i. integra.Et hoc est verum si vocalis remaneat in dictione.quod patet in ista dictione deum pro deorum.letus pro letatus. tunc illa dictio subiacet regule cõmuni.vt indr iste versus.Que tibi si desit huic publica R. Deinde dicit q regula ipsa que dicta est superius cedet.i.locum dabit regule cõmuni vocali sequente.i.dum vocalis sequatur vocalem dictionis syncopate.hoc patet in hac dictõne audiit.Primo enim dicebamus audiuit.et cadebat accentus super primã syllabam dicens.et li i licet maneat in dictione syncopata:tamen super ipsam non cadit accentus precedentis syllabe.Et hoc est.quia vocalis sequitur scʒ i.

Accentum seruat polisyllaba vox super illam.
Que preit extremam: si longa sic hec/aliter non
Si breuis est sedet accentus super ante locatam
Siue sit illa breuis seu longa/tamen tenet illum.

Datis duab⁹ regulis.s. de monosyllaba & dissyllaba. nūc de polisylla ba intēdit. Dicit ergo si penultima dictōis polisyllabe fuerit lōga accēt⁹ pcedētis cadit sup illā. vt maiestas. Si vero fuerit breuis cadit accētus sup ātepenultimā. vt bonitas. siue illa ātepenultima fuerit breuis vt bo nitas. siue lōga vt sanitas: tn̄ tenet illū.s. accentū. hoc est antepenultimā

Accētum seruat in compositis facit & fit.
Dum vox composita vocalem seruat eandem.

Hunc autor ponit exceptionem a regula predicta dicēs. q facio & fio compositum taliter q vocalis eadem remanet. seruat accentum simpli cis dictionis. vt benefacio & calefio. Si vero vocalis mutaretur & subia ceret regule communi. vt inficio.

Quando compositum festinat & inde licet sint
Longi/simul pones intus longeqz deinceps
His orsum iungas sic dicas forte deorsum.
Pleraqz proferre cuntando vel vtraqz disce.

Dicit q quando compositū. vt siquando & nequando. & inde vt dein de/intus & deintus/longe/ & delonge/ & deinceps: licet longa sint in pe nultima syllaba habent accentum predominantē in antepenultima syl laba. Et hoc est ne videantur esse dictiones due. Deinde dicit. His or sum iungas. vt deorsum. Et alij habēt sic. vtiqz deniqz pones. In his enī cadit accentus super antepenultimā dictionem fm Priscianum.

Barbarus el acuit: obliquis regula seruit

Q.d. q barbara in el terminata acuunt vbi habēt terminatōez barbarā vt michael. sz subiacēt regule nr̄e qn̄ hn̄t nr̄az terminatōez. vt michaelis

Hec excepta solent vsum mutare legendi.
Hunc etiam mutat lector si questio fiat.

Autor excusat se dicens. q excepta.i. exceptiōes predicte solent mu tare vsum legendi. Quidā tamē cū hypallage legunt dicentes. vsus le gēdi solet mutare hec excepta predicta. Postea vero dicit q lector mu tat hunc scz vsum legendi si questio.i. si interrogatio fiat in littera: quia tunc dictiones in fine acuātur: scz quando interrogatiue ponuntur.

Greca per accentum debes formare latinum

Hugo dicit q nomina greca proferri debent fm accentum latinum. Et hoc intellige quando reducuntur ad declinatiōem latinam: aliter nō vt patet in hoc nomine helene greco & helena latino.

Accentus normas legitur posuisse vetustas.
Non tamē has credo seruādas tēpore nostro.

¶ Autor superius dixit de accentu modernorum: nūc dicit de accentu antiquorum qui nō tū est seruādus in tēpore nostro. Sed de ipō ponit regulas veteres. vt si reperiamus libros veteres: eos pnunciare sciamus.

Si sit natura monosyllaba dictio longa
Circūflectetur/sed sibreuis est acuetur

¶ Dicit q si dictio monosyllaba naturaliter pducat. vt dos et flos. tūc pfert accētu circūflexo. et si breuiet tūc pfert accentu acuto. vt per et fer.

Si teneat primam dissyllaba dictio longam
Sit suprema breuis veterum si iussa sequaris
Circūflectetur prior in reliquis acuatur

¶ Dicit q si dictio dissyllaba primā pducat et vltimā corripiat sm antiquos prīa circūflectet alia acuto accētu pferat. vt mittat legat et mādat

Seruabit legem polisyllaba dictio talem
Si sit correpta penultima: que preit illi.
Si sit producta seu non tamen est acuenda
Si sit suprema breuis et penultima longa.
Fiat natura/sit circūflexus in illa.

¶ Dicit q si dictio polisyllaba corripiat penultimā: tūc illa syllaba que preit illi. i. ante penultimam syllabam est producenda. i. acuto accētu pferenda. seu sit producta. vt amabilis. seu non. vt legibus. Deinde dicit q si suprema. i. vltima syllaba sit breuis: penultima fiat longa natura. i. naturaliter producatur. tunc accentus circūflexus fit in illa penultima syllaba. vt honorat honorandus.

Illic in fine circūflectes comitesqz.

¶ Hec est doctrina in istis illic istic et similibus. vt illac istac. Et dicit q in fine. i. in finali syllaba circūflectuntur.

Ultima producta tibi sit in antesuprema
Antesupremā acue/sic testificatur athene

¶ In his precedentibus versibus dicit autor. q si vltima et antesuprema. i. penultima syllaba sit pducta. dz pferri accentu acuto. vt athene.

Sed si productam positura dat antesupremā.
Hec acuendo sonat breuis/vltima longaqz fiat

¶ Nunc dicit q si penultima syllaba per posituram. i. per positionē producatur: hec scz penultima sonat acuendo. i. profertur accentu acuto siue vltima sit breuis. vt amaueram. siue longa. vt amabilis.

Noster nam penitus has normas approbat vsus.

¶ Penitus dr propter accentū circūflexū quo moderni nō vtunt. q. d. q hec regule de accētib⁹ antiquor apud modernos nō penitus approbāt.

Barbara concisa vox vsus et enclesis ista
Quassant interdum facit hoc distantia vocum.

¶ Hic autor assignat quedā impedimēta que interdū quassāt. i. destruunt regulas de accētibus antiquorum et modernorum. Et dicit q vox. i. dictio barbara. vt emaus. vel concisa. i. syncopata. vt celicolū pro celicolarum vsus scz loquēdi. vt helena media producta: licet corripi debeat vel grauari. et enclesis clerica. Enclesis est que attrahit accentū de vna syllaba in aliā vt dictū est superius. quassant interdū ista que diximus. et subdit causā facit hoc distantia vocum. i. hoc fit propter coincidentiā vocabulorum.

Pausat tripliciter lector distinctio plena
Nāqz fit: et media fit subdistinctio terna.

¶ Hic autor determinat de accentu prout est particulariter in oratione Et dicit sic. Lector. i. ille qui legit. pausat. i. accētū facit tripliciter. Qua si dicat q tres sunt pause in modo legendi. scilicet distinctio plena. media distinctio. et subdistinctio.

Si suspensiua fiat constructio quando
Pausat/tūc media poterit distinctio dici
Si sit perfecta constructio/sed tamen addi
Conuenit vt plene sententia possit haberi.
Si lector pauset/ibi subdistinctio fiet.
Completo sensu fiet distinctio plena
Hec est periodus mutato nomine dicta.

¶ Nunc declarat autor illas tres pausas supradictas. Et dicit. Si constructio fiat suspensiua qn lector pausat. ibi tunc illa talis pausa dicitur media distinctio. et debet sic figurari: et debet vox sustineri donec pfectio constructionis inueniatur. Deinde dicit q si constructio sit perfecta: ita tamē q aliquid addi cōueniat: vt sentētia possit haberi plene. Si lector tunc pausat: illa talis pausa debet dici subdistinctio. et figurat sic. Preterea dicit q cōpleto versu vel sensu. i. cōpleta sententia: tunc fit pausa. que etiā alio noīe dr periodus. Et hoc est quod dicit. Hec est periodus mutato noīe dicta. Et talis pausa debet sic figurari. Dictarū pausarum patēt exempla in hac periodo. Si quid agas: ecce media distinctio que alio noīe dr coma. prudenter agas/ecce subdistinctio que alio noīe dr colon. et respice finem. ecce plena distinctio que alio noīe dr periodus.

Est metrū media distinctio: finis habetur
Versus periodus/est subdistinctio punctus.

¶ Nunc autor docet mutare nomina dictarũ pausarũ. Et dicit q medía distinctio dicitur esse metrũ. ꝛ intellige ꝑm grecos. Finis versus. i. constructionis totius habetur periodus. Et dicitur periodus a peri qđ est circũ ꝛ oda cantus: quasi singularis cantus. quia sicut in circulo est perfectio rotunditatis: ita ista periodus habet locũ in fine perfectarũ constructionũ. Subdistinctio. Alio noĩe dicitur punctus figuratus taliter,

Pro puncto sepe metras/ sed non retrouerte
Sustentans pauses/ sed bis metrare recuses

¶ Dicit autoꝛ q vna dictarũ dictionũ seu pausarũ sepe ponitur ꝓ alia. Dicit enĩ ꝓ ꝑ ücto sepe metras. i. sepe metrũ seu media distictione ponitur sepe ꝓ puncto. i. ꝓ subdistinctio. non retrouerte. i. non econuerso. Et ratio est: quia minoris est supplere vices maioris. ꝛ non econuerso. Media enĩ distinctio cũ fiat in cõstructione suspensiua: minor est ꝙ subdistinctio que fit in oratione perfecta. patet exẽplũ in psalmista. Manus habent ꝛ nõ palpabũt: pedes habent ꝛ nõ ambulabũt: nõ clamabũt in gutture suo. Nota q in oĩbus scripturis iste tres distinctões seu pause habentur. Sed si vtant̃ dictis scripturis ꝑm precepta ipsarũ pausarũ: tunc erũt etiã in actu. Igitur in legẽdis epistolis ꝛ euãgelĳs necessarię sunt.

¶ Sequitur capitulũ duodecimũ de figuris grãmaticalibus.

Pluribus est mẽbꝛis distincta figura loquele
Hec est schema tropus methaplasmus: rursus earum.
Quãlibet in species ꝓpꝛias distinguere debes

¶ In isto vltimo capitulo autoꝛ intendit determinare de figuris locutionis. Et pꝛimo diuidit eas in generali. secundo in speciali. secũda ibi. Quãlibet in species. Ad pꝛimam partem sic dicit. Figura loquele. i. figura locutionis est distincta. i. diuisa pluribus membꝛis. Quasi dicat q figure locutionis sunt multiplices. Et hoc declarat dicens. Hec scʒ mẽbꝛa figure locutionis sunt schema tropus ꝛ methaplasmus. Deĩde subdiuidit figuram locutionis dicens. Rursus debes distinguere quãlibet earum in pꝛopꝛias species. vt patebit in sequentibus.

Sunt plures alie scripto vel voce figure
Hec sunt exempla pleonasmus acyꝛologia
Et cacosynthecon ꝛ eclipsis tantologia
Amphibologia tapinosis macrologia
Perisologia cacephaton aleotheca

¶ Nota q triplex est figura: scʒ dictionis/ locutionis/ ꝛ cõstructiõis. De figuris cõstructionis hic pꝛincipaliter nõ intẽdit. sed de figuris dictionis

⁊ locutionis. Et est sciendum q̃ figura dictionis fit in dictione. vt audijt pro audiuit. Figura locutionis fit in modo loquendi. vt fistula perflauit buccas.i.bucce perflauerunt fistulam. Figura constructionis fit in modo construendi.vt ego ⁊ tu legimus. De figuris constructionis dictum est superius in capitulo de regimine vocum.ibi scʒ. Hic iubet ordo libri Et est sciendum q̃ iste figure dicuntur vitia annexa.et habent excusari per tropum.de quo dicetur ibi. Multi tropi ⁊c̃.

Sed nequit his soloe vel barbarus associari
Sunt etenim vitia nulla ratione redempta

¶ Autor iste considerauit barbarismū ⁊ solocismū cū excusatione. donatus vero non. Quasi dicat q̃ soloe.i.soloecismus vel barbarus.i.barbarismus nequit associari predictis figuris seu vitijs annexis eo q̃ sunt vitia nulla ratiõe redempta. Et hoc autem dicit vt caueamus nobis ab ipsis. q̃q̃ methaplasmus excusat barbarismum.⁊ schema soloecismum.

Barbaris est vocis corruptio facta latine. Barbarismus.
Hoc vitium facimus dicendo domina dominus

¶ Barbarismus dr̃ quasi mos barbarus. Et dicunt oẽs barbari qui nõ sunt greci vel latini. Quasi dicat q̃ barbarismus est corruptio vocis latine facta. Barbari enī venientes romā corrūpebant proprietates vocis latine. Ideo dicebāt latini. Isti cōmittunt barbarismū.i.hoc vitiū faciūt dicẽdo. Domina dominus.cū media ꝓducta.que potius est corripiẽda.

Si tamen eloquijs cōmisses verba latinis
Barbara doctores hanc dicunt barbaralensim.

¶ Quasi dicat q̃ si latini vtantur verbis barbarorum in sermonibus suis:illud tale vitium dicitur barbaralensis.i.ratio barbarorum sicut hic. Et mor ma mor sua dulcis ⁊ aurea forma. Donatus tamen dicit. Barbarismus fit in lingua latina:⁊ barbaralensis in peregrina.

Est soloecismus incongrua copula vocum Soloecismus.
Ut si dicatur vir bellica sponsa pudicus.

¶ Soloecismus dicitur quasi nec soloecismentium. Soloe enī est quedam ciuitas. Et venientes inde committebant vitium. Nam declarat quid sit soloecismus dicens. Soloecismus est incongrua copula vocum Quasi dicat q̃ soloecismus est vitium in contextu partiū orationis contra regulas artis grammatice factum. vt si dicatur vir bellica sponsa pudicus. deberemus enim dicere. vir bellicus sponsa pudica. Inter soloecismum ⁊ barbarismum hoc interest. quia soloecismus habet voces discrepantes inter se. vt vir bellica sponsa pudicus. Barbarismus vero fit in singulis verbis scriptis vel pronunciatis.

Barbaris ⁊ soloe tibi sunt penitus fugiende

¶ Dicit q̃ barbaris.i.barbarismus.⁊ soloe.i.soloecismus sunt penitus fugiende tibi.i.non debent vsitari.

Acyrolo-gia.

Im proprie posita vox format acyrologiam.
Si dicas requiem timeo / vel spero laborem.

¶ Hic autor determinat de decē figuris seu vitiis annexis. Sed querit̄ qbus annectunt̄. Pro quo notat q in qualibet oꝛone sunt tria cōsiderāda. scȝ dictiones, ordinatio dictionū. ⁊ sentētia resultans ex ordinatōe dictionū adinuicē. Vitia igit̄ que peccāt in dictiōe sūt annexa barbarismo ⁊ sunt tria. scȝ Acyrologia. Eclypsis. ⁊ Amphibologia. Sed q̄ peccāt in ordinatōe dictionū adinuicē sunt annexa soloecismo. ⁊ sunt ista tria. Cacephatō. Cacosynthecō. Tapinosis. Preterea vitia vel figure q̄ peccāt cōtra senentiā sunt annexa speciebus tropi. Et sunt quattuor. scȝ Tātologia. Pleonasmus. Perisologia. ⁊ Macrologia. Quid dices de alotheca. Dico nō est vnū vitiū: sed implicat multa. Primo igit̄ determinat de acyrologia dicens. Acyrologia dr̄ ab a qd est sine ⁊ logos sermo ⁊ cyros manus. inde acyrologia. i. sermo sine manu. quasi inusitans. Nunc autor particulariter pcedit in declaratōe vniuscuiusq duodecim vitioꝝ annexoꝝ barbarismo ⁊ soloecismo q̄ superius enumerauit. Et dicit. Vox. i. dictio impꝛoprie posita format acyrologiā. Si dicas requiē timeo vel spero laborē. ponitur impꝛoprie timeo. i. spero. ⁊ li spero ponitur p timeo.

Cacepha-ton.

Dictio turpe sonans cacephaton arrigit aures
Detur in exemplum / vel tu cum compare ludis.

¶ Cacephaton est obscura enūciatio vel in cōposita dictione in vno verbo. vt numerū in manibus equat. vt in Terētio. Arrige aures pāphile

Atq superuacue dici debet pleonasmus
Additio vocis: vt sic est ore locuta.

¶ Pleonasmus est superuacue vocis additio ad plenam significationem. vt sic est ore locuta. Ecce li ore superuacue additur. quia satis intelligebatur per illam dictionem locuta.

Tantolo-gia.

Signat idem verbis diuersis tantologia.
Exultans redeo rursus gaudensq reuertor.

¶ Tantologia est eiusdem verbi repetitio vitiosa. vt in exemplo autoris. Exultans redeo rursus. gaudensq reuertor. Nam iste clausule idē importantꝫ licet per diuersa verba.

Eclypsis

Dicitur vnius verbi defectus eclypsis
Quod poni debet vt fiat constructio plena.
Hec secum precibus ne bonum parere precantis

¶ Eclypsis est qdā defectus necessarie dictōes que poni deberet vt cōstructio fiat plena. i. pfecta. vt pȝ in lr̄a. hec secū deficit loquebat. precibus ne bonū parere precātis. deficit eni fit. Et dr̄ ab e qd est extra ⁊ clepo clepis qd idē est qd furor furaris. quia qd subtrahimus furamur.

Tapinosis

Cum per verba rei magne submissio fiet.

Tunc tapinosus erit/si dicatur mare gurges.

¶ Tapinosus est humilitas verbi rei magne. Cōstrue. Tapinosus erit tūc ꝑ qn̄ submissio rei magne fiet ꝑ v̄ba sc; humilia. vt si dicat mare gurges. Gurges est enī parue aque riuus. mare vero est oīm capax aquaꝝ

Et male confusa cacosynthecon est vocitanda, — Cacosynthecon

Congeries vocum: te moui ꝑelia contra

Discipulos cedit virgis cum terga magister

¶ Cacosynthecon est vitiosa dictionū cōpositio. Cōstrue. Cōgeries. i. cōpositio vocū. i. dictionū male ꝯfusa. i. male ordinata. est vicitāda cacosynthecon. Deinde ponit exēplū. Cedit cū virgis discipulos terga ⁊c̄. Iste enī dictiones cōfuse ordinant. qđ pꝫ reducēdo ipas ad debitū ordinem

Perisologia dicenda superflua vocum — Perisologia.

Addici sine vi rerum que significantur.

Qua poterant ibant/sed non qua non potuerunt.

¶ Perisologia est supuacua vel supflua additio vocū. i. dictionū sine vi la vi rerū. vt in exēplo autoris. ibāt qua poterāt sed nō ibāt qua nō potuerūt. Multa enī sunt hic supflua q̄ nō habēt vllā vim rerū. Bene scimus ꝙ nō ibāt nisi ꝑ locū ꝑ quē potuerunt. supfluū est hoc addere.

Cum res comprendit varias sententia longa. — Macrologia

Macrologia datur/prologis hoc sepe videmus.

¶ In precedentibus metris autor dicit ꝙ cum sententia longa comprehendit res varias. i. non necessarias tunc macrologia committitur. vt in hoc exemplo. Legati non impetrata pace. retro vnde venerant domum reuersi sunt. Ideo dicit hoc sepe videmus in prologis. quia multa continentur in prologis que non sunt necessaria.

Amphibologia constructio non manifestans. — Amphibologia.

Sensum perfecte/puto te socium superare.

Hoc fit multotiens quia non determino plene.

Affectum mentis defectu prepediente

Siue duplex sensus ex verbis possit haberi.

¶ Amphibologia est ambiguitas sermonis seu dictionis que fit ꝑ actm̄ casum. vt si quis dicat puto te sociū superare. Aut per cōmune verbum vt criminatur catho. Aut per distinctionē. vt vidi statuam aureā hastā tenentem. Fit etiam per onoma. vt si quis aciem dicat ⁊ non addat oculoꝝ. vel exercitus. vel ferri. Fit preterea pluribus aliis modis quos recensere omnes ne nimis sit non oportet. Onoma sunt ea quorum varia sunt significata. vt acies ⁊ lira acus fatum canis ⁊ similia.

Confundit casus numeros genus alcotheca — alcotheca

¶ Aleotheca est generale vitiū. ideo non cōputatur cū predictis duodecim. Et habet fieri p casus. vt vrbem quā statuo vestra est. Per numeros. vt quo milite celsū vicerat. Per genera. vt preneste sub ipa.

metaplasmus excusans barbarismū hȝ feres species. xxi.

Addēdo sepe fiet methaplasmus/ et eius
Prothesis est species/ epenthesis et paragoge.
Subtrahis interdum species tunc eius habenda.
Auferesis vel syncopa sunt vel apocopa finis.

¶ Methaplasmus est trāsformatio quedā recti solutiqȝ sermonis in alterā speciē ordinatus necessitati sue causa. Subtrahit iterdū. i. aliqñ methaplasmus fit subtractōe lr̄e vel syllabe. Et tūc eius species sunt auferesis syncopa et apocopa. Dico de vitiis annexis. Sequit de figuris excusantib⁹ dicta vitia annexa. Et primo de figuris excusantib⁹ barbarismū. Scdo soloecismū. Tertio vitia annexa. scda ibi. Dat species. tertia ibi. Multa tropi. Dicit ergo sic. Methaplasmus fiet sepe addēdo scȝ litterā vel syllabā. et tūc eius species sunt pthesis epenthesis et paragoge

differētia figurarū

Auferesis tollit capiti/ sed prothesis addit.
Syncopa de medio tollit quod epenthesis auget.
Hoc fini quod tollit apocopa dat paragoge

¶ Nunc declarat species methaplasmi supradictas. Et dicit qȝ auferesis tollit. i. aufert lr̄am vel syllabā de principio dictōis. vt mitte p dimitte. sed pthesis addit lr̄am vel syllabā de pñcipio dictōis. vt gnato p nato. detulit p tulit. Syncopa de medio tulit. vt audacter p audaciter. Cui cōtraria est epenthesis. vt induperator p imperator. Apocopa tollit fini vt achilli p achillis. Cui contraria est paragoge. vt soluier p solui.

Systola.

Si longa breuies debet tibi systola dici.

¶ Quasi dicat qȝ systola committitur si littera longa naturaliter corripitur. vt in cathone. Non eodem cursu ec̄.

Extasis.

Extasis esse solet si produces breuiandam

¶ Extasis fit quando syllaba naturaliter breuis producitur. vt in Ouidio. Vitam dederitis in vndis.

Cesura.

Bis binas species habet extasis/ hasqȝ vocamus
Cesuras/ faciet pentimemerim tibi terni.
Syllaba prima pedis: ibi produces breuiandam.

¶ Cesura dr̄ a cedo cedis. i. diuido diuidis. quia per cesurā diuiditur aliquid ab illa precedēte et vnitur cū sequēte. Dicit qȝ extasis hȝ quattuor species: et ipas appellam⁹ cesuras. Añ vidēdū est qd sit cesura. Cesura est imutabilis extēsio que fit in principio pedis et in fine dictionis. Et nota qȝ nunqȝ fit in primo nec in vltimo pede versus. Fit eni in pñcipio tertii pedis qñ eni syllaba breuis pducit. vt in Ouidio. Mittit hypmestra de tot modis fratribus vni. Et ista talis cesura vocatur pentimemeris.

⁊ hoc est quod dicit. Faciet pentimemerim ⁊c.

Semi vel ante p̄cit/ producetur q̄ secundi. semipēti.
Prima pedis/ vt in hoc poteris cognoscere versu. antepēti.

¶ Quasi dicat ꝙ semipentimemeris vel antepentimemeris fit producēdo primā syllabā scdi pedis que naturaliter breuis erat. vt poteris cognoscere in hoc versu. In scansione dicimus. Primape dis vtin ⁊c.

Quarti prima pedis epentimemerim tibi format. Epētimemerum.
Producendo breuem: versus hoc denotat iste

¶ Id est epentimemeris fit breuē ꝑducendo. vt in principio quarti pedis versus iste denotat hoc, videl3 ꝑducendo breuem versus hoc.

Post eptimemerim dat quinti syllaba prima
Curtam producens sicut versus habet iste.

¶ Quasi dicat ꝙ eptimemeris fit breuem producendo in principio q̄nti pedis. sicut iste versus habet. i. manifestat vel continet. Curtam producens si cut ver sus habet iste.

Altera cesure species si subiiciatur alia species cesure.
M cum vocali vox cuius littera prima
Vocalis nec in his ideo collisio fiet
O vtinam populum hunc saluet gratia christi.

¶ Positis principalibus speciebus extasis. Altera species cesure est si dictio cuius penultima littera est vocalis subiiciatur huic littere m vel vocali. Quasi dicat ꝙ si aliqua dictio finit in m vel in vocalem: ⁊ sequēs incipiat a vocali. nec in his dictionibus. ideo fiat collisio. i. si non abiiciatur aliqua dictarū litterarū. Exemplū ponit ipse in littera. O vtinā populum hunc saluet ⁊c. Cum dicit vti. ecce illa dictio o finitur in vocalem: et sequens sc3 vtinā incipit a vocali. Cū vero dicit populū hunc. ecce li populum finitur in m ⁊ sequens sc3 hunc incipit a vocali. ⁊ neutra ipsarum abiicitur: imo remanet in versu ⁊ patet. O vti nampopu lumhunc ⁊c.

Syllaba diuiditur: tunc dieresis vocitatur Dieresis.
Aulay in medio libabant pocula bachi.

¶ Dicit autor ꝙ vna syllaba diuidit in duas. tūc dieresis vocitat. i. noīatur sic illa figura. exēplū pz in littera. Aulay in medio ⁊c. aulay ꝑ aule.

Si iungam plures dic sineresim tibi factam. sineresis.
Hec etiam species dicatur epinalimpha
Fixerat eripedem ceruam vir ⁊ eneus esto

¶ Quasi dicat ꝙ sineresis fit si plures voces in vnā cōglutinent q̄ alio noīe dr̄ epinalympha. De hoc patent exempla in littera. Fixerat eripedē ꝑ aeripedem. i. velocem. vir eneus ꝑ aeneus. i. durus vel crudelis.

Hec autem figura est contraria dieresi de qua dictum est.

Eclypsis | Eclypsis necat m: perimit synalimpha vocalem.

synalimpha | Tu populum alme deus saluasti a morte redemptor.

¶ Synalimpha est qn vocales inuicem concurrunt. et earũ altera abijcitur. Exemplum ponit autor. Tu populum alme etc. et hoc est de eclypsi saluasti a morte redemptor. et hoc est synalimpha. Eclypsis est consonãtiũ cũ vocalibus aspere concurrentiũ quedam dura collisio. vt in Virgilio. Littora multũ ille et terris iactatus et alto. In scansione colliditur illa cum sua vocali. Et etiam illa vocalis e abijcitur.

Viles sunt iste pre cunctis est fugiende

¶ Dicit q iste figure eclypsis et synalimpha sunt viles et fugiende. i. euitande pre omnibus alijs.

syncresis | Syncresis istarum solet vtraq sepe vocari.

¶ Dicit q vtraq predictarũ duarũ figurarũ solet vocari. i. nominari syncresis. Et dicitur a syn quod est con. et cresis iunctio vel iudicium. quasi coniunctio vel coniudicium litterarum.

Non solum voces/sed tempora sepe videmus.

Elidi metris: velut hic vale inquit iola.

¶ Dicit q non solum voces seu littere eliduntur. hoc est abijciuntur in metris: sed etiã tempora vt hic. vale inquit iola. Nam illa syllaba le cũ sit longa duo tempora debet habere: sed non habet nisi vnum cum breuis efficiatur. Ista figura dicitur boetis.

ãtithesis. | Dicitur antithesis si littera ponitur vna.

Ponere cum debes aliam: sic dicimus olli

¶ Antithesis est littere p lra positio. vt cũ dicimus olli p illi. ponit enĩ o p i. Et hoc fit causa maioris sonoritatis. magis enim sonat o q i.

metathesim | Metathesim facies si transponas elementum.

Si dicas teucre cum debes dicere teucer

¶ Metathesim est transpositio litterarũ in alienũ locũ: nulla tamen littera ex dictione sublata. vt si dicas teucre cũ debes dicere teucer. et est propriũ nomen viri. Nominatiuo hic teucer. gtõ huius teucri.

A te vitari debent species methaplasmi

Sed pentimemeri solũmodo nos decet vti.

¶ Hic dat cautelã quantũ ad vsum quarũdam figurarũ. Et dicit q species methaplasmi de qbus dictũ est supra debent vitari a te. Sed solũmodo nos decet vti pentimemeri de qua dictũ est.

syncopa. | Syncopa cum fiet veterum vestigia seruet.

¶ Hic dicit q si volumus vti syncopa debemus seruare vestigia veterum hoc est cõmittere dictam figuram in dictionibus in quibus veteres cõ-

miſerunt vel in ſimilibus ꝛ non in aliis.

Dat ſpecies tibi ſchema prolepſim zeuma ſilepſim ſchēma-
Eſt ⁊ hypozeuſis anadiploſis epinalenſis tis excuſā
Eſt ⁊ epizeuſis ⁊ anaphora paranomon tis ſoloe-
Et ceſſon omaton addis ⁊ omoteleuton ciſmū ſe-
Et paranomaſia poliſintheton addis hyrmos ptēdecim
Iūgis homoptotō his: pariterqꝫ poliptotō addis. ſūt ſpēs.
Ultima dialiton vel aſintheton eſt vocitanda.

¶ Superius dictum eſt de figuris methaplaſmi excuſantibus barbariſmum. Nunc dicendum eſt de figuris ſchematis excuſantibus ſoloeciſmum. Schema non diffinitur cum ſit equiuocum ſcʒ in ſchema lenſeos ꝛ in ſchema dianeos. Primum pertinet ad grammaticos. reliquum ad oratores. Figure ſchematis ſunt fere. xvii. que numerantur in littera

Preſumit que ſunt ſuprema locanda prolepſis. prolepſis
Terno ducentos hinc natos hincqꝫ nepotes

¶ Donatus. Prolepſis eſt ꝑpoſitio rerū ordinatarū. Virgilius interea reges ingenti more latinos. Procedunt caſtris. Hic in ſpeciali determinat de figuris quas numerat. Et primo de ꝓlepſi. Sed eſt ſciendum ꝙ duplex eſt ꝓlepſis. ſcʒ cōſtructionis ꝛ locutiōis. Hic intēdit de ꝓlepſi locutōi. Et dicit ꝙ ꝓlepſis preſumit. i. primo ſumit ea que ſunt locāda ſuprema. Ultimate ordinata. Hoc ptʒ in exēplo autoris. Terno ducentos.

zeuma fit in verbo ſi plurima clauſeris vno zeuma.
Hymnꝰ chriſte tibi: tibi laus ⁊ gloria detur

¶ zeuma ſimiliter eſt duplex. ſcilicet conſtructionis ꝛ locutionis. zeuma locutionis fit quando plurima ſuppoſita vni verbo attribuuntur. vt hymnus. Chriſte tibi. tibi laus. tibi gloria detur. Donatus. zeuma eſt vnius verbi concluſio diuerſis clauſulis aperte coniuncta.

Clauſas diſſimiles ligat vna voce ſylepſis. ſylepſis
In te chriſte ſalus/in te ſunt premia noſtra

¶ Sylepſis eſt diſſimilis clauſularum per vnum verbum conglutinata conceptio. vt patet in littera. In te xp̄e ſalus ꝛc. Et differt a zeumate: quia in zeumate eſt coniunctio aperte quantuʒ ad congruitatem. ſed in ſylepſi non. Et habet fieri pluribus modis. vt patebit ſtatim.

Cum collectiuo iunctum plurale ſylepſis Primo
Aſſignant aliqui plebs iſta parant equitare. modo.
Sed magis eſt propria conſtructio plebs parat ire.

¶ Dicit ꝙ aliqui aſſignāt ſylepſim qñ plurale verbū iungit cū noīe collectiuo. vt iſta plebs parant equitare. Deinde prohibet nobis talē con-

structionem dicens. Sed magis est propria constructio plebs parat ire.

Secūdo modo. Estq3 sylepsis vbi pro multis ponitur vnus
Ut cum dices adest rex multo milite cinctus

¶ Dicit q sylepsis etiam est vbi vnus ponitur p multis. cū dicis adest rex multo milite cinctus. multo milite pro multis militibus ponitur.

Hipozeusis. Reddit hipozeusis persone plurima verba.
Uni nos mundet nos ornet gratia christi.

¶ Hipozeusis fit quando plura verba vni persone attribuuntur. vt patet in exemplo autoris. Nos mundet nos ornet gratia xpi. Ecce illa verba mundet et ornet attribuuntur illi nominatiuo gratia.

anadiplosis. Fiet anadiplosis verbi geminatio/quando
Principium clausule fit idem cum fine prioris
Nūmis istorum caret alter/et alter abundat.

¶ Anadiplosis fiet quando eadem dictio que est in fine prioris clausule reperitur in principio sequentis. vt patet in exemplo autoris. Nūmis istorum caret alter etc. Construe. Geminatio verbi. i. dictionis fiet anadiplosis quando principium clausule fit idem cum fine prioris. sc3 clausule.

Anaphora. Clausulis principium dat anaphora pluribus vnum
Christus mundauit christus nos purificauit

¶ Anaphora est repetitio eiusdem verbi per principia plurium clausularum. vt patet in littera. Christus mundauit christus nos purificauit. et ibi. Laudate dominum de celis: laudate eum in excelsis.

epinalensis Principio finem facit epinalensis eundem
Nobis grata prius non sunt modo congrua nobis

¶ Epinalensis est qn principiū clausule idē est cū fine. vt pt3 in l[illegible]a. Nobis grata prius nō sūt mō ɔgrua nobis. Ecce li nobis ponit̄ ī pricipio et ī fine clausule. et virgili⁹. Multa sup priamo rogitās sup h[illegible]ctore multa.

epizeusis Unius est epizeusis geminatio verbi
Significans idem meme petit vitio digna

¶ Est epizeusis eiusdē verbi congeminatio in eodem versu sine aliqua dilatiōe. vt patet in littera. Meme petit vitio digna. Ecce li me cōgeminatur sine dilatione. Et in ysaia. Consolamini cōsolamini popule meus.

Paranomasia. Uoces pene pares que sunt diuersa notantes.
Dant paranomasiam: non curtat vera sed era.

¶ Paranomasia fit quotiēscūq3 de noīe aliud efficit nomē fere simile ī voce: sed dissimile ī significatōe. vt hic nō curat vera sed era. Pene similia sunt in voce: diuersa in significatōe. Nota q p paranomasia alio noīe dr annominatio vel agnominatio. alio noīe dicit̄ bessizo. Et hoc est apud

vulgares qui per modum trufe vnum verbum eliciunt ab alio.

Principium simile voces iuncte retinentes
Dant paranomeon: vim vitat virgo virilem. | Paranomeon.

¶ Et fit qñ in eisdē syllabis plures dictiones inchoant. vt pz in textu.

Junctura simili: voces multe sociate.
Dant schesionomaton: vmbone repellitur vmbo. | Schesionomatō.
Pes pede comprimitur: ensisqz retunditur ense

¶ Schesionomaton est multitudo noim cōiūctiuorum quodā āḃitu copulādi. vt hic vmbone repellit vmbo. pes pede cōprimit. ensisqz retūdit ense

Clausula totalis tibi format homoptoton vno
Casu contenta/ tristes flentes lachrymantes | Homoptoton.

¶ Homoptoton est cum in similes casus verba diuersa exeunt. vt flentes tristes lachrymantes. hec figura dicitur alio nole similiter cadens.

Cum plures voces sub fine tenentur eodem
Omoteleuton erit/ hinc carmina consona subdis. | Omoteleuton.
Atqz leonina simul & caudaria iunges

¶ Omoteleuton erit cū plures voces seu dictōes tenent sub eodē fine. & simr terminant. Huic figure subdunt carmina ɔsona in medio & in fine & caudaria scz rithmi. in qb' attēdit ɔsonātia finaliū syllabarū. vt ibi. Histrio de ... nō sibi credita soluere curat. Inficiat simonat falsaqz curat

Per varios casus distincta poliptoton explet
Clausula/ littoribus contraria littora/ fluctus | Poliptoton.
Fluctibus esse precor: populos populis inimicos

¶ Poliptoton est multitudo eorūdem noim varietate casuū distincta. vt precor littora esse contraria littoribus. fluctus cōtrarios fluctibus &c.

Longa tenens seriem constructio fiet hyrinos | Hyrinos.
Principio celum terram camposqz patētes
Lucentēqz globum lune/ titaniaqz astra
Spiritus intus alit.

¶ In precedentibus metris dicit qz hyrinos est series orationis tenorē ...ū vsqz ad vltimū seruans. Et ponit exemplū virgilij. Principio celū terras camposqz patentes. Lucentēqz globum luna titaniaqz astra &c.

Diuersas voces coniunctio plurima iungit
Sic polisintheton est/ materqz paterqz neposqz | Polisintheton

¶ Polisintheton est locutio multis nexa constructionibus. vt patet in littera. Materqz paterqz neposqz.

Dialiton — Cum sine iunctura voces varie sociantur
Dialiton facient/rex miles plebs negat istud

¶ Dialiton siue asintheton est figura superiori contraria. Fit enim quando varie dictiones sine iunctura inuicem sociantur. vt patet hic. Rex miles plebs negat istud.

Tropi excusātis vitia ānexa sunt. xiii. species — Multa tropi species metaphora metonymia.
Antonomasia catacresis vel metalepsis
Onomatopeia vel epitheton ac omozeusis.
Sinecdoche vel perifrasis simul allegoria
Addis hyperbaton istis & hyperbole sit sociata

¶ Dicto de figuris excusantibus barbarismū & soloecismū. sequitur de figuris excusantibus vitia annexa: que quidem continent sub tropo. Et est tropus dictio trāslata a propria significatōe ad nō propriā secundum similitudinē ornatus necessitatis vel causa. Cuius species sūt tredecī quas autor numerat in lra.

metaphora. — Cum res est alii similis pro nomine nomen.
Ponitur vt sit homo simplex cum dicitur agnus
Debet metaphora dici translatio talis.

¶ Hic autor declarat primā speciē tropi que dr metaphora. Et est metaphora quando verba transferuntur per similitudinē. Verbi gratia. Est aliquis homo simplex & dicā illū hoiem esse agnū per similitudinē. quia agnus dicitur esse simplex propter eius innocentiam. Metaphora fit multis modis quos nō curo specificare cū satis pateant querētibus in autoribus.

Catacresis. — Fit catacresis vbi sub nomine res alieno
Signatur/sic pisce carens piscina vocatur.

¶ Catacresis est vsurpatio nois alieni. vt piscina est locus piscīū. nihilominus interdū sumitur pro loco piscibus carēte dū tamē sit aquosus.

Metalepsis — Pro preeunte sequens positum faciet metalepsim
Ut cum significas tot annos per tot aristas

¶ Metalepsis est dictio gradatim pergens ad id quod ostēdit. vt cum significas tot annos per tot aristas. In quodlibet enim anno producūtur ariste. & ideo per tot aristas tot annos significamus.

Metonymia — Plures esse modos reperimus metonymie.
Cum pro contento quod continet aut vice versa
Ponitur/vt factor pro facto/vel retrouerte.

¶ Metonymia est veluti quedā denolatio. Et fit multis modis: videlicet quū illud quod continet ponitur pro cōtento. vt hic. Nunc pateras libate Iovi. Aut ecōuerso. vt hic. Crateras magnas statuūt & vina coronāt. Aut quū factor

ponitur pro facto. vt Sine cerere ꝛ bacho friget venus. Aut econuerso vt vina precamur. Fit enim metonymia quando efficientem per effectū ponimus. vt hic. Pigrum frigus. aut ecōuerso. vt hic. Jungit equos au ro genitorꝙ ſpumantiaꝙ addis ora frenis.

Antonomaſia ſolet excellentia dici
Si proprium taceas nomen ponens generale.
Sic dauid inſinuas nomen dicendo prophete.

Antonomaſia.

Antonomaſia eſt ſignificatio vice nominis poſita. Et fit tribus modis. ſcʒ ab animo. vt magnanimuſꝙ anchiſiades. a corpore. vt ipſeꝙ arduus alta pulſat ſydera. Et ab extrinſecis actionibus. vt infelix puer atꝙ impar congreſſus achilli. Antonomaſia fit quando nomen commune ponitur p̄ proprio. vt cum dicitur propheta. intelligimus de dauid. Et hoc fit vt excellentiam denotemus.

Si iungas. proprium voci rem ſignificanti.
Fiet epitheton: ſic dicas triſtia bella.

epitheton

Epitheton fiet ſi proprium adiungatur voci. i. dictioni ſignificanti illud proprium. vt triſtia bella. bella enim ſignificant triſtia: nihilominus additur illud proprium cum dico triſtia.

Si partem ſumas ꝓ toto vel vice verſa.
Synecdochen facies dicens hoc eſt caput albens.

ſynecdoche.

Synecdoche eſt ſignificatio pleni intellectus cum plus minuſue ꝓnuncias. Fit eni ſi partē ſumas ꝓ toto. vt pubeſꝙ tue pubeſꝙ tuoꝝ. aut econuerſo. vt igne fontēꝙ ferebant. Duplex eſt ſynecdoche. ſcʒ conſtructionis ꝛ locutionis. Synecdoche quādo eſt cōſtructionis cōtinetur ſub ſchemate. ꝛ eſt ſpecies antiptoſis. De ſynecdoche locutionis hic dicitur

Onomatopeiam facies ſi nomina ſignes.
De ſonitu tracta: ſic ſus ſcropha dicitur eſſe

onomatopeia

Onomatopeia eſt nomen de ſonitu factum. Sic enim ſus dicitur eſſe ſcropha a ſonitu quem facit. Sic enim tintinabulum ꝛ taratantara. dicta ſunt a ſonitu ꝛc̄.

Periſraſis circūloquiū de iure vocatur.
Cum verbis vertit an timetabula ſenſum
Cum verbis curas attollere rem tibi gratam
Aut in re turpi verbis non turpibus vti.

piſraſis.

Periſraſis eſt circūlocutio que fit aut ordinatione rei cauſa que pulchra eſt. aut non vituperande rei que turpis eſt. vt ꝛ iam prima nouo lumine ꝑtitoni croceum linquens aurora cubile. Aut hic. ꝛ nimio luxu obtuſior vſus ſit genitali auro ꝛ ſuccos oblimet inertes.

Tranſcenſus veri manifeſtus hyperbole fiet

hyꝑbole.

Astra ferit sonus armorũ clangorq; tubarũ

¶ In precedentibus metris autor dicit q hyperbole est trãscensus manifestus.i.excessus veri.i.veritatis.Et fit vel causa agendi.vt niue candidior.aut minuendi.vt testudine tardior ibat.

hyperbaton — Vocũ turbatus formabit hyperbaton ordo.
Sinthesis hinc themesis ac hysterologia subsunt
His & anastropha vult pariterq; parenthesis addi.

¶ Hyperbaton est verbum ordinem turbans.cuius species sunt quinq;:scilicet hysterologia vel hysteron protheron sinthesis themesis anastropha parenthesis.

hysteron. p.heron. — Hysteron & ptheron solet hysterologia dici.
Hoc fit cum rectam seriem sententia mutat.
Hi cererem torrere parant & frangere saxo

¶ Hysteron & protheron vel hysterologia fit quando mutatur ordo sententie cum recta serie verborum.vt patet in exemplo.Hi cererem torrere parant & frangere saxo.Nam prius frangere seu molere debent cererem & granum:q torrere seu decoquere.

synthesis — Sinthesis est omni confusa locutio parte
Nos virtute lauat qui labem criminis ornat

¶ Synthesis est hypbaton ex oi parte confusum.vt pz in exẽplo Nos virtute lauat &c.Est eni ille q lauat labem criminis ornat nos virtute.

themasis — Dat themasim binas in partes dictio secta.
Est boree regio:septem subiecta trioni

¶ Themasis est vnius verbi sectio vna dictione vel pluribus interiectis.vt hic est boree regio septem subiecta trioni.Ecce li septẽtrioni est vnica dictio que diuisa est.

Anastropha. — Dictio si subsit cum sit precedere digna.
Fiet anastropha/surgit mare littora contra.

¶ Anastropha est verbor tantũmodo pposter ordo.vt surgit mare littora cõtra.Ecce illa ppositio ctra deberet pponi suo casuali & postponit

parenthesis. — In causa clausam si cõmisceris alienam.
Inde parenthesis est/princeps q bella minantur.
Hostes militibus vrbem premunit & armis.

¶ Parenthesis est interposita oratio diuise sentẽtie.vt patet in littera.Princeps q bella minant hostes militibus vrbẽ premunit & armis.

allegoria cuius sũt — Cum designatur aliud q clausula signet
Allegoria datur/septem species dabis illi.

Hec sunt antifrasis carientismos et enigma
Atque paranomia sarcasmos ac yronica
Antismon tandem sit predicta socianda

species septem.

¶ Allegoria est tropus quo aliud significatur quam dicitur. vt laterem lauas. aerem verberas. i. tempus perdere vel inutiliter expendere. Huius species sunt septem quas autor numerat in littera. et subsequenter declarat.

Antifrasis sermo signans contraria dicta
Sic lucum dicis/quia raro luce nitescit.

Antifrasis.

¶ Antifrasis est vnius verbi yronia. vt bellum quasi minime bellum. lucus quasi minime lucens. vel raro lucescit. parca eo quod minime parcit.

Est carientismos cum profers duro relatu
Gratius hinc amon nomen traxisse putamus.

Carientismos.

¶ Carientismos est quo duro relatu gratius proferuntur. vt cum inter rogantibus si quis quesierit. respondetur bona fortuna. ex quo intelligitur neminem nos quesiuisse.

Obscuris sermo quasi mirandus fit enigma
Patrem progenies occidit matris in aluo
Quam mater genuit generauit filia matrem

Enigma

¶ Enigma est obscura sententia per obscuram similitudinem rerum. vt patrem progenies occidit matris in aluo. et de beato thoma intelligitur Nam ipse erat pater animarum. progenies vero humana occidit eum predicantem in aluo matris. scilicet ecclesie. quam mater genuit. Per matrem significatur aquam in glaciem crescere. et ex eadem effluere.

Si preponatur prouerbia publica dices
Esse paranomiam/lupus est sermone sub isto.

Paranomia.

¶ Paranomia est accommodatum rebus temporibusque prouerbium. vt lupus est sermone sub isto. Erunt enim aliqui de aliquo fabulantes. et ecce veniet quidam odiosus eis. vt sermo retrahatur. alter eorum dicet hoc prouerbium. Lupus erat in fabula. quod etiam est a rusticis vsitatum.

Sarcasmos solet hostilis derisio dici.
Auxiliante modo dicendi significata.

Sarcasmos.

¶ Sarcasmos est plena odio atque hostilis derisio auxiliante modo dicendi significata. i. quod talis derisio fiat cum modo. vt hic. En agros et quam bello troiane petisti. Hesper iam metire iacens. Sarcasmos est illa figura quam committimus mordendo aliquem in sermonem.

Per voces dictis contraria dant ironiam.

Sexta. Ironia.

¶ Yronia est sermo per contrarium ostendens quod committitur. vt hic. I nunc et meriti lectum reuerere parentis. Et dicitur ab yron quod est eleuare. quia in

sermone yronico eleuamus vultum ⁊ gestum.

septima Urbane ludens verbis non concitus ira.

ātismos Antismo facies/hyrcos mulgere laboras.

Antismos est figura multiplicis ⁊ numerose virtutis. Antismos enī vocatur quicquid rustica simplicitate caret.⁊ faceta sa[illegible]is vrbanitate ex positū est.vt patet hic.Hyrcos mulgere laboras.qđ tantū valet quantū nihil facis.Ecce pulchrū exemplū antismos.Bauius ⁊ meuium fuerūt due poete parū scientes:⁊ multū odiebant virgiliū. Uirgilius enim de hoc perpendens vrbane voluit eos deludere:⁊ composuit ista duo carmina.Qui bauium non odit/amet ista carmina meui.Atq3 idem iungat vulpes ⁊ mulgeat hyrcos.Quasi dicat q̄ vtriusq3 carmina vilia erant ⁊ tantū facit qui sequitur ea quantū qui iungit vulpes:⁊ mulget hyrcos.

Omozeusis. Est homozeusis quando rem significabis
Ex alia cui rem posses conferre priorem.
Que fit nota magis per eam que notior extat.
Tres species icon paradigma parabola subsunt

Omozeusis est vnius voce rei per similitudinem eius que magis est nota demōstratio.huius species sunt tres.videlicet icon parabola ⁊ paradigma.Et dicitur ab amos quod est simile et zeusis iunctio:quasi similium iunctio.Subsequenter declarat easdem species.

Icon. In simili genere qui comparat/efficit icon
parabola Hec solet ex vsu quandoq3 parabola dici.
Sed dici poterit de iure parabola/si quis.
Inter dissimiles res comparat/vtputa semen.
Est euangelium quod nutrit bona terra
Et petra suscepit quod spine detinuerunt

Icon est personarum inter se vel eorum que personis ac[illegible]dunt comparatio.vt os humerosq3 deo similis.Interpretatur icon imago.Et nota in exemplo predicto fit comparatio enee ad deum in pulchritudine. Hec figura ex vsu dici solet parabola de iure.i.proprie est rerum genere dissimilium comparatio.vtputa semen ⁊c.hoc exemplum. Similitudo exempli patet sic.Uerbum dn̄i preceptum in corde boni viri nutritur hoc est fructificat.⁊ in corde mali viri non.Sed hoc per similitudinē clarius ostenditur. Semen comparatur euangelio siue verbo domini.bona terra comparatur bono cordi.petra comparatur malo cordi.

Paradigma. Hic paradigma facit:qui primū comparat/⁊ post.
Assignat simile:domini sunt semina verba.
Spine diuitie/mens arida petra vocatur

¶ Paradigma est enarratio hortantis vel deridentis. Et fit quando primo fit comparatio: et postea per similitudinē illa talis comparatio declaratur. vt patet in littera. Nam facta est mentio de semine de spinis et de petra. Et postea illi termini declarantur hoc modo. Semina sunt verba dñi. Spine sunt diuitie. Petra est mens arida. Per modum hortantis fit paradigma. vt hic. Antenor potuit mediis elapsus achiuis. Illyricos penetrare sinus etc. Per modum deridentis. vt An non sic. Frigus penetrat Lacedemonie pastor ledamque helenam troianas vexit ad vrbes.

Alterius vox vna tenens vim prepositiue
Ut supra pro de fit protheseos paralange

Protheseos. paralāge

¶ Executo sigillatim de figuris sm ordinem donati in barbarismo. Hic psequitur de quibusdā figuris que possunt retorqueri diuersimode ad predictas. possunt enim sm diuersos respectus poni sub methaplasmo schemate vel tropo. Dicit ergo q protheseos paralange est prepositiōis pro aliena prepositione positio. vt super pro de. vt in Uirgilio. Multa super priamo. i. de priamo. et ibi. Benedicta tu in mulieribus. in pro inter.

Cum plus significas dices minus hec tibi fiet.
Liptota/fit sub ea firmando negatio bina

Liptota.

¶ Liptota est amplioris significationis oratio. vt cum dicitur nonnunquam legi. id est multotiens legi. Et habet fieri per negationem magis affirmando sententiam. vt non mediocriter cōturbatur animus meus. id est valde conturbatur.

Describendo locum tropographiam faciemus.

tropographia.

¶ Tropographia est loci descriptio. vt in Ouidio. Est sinus aduncos modice falcatus in arcus. Et dicitur a tropos quod est terra et graphos scriptura.

Cronographia solet certum describere tempus.

cronographia.

¶ Cronographia est temporis descriptio. vt in Ouidio. Nanque sub aurora iam dormitante lucerna. Tempore/quo cerni somnia vera solēt etc. Et dicitur a cronos tempus et graphos scriptura.

Si dicatur agens patiens res vel vice versa.
Siue modo simili tibi sit constructio facta
Fiet hypallagium: perflauit fistula buccas

Hypallagium.

¶ Hypallage est ordo sententie cum verbis mutatis. Fit enim quando agens ponitur pro patiente. vel econuerso. vt patet in littera. Perflauit fistula buccas. id est bucce perflauerunt fistulam. Et dicitur hyper al mutatio et logos sermo.

Personāque nouam formans dat prosopopeiam

prosopopeia.

¶ Prosopopeia est noue persone fictio. Fit enim quando res animata et rationalis loquitur ad inanimatam. vel econuerso. vel quando rationale loquitur ad irrationale. vel econuerso.

Apostro-
pha

Absenti sermo directus apostropha fiet.
Sic loquor absenti scripto dum mitto salutem
¶ Apostrophe est sermonis a personis ad personam directio. Et fit vt si factus fuerit sermo de aliquo in tertia persona. postea dirigat ad eandem in secunda persona. huius exempla multa reperies in autoribus.

endiadis.

Est adiectiuum substantiuo resolutum
Aut econuerso: sic endiadim tibi formo.
Armatumque viri designo per arma virumque.
Armatoque viro decet arma virumque notare
¶ Endiadis est adiectiui in substantiuum vel substantiui in adiectiuum permutatio siue resolutio. vt in Uirgilio. Arma virumque cano. et in littera. Armatumque viri etc. Et fit duobus modis: scilicet coniunctim et diuisim. Coniunctim fit quando adiectiuum et substantiuum ponuntur in littera. vt armatum viri. Diuisim quando solum adiectiuum ponitur vel solum substantiuum.

Ecbasis

Extra materiam describens vana vagatur
Autor: at hanc plures ecbasim dixere figuram
¶ Ecbasis est quedam euagatio materie: vel est digressio quedam a principali materia. Sed nota quod hec figura nihil valet nisi reuertatur ad propositum. quod si fiat pulchra est.

Empha-
sis.

Emphasis efficitur si fixum proprietatem
Significans ponis vbi debet mobile poni
Sic loquor exprimere dicens dauus est scelus ipsum
¶ Emphasis est expressiua locutio. Et fit quando ponitur aliquid subiectum et sibi aliqua proprietas. vt dauus est scelus ipsum. i. ipse dauus est sceleratus et non alius ita sicut ipse.

Ephlege-
sis.

Est ephlegesis exponens dicta priora.
¶ Ephlegesis est succincta expositio precedentium. vt hic. Rogerat huius amor titulumque nomenque libelli. Et hoc fit ad exprimendam sententiam intentam.

Euphoni
a.

Cum recitis quod turpe sonat dic euphoniamque
Circuit hec et reliquie dant religioque.
¶ Euphonia est bona sonoritas in dictione considerata. vt in hac dictione circuit et non circuiuit. reliquie et non reliquie. religo et non religio. meridies et non medidies.

Lepos.

Dicitur esse lepos sermo directus ad vnum
Utens plurali velut hic nostis bene presul
¶ Lepos interpretatur vrbanitas loquendi. Et est lepos ad vnam personam pluralis numeri sermonis directio. vt patet in littera. Nostis bene presul. i. presulatus. Hec figura inuenta est causa honoris.

Pro numero numerum pro casu ponere casum
Te facit antiptosis inter se plurima iungens
Sepius audiui tempus pro tempore poni.
Ludere ludebant ad ludendum vocabunt
Inque prophetiis mutantur tempora sacris.

Antiptosis vel antithesis.

¶ Antiptosis est accidentis pro accidente positio. Et fit quando ponitur casus pro casu. vt vrbem quam statuo vestra est. Numerus pro numero inquantum resultat improprietas inconstructibilium. vt turba ruunt. vel aliter. vt multo milite. i. multis militibus. Tempus pro tempore. vnde Virgilius. Exaudiri gemitus pro exaudiebatur. Et in prophetiis ponitur preteritum perfectum pro futuro. vt in Daniele. Fuit hyrus a siticis regionibus. i. aderit. Et hoc fit causa maioris certitudinis.

Verba per antiteton respondent vltima primis.
Sunt daniel noe iob rector castusque maritus

antiteton

¶ Antiteton prout hic sumitur est subsequentium ad precedentia retributio. vt cum singula singulis correspondent. vt patet in littera. Sūt daniel &c. Castus reducitur ad li daniel. rector ad noe. maritus ad iob.

Respondens ad ea tibi que sunt obiicienda.
Dic antipophoram/cum nil obiiciatur

Antipophora.

¶ Antipophora est tacite obiectioni prelata responsio. & hoc sonat in littera. Exemplum habetur in Ouidio. ibi scz. Omnia nanque tuo senior te querere misso. Rettulerat nato nestor. at ille mihi.

Sensus appositos notat anticlesis eodem.
Verbo non obsto/sed toto posse resisto

anticlesis

¶ Anticlesis est oppositio continue sententie in oratione contraria. vt patet in littera. Non obsto sed toto posse resisto. Et dicitur ab anti quod est contra & clasis sententia.

Cum verbis vertit antimetabola sensum
Non vt edas viuis/sed edas vt viuere possis

antimetabola.

¶ Antimetabola est in oratione continuatio sermonis sententia permutata. vt patet in littera. Non vt edas viuis: sed edas vt viuere possis.

Incipimus quicquid fari quandoque/sed illud.
Vltro: desinimus intercipimusque tacendo
Vult aposiopasis dici defectio talis.

aposiopasis.

¶ Aposiopasis in coloribus rhetorice dr precisio. Aposiopasis est sententie [illegible] orationem interpretatio. & fit qñ incipimus fari quicquid & vltro. i. voluntarie desinimus illud quoque quod cepimus illud tacēdo. vt in hoc exēplo Therentij. Egone illam: que me: que illum &c. & hic. Quadd ego

recolo que tu:sed dicere nolo.

euphonis mus. Est euphonismus pro verbo ponere verbum
Exultat domini laudē mea lingua superni.

¶ Euphonismus est positio verbi pro verbo. vt in psalterio. Exultauit lingua mea iusticiam tuam. i. cum exultatione decantauit. Hoc etiā patet in littera. Exultat domini laudem mea lingua.

synepte sis. Contingens verbi mutat synepteſis ecce
Unica facta fuit mulier:que sunt modo plures
Ista sed in nostrum mutatio non venit vsum.

¶ Synepteſis est accidentis permutatio in oratione diuersa. Et fit duobus modis. Primo modo quando fit permutatio numerorum. vt patet in littera. Unica facta fuit mulier &c. et continetur sub sylepsi. Secūdo modo quando fit permutatio personarū. vt hic. Dñi est salus et super populum tuum benedictio tua. Et hec species reducitur ad apostrophā. Nota q hec figura nobis non licet. Ideo dicit. Ista sed in nostrum.

Dicuntur bine species synepteſis esse
Scilicet hec et ea qua personam variamus.
Nobis parce deus nostros lauet ille reatus.

¶ Quasi dicat q synepteſis fit duobus modis. vt diximus ante. Species synepteſis dicūtur esse bine. s. hec supple de qua dictū est in precedētibus versibus. et ea qua. i. per quā variamus. i. mutamus psonā. vt patz ibi. Nobis parce deus nostros lauet ille reatus. Ecce primo in scda persona loquimur cū dicimus parce. Deinde in tertia cum dicimus lauet.

Oliopo menon. Uult oliopomenon ex dictis plura notare
Moto sermone:sic plura licet memorare.
Urit amor paridē nuptam rapit armat atridem.
Ultio pungnatur fit machina troia crematur

¶ Oliopomenon est sub paucis verbis multorum comprehensio. vt patet in textu autoris in quo per duos versiculos historia troiana continetur. Et dicitur ab olion quod est totum et poio poijs et mene defectus. quasi totius fictio cum defectu.

omophe sis. Exponens erit omopheſis non nota per eque
Uel magis ignota:alchitrop dic esse cauillam.
Que tenet alidadam cum valdagora sociatam.

¶ Omopheſis est expositio ignoti per magis vel eque notū. vt cū dr. qd sit homo. rñdeat antropos. Idē est in exēplo lre. Pro cuius euidētia nota q in astrolabio sunt quedā tabule ad modū ligni vel lapidis dispositer:quarū vna dicit aldada:et alia valdagora que adinuicē cōiuncte sunt

mediante causis que dicitur alchitrop.

Sepe prius dicta geminat tibi theologia.
Epimenonqz notat hec si repetitio fiat.
Ut quod dicitur sic certius esse probetur.
Expectando dauid expectans sic geminauit.

¶ Epimenon est eiusdem dictionis repetitio immediata. vt in psalmo. Expectans expectaui dnm. Hec figura multum reperitur in sacra pagina. Ideo dicit. Theologia geminat tibi sepe dicta prius. Et hoc fit vt id quod dicitur sic probetur esse certius. Deinde ponit exemplum dauid prophete dicens. Expectando dauid expectans sic geminauit.

Si que sunt hominis assignentur deitate
Antropospathos est sic sepe dei legis iram

antropospathos.

¶ Antropospathos est cum humane proprietates assignantur inesse deo sic. Tu sepe dei legis iram. vt in psalmista. Domine ne in furore tuo arguas me: neqz in ira tua corripias me. Irasci enim et furere ad homines spectant et non ad deum.

Si sunt res alique concordi federe nexe.
Id quod inest vni reliquam dices operari
Si linguā cordi concordem dic meditari
Ac omopation istam dic esse figuram

Omopation.

¶ Omopation vel homopassion est attributio vnius partis alteri. vt sonuit littera. Construe igitur sic. Si alique res sunt nexe. id est coniuncte concordi federe. tu dices aliquam. id est alteram earum operari. id est inest vni ipsarum rerum. Deinde exemplificat dicens. Sic linguam cordi concordem dic meditari. Lingua enim et cor sunt res coniuncte concordi federe. nam lingua proferre habet cor vero meditari. Si ergo attribuo proprietatem cordis lingue vel econuerso: committo figurā predictam. vt dicendo. Lingua meditatur et cor loquitur.

Nil reor assertum quod non queat esse tenendum.
Pluraqz signaui que non debes imitari

¶ Quoniam exigitur modus sciendi in scientia demonstrata. hinc est qz autor finiturus propositum et concludens docet modum intelligendi ea que dixit. Et quia triplex est grammatica: scilicet preceptiua permissiua et prohibitiua. Ideo concludens se excusat preceptiuam precepisse. et permissiuam permisisse. et prohibitiuam prohibuisse. ¶ Cōstrue sic. Nil reor assertum. id est confirmatum in isto opere quod non queat esse tenendum. Vel sic. Nil reor esse tenendum quod non queat esse assertum id est confirmatum per autores seu per aliquos autorum.

Doctrinale dei virtute iuuante peregi.
Grates reddo tibi genitor deus/⁊ tibi christe
Nate dei deus/atq; tibi deus alitus alme
Quas tres personas in idem credo deitatis.

¶ Quia non est opus rectum cuius deus nõ est finis ⁊ initium. Hinc autor cognoscens regratiatur deo patri deo filio et deo spiritui sancto. A quo incipit:per quem mediauit:⁊ in quo opus suum debite consummauit. ¶ Construe ergo sic. Ego peregi.id est expleui doctrinale. scilicet quod in principio huius operis dixi me parare scribere. virtute dei. id est virtute que deus est iuuante, hoc est causante. Est enim deus causa omnium bonorum per se. Unde. O genitor deus ego reddo tibi grates. id est gratias. Et o christe nate dei. deus appositiue. tibi reddo grates. Atq; pro ⁊ o alitus alme. id est spiritussancte deus. ego reddo tibi grates. Quas tres psonas. scilicet patris ⁊ filij ⁊ spiritus. sancti ego credo in idem deitatis. id est in vnã deitatem diuinitatis. Ac si diceret. quas tres personas credo esse vnicum deum. licet alia persona sit patris. alia persona filij. ⁊ alia persona spiritussancti. Quiquidem vnus deus sit in seculorum secula benedictus. Amen.

¶ Libro doctrinali Alexandri
Richardus Pynson vigi
lanter correcto finez
felicẽ imprimere
iubet. Anno
dñi. M.
.ccccc.
.v.

